כתובות

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.

geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ בתולה נשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין:

גמ׳ אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

יכול הגיע זמן באחד בשבת יהא מעלה לה מזונות לכך שנינו בתולה נשאת ליום הרביעי

אמר רב יוסף מריה דאברהם תלי תניא בדלא תניא הי תניא והי לא תניא הא תניא והא תניא אלא תלי תניא דמפרש טעמא בדתניא דלא מפרש טעמא

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לב״ד ותינשא באחד בשבת שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה

ועכשיו ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה הגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול לכנוס אינו מעלה לה מזונות

לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה אינו מעלה לה מזונות

ואיכא דבעי לה מיבעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי משום דאניס והכא נמי הא אניס או דלמא התם אניס בתקנתא דתקינו ליה רבנן הכא לא

ואם תמצי לומר חלה הוא מעלה לה מזונות חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו

ואם תמצי לומר אמרה ליה נסתחפה שדהו פירסה נדה מהו

בשעת ווסתה לא תיבעי לך

דף ב עמוד ב

דלא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו כי תיבעי לך שלא בשעת ווסתה מאי כיון דלא בשעת ווסתה הויא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו או דלמא כיון דאיכא נשי דקא משנייא ווסתייהו כשעת ווסתה דמי

פשיט רב אחאי הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו

היכי דמי אי דקא מעכבן אינהי אמאי אוכלות משלו ואוכלות בתרומה אלא לאו דאיתניס כי האי גוונא וקתני אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

אמר רב אשי לעולם אימא לך כל אונסא לא אכלה ודקא מעכבי אינהו ובדין הוא דאיבעי ליה למיתני לא נשאו ואיידי דתנא רישא בדידהי תנא נמי סיפא בדידהי:

אמר רבא ולענין גיטין אינו כן אלמא קסבר רבא אין אונס בגיטין

מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא דאינו גט הא חלה הרי זה גט

ודלמא לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט והיא גופא קמ״ל דאין גט לאחר מיתה

אין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא הרי זה גיטיך אם מתי הרי זה גיטיך מחולי זה הרי זה גיטיך לאחר מיתה לא אמר כלום

דלמא לאפוקי מדרבותינו דתניא ורבותינו התירוה להנשא ואמרינן מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו משחא סברי לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו

ואלא מסיפא מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט מת והוא הדין לחלה

דלמא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם

אלא מהא דההוא דאמר להו אי לא אתינא מיכן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל לאו שמיה מתיא

ודלמא אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני איהו דאפסיד אנפשיה

אלא רבא סברא דנפשיה קאמר משום צנועות ומשום פרוצות משום צנועות דאי אמרת לא להוי גט

דף ג עמוד א

זימנין דלא אניס וסברה דאניס ומיעגנא ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי גיטא זימנין דאניס ואמרה לא אניס ואזלא ומינסבא ונמצא גט בטל ובניה ממזרים

ומי איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט ומשום צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש לעלמא

אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה

אמר ליה רבינא לרב אשי תינח קדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות

איכא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין אלמא קסבר רבא יש אונס בגיטין

מיתיבי הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא דאינו גט הא חלה הרי זה גט

לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט והיא גופה קמ״ל דאין גט לאחר מיתה

אין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא דלמא לאפוקי מדרבותינו

ת״ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט מאי לאו הוא הדין לחלה לא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם

ת״ש מההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן ועד שלשים יום ליהוי גיטא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא

אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני איהו הוא דאפסיד אנפשיה

אמר רב שמואל בר יצחק לא שנו אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום

קודם תקנת עזרא מאי דהוה הוה הכי קאמר אי איכא בתי דינין דקבועין האידנא כקודם תקנת עזרא אשה נשאת בכל יום

הא בעינן שקדו דטריח ליה

דף ג עמוד ב

מאי שקדו דתניא מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לב״ד ותנשא באחד בשבת ואם היה לו טענת בתולים היה משכים לב״ד שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא אדם טורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה

ומסכנה ואילך נהגו העם לכנוס בשלישי ולא מיחו בידם חכמים ובשני לא יכנוס ואם מחמת האונס מותר ומפרישין את החתן מן הכלה לילי שבת תחלה מפני שהוא עושה חבורה

מאי סכנה אילימא דאמרי בתולה הנשאת ליום הרביעי תיהרג נהגו לגמרי ניעקריה

אמר רבה דאמרי בתולה הנשאת ביום הרביעי תיבעל להגמון תחלה האי סכנה אונס הוא משום דאיכא צנועות דמסרן נפשייהו לקטלא ואתיין לידי סכנה

ולידרוש להו דאונס שרי איכא פרוצות ואיכא נמי כהנות

וליעקריה גזירה עבידא דבטלא ותקנתא דרבנן מקמי גזירה לא עקרינן אי הכי בשלישי נמי אתי ובעיל מספיקא לא עקר נפשיה

ובשני לא יכנוס ואם מחמת האונס מותר מאי אונס אילימא הא דאמרן התם קרי ליה סכנה והכא קא קרי ליה אונס ותו התם נהגו הכא מותר

אמר רבא דאמרי שר צבא בא לעיר ה״ד אי דאתי וחליף ליעכב לא צריכא דאתי וקבע בג׳ מיהא לכנוס אספרווא דידיה בג׳ קאתו

ואיבעית אימא מאי מחמת האונס כדתני׳ הרי שהיה פתו אפוי וטבחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה

דף ד עמוד א

ובועל בעילת מצוה ופורש ונוהג שבעת ימי המשתה ואחר כך נוהג שבעת ימי אבילות וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים ואין מונעין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום

ודוקא אביו של חתן או אמה של כלה דליכא איניש דטרח להו אבל איפכא לא

אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא לא שנו אלא שנתן מים על גבי בשר אבל לא נתן מים על גבי בשר מזדבן

אמר רבא ובכרך אע״פ שנתן מים על גבי בשר מזדבן אמר רב פפא ובכפר אע״פ שלא נתן מים על גבי בשר לא מזדבן ואלא דרב חסדא היכי משכחת לה אמר רב אשי כגון מתא מחסיא דמפקא מכרך ומפקא מכפר

תניא כוותיה דרב חסדא הרי שהיה פתו אפויה וטבחו טבוח ויינו מזוג ונתן מים על גבי בשר ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובועל בעילת מצוה ופורש ונוהג שבעת ימי המשתה ואח״כ נוהג שבעת ימי אבילות וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים

וכן מי שפירסה אשתו נדה הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים ואין מונעין תכשיטין מן הכלה כל ל׳ יום בין כך ובין כך לא יבעול לא בערב שבת ולא במוצ״ש

אמר מר הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן אע״פ שאמרו אין אבילות במועד אבל דברים של צינעא נוהג

דרש רב יוסף בריה דרבא משמיה דרבא ל״ש אלא שלא בעל אבל בעל אשתו ישנה עמו

והא הכא דבבעל עסקינן וקתני הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים כי קאמר אפירסה אשתו נדה

הא וכן קתני

דף ד עמוד ב

הכי קאמר וכן מי שפירסה אשתו נדה ולא בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים

למימרא דאבילות קילא ליה מנדה

והאמר רבי יצחק בר חנינא אמר רב הונא כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו ואילו גבי אבילות תניא אע״פ שאמרו אין אדם רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת באמת אמרו מוזגת לו הכוס ומצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו

לא קשיא כאן באבילות דידיה כאן באבילות דידה

והא אביו של חתן או אמה של כלה קתני כי קתני אשארא

ומי שאני בין אבילות דידיה לאבילות דידה והתניא מי שמת חמיו או חמותו אינו יכול לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתו ונוהג עמה אבילות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות

תני באבילות דידיה הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים הא וכן קתני כי קתני אכיחול ואפירכוס והא עמו קתני מאי לאו עמו במטה לא עמו בבית וכדאמר ליה רב לחייא בריה באפה נהוג אבילותא דלא באפה לא תנהוג אבילותא

רב אשי אמר מי קמדמית אבילותא דהכא לאבילותא דעלמא אבילותא דעלמא חמיר ולא אתי לזלזולי ביה אבילות דהכא כיון דאקילו רבנן אתי לזלזולי ביה

מאי קולא אילימא דקתני בועל בעילת מצוה ופורש התם משום דלא חל עליו אבילותא אי לרבי אליעזר עד שיצא מפתח הבית אי לרבי יהושע עד שיסתם הגולל

אלא דקתני נוהג שבעת ימי המשתה ואח״כ נוהג שבעת ימי אבילות

אמר מר בין כך ובין כך לא יבעול לא בערב שבת ולא במוצ״ש בשלמא בערב שבת משום חבורה אלא במוצאי שבת אמאי לא

אמר רבי זירא

דף ה עמוד א

משום חשבונות

אמר ליה אביי וחשבונות של מצוה מי אסירי והא רב חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת וא״ר אלעזר פוסקין צדקה לעניים בשבת ואמר ר׳ יעקב אמר ר׳ יוחנן הולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לפקח על עסקי רבים בשבת ואמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש בשבת

ואמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הולכין לטרטייאות ולקרקייאות לפקח על עסקי רבים בשבת ותנא דבי מנשיא משדכין על התינוקת ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות

אלא אמר רבי זירא גזירה שמא ישחוט בן עוף א״ל אביי אלא מעתה יום הכפורים שחל להיות בשני בשבת ידחה גזירה שמא ישחוט בן עוף התם דלנפשיה לא טריד הכא דלאחרים טריד אי נמי התם אית ליה רווחא הכא לית ליה רווחא

השתא דאתית להכי ערב שבת נמי גזירה שמא ישחוט בן עוף

איבעיא להו בתולה נשאת ברביעי ונבעלת ברביעי ולא חיישינן לאיקרורי דעתא או דלמא בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי דחיישינן לאיקרורי דעתא

ת״ש דתני בר קפרא בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם טעמא משום ברכה אבל משום איקרורי דעתא לא חיישינן

אי הכי אלמנה נמי תיבעל בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים ברכה דאדם עדיפא ליה

ואי נמי משום שקדו דתניא מפני מה אמרו אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי שאם אתה אומר תיבעל בחמישי למחר משכים לאומנתו והולך לו שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה שלשה ימים חמישי בשבת וערב שבת ושבת

מאי איכא בין ברכה לשקדו איכא בינייהו אדם בטל אי נמי יום טוב שחל להיות בערב שבת

דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאילו במעשה שמים וארץ כתיב (ישעיהו מח, יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב (שמות טו, יז) מכון לשבתך פעלת ה׳ מקדש אדני כוננו ידיך

השיב בבלי אחד ור׳ חייא שמו (תהלים צה, ה) ויבשת ידיו יצרו ידו כתיב והכתיב יצרו א״ר נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו כדכתיב (תהלים ח, ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת

מיתיבי (תהלים יט, ב) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע הכי קאמר מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר

דרש בר קפרא מאי דכתיב (דברים כג, יד) ויתד תהיה לך על אזנך אל תקרי אזנך אלא על אוזנך שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון

דף ה עמוד ב

יניח אצבעו באזניו והיינו דאמר ר׳ אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות מאי טעמא אילימא משום דמחלקן כל חדא וחדא למילתיה עבידא דאמר מר זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זה גודל

אלא מה טעם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה ת״ר אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהן נכוות תחלה לאיברים

איבעיא להו מהו לבעול בתחלה בשבת דם מיפקד פקיד או חבורי מיחבר

ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוא צריך ושרי או דלמא לפתח הוא צריך ואסיר

ואם תימצי לומר לדם הוא צריך ופתח ממילא קאתי הלכה כר״ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר או הלכה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור

ואם תימצי לומר הלכה כר׳ יהודה מקלקל הוא אצל הפתח או מתקן הוא אצל הפתח

איכא דאמרי ואם תימצי לומר דם חבורי מיחבר לדם הוא צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו הוא צריך ושרי

ואם תימצי לומר להנאת עצמו הוא צריך ודם ממילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר״ש

ואם תימצי לומר הלכה כר׳ יהודה מקלקל בחבורה או מתקן בחבורה הוא

ואם תימצי לומר מקלקל בחבורה הוא במקלקל הלכה כרבי יהודה

דף ו עמוד א

או הלכה כר״ש

(איתמר) בבי רב אמרי רב שרי ושמואל אסר בנהרדעא אמרי רב אסר ושמואל שרי אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמן

ורב שרי והאמר רב שימי בר חזקיה משמיה דרב האי מסוכריא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא

בההוא אפילו ר״ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות

והא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כרבי שמעון ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר׳ יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון

לעולם רב כרבי יהודה סבירא ליה להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד מקלקל הוא אצל הפתח להך לישנא דאמר דם חבורי מיחבר מקלקל בחבורה הוא

מתיב רב חסדא תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונשאת ב״ש אומרים נותנין לה ארבעה לילות וב״ה אומרים עד שתחיה המכה

הגיע זמנה לראות ונשאת בש״א נותנין לה לילה הראשון ובית הלל אומרים עד מוצאי שבת ארבעה לילות

דף ו עמוד ב

מאי לאו דאי לא בעל מצי בעיל אפילו בשבת אמר רבא לא לבר משבת אמר ליה אביי והא עד מוצאי שבת ארבעה לילות קתני אלא אמר רבא כשבעל

אי כשבעל מאי קמ״ל קמ״ל דשרי למיבעל בשבת כדשמואל דאמר שמואל פירצה דחוקה מותר ליכנס בה בשבת ואע״פ שמשיר צרורות

מתיב רב יוסף חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה מאי לאו דטריד דבעי למיבעל אמר ליה אביי לא דטריד דלא בעיל

אמר ליה רבא ומשום טירדא פטור אלא מעתה טבעה ספינתו בים הכי נמי דפטור וכי תימא ה״נ והאמר רבי אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שנא׳ בהן (יחזקאל כד, יז) פאר

אלא אמר רבא תנאי היא דתנא חדא אם לא עשה מעשה בראשון פטור אף בשני בשני פטור אף בשלישי

ותניא אידך ראשון ושני פטור שלישי חייב

ואביי התם נמי בטירדא פליגי

והני תנאי כי הני תנאי דתניא הכונס את הבתולה לא יבעול בתחלה בשבת וחכמים מתירין

מאן חכמים אמר רבה רבי שמעון היא דאמר דבר שאין מתכוין מותר

אמר ליה אביי והא מודה ר׳ שמעון בפסיק רישיה ולא ימות אמר ליה לא כהללו בבליים שאין בקיאין בהטייה אלא יש בקיאין בהטייה

א״כ טורד למה לשאינו בקי יאמרו בקי מותר שאינו בקי אסור רוב בקיאין הן

אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אלא מעתה שושבינין למה מפה למה א״ל התם שמא יראה ויאבד

מתיב רבי אמי המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה

דף ז עמוד א

פטור התם פקיד ועקיר הכא פקיד ולא עקיר

רבי אמי שרא למיבעל בתחלה בשבת אמרי ליה רבנן והא לא כתיבא כתובתה אמר להו אתפסוה מטלטלין

רב זביד שרא למיבעל בתחלה בשבת איכא דאמרי רב זביד גופיה בעל בתחלה בשבת

רב יהודה שרא למיבעל בתחלה ביו״ט אמר רב פפי משמיה דרבא לא תימא ביו״ט דשרי הא בשבת אסור דהוא הדין דאפילו בשבת נמי שרי ומעשה שהיה כך היה

רב פפא משמיה דרבא אמר ביו״ט שרי בשבת אסור א״ל רב פפי לרב פפא מאי דעתיך מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך אלא מעתה מותר לעשות מוגמר ביו״ט דמתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך

אמר ליה עליך אמר קרא (שמות יב, טז) אך אשר יאכל לכל נפש דבר השוה לכל נפש

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אלא מעתה נזדמן לו צבי ביו״ט הואיל ואינו שוה לכל נפש ה״נ דאסור למשחטיה אמר ליה אנא דבר הצורך לכל נפש קאמינא צבי צריך לכל נפש הוא

אמר רבי יעקב בר אידי הורה רבי יוחנן בציידן אסור לבעול בתחלה בשבת ומי איכא הוראה לאיסור

אין והתנן הורוה בית הלל שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות

ואי נמי כי הא דתניא חוט השדרה שנפסק ברובו דברי רבי ר׳ יעקב אומר אפי׳ ניקב הורה רבי כר׳ יעקב אמר רב הונא אין הלכה כר׳ יעקב

רב נחמן בר יצחק מתני הכי אמר ר׳ אבהו שאל ר׳ ישמעאל בן יעקב דמן צור את רבי יוחנן בציידן ואנא שמעי מהו לבעול בתחלה בשבת ואמר ליה אסור והלכתא מותר לבעול בתחלה בשבת:

אמר רבי חלבו אמר רב הונא א״ר אבא בר זבדא אמר רב אחת בתולה ואחת אלמנה טעונה ברכה ומי אמר רב הונא הכי והאמר רב הונא אלמנה אינה טעונה ברכה לא קשיא כאן בבחור שנשא אלמנה כאן באלמון שנשא אלמנה

ואלמון שנשא אלמנה לא והאמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן תנא מנין לברכת חתנים בעשרה שנאמר (רות ד, ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו ובועז אלמון שנשא אלמנה הוה

מאי אינה טעונה ברכה דאמר רב הונא אינה טעונה ברכה כל ז׳ אבל יום אחד טעונה ברכה

אלא הא דתניא שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג׳ ימים במאי אי בבחור האמרת שבעה אי באלמון האמרת יום אחד

איבעית אימא באלמון יום אחד לברכה ושלשה לשמחה ואיבעית אימא בבחור שבעה לברכה ושלשה לשמחה

דף ז עמוד ב

מיתיבי מברכין לבתולה שבעה ולאלמנה יום אחד מאי לאו אפילו אלמנה שנשאת לבחור לא לאלמון אבל לבחור מאי שבעה אי הכי ליתני מברכין לבתולה שבעה ולאלמנה שנשאת לבחור שבעה ולאלמנה יום אחד

מילתא פסיקתא קתני דליכא בתולה דבצרה משבעה וליכא אלמנה דבצרה מיום אחד:

גופא אמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן תנא מנין לברכת חתנים בעשרה שנאמר (רות ד, ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה ורבי אבהו אמר מהכא (תהלים סח, כז) במקהלות ברכו אלהים ה׳ ממקור ישראל

ורב נחמן בהאי קרא דרבי אבהו מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתניא היה ר״מ אומר מנין שאפילו עוברים שבמעי אמן אמרו שירה על הים שנאמר במקהלות ברכו אלהים ה׳ ממקור ישראל ואידך אם כן לימא קרא מבטן מאי ממקור על עסקי מקור

ורבי אבהו בהאי קרא דרב נחמן מאי דריש ביה ההוא מיבעי ליה למידרש עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית דאי סלקא דעתך לברכה לא סגיא דלאו זקנים

ואידך אי סלקא דעתך למידרש לא סגיא דלאו עשרה אין לפרסומי מילתא וכדאמר ליה שמואל לרב חנא בגדתאה פוק ואייתי לי בי עשרה ואימא לך באנפייהו המזכה לעובר קנה והלכתא המזכה לעובר לא קנה:

תנו רבנן מברכין ברכת חתנים בבית חתנים ר׳ יהודה אומר אף בבית האירוסין מברכין אותה

אמר אביי וביהודה שנו מפני שמתייחד עמה

תניא אידך מברכין ברכת חתנים בבית חתנים וברכת אירוסין בבית האירוסין ברכת האירוסין מאי מברך רבין בר רב אדא ורבה בר רב אדא תרוייהו משמיה דרב יהודה אמרי בא״י אמ״ה אשר קדשנו במצותיו וצונו על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות על ידי חופה וקדושין רב אחא בריה דרבא מסיים בה משמיה דרב יהודה בא״י מקדש ישראל על ידי חופה וקדושין

מאן דלא חתים מידי דהוה אברכת פירות ואברכת מצות ומאן דחתים מידי דהוה אקידושא:

ת״ר מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות

מאי מברך אמר רב יהודה בא״י אמ״ה

דף ח עמוד א

שהכל ברא לכבודו

ויוצר האדם

ואשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה ה׳ יוצר האדם

שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה ה׳ משמח ציון בבניה

שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה׳ משמח חתן וכלה

ברוך אתה ה׳ אמ״ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה חדוה אהבה ואחוה ושלום וריעות מהרה ה׳ אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם בא״י משמח חתן עם הכלה

לוי איקלע לבי רבי בהלוליה דר״ש בריה בריך חמש רב אסי איקלע לבי רב אשי בהלוליה דמר בריה בריך שית

לימא בהא קמיפלגי דמ״ס חדא יצירה הואי ומ״ס שתי יצירות הואי

לא דכ״ע חדא יצירה הואי מ״ס בתר מחשבה אזלינן ומ״ס בתר מעשה אזלינן כי הא דרב יהודה רמי כתיב (בראשית א, כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וכתיב (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד

רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולהו מכאן ואילך אי איכא פנים חדשות בריך כולהו ואי לא אפושי שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא

משבעה ועד שלשים בין אמר להו מחמת הלולא ובין לא אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו מכאן ואילך אי אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא לא

וכי א״ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפי משמיה דרבא עד תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת אמר רב פפא מכי רמו שערי באסינתא איני והא רב פפא איעסק לאבא מר בריה ובריך משעת אירוסין שאני רב פפא דהוה טריח ליה

רבינא איעסק ליה לבריה בי רב חביבא ובריך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתייע מילתא והדרי בהו רב תחליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שית אריכתא ולית הלכתא כוותיה

רב חביבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא כוותיה משום דטרידי דאית ליה צערא לינוקא

א״ר נחמן אמר רב חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין מיתיבי חתנים ואבלים מן המנין מתניתא קא רמית עליה דרב רב תנא הוא ופליג איתמר אמר ר׳ יצחק א״ר יוחנן חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין מיתיבי חתנים ואבלים מן המנין

דף ח עמוד ב

כי תניא ההיא בברכת המזון כי קאמר רבי יוחנן בשורה

ואלא הא דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן מברכים ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המנין וברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכה בשורה מי איכא אלא כי קאמר רבי יוחנן ברחבה

ואלא הא דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה וחתנים מן המנין וברכת אבלים בעשרה כל שבעה ואין אבלים מן המנין ברכת רחבה כל שבעה מי איכא משכחת לה בפנים חדשות

כי הא דרב חייא בר אבא מקרי בניה דריש לקיש הוה ואמרי לה מתני בריה דריש לקיש הוה שכיב ליה ינוקא יומא קמא לא אזל לגביה למחר דבריה ליהודה בר נחמני מתורגמניה אמר ליה קום אימא מלתא כל קביל ינוקא פתח ואמר (דברים לב, יט) וירא ה׳ וינאץ מכעס בניו ובנותיו דור שאבות מנאצים להקב״ה כועס על בניהם ועל בנותיהם ומתים כשהם קטנים

ואיכא דאמרי בחור הוה והכי קאמר ליה (ישעיהו ט, טז) על כן על בחוריו לא ישמח ה׳ ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ועוד ידו נטויה אמר רב חנן בר רב הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה

אתא לנחומי צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב את לאתפוסי אדרא

אמר ליה קום אימא מלתא כנגד שבחו של הקב״ה פתח ואמר האל הגדול ברוב גדלו אדיר וחזק ברוב נוראות מחיה מתים במאמרו עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא״י מחיה המתים

א״ל קום אימא מלתא כנגד אבלים פתח ואמר אחינו המיוגעים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם לחקור את זאת זאת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית רבים שתו רבים ישתו כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל נחמות ינחם אתכם ברוך מנחם אבלים

אמר אביי רבים שתו לימא רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא דאר״ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר׳ יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קרא (ישעיהו א, ט) כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר ליה שמעו דבר ה׳ קציני סדום וגו׳

א״ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אבלים פתח ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו (שנאמר (בראשית יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו׳) אחינו בעל הגמול ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול

א״ל קום אימא מלתא כנגד כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלט הושע עמך ישראל מן הדבר ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם טרם נקרא ואתה תענה ברוך אתה עוצר המגפה

אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא עשרה כוסות תקנו חכמים בבית האבל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו וארבעה לאחר אכילה אחד כנגד הזן ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד כנגד הטוב והמטיב

הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חזני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה

מאי רבן גמליאל דתניא בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו מניחים אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו בצרדא בר זוזא:

אמר רבי אלעזר

דף ט עמוד א

האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו

ואמאי ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אין תחתיו ואם תמצא לומר תחתיו ספק באונס ספק ברצון

לא צריכא באשת כהן ואיבעית אימא באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוה קידושין פחותה מבת ג׳ שנים ויום אחד

מאי קמ״ל תנינא האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני היא מותרת בקרוביו והוא אסור בקרובותיה

מהו דתימא התם דודאי קים ליה אבל הכא מיקם הוא דלא קים ליה קמ״ל

ומי אמר רבי אלעזר הכי והאמר רבי אלעזר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה וכמעשה שהיה

ותסברא מעשה שהיה בקינוי וסתירה הוה ועוד מי אסרוה

הא לא קשיא הכי קאמר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה ממעשה שהיה דלא הוה קינוי וסתירה ולא איתסרא מכל מקום קשיא קינוי וסתירה אין פתח פתוח לא

ולטעמיך קינוי וסתירה אין עדים לא

אלא הכי קאמר אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים וקינוי וסתירה אפילו בעד אחד נמי ופתח פתוח כשני עדים דמי

וכי תימא מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה התם אונס הוה ואיבעית אימא כי הא דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן

דף ט עמוד ב

כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו דכתיב (שמואל א יז, יח) ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ואת ערובתם תקח תני רב יוסף דברים המעורבין בינו לבינה

אמר אביי אף אנן נמי תנינא בתולה נשאת ליום הרביעי ליום רביעי אין ליום חמישי לא מאי טעמא משום איקרורי דעתא

ולמאי אי למיתב לה כתובה ניתיב לה אלא לאוסרה עליו ודקא טעין טענה

מאי לאו דקטעין טענת פתח פתוח לא דקטעין טענת דמים

אמר רב יהודה אמר שמואל האומר פתח פתוח מצאתי נאמן להפסידה כתובתה אמר רב יוסף מאי קמ״ל תנינא האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה ביהודה הוא דלא מצי טעין הא בגליל מצי טעין

ולמאי אי לאוסרה עליו ביהודה אמאי לא אלא לאו להפסידה כתובתה ודקא טעין טענה מאי לאו דקא טעין טענת פתח פתוח לא דקא טעין טענת דמים

דף י עמוד א

איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל משום רבי שמעון בן אלעזר חכמים תקנו להם לבנות ישראל לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והם האמינוהו שאם אמר פתח פתוח מצאתי נאמן א״כ מה הועילו חכמים בתקנתם

אמר רבא חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה

תנא הואיל וקנס חכמים הוא לא תגבה אלא מן הזיבורית קנסא מאי קנסא אלא אימא הואיל ותקנת חכמים הוא לא תגבה אלא מן הזיבורית רבן שמעון בן גמליאל אומר כתובת אשה מן התורה

ומי אמר רבן שמעון בן גמליאל הכי והתניא (שמות כב, טז) כסף ישקול כמוהר הבתולות שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה מכאן סמכו חכמים לכתובת אשה מן התורה רבן שמעון בן גמליאל אומר כתובת אשה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים

איפוך ומאי חזית דאפכת בתרייתא איפוך קמייתא

הא שמעינא ליה לרבן שמעון בן גמליאל דאמר כתובת אשה מדאורייתא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר נותן לה ממעות קפוטקיא

ואי בעית אימא כולה רבן שמעון בן גמליאל היא וחסורי מיחסרא והכי קתני מכאן סמכו חכמים לכתובת אשה מן התורה כתובת אלמנה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים שרבן שמעון בן גמליאל אומר כתובת אלמנה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים

ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה פתח פתוח מצאתי אמר ליה רב נחמן אסבוהו כופרי מברכתא חביטא ליה

והא רב נחמן הוא דאמר מהימן מהימן ומסבינן ליה כופרי רב אחאי משני כאן בבחור כאן בנשוי

ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל אמר ליה פתח פתוח מצאתי אמר ליה שמא הטיתה אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה היטה מצאו פתוח לא היטה מצאו נעול

איכא דאמרי הכי אמר ליה שמא במזיד הטיתה ועקרת לדשא ועברא אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שהוא מהלך באישון לילה ואפילה היטה במזיד מצאו פתוח לא היטה במזיד מצאו נעול

ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל בר רבי אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי בתולה הייתי אמר להם הביאו לי אותו סודר הביאו לו הסודר ושראו במים וכבסו ומצא עליו כמה טיפי דמים אמר לו לך זכה במקחך

אמר ליה הונא מר בריה דרבא מפרזקיא לרב אשי אנן נמי נעביד הכי אמר ליה

דף י עמוד ב

גיהוץ שלנו ככיבוס שלהם ואי אמרת ניעבד גיהוץ מעברא ליה חומרתא

ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל ב״ר אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה ליה רבי עדיין בתולה אני אמר להן הביאו לי שתי שפחות אחת בתולה ואחת בעולה הביאו לו והושיבן על פי חבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף אף זו הושיבה ולא היה ריחה נודף אמר לו לך זכה במקחך

ונבדוק מעיקרא בגווה גמרא הוה שמיע ליה מעשה לא הוה חזי וסבר דלמא לא קים ליה בגווה דמלתא שפיר ולאו אורח ארעא לזלזולי בבנות ישראל

ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל הזקן אמר לו רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי ממשפחת דורקטי אני שאין להן לא דם נדה ולא דם בתולים בדק רבן גמליאל בקרובותיה ומצא כדבריה אמר לו לך זכה במקחך אשריך שזכית למשפחת דורקטי

מאי דורקטי דור קטוע אמר רבי חנינא תנחומים של הבל ניחמו רבן גמליאל לאותו האיש דתני רבי חייא כשם שהשאור יפה לעיסה כך דמים יפים לאשה ותנא משום רבי מאיר כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובים

אתמר רבי ירמיה בר אבא אמר זכה במקחך אמר ליה ורבי יוסי בר אבין אמר נתחייב במקחך אמר ליה בשלמא למאן דאמר נתחייב היינו דרבי חנינא אלא למאן דאמר זכה מאי זכותא דלא אתי לידי ספק נדה

ההוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי עדיין בתולה הייתי ושני בצורת הוה ראה רבי שפניהם שחורים צוה עליהן והכניסום למרחץ והאכילום והשקום והכניסום לחדר בעל ומצא דם אמר לו לך זכה במקחך קרי רבי עליהם (איכה ד, ח) צפד עורם על עצמם יבש היה כעץ:

מתני׳ בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים:

גמ׳ מאי אלמנה אמר רב חנא בגדתאה אלמנה על שם מנה אלמנה מן האירוסין מאי איכא למימר איידי דהא קרי לה אלמנה הא נמי קרי לה אלמנה

אלמנה דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר דעתידין רבנן דמתקני לה מנה ומי כתב קרא לעתיד אין דכתיב (בראשית ב, יד) ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור ותנא רב יוסף אשור זו סליקא ומי הואי אלא דעתידה הכא נמי דעתידה

ואמר רב חנא בגדתאה מטר משקה מרוה ומזבל ומעדן וממשיך אמר רבא בר רבי ישמעאל ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא (תהלים סה, יא) תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך

אמר רבי אלעזר מזבח מזיח ומזין מחבב מכפר היינו מכפר היינו מזיח מזיח גזירות ומכפר עונות

ואמר רב חנא בגדתאה תמרי משחנן משבען משלשלן מאשרן ולא מפנקן אמר רב אכל תמרים אל יורה מיתיבי תמרים שחרית וערבית יפות במנחה רעות בצהרים אין כמותן ומבטלות שלשה דברים מחשבה רעה וחולי מעים ותחתוניות

מי אמרינן דלא מעלו עלויי מעלו ולפי שעתא טרדא מידי דהוה אחמרא דאמר מר השותה רביעית יין אל יורה ואיבעית אימא לא קשיא הא מקמי נהמא הא לבתר נהמא דאמר אביי אמרה לי אם תמרי מקמי נהמא כי נרגא לדיקולא בתר נהמא כי עברא לדשא

דשא אמר רבא דרך שם דרגא אמר רבא דרך גג פוריא א״ר פפא שפרין ורבין עליה אמר רב נחמן בר יצחק

דף יא עמוד א

אף אנו נאמר איילונית דוכרנית דלא ילדה:

מתני׳ הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין:

גמ׳ אמר רב הונא גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין

מאי קמ״ל דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו תנינא זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו

מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה דהא קיימא לן דעבד ודאי בהפקירא ניחא ליה

קמ״ל דהני מילי גדול דטעם טעם דאיסורא אבל קטן זכות הוא לו

לימא מסייע ליה הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד מאי לאו דאטבלינהו על דעת בית דין

לא הכא במאי עסקינן בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו דניחא להו במאי דעביד אבוהון

אמר רב יוסף הגדילו יכולין למחות איתיביה אביי הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ואי ס״ד הגדילו יכולין למחות יהבינן לה כתובה דאזלה ואכלה בגיותה

לכי גדלה לכי גדלה נמי ממחייא ונפקא כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות

מתיב רבא אלו נערות שיש להן קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית ועל הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד יש להן קנס ואי אמרת הגדילו יכולין למחות יהבינן לה קנס דאזלה ואכלה בגיותה

לכי גדלה לכי גדלה נמי ממחייא ונפקא כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות

אביי לא אמר כרבא התם קנסא היינו טעמא שלא יהא חוטא נשכר

רבא לא אמר כאביי כתובה היינו טעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:

מתני׳ הגדול שבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים דברי רבי מאיר וחכ״א מוכת עץ כתובתה מנה

בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין כתובתן מנה

דף יא עמוד ב

ואין להן טענת בתולים

הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב קטן הבא על הגדולה עשאה מוכת עץ כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אין מוכת עץ בבשר

איכא דמתני לה להא שמעתא באפי נפשה קטן הבא על הגדולה רב אמר עשאה מוכת עץ ושמואל אמר אין מוכת עץ בבשר

מתיב רב אושעיא גדול שבא על הקטנה וקטן הבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים דברי ר״מ וחכמים אומרים מוכת עץ כתובתה מנה

אמר רבא הכי קאמר גדול הבא על הקטנה ולא כלום דפחות מכאן כנותן אצבע בעין דמי וקטן הבא על הגדולה עשאה מוכת עץ ומוכת עץ גופא פלוגתא דר״מ ורבנן

אמר רמי בר חמא מחלוקת כשהכיר בה דר״מ מדמי לה לבוגרת ורבנן מדמו לה לבעולה אבל לא הכיר בה דברי הכל ולא כלום

ור״מ אמאי מדמי לה לבוגרת נדמייה לבעולה בעולה איתעביד בה מעשה בידי אדם הא לא איתעביד בה מעשה בידי אדם ורבנן אדמדמו לה לבעולה נדמייה לבוגרת בוגרת לא איתעביד בה מעשה כלל הא איתעביד בה מעשה

אבל לא הכיר בה לדברי הכל ולא כלום מתיב רב נחמן היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ר״ג ור׳ אליעזר אומרים נאמנת

אלא אמר רבא בין הכיר בה ובין לא הכיר בה לר״מ מאתים לרבנן הכיר בה מנה לא הכיר בה ולא כלום

והדר ביה רבא דתניא כיצד הוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי לבתך בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו בת סקילה היא הכי קאמר אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה

ואמר רב חייא בר אבין אמר רב ששת זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה ומתיב רב נחמן הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירסתיך והיה מקחי מקח טעות ולית לה כלל

ואמר להו רב חייא בר אבין אפשר רב עמרם וכל גדולי הדור יתבי כי אמר רב ששת להא שמעתא וקשיא להו ושני מאי מקח טעות נמי ממאתים אבל מנה אית לה ואת אמרת לית לה כלל

ואמר רבא מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב מקח טעות לגמרי משמע ואלא קשיא הך תריץ ואימא הכי אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא ולא כלום נמצאת מוכת עץ יש לה כתובה מנה

והא רבא הוא דאמר לרבנן לא הכיר בה ולא כלום אלא ש״מ הדר ביה רבא מההיא

ת״ר כנסה ראשון לשום נישואין ויש לה עדים שלא נסתרה אי נמי נסתרה ולא שהתה כדי ביאה אין השני יכול לטעון טענת בתולים שהרי כנסה ראשון

דף יב עמוד א

אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה רב אשי אמר בעלמא לעולם אימא לך לית לה כלל ושאני הכא שהרי כנסה ראשון

וניחוש שמא תחתיו זינתה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר

ואיכא דמתני לה אמתניתין בתולה אלמנה גרושה חלוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין בתולה מן הנישואין היכי משכחת לה כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה

אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה רב אשי אמר לעולם אימא לך בעלמא לית לה כלל ושאני הכא שהרי נכנסה לחופה

וליחוש שמא תחתיו זינתה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר

מאן דמתני לה אברייתא כל שכן אמתניתין ומאן דמתני לה אמתני׳ אבל אברייתא לא משום דמצי אמר לה אנא אעדים סמכי:

מתני׳ האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה:

גמ׳ מדקתני האוכל מכלל דאיכא דוכתא ביהודה נמי דלא אכיל אמר אביי ש״מ ביהודה נמי מקומות מקומות יש כדתניא א״ר יהודה ביהודה בראשונה היו מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתן לחופה כדי שיהא לבו גס בה ובגליל לא היו עושין כן

ביהודה בראשונה היו מעמידין להם שני שושבינין אחד לו ואחד לה כדי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה ובגליל לא היו עושין כן

ביהודה בראשונה היו שושבינין ישנים בבית שחתן וכלה ישנים בה ובגליל לא היו עושין כן

וכל שלא נהג כמנהג הזה אינו יכול לטעון טענת בתולים אהייא אילימא אירישא כל שנהג מיבעי ליה

אלא אסיפא כל שלא מושמש מיבעי ליה

אמר אביי לעולם אירישא ותני כל שנהג אמר ליה רבא והא כל שלא נהג קתני אלא אמר רבא הכי קאמר כל שלא נהג מנהג גליל בגליל אלא מנהג יהודה בגליל אינו יכול לטעון טענת בתולים רב אשי אמר לעולם אסיפא ותני כל שלא מושמש:

מתני׳ אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת כהנים כתובתה מנה בית דין של כהנים היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים:

גמ׳ תנא ואלמנת כהנים כתובתה מאתים והאנן תנן אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת כהנים כתובתן מנה

אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא תקינו לבתולה ארבע מאות זוז ולאלמנה מנה

דף יב עמוד ב

כיון דחזו דמזלזלי בהו תקינו להו מאתן כיון דחזו דקא פרשין מינייהו דאמרי עד דנסבינן אלמנת כהנים ניזיל ניסיב בתולה בת ישראל אהדרינהו למלתייהו:

בית דין של כהנים כו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל לא ב״ד של כהנים בלבד אמרו אלא אפי׳ משפחות המיוחסות בישראל אם רצו לעשות כדרך שהכהנים עושין עושין

מיתיבי הרוצה לעשות כדרך שהכהנים עושין כגון בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל עושין בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל הוא דאיכא צד כהונה אבל בת ישראל לישראל לא

לא מבעיא קאמר לא מבעיא בת ישראל לישראל דלא מצי אמר לה עלויי קא מעלינן ליך אבל בת ישראל לכהן דמצי אמר לה עלויי קא מעלינן ליך אימא לא קמ״ל:

מתני׳ הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת בעולה עד שלא תתארס והטעתו עד שתביא ראיה לדבריה:

גמ׳ אתמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב יהודה ורב הונא אמרי חייב ורב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור רב הונא ורב יהודה אמרי חייב ברי ושמא ברי עדיף רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור אוקי ממונא בחזקת מריה

א״ל אביי לרב יוסף הא דרב הונא ורב יהודה דשמואל היא דתנן היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל

ואמר ליה רב שמואל בר יהודה לרב יהודה שיננא אמרת לן משמיה דשמואל הלכה כרבן גמליאל אף בראשונה מאי אף בראשונה אע״ג דאיכא למימר אוקי ממונא בחזקת מריה אמר רבן גמליאל ברי עדיף

לימא רב יהודה ורב הונא דאמרי כר״ג ורב נחמן ורבי יוחנן דאמרי כרבי יהושע

אמר לך רב נחמן אנא דאמרי אפילו כרבן גמליאל עד כאן לא קאמר ר״ג התם אלא דאיכא מגו אבל הכא מאי מגו איכא

אי נמי עד כאן לא קאמר רבן גמליאל התם אלא דאמרינן אוקמה אחזקה אבל הכא מאי חזקה אית ליה להאי

הכי נמי מסתברא כדקא משנינן דרב נחמן הוא דאמר כר״ג

דף יג עמוד א

דאם כן קשיא הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכתא כרב נחמן בדיני ובהא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל אלא לאו ש״מ כדמשנינן ש״מ:

מתני׳ היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת דרוסת איש עד שתביא ראיה לדבריה:

גמ׳ טענתייהו במאי רבי יוחנן אמר במאתים ומנה רבי אלעזר אמר במנה ולא כלום

רבי יוחנן אמר במאתים ומנה סבר לה כר״מ דאמר בין הכיר בה ובין לא הכיר בה מאתים ורבי אלעזר אומר במנה ולא כלום סבר לה כרבנן דאמרי בין הכיר בה בין לא הכיר בה מנה

בשלמא ר׳ אלעזר לא קאמר כר׳ יוחנן דקא מוקי לה כרבנן אלא רבי יוחנן מ״ט לא אמר כר׳ אלעזר

קסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה הכא הוא קאמר מנה והיא קאמרה מנה מאי איכא בין טענה דידיה לטענה דידה

בשלמא לר׳ אלעזר היינו דקתני תרתי חדא לאפוקי מדרמי בר חמא

וחדא לאפוקי מדרב חייא בר אבין א״ר ששת אלא לר׳ יוחנן תרתי למה לי

חדא להודיעך כחו דרבן גמליאל וחדא להודיעך כחו דרבי יהושע קמייתא להודיעך כחו דרבי יהושע דאף על גב דאיכא למימר מיגו לא מהימנא בתרייתא להודיעך כחו דרבן גמליאל דאע״ג דליכא למימר מיגו מהימנא:

מתני׳ ראוה מדברת עם אחד ואמרו לה מה טיבו של איש זה איש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ור׳ יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה

היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ור׳ יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת מעוברת לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה:

גמ׳ מאי מדברת זעירי אמר נסתרה רב אסי אמר נבעלה בשלמא לזעירי היינו דקתני מדברת אלא לרב אסי מאי מדברת לישנא מעליא כדכתיב (משלי ל, כ) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און

בשלמא לזעירי היינו דקתני תרתי מדברת ומעוברת אלא לרב אסי תרתי למה לי

חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה

הניחא למאן דאמר לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה אלא למ״ד לדברי המכשיר בה פוסל בבתה מאי איכא למימר רב אסי סבר כמ״ד לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה

א״ל רב פפא לאביי לזעירי דאמר מאי מדברת נסתרה וא״ר יהושע לא מהימנא האמר רב מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד

לימא דלא כר״י אפי׳ תימא ר׳ יהושע מעלה עשו ביוחסין

מיתיבי ראוה שנכנסה עם אחד לסתר

דף יג עמוד ב

או לחורבה ואמרו לה מה טיבו של איש זה כהן הוא ובן אחי אבא הוא רבן גמליאל ור״א אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה

בשלמא לזעירי היינו דקתני תרתי לסתר או לחורבה אלא לרב אסי דאמר נבעלה תרתי למה לי חדא קתני לסתר דחורבה

והא לסתר או לחורבה קתני חדא לחורבה דמתא וחדא לחורבה דדברא וצריכי דאי אשמעינן חורבה דמתא בהא קמכשר רבן גמליאל משום דרוב כשרים אצלה אבל לחורבה דדברא דרוב פסולין אצלה אימא מודה ליה לרבי יהושע

ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמר רבי יהושע אבל בהא אימא מודה לר״ג צריכא

מיתיבי זו עדות שהאשה כשרה לה ורבי יהושע אומר אינה נאמנת אמר להם ר״י אי אתם מודים בשבויה שנשבית ויש לה עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני שאינה נאמנת

אמרו לו אבל ומה הפרש יש בין זו לזו לזו יש עדים ולזו אין לה עדים

אמר להם אף לזו יש עדים שהרי כריסה בין שיניה אמרו לו רוב עובדי כוכבים פרוצים בעריות הם אמר להן אין אפוטרופוס לעריות

בד״א בעדות אשה בגופה אבל עדות אשה בבתה דברי הכל הולד שתוקי

מאי קאמר להו ומאי קמהדרי ליה הכי קאמרי ליה השבתנו על המעוברת מה תשיבנו על המדברת אמר להם מדברת היינו שבויה אמרו לו שאני שבויה דרוב עובדי כוכבים פרוצים בעריות הם אמר להם הא נמי כיון דאיסתתר אין אפוטרופוס לעריות

קתני מיהת תרתי מדברת ומעוברת תיובתא דרב אסי תיובתא

ותיפוק ליה דהתם רוב פסולין אצלה והכא רוב כשרין אצלה מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי לדברי המכשיר מכשיר אפילו ברוב פסולין לדברי הפוסל פוסל אפילו ברוב כשרים

א״ר יוחנן לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה לדברי הפוסל בה פוסל בבתה ורבי אלעזר אומר לדברי המכשיר בה פוסל בבתה

אמר רבה מ״ט דר״א בשלמא איהי אית לה חזקה דכשרות בתה לית לה חזקה דכשרות

איתיביה ר״א לרבי יוחנן בד״א בעדות אשה בגופה אבל עדות אשה בבתה דברי הכל הולד שתוקי מאי לאו שתוקי ופסול לא שתוקי וכשר

ומי איכא שתוקי כשר אין כדשמואל דאמר שמואל עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי

מאי שתוקי אילימא שמשתיקין אותו מנכסי אביו פשיטא ומי ידעינן אבוה מנו אלא שמשתיקין אותו מדין כהונה דכתיב (במדבר כה, יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם מי שזרעו מיוחס אחריו יצא זה שאין זרעו מיוחס אחריו

ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרב יוסף היא אמרה מיניה והוא אמר

דף יד עמוד א

אין מינאי אמר רב יוסף למאי ניחוש לה חדא דהא קא מודה ועוד הא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל

אמר ליה אביי ובהא כי לא מודה מכשר רבן גמליאל והאמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא הלכה כר״ג ואת לא תעביד עובדא עד דאיכא רוב כשרין אצלה והכא רוב פסולין אצלה

וליטעמיך תקשי לך היא גופא הלכה ואת לא תעביד עובדא אלא מאי אית לך למימר הא לכתחלה הא דיעבד והא נמי כדיעבד דמי

רמי ליה אביי לרבא ומי אמר רבי יהושע אינה נאמנת ורמינהו העיד ר׳ יהושע ורבי יהודה בן בתירא על אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהונה

א״ל הכי השתא התם אשה נישאת בודקת ונישאת הכא אשה מזנה בודקת ומזנה

אמר רבא דרבי יהושע אדרבי יהושע קשיא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל לא קשיא והא קתני סיפא אמר להן רבן גמליאל קבלנו עדותכם אבל מה נעשה שהרי גזר רבן יוחנן בן זכאי שלא להושיב בית דין על כך שהכהנים שומעין לכם לרחק אבל לא לקרב

אלא אמר רבא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל לא קשיא התם ברי הכא שמא

דר׳ יהושע אדר׳ יהושע נמי לא קשיא התם חד ספיקא הכא תרי ספיקי

הלכך לרבן גמליאל אלים ליה ברי דאפילו בחד ספיקא נמי מכשיר וקיל ליה שמא דאפילו בספק ספיקא נמי פסיל לרבי יהושע אלים ליה חד ספיקא דאפילו בברי נמי פסיל וקיל ליה ספק ספיקא דאפילו בשמא נמי מכשיר

תנו רבנן איזוהי אלמנת עיסה כל שאין בה לא משום ממזרות ולא משום נתינות ולא משום עבדי מלכים אמר רבי מאיר

דף יד עמוד ב

שמעתי כל שאין בה אחד מכל אלו משיאין לכהונה

ר״ש בן אלעזר אומר משום ר״מ וכן היה ר״ש בן מנסיא אומר כדבריו איזוהי אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל

מכירין ישראל ממזרים שביניהם ואין מכירין חללין שביניהם

אמר מר איזוהי אלמנת עיסה כל שאין בה לא משום ממזרות ולא משום נתינות ולא משום עבדי מלכים הא חלל כשר

מאי שנא הנך דאורייתא חלל נמי דאורייתא ותו אמר רבי מאיר שמעתי כל שאין בה אחד מכל אלו משיאין לכהונה היינו תנא קמא

ותו ר״ש בן אלעזר אומר משום ר׳ מאיר וכן היה ר״ש בן מנסיא אומר כדבריו איזוהי אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל מכירין ישראל ממזרים שביניהן ואין מכירין חללין שביניהן והא אמרת רישא חלל כשר

א״ר יוחנן ממזר צווח וחלל שותק איכא בינייהו תנא קמא סבר כל פסול דקרו ליה ושתיק פסול והכי קאמר ת״ק איזוהי אלמנת עיסה כל שאין בה לא שתוק ממזרות ולא שתוק נתינות ולא שתוק עבדי מלכים ולא שתוק חלל

וקאמר ליה ר״מ הנך הוא דקא פסיל ליה בקהל אבל שתוק חלל כשר והא דשתיק משום דלא איכפת ליה

וקאמר ליה ר״ש בן אלעזר לתנא קמא דר׳ מאיר אי שמיע לך דמכשר ר״מ בשתיקה לא דקרו ליה חלל ושתיק אלא דקרו ליה ממזר ושתיק והאי דשתיק סבר ממזר קלא אית ליה אבל ממזר וצווח חלל ושותק פסול והאי דאשתיק סבר מיסתייה דלא מפקי ליה מקהל

תני חדא ר׳ יוסי אומר שתוק ממזר כשר שתוק חלל פסול ותניא אידך שתוק חלל כשר שתוק ממזר פסול

לא קשיא הא ת״ק אליבא דר״מ הא דר״ש בן אלעזר אליבא דר״מ:

מתני׳ א״ר יוסי מעשה בתינוקת שירדה למלאות מים מן העין ונאנסה אמר רבי יוחנן בן נורי אם רוב אנשי העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה:

גמ׳ אמר ליה רבא לרב נחמן ר׳ יוחנן בן נורי דאמר כמאן אי כרבן גמליאל אפילו ברוב פסולין נמי מכשר אי כרבי יהושע אפילו ברוב כשרים נמי פסיל אמר ליה הכי אמר רב יהודה אמר רב

דף טו עמוד א

בקרונות של ציפורי היה מעשה וכדרבי אמי דאמר רבי אמי והוא שהיתה סיעה של בני אדם כשרין עוברת לשם וכדר׳ ינאי דאמר ר׳ ינאי נבעלת בקרונות כשרה לכהונה

בקרונות סלקא דעתך אלא נבעלת בשעת קרונות כשרה לכהונה אבל פירש אחד מציפורי ובעל הולד שתוקי

כי הא דכי אתא רב דימי אמר זעירי א״ר חנינא ואמרי לה אמר זעירי אמר ר׳ חנינא הולכין אחר רוב העיר ואין הולכין אחר רוב סיעה

כלפי לייא הני ניידי והני קביעי וקיימי

אלא הולכין אחר רוב העיר והוא דאיכא רוב סיעה בהדה ואין הולכין אחר רוב העיר גרידתא ולא אחר רוב סיעה גרידתא מ״ט גזרה רוב סיעה אטו רוב העיר

ורוב העיר נמי אי דקא אזלי אינהו לגבה כל דפריש מרובא פריש לא צריכא דקא אזלא איהי לגבייהו דהוה ליה קבוע וא״ר זירא כל קבוע כמחצה על מחצה דמי

ומי בעינן תרי רובי והתניא תשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאי זה מהן לקח ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב

וכי תימא בשאין דלתות מדינה נעולות דקא אתי לה רובא מעלמא והא א״ר זירא אע״פ שדלתות מדינה נעולות מעלה עשו ביוחסין

גופא א״ר זירא כל קבוע כמחצה על מחצה דמי בין לקולא בין לחומרא

מנא ליה לר׳ זירא הא אילימא מתשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב התם לחומרא

אלא מתשעה צפרדעים ושרץ אחד ביניהם ונגע באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע ספיקו טמא התם נמי לחומרא

אלא מתשעה שרצים וצפרדע אחד ביניהם ונגע באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע ברה״י ספיקו טמא ברשות הרבי׳ ספיקו טהור

ומדאורייתא מנא לן אמר קרא (דברים יט, יא) וארב לו וקם עליו עד שיתכוין לו ורבנן אמרי דבי ר׳ ינאי פרט לזורק אבן לגו

היכי דמי אילימא דאיכא תשעה כנענים ואחד ישראל ביניהם ותיפוק ליה דרובא כנענים נינהו אי נמי פלגא ופלגא ספק נפשות להקל

לא צריכא דאיכא תשעה ישראלים וכנעני אחד ביניהם דהוה ליה כנעני קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי

איתמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יוסי ורב חנן בר רבא אמר רב הוראת שעה היתה

מתיב רבי ירמיה וליוחסין לא בעינן תרי רובי והתנן

דף טו עמוד ב

מצא בה תינוק מושלך אם רוב עובדי כוכבים עובד כוכבי׳ אם רוב ישראל ישראל מחצה על מחצה ישראל

ואמר רב לא שנו אלא להחיותו אבל ליוחסין לא ושמואל אמר לפקח עליו את הגל

אשתמיטתיה הא דא״ר יהודה אמר רב בקרונות של צפורי הוה מעשה

ולרב חנן בר רבא דאמר הוראת שעה היתה קשיא הא מאן דמתני הא לא מתני הא

גופא מצא בה תינוק מושלך אם רוב עובדי כוכבים עובד כוכבים אם רוב ישראל ישראל מחצה על מחצה ישראל אמר רב לא שנו אלא להחיותו אבל ליוחסין לא ושמואל אמר לפקח עליו את הגל

ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב אלא כי איתמר דשמואל אריש אתמר אם רוב עובדי כוכבים עובד כוכבים אמר שמואל ולפקח עליו את הגל אינו כן

אם רוב עובדי כוכבים עובד כוכבים למאי הלכתא אמר רב פפא להאכילו נבילות

אם רוב ישראל ישראל למאי הלכתא אמר רב פפא להחזיר לו אבידה

מחצה על מחצה ישראל למאי הלכתא אמר ריש לקיש לנזקין ה״ד אי נימא דנגחיה תורא דידן לתורא דידיה לימא ליה אייתי ראיה דישראל את ושקול

לא צריכא דנגחיה תורא דידיה לתורא דידן פלגא משלם ואידך פלגא אמר להו אייתי ראיה דלאו ישראל אנא ואתן לכון:

הדרן עלך בתולה נשאת

מתני׳ האשה שנתארמלה או שנתגרשה היא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים שיצאת בהינומא וראשה פרוע

כתובתה מאתים רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף חילוק קליות ראיה

ומודה רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו שהוא נאמן

דף טז עמוד א

שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיא של אביו והוא אומר לקחתיה הימנו אינו נאמן:

גמ׳ טעמא דאיכא עדים הא ליכא עדים בעל מהימן לימא תנן סתמא דלא כרבן גמליאל דאי ר״ג הא אמר איהי מהימנא

אפילו תימא רבן גמליאל עד כאן לא קאמר ר״ג התם אלא בברי ושמא אבל הכא בברי וברי לא אמר

ודקארי לה מאי קארי לה הא ברי וברי הוא כיון דרוב נשים בתולות נישאות כי ברי ושמא דמי

והכי נמי מסתברא מדקתני ומודה רבי יהושע אי אמרת בשלמא איירי ר״ג במודה שפיר אלא אי אמרת לא איירי ר״ג במודה רבי יהושע למאן מודה

מי סברת ר׳ יהושע אהאי פירקין קאי אמגו קאי ואפירקין קמא קאי

אהייא אילימא אהא היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ר״ג ור״א אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין התם מאי מגו איכא הרי כריסה בין שיניה

אלא אהא ראוה מדברת עם אחד ואמרו לה מה טיבו של איש זה איש פלוני וכהן הוא ר״ג ור״א אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין התם מאי מגו איכא הניחא לזעירי דאמר מאי מדברת נסתרה מגו דאי בעיא אמרה לא נבעלתי וקאמרה נבעלתי מהימנא אלא לרב אסי דאמר מאי מדברת נבעלת מאי מגו איכא

ואלא אהא היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ר״ג ור״א אומרים נאמנת ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין התם מאי מגו איכא

בשלמא לרבי אלעזר דאמר במנה ולא כלום מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך ואית לה מאתים וקאמרה מעיקרא דלית לה אלא מנה מהימנא אלא לר׳ יוחנן דאמר במאתים ומנה מאי מגו איכא

אלא אהא הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירסתיך

ר״ג ור״א אומרים נאמנת ור׳ יהושע אומר לא מפיה אנו חיין דמגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך דלא קא פסלה נפשה מכהונה וקאמרה נאנסתי דקא פסלה נפשה מכהונה משום הכי קאמר ר״ג דמהימנא וקאמר רבי יהושע לר״ג בהאי מגו דהכא מודינא לך בההוא מגו דהתם פליגנא עילווך

מכדי האי מגו והאי מגו מאי שנא האי מגו מהאי מגו הכא אין שור שחוט לפניך התם הרי שור שחוט לפניך

וכיון דרוב נשים בתולות נישאות כי לא אתו עדים מאי הוי אמר רבינא משום דאיכא למימר רוב נשים בתולות נישאות ומיעוט אלמנות וכל הנשאת בתולה יש לה קול

דף טז עמוד ב

וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רובא

אי כל הנשאת בתולה יש לה קול כי אתו עדים מאי הוי הנך סהדי שקרי נינהו אלא אמר רבינא רוב הנשאת בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רובא:

אם יש עדים שיצתה בהינומא וכו׳: וליחוש דלמא מפקא עדים בהאי בי דינא וגביא והדר מפקא לה לכתובה בהאי ב״ד וגביא בה א״ר אבהו זאת אומרת כותבין שובר רב פפא אמר במקום שאין כותבין כתובה עסקינן

ואיכא דמתני לה אברייתא איבדה כתובתה הטמינה כתובתה נשרפה כתובתה רקדו לפניה שחקו לפניה העבירו לפניה כוס של בשורה או מפה של בתולים אם יש לה עדים באחד מכל אלו כתובתה מאתים

וליחוש דלמא מפקא עדים בהאי ב״ד וגביא והדר מפקא לכתובתה בהאי ב״ד וגביא בה א״ר אבהו זאת אומרת כותבין שובר רב פפא אמר במקום שאין כותבין כתובה עסקינן

והא איבדה כתובתה קתני דכתב לה איהו סוף סוף מפקא לה וגביא בה מאי איבדה איבדה באור

א״ה היינו נשרפה ועוד הטמינה מאי איכא למימר ותו איבדה למה לי אלא כל איבדה כי הטמינה בפנינו דמי ולא יהבינן לה עד דאמרי עדים נשרפה כתובתה

מאן דמתני לה אברייתא כל שכן אמתני׳ ומאן דמתני לה אמתני׳ אבל אברייתא לא כי קושיא:

אם יש עדים כו׳: וליחוש דלמא מפקא עדי הינומא בהאי ב״ד וגביא והדר מפקא עדי הינומא בבי דינא אחרינא וגביא במקום דלא אפשר ודאי כתבינן שובר:

העבירו לפניה כוס של בשורה: מאי כוס של בשורה אמר רב אדא בר אהבה כוס יין של תרומה מעבירין לפניה כלומר ראויה היתה זו לאכול בתרומה מתקיף לה רב פפא אטו אלמנה מי לא אכלה בתרומה אלא אמר רב פפא זו ראשית כתרומה ראשית

תניא רבי יהודה אומר חבית של יין מעבירין לפניה אמר רב אדא בר אהבה בתולה מעבירין לפניה סתומה בעולה מעבירין לפניה פתוחה אמאי ניעבר קמי בתולה וקמי בעולה לא ניעבר כלל זימנין דתפסה מאתים ואמרה אנא בתולה הואי והאי דלא עברו קמאי אתנוסי הוא דאתניסו

תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה בית שמאי אומרים

דף יז עמוד א

כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה אמרו להן ב״ש לב״ה הרי שהיתה חיגרת או סומא אומרי׳ לה כלה נאה וחסודה והתורה אמרה (שמות כג, ז) מדבר שקר תרחק אמרו להם ב״ה לב״ש לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות

כי אתא רב דימי אמר הכי משרו קמי כלתא במערבא לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן כי סמכו רבנן לרבי זירא שרו ליה הכי לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן

כי סמכו רבנן לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי כל מן דין וכל מן דין סמוכו לנא לא תסמכו לנא לא מן סרמיסין ולא מן סרמיטין ואמרי לה לא מן חמיסין ולא מן טורמיסין

ר׳ אבהו כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר נפקן אמהתא דבי קיסר לאפיה ומשרין ליה הכי רבא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתייך לשלם

אמרו עליו על רבי יהודה בר אילעאי שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה ואומר כלה נאה וחסודה רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת א״ר זירא קא מכסיף לן סבא כי נח נפשיה איפסיק עמודא דנורא בין דידיה לכולי עלמא וגמירי דלא אפסיק עמודא דנורא אלא אי לחד בדרא אי לתרי בדרא

א״ר זירא אהנייה ליה שוטיתיה לסבא ואמרי לה שטותיה לסבא ואמרי לה שיטתיה לסבא

רב אחא מרכיב לה אכתפיה ומרקד אמרי ליה רבנן אנן מהו למיעבד הכי אמר להו אי דמיין עלייכו ככשורא לחיי ואי לא לא

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן מותר להסתכל בפני כלה כל שבעה כדי לחבבה על בעלה ולית הלכתא כוותיה

ת״ר מעבירין את המת מלפני כלה וזה וזה מלפני מלך ישראל אמרו עליו על אגריפס המלך שעבר מלפני כלה ושבחוהו חכמים

שבחוהו מכלל דשפיר עבד והא א״ר אשי אפילו למ״ד נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דאמר מר (דברים יז, טו) שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך פרשת דרכים הואי

תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אלעאי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה במה דברים אמורים כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו אין מבטלין

וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר איני משמיה דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי ואמרי לה תליסר אלפי גברי ומינייהו שיתא אלפי שיפורי עולא אמר כגון דחייצי גברי מאבולא ועד סיכרא רב ששת ואיתימא רבי יוחנן אמר נטילתה כנתינתה מה נתינתה בששים רבוא אף נטילתה בששים רבוא וה״מ למאן דקרי ותני

דף יז עמוד ב

אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא:

ואם יש עדים שיצתה בהינומא וכו': מאי הינומא סורחב בר פפא משמיה דזעירי אמר תנורא דאסא רבי יוחנן אמר קריתא דמנמנה בה כלתא:

רבי יוחנן בן ברוקא אומר וכו': תנא ביהודה ראיה בבבל מאי אמר רב דרדוגי דמשחא אריסא דרבנן אמר ליה רב פפא לאביי משחא דחפיפותא קאמר מר אמר ליה יתמא לא עבדא לך אמך דרדוגי משחא אריסא דרבנן בשעת מעשה כי הא דההוא מרבנן דאיעסק ליה לבריה בי רבה בר עולא ואמרי לה רבה בר עולא איעסק ליה לבריה בי ההוא מרבנן ודרדיג משחא אריסא דרבנן בשעת מעשה

ארמלתא מאי תאני רב יוסף ארמלתא לית לה כיסני:

ומודה רבי יהושע באומר לחבירו כו': וליתני מודה ר' יהושע באומר לחבירו שדה זו שלך היתה ולקחתיה ממך

משום דקא בעי למיתני סיפא אם יש עדים שהיא שלו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן היכי דמי

אי דאכלה שני חזקה אמאי לא מהימן ואי דלא אכלה שני חזקה פשיטא דלא מהימן

אי הכי גבי אביו נמי אי דאכלה שני חזקה אמאי לא מהימן ואי דלא אכלה שני חזקה פשיטא דלא מהימן

בשלמא גבי אביו משכחת לה כגון שאכלה שתים בחיי האב ואחת בחיי בנו וכדרב הונא דאמר רב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן אפילו הגדיל

ורב הונא מתניתין אתא לאשמועינן איבעית אימא רב הונא דיוקא דמתני' קאמר ואיבעית אימא אפילו הגדיל קמ"ל

וליתנייה בדידיה ולוקמה כגון שאכלה שתים בפניו ואחת שלא בפניו וכגון שברח

ברח מחמת מאי אי דברח מחמת נפשות פשיטא דלא מהימן דלא מצי מחי ואי דברח מחמת ממון איבעי ליה למחויי דקי"ל מחאה שלא בפניו הויא מחאה

דתנן שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן והגליל היה ביהודה והחזיק בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה

והוינן בה מאי קסבר אי קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה אפילו ביהודה וגליל נמי ואי קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה אפילו יהודה ויהודה נמי לא

אמר רבי אבא בר ממל לעולם קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה ומתניתין בשעת חירום שנו

ומאי שנא יהודה וגליל דנקט

דף יח עמוד א

דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמו

וליתני מודה רבי יהושע באומר לחבירו מנה לויתי ממך ופרעתיו לך שהוא נאמן משום דקא בעי למיתני סיפא אם יש עדים שהוא לוה ממנו והוא אומר פרעתיו אינו נאמן והא קיימא לן המלוה את חבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים

וליתני מודה ר' יהושע באומר לחבירו מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס שהוא נאמן

אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי משיב אבידה הוי אי אליבא דרבי אליעזר בן יעקב הא אמר שבועה בעי

דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחכמים אומרים אינו אלא כמשיב אבידה ופטור

ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור אמר רב בטוענו קטן והאמר מר אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן

מאי קטן גדול ואמאי קרי ליה קטן דלגבי מילי דאביו קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו

כולהי טענתא טענת אחרים והודאת עצמו נינהו

אלא הכא בדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכולה בעי דלכפריה והאי דלא כפר ליה משום דאין אדם מעיז פניו הוא

דף יח עמוד ב

ובכולה בעי דלודי ליה והאי דלא אודי ליה כי היכי דלישתמיט ליה וסבר עד דהוה לי זוזי ופרענא ליה ורחמנא אמר רמי שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכוליה

רבי אליעזר בן יעקב סבר לא שנא בו ולא שנא בבנו אינו מעיז והלכך לאו משיב אבידה הוי ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומדלא העיז משיב אבידה הוי:

מתני׳ העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולי עדות היינו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שהוא כתב ידם או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר אינן נאמנין:

גמ׳ אמר רמי בר חמא לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת ממון אבל אנוסים היינו מחמת נפשות הרי אלו נאמנין

אמר ליה רבא כל כמיניה כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד וכי תימא הני מילי על פה אבל בשטר לא והא אמר ריש לקיש עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב״ד

אלא כי אתמר ארישא אתמר הרי אלו נאמנין אמר רמי בר חמא לא שנו אלא שאמרו אנוסין היינו מחמת נפשות אבל אמרו אנוסין היינו מחמת ממון אין נאמנין מאי טעמא אין אדם משים עצמו רשע

תנו רבנן אין נאמנים לפוסלו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים נאמנים בשלמא לרבנן כי טעמייהו שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא לר׳ מאיר מ״ט בשלמא פסולי עדות מלוה גופיה מעיקרא מידק דייק ומחתם קטנים נמי כדרשב״ל דאמר ריש לקיש

דף יט עמוד א

חזקה אין העדים חותמין על השטר אא״כ נעשה בגדול אלא אנוסין מ״ט

אמר רב חסדא קסבר ר״מ עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל תהרגו יהרגו ואל יחתמו שקר

אמר ליה רבא השתא אילו אתו לקמן לאמלוכי אמרינן להו זילו חתומו ולא תתקטלון דאמר מר אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים בלבד השתא דחתמו אמרינן להו אמאי חתמיתו

אלא טעמא דר״מ כדרב הונא אמר רב דא״ר הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

גופא אמר רב הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו א״ל רב נחמן גנובא גנובי למה לך אי סבירא לך כר״מ אימא הלכה כר״מ

אמר ליה ומר היכי סבירא ליה אמר ליה כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא

א״ר יהודה אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן

דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשיטא כל כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבוא עליו ברכה אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתב ידם יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני

(סימן בא״ש) אמר רבא לעולם דקאמר לוה וכדרב הונא דא״ר הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

אביי אמר לעולם דאמר מלוה וכגון שחב לאחרים וכדרבי נתן

דתניא רבי נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה תלמוד לומר (במדבר ה, ז) ונתן לאשר אשם לו

רב אשי אמר לעולם דקאמרי עדים ודאין כתב ידם יוצא ממקום אחר ודקאמרת אמאי לא מהימני כדרב כהנא דא״ר כהנא אסור לו לאדם שישהה שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר (איוב יא, יד) אל תשכן באהליך עולה

דף יט עמוד ב

ואמר רב ששת בריה דרב אידי ש״מ מדרב כהנא עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מאי טעמא כיון דעולה הוא אעולה לא חתמי

אמר רבי יהושע בן לוי אסור לו לאדם שישהה שטר פרוע בתוך ביתו משום שנאמר (איוב יא, יד) אל תשכן באהליך עולה במערבא משמיה דרב אמרי (איוב יא, יד) אם און בידך הרחיקהו זה שטר אמנה ושטר פסים ואל תשכן באהלך עולה זה שטר פרוע

מאן דאמר שטר פרוע כל שכן שטר אמנה ומאן דאמר שטר אמנה אבל שטר פרוע לא דזמנין דמשהי ליה אפשיטי דספרא

אתמר ספר שאינו מוגה אמר רבי אמי עד ל׳ יום מותר לשהותו מכאן ואילך אסור לשהותו משום שנא׳ אל תשכן באהליך עולה

אר״נ עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין מר בר רב אשי אמר אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו נאמנין מ״ט האי ניתן ליכתב והאי לא ניתן ליכתב

בעא מיניה רבא מרב נחמן תנאי היו דברינו מהו מודעא ואמנה היינו טעמא דקא עקרי ליה לשטרא והאי נמי קא עקר לשטרא או דלמא תנאי מילתא אחריתי היא א״ל כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו תנאייכו וחותו לדינא

עד אומר תנאי ועד אומר אינו תנאי א״ר פפא תרוייהו בשטרא מעליא קא מסהדי והאי דקאמר תנאי הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים

מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע אי הכי אפי׳ תרוייהו נמי אלא אמרינן הני למיעקר סהדותייהו קאתו האי נמי למיעקר סהדותיה קאתי והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע

ת״ר שנים חתומין על השטר ומתו ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא אבל אנוסים היו קטנים היו פסולי עדות היו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב״ד אין אלו נאמנין

ומגבינן ביה כבשטרא מעליא ואמאי תרי ותרי נינהו

אמר רב ששת זאת אומרת הכחשה תחלת הזמה היא

דף כ עמוד א

וכשם שאין מזימין את העדים אלא בפניהם כך אין מכחישין את העדים אלא בפניהם

אמר ליה רב נחמן אילו הוו קמן ומכחישין להו הוה הכחשה ולא הוה משגיחין בהו דהוי לה עדות מוכחשת השתא דליתנהו דאילו הוו לקמן דלמא הוו מודו להו מהימני

אלא אמר רב נחמן אוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי אמרי כשהוא שוטה זבין ואתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין

אמר רב אשי אוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת בר שטיא ולא אמרן אלא דאית ליה חזקה דאבהתיה אבל לית ליה חזקה דאבהתיה אמרינן כשהוא שוטה זבן וכשהוא שוטה זבין

א״ר אבהו אין מזימין את העדים אלא בפניהן ומכחישין את העדים שלא בפניהן והזמה שלא בפניהן נהי דהזמה לא הוי הכחשה מיהא הויא

אמר מר אם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב״ד אין נאמנין קרא עליו ערער אין לא קרא עליו ערער לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר רבי אסי אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב״ד

אמרי נהרדעי אין מקיימין את השטר אלא משתי כתובות [או] משתי שדות והוא שאכלום בעליהן ג׳ שנים ובשופי

א״ר שימי בר אשי וביוצא מתחת יד אחר אבל מיד עצמו לא מאי שנא תחת יד עצמו דלא דלמא זיופי מזייף מתחת ידי אחר נמי דלמא אזל וחזא אתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין

ת״ר כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים אמר רב הונא והוא שזוכרה מעצמו רבי יוחנן אמר אע״פ שאין זוכרה מעצמו אמר רבה ש״מ מדרבי יוחנן הני בי תרי דידעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה

איבעיא להו עצמו מאי רב חביבא אמר אפילו עצמו מר בריה דרב אשי אמר עצמו לא והלכתא עצמו לא

דף כ עמוד ב

ואי צורבא מרבנן הוא אפילו עצמו כי הא דרב אשי הוה ידיע ליה בסהדותא לרב כהנא אמר ליה מי דכיר מר האי סהדותא אמר ליה לא ולאו הכי והכי הוה א״ל לא ידענא לסוף אידכר רב אשי אסהיד ליה חזייה לרב כהנא דהוה מחסם א״ל מי סברת עלך קא סמיכנא אנא הוא דרמאי אנפשאי ואדכרי

תנן התם התלוליות הקרובות בין לעיר ובין לדרך אחד חדשות ואחד ישנות טמאות הרחוקות חדשות טהורות ישנות טמאות איזוהי קרובה חמשים אמה ואיזו היא ישנה ששים שנה דברי ר״מ רבי יהודה אומר קרובה שאין קרובה הימנה ישנה שאין אדם זוכרה

מאי עיר ומאי דרך אילימא עיר עיר ממש דרך דרך ממש מספיקא מי מחזקינן טומאה והאמר ריש לקיש עילה מצאו וטהרו ארץ ישראל א״ר זירא עיר עיר הסמוכה לבית הקברות ודרך דרך בית הקברות

בשלמא דרך בית הקברות דזמנין דמתרמי בין השמשות ומקרו קברו בתל אלא עיר הסמוכה לבית הקברות כולהי לבית הקברות אזלי

אמר רבי חנינא מתוך שהנשים קוברות שם נפליהן ומוכי שחין זרועותיהם עד חמשים אמה אזלא איהי לחודה טפי דברא איניש בהדה ולבית הקברות אזלא הלכך טומאה בארץ ישראל לא מחזקינן

אמר רב חסדא ש״מ מרבי מאיר האי סהדותא עד שיתין שנין מידכר טפי לא מידכר ולא היא התם הוא דלא רמיא עליה אבל הכא כיון דרמי עליה אפילו טובא נמי:

מתני׳ זה אומר כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי הרי אלו נאמנין זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידי צריכין לצרף עמהם אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינם צריכין לצרף עמהן אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי:

גמ׳ כשתימצי לומר לדברי רבי

דף כא עמוד א

על כתב ידן הם מעידים לדברי חכמים על מנה שבשטר הם מעידים

פשיטא מהו דתימא לרבי ספוקי מספקא ליה אי על כתב ידם הם מעידים או על מנה שבשטר הם מעידים

ונפקא מינה היכא דמית חד מינייהו לבעי שנים מן השוק להעיד עליו

דאם כן קנפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דחד סהדא

והכא לחומרא והכא לחומרא

קמ״ל דרבי מיפשט פשיטא ליה בין לקולא בין לחומרא דאמר רב יהודה אמר רב שנים החתומין על השטר ומת אחד מהן צריכין שנים מן השוק להעיד עליו בזו רבי לקולא ורבנן לחומרא

ואי ליכא תרי אלא חד מאי אמר אביי לכתוב חתימת ידיה אחספא ושדי ליה בבי דינא ומחזקי ליה בי דינא (וחזו ליה) ולא צריך איהו לאסהודי אחתימת ידיה ואזיל איהו והאי ומסהדי אאידך

ודוקא אחספא אבל אמגלתא לא דלמא משכח לה איניש דלא מעלי וכתב עילויה מאי דבעי ותנן הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין

א״ר יהודה אמר שמואל הלכה כדברי חכמים פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא הלכה כרבי מחבירו ואפילו מחביריו קא משמע לן:

סימן נח נד חד: אמר ליה רב חננא בר חייא לרב יהודה ואמרי לה רב הונא בר יהודה לרב יהודה ואמרי לה רב חייא בר יהודה לרב יהודה ומי אמר שמואל הכי

והא ההוא שטרא דנפיק מבי דינא דמר שמואל והוה כתיב ביה מדאתא רב ענן בר חייא ואסהיד אחתימות ידיה ואדחד דעמיה ומנו רב חנן בר רבה ומדאתא רב חנן בר רבה ואסהיד אחתימות ידיה ואדחד דעמיה ומנו רב ענן בר חייא אשרנוהי וקימנוהי כדחזי

א״ל ההוא שטרא דיתמי הוה וחש שמואל לב״ד טועין וסבר שמואל דלמא איכא דסבירא ליה הלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו ובהא אפילו מחביריו סבר אעביד רווחא כי היכי דלא מפסדי יתמי

אמר רב יהודה אמר שמואל עד ודיין מצטרפין

אמר רמי בר חמא כמה מעליא הא שמעתא אמר רבא מאי מעליותא מאי דקא מסהיד סהדא לא קא מסהיד דיינא ומאי דקא מסהיד דיינא לא קא מסהיד סהדא

אלא כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתינהו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל

דף כא עמוד ב

איקלע רבנאי אחוה דר׳ חייא בר אבא למזבן שומשמי ואמר הכי אמר שמואל עד ודיין מצטרפין אמר אמימר כמה מעליא הא שמעתא אמר ליה רב אשי לאמימר משום דקלסה אבוה דאמך את נמי מקלסת לה כבר פרכה רבא:

אמר רב ספרא אמר רבי אבא אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא אמר רב הונא ואמרי ליה אמר רב הונא אמר רב שלשה שישבו לקיים את השטר שנים מכירין חתימות ידי עדים ואחד אינו מכיר עד שלא חתמו מעידין בפניו וחותם משחתמו אין מעידין בפניו וחותם

ומי כתבינן והאמר רב פפי משמיה דרבא האי אשרתא דדייני דניכתב מקמיה דניחוו סהדי אחתימת ידייהו פסולה דמתחזי כשקרא הכא נמי מתחזי כשקרא

אלא אימא עד שלא כתבו מעידין בפניו וחותם משכתבו אין מעידין בפניו וחותם

ש״מ תלת ש״מ עד נעשה דיין וש״מ דיינין המכירין חתימות ידי עדים אינן צריכין להעיד בפניהם וש״מ דיינין שאין מכירין חתימות ידי עדים צריכין להעיד בפני כל אחד ואחד

מתקיף לה רב אשי בשלמא עד נעשה דיין שמעינן מינה אלא דיינין המכירין חתימות ידי עדים אין צריכין להעיד בפניהם דלמא לעולם אימא לך צריכין ושאני הכא דקא מקיימא הגדה בחד

ודיינין שאין מכירין חתימות ידי עדים צריכין להעיד בפני כל אחד ואחד דלמא לעולם אימא לך אין צריכין ושאני הכא דלא קא מקיימא הגדה כלל

יתיב ר׳ אבא וקאמר לה להא שמעתא דעד נעשה דיין איתיביה רב ספרא לרבי אבא ראוהו שלשה והן בית דין יעמדו שנים ויושיבו מחבריהם אצל היחיד ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש החדש מקודש שאין היחיד נאמן על ידי עצמו ואי סלקא דעתך דעד נעשה דיין למה לי כולי האי ליתבו בדוכתייהו וליקדשי

אמר ליה אף לדידי קשיא לי ושאילתיה לרב יצחק בר שמואל בר מרתא ורב יצחק לרב הונא ורב הונא לחייא בר רב וחייא בר רב לרב ואמר להו הנח לעדות החדש דאוריית׳ וקיום שטרות דרבנן

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב שלשה שישבו לקיים את השטר וקרא ערער על אחד מהן עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם משחתמו אין מעידין עליו וחותם

ערער דמאי אי ערער דגזלנותא

דף כב עמוד א

תרי ותרי נינהו אי ערער דפגם משפחה גלוי מלתא בעלמא הוא לעולם אימא לך ערער דגזלנותא וקאמרי הני ידעינן ביה דעבד תשובה

א״ר זירא הא מלתא מרבי אבא שמיע לי ואי לאו רבי אבא דמן עכו שכחתה ג׳ שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם צריכין למיכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי

אמר רב נחמן בר יצחק ואי כתב ביה שטרא דנן נפק לקדמנא בי דינא תו לא צריך ודלמא בית דין חצוף הוא וכדשמואל דאמר שמואל שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ב״ד חצוף

דכתיב ביה בי דינא דרבנא אשי ודלמא רבנן דבי רב אשי כדשמואל סבירא להו דכתיב ביה ואמר לנא רבנא אשי:

מתני׳ האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיתה אשת איש והיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת אמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ואם משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא:

גמ׳ א״ר אסי מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן התורה שנאמר (דברים כב, טז) את בתי נתתי לאיש הזה לאשה לאיש אסרה הזה התירה

ל״ל קרא סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי איצטריך קרא לכדרב הונא אמר רב דא״ר הונא אמר רב מנין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה למה לי

מיבעי ליה לכדתני ר׳ יונה דתני ר׳ יונה את בתי נתתי לאיש הזה הזה ולא ליבם

ת״ר האשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון שנתנה אמתלא לדבריה תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת

ומעשה נמי באשה אחת גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי׳ באושא ואמרו אם נתנה אמתל׳ לדבריה נאמנת

בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה אף בזו אם נתנה

דף כב עמוד ב

אמתלא לדבריה נאמנת תנא מיניה ארבעים זימנין ואפ״ה לא עבד שמואל עובדא בנפשיה

ת״ר שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא רבי מנחם בר יוסי אומר תצא אמר רבי מנחם בר יוסי אימתי אני אומר תצא בזמן שבאו עדים ואח״כ נשאת אבל נשאת ואח״כ באו עדים לא תצא

מכדי תרי ותרי נינהו הבא עליה באשם תלוי קאי א״ר ששת כגון שנשאת לאחד מעדיה היא גופה באשם תלוי קיימא באומרת ברי לי

אמר רבי יוחנן שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי תרגמה בעד אחד עד אחד אומר מת הימנוהו רבנן כבי תרי וכדעולא דאמר עולא כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים והאי דקאמר לא מת הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים

אי הכי אפי׳ לכתחלה נמי משום דרב אסי דא״ר אסי (משלי ד, כד) הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך

סיפא עד אחד אומר נתגרשה ועד אחד אומר לא נתגרשה תרוייהו באשת איש קמסהדי והאי דקאמר נתגרשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים

רבא אמר לעולם תרי ותרי נינהו וראה ר׳ יוחנן דבריו של ר׳ מנחם בר יוסי בגרושין ולא ראה במיתה מ״ט מיתה אינה יכולה מכחשתו גרושין יכולה מכחשתו

ומי חציפה כולי האי והאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה הני מילי היכא דליכא עדים דקא מסייעי לה אבל היכא דאיכא עדים דקא מסייעי לה מעיזה ומעיזה

רב אסי אמר כגון דאמרי עדים עכשיו מת עכשיו גירשה מיתה ליכא לברורה גירושין איכא לברורה דאמרינן לה אם איתא דהכי הוה אחזי לן גיטיך

תנו רבנן שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא

דף כג עמוד א

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא

אמר אביי תרגמה בעד אחד עד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה תרוייהו בפנויה קמסהדי והאי דקאמר נתקדשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים

סיפא עד אחד אומר נתגרשה ועד אחד אומר לא נתגרשה תרוייהו באשת איש קמסהדי והאי דקאמר נתגרשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים

רב אשי אמר לעולם תרי ותרי ואיפוך שנים אומרים ראינוה שנתקדשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתקדשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא

פשיטא לא ראינוה אינה ראיה לא צריכא דדיירי בחצר אחד מהו דתימא אם איתא דנתקדשה קלא אית לה למילתא קא משמע לן דעבדי אינשי דמקדשי בצנעא

סיפא שנים אומרים ראינוה שנתגרשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא מאי קמ״ל אע״ג דדיירי בחצר אחד היינו הך

מהו דתימא גבי קדושין הוא דעבידי אינשי דמקדשי בצנעא אבל גבי גירושין אם איתא דאיגרשא קלא אית לה למילתא קמ״ל דעבידי אינשי דמקדשי ודמגרשי בצנעא:

ואם משנשאת באו עדים לא תצא כו׳: רבי אושעיא מתני לה אריש רבה בר אבין מתני לה אסיפא

מאן דמתני לה אריש כ״ש אסיפא דבשבויה הקילו ומאן דמתני לה אסיפא אבל אריש לא

לימא בדרב המנונא קמיפלגי דמאן דמתני לה אריש אית ליה דרב המנונא ומאן דמתני לה אסיפא לית ליה דרב המנונא

לא דכולי עלמא אית להו דרב המנונא והכא בהא קמיפלגי דמר סבר כי איתמר דרב המנונא בפניו אבל שלא בפניו מעיזה ומר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיזה:

ואם משנשאת באו עדים וכו׳: אמר אבוה דשמואל לא נשאת נשאת ממש אלא כיון שהתירוה לינשא אע״פ שלא נשאת והא לא תצא קתני לא תצא מהתירה הראשון

ת״ר אמרה נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני אין אומרים נמתין עד שיבאו עדים אלא מתירין אותה מיד התירוה לינשא ואחר כך באו עדים ואמרו לא ידענו הרי זו לא תצא ואם באו עדי טומאה אפי׳ יש לה כמה בנים תצא

הני שבוייתא דאתיין לנהרדעא אותיב אבוה דשמואל נטורי בהדייהו א״ל שמואל ועד האידנא מאן נטרינהו א״ל אילו בנתך הווין מי הוית מזלזל בהו כולי האי

הואי (קהלת י, ה) כשגגה שיוצא מלפני השליט ואישתביין בנתיה דמר שמואל ואסקינהו לארעא דישראל אוקמן לשבוייניהו מאבראי ועיילי לבי מדרשא דר׳ חנינא הא אמרה נשביתי וטהורה אני והא אמרה נשביתי וטהורה אני שרינהו

סוף עול אתו שבוייניהו אמר רבי חנינא בנן דמוריין אינון איגלאי מילתא דבנתיה דמר שמואל הווין

אמר ליה רבי חנינא לרב שמן בר אבא פוק איטפל בקרובותיך אמר ליה לרבי חנינא והאיכא עדים במדינת הים השתא מיהת ליתנהו קמן עדים בצד אסתן ותאסר טעמא דלא אתו עדים הא אתו עדים מיתסרא

והאמר אבוה דשמואל כיון שהתירוה לינשא אף על פי שלא נשאת אמר רב אשי עדי טומאה איתמר:

דף כג עמוד ב

מתני׳ שתי נשים שנשבו זאת אומרת נשביתי וטהורה אני וזאת אומרת נשביתי וטהורה אני אינן נאמנות ובזמן שהן מעידות זו את זו הרי אלו נאמנות:

גמ׳ ת״ר אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת אני וחברתי טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה אני וחברתי טהורה נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה

אמר מר אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת היכי דמי אי דליכא עדים על עצמה אמאי לא מהימנא נשביתי וטהורה אני קאמרה אלא פשיטא דאיכא עדים

אימא מציעתא אני וחברתי טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה ואי דאיכא עדים אמאי לא מהימנא אלא פשיטא דליכא עדים

אימא סיפא אני וחברתי טהורה נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה ואי דליכא עדים אעצמה אמאי לא מהימנא אלא פשיטא דאיכא עדים

רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים אמר אביי אין רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים

רב פפא אמר כולה דאיכא עדים ואיכא עד אחד דקא אפיך אמרה אני טמאה וחברתי טהורה ואמר לה עד אחד את טהורה וחברתך טמאה איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתה משתריא אפומא דידה

אני טהורה וחברתי טמאה ואמר לה עד אחד את טמאה וחברתך טהורה איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה חברתה משתריא אפומא דעד

אני וחברתי טמאה ואמר לה עד אחד את וחברתך טהורה איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתא משתריא אפומא דעד הא תו למה לי היינו רישא

מהו דתימא הני תרוייהו טהורות נינהו והאי דקאמרה הכי (שופטים טז, ל) תמות נפשי עם פלשתים היא דקא עבדה קמ״ל

אני וחברתי טהורה ואמר לה עד אחד את וחברתך טמאה איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה חברתה משתריא אפומא דידה הא תו למה לי היינו רישא דרישא

מהו דתימא כי מהימנא במקום דפסלה נפשה אבל במקום דמכשרא נפשה אימא לא מהימנא קא משמע לן:

מתני׳ וכן שני אנשים זה אומר כהן אני וזה אומר כהן אני אינן נאמנין ובזמן שהן מעידין זה את זה הרי אלו נאמנין רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אמר רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד אחד רשב״ג אומר משום רבי שמעון בן הסגן מעלין לכהונה על פי עד אחד:

גמ׳ כל הני למה לי צריכי דאי תנא מודה רבי יהושע משום דאיכא דררא דממונא אבל עדים דליכא דררא דממונא אימא לא

ואי תנא עדים משום דלעלמא אבל איהו דלנפשיה

דף כד עמוד א

אימא לא

ואי אשמעינן הני תרתי משום דממונא אבל אשת איש דאיסורא אימא לא

נשביתי וטהורה אני למה לי משום דקא בעי למיתני ואם משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא

הניחא למאן דמתני לה אסיפא אלא למאן דמתני לה ארישא מאי איכא למימר משום דקא בעי למיתני שתי נשים שנשבו

ושתי נשים שנשבו למה לי מהו דתימא ניחוש לגומלין קמשמע לן

וכן שני אנשים למה לי משום דקא בעי למיתני פלוגתא דרבי יהודה ורבנן

ת״ר אני כהן וחברי כהן נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה עד שיהו ג׳ שנים מעידין על זה ושנים מעידין על זה רבי יהודה אומר אף אינו נאמן להאכילו בתרומה עד שיהו שלשה שנים מעידין על זה ושנים מעידין על זה

למימרא דרבי יהודה חייש לגומלין ורבנן לא חיישי לגומלין והא איפכא שמעינן להו דתנן החמרין שנכנסו לעיר ואמר אחד מהן שלי חדש ושל חברי ישן שלי אינו מתוקן ושל חברי מתוקן אינו נאמן רבי יהודה אומר נאמן

אמר רב אדא בר אהבה אמר רב מוחלפת השיטה אביי אמר לעולם לא תיפוך בדמאי הקילו רוב עמי הארץ מעשרין הן

אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא כדשנינן דרבנן אדרבנן לא קשיא כדאמר רבי חמא בר עוקבא בשכלי אומנותו בידו

דף כד עמוד ב

הכא נמי בשכלי אומנותו בידו

והיכא אתמר דרבי חמא בר עוקבא אהא דתנן הקדר שהניח קדירותיו וירד לשתות מים מן היאור הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות

והתניא אלו ואלו טמאות אמר רבי חמא בר עוקבא בשכלי אומנותו בידו מפני שיד הכל ממשמשת בהן

והתניא אלו ואלו טהורות א״ר חמא בר עוקבא בשאין כלי אומנותו בידו

ואלא הא דתנן הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות היכי משכחת לה

דסמיכא לרשות הרבים ומשום חיפופי רשות הרבים

ואיבעית אימא ר׳ יהודה ורבנן במעלין מתרומה ליוחסין קמיפלגי

איבעיא להו מהו להעלות משטרות ליוחסין היכי דמי אילימא דכתיב ביה אני פלוני כהן חתמתי עד מאן קא מסהיד עילויה

לא צריכא דכתיב ביה אני פלוני כהן לויתי מנה מפלוני וחתימו סהדי מאי אמנה שבשטר קא מסהדי או דלמא אכולה מילתא קא מסהדי רב הונא ורב חסדא חד אמר מעלין וחד אמר אין מעלין

איבעיא להו מהו להעלות מנשיאות כפים ליוחסין תיבעי למ״ד מעלין מתרומה ליוחסין ותיבעי למ״ד אין מעלין

תיבעי למ״ד מעלין הני מילי תרומה דעון מיתה היא אבל נשיאות כפים דאיסור עשה לא או דלמא לא שנא

תיבעי למ״ד אין מעלין הני מילי תרומה דמיתאכלא בצנעא אבל נשיאות כפים דבפרהסיא אי לאו כהן הוא כולי האי לא מחציף אינש נפשיה או דלמא לא שנא

רב חסדא ורבי אבינא חד אמר מעלין וחד אמר אין מעלין א״ל רב נחמן בר יצחק לרבא מהו להעלות מנשיאות כפים ליוחסין א״ל פלוגתא דרב חסדא ורבי אבינא

הלכתא מאי א״ל אנא מתניתא ידענא דתניא ר׳ יוסי אומר גדולה חזקה שנאמר (עזרא ב, סא) ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתיחשים ולא נמצאו ויגאלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים

אמר להם הרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול אף כאן בקדשי הגבול ואי סלקא דעתך מעלין מנשיאות כפים ליוחסין הני כיון דפרסי ידייהו אתי לאסוקינהו

שאני הכא דריע חזקייהו דאי לא תימא הכי למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין כיון דאכלי בתרומה אתי לאסוקינהו אלא לאו משום דריע חזקייהו

דף כה עמוד א

ואלא מאי גדולה חזקה מעיקרא אכול בתרומה דרבנן השתא אכול בתרומה דאורייתא

ואי בעית אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול בתרומה דאורייתא לא אכול וכי מסקינן מתרומה ליוחסין בתרומה דאורייתא בתרומה דרבנן לא מסקינן ואלא מאי גדולה חזקה דאע״ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא לא גזרינן

ובתרומה דאורייתא לא אכול והא כתיב (עזרא ב, סג) אשר לא יאכלו מקדש הקדשים מקדש הקדשים הוא דלא אכול הא בתרומה דאורייתא אכול

ה״ק לא במידי דאיקרי קדש דכתיב (ויקרא כב, י) וכל זר לא יאכל קדש ולא במידי דאיקרי קדשים דכתיב (ויקרא כב, יב) ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל ואמר מר במורם מן הקדשים לא תאכל

ת״ש חזקה לכהונה נשיאות כפים בבבל ואכילת חלה בסוריא וחילוק מתנות בכרכין קתני מיהת נשיאות כפים מאי לאו ליוחסין לא לתרומה

והא דומיא דאכילת חלה קתני מה אכילת חלה ליוחסין אף נשיאות כפים ליוחסין לא אכילת חלה גופה לתרומה קסבר חלה בזמן הזה דרבנן ותרומה דאורייתא ומסקינן מחלה דרבנן לתרומה דאורייתא וכדאפיך להו רב הונא בריה דרב יהושע לרבנן

ת״ש חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות בא״י ובסוריא ובכל מקום ששלוחי ראש חודש מגיעין נשיאות כפים ראיה אבל לא חילוק גרנות

ובבל כסוריא רשב״ג אומר אף אלכסנדריא של מצרים בראשונה מפני שבית דין קבועין שם

קתני מיהת נשיאות כפים מאי לאו ליוחסין לא לחלה הא דומיא דחילוק גרנות קתני מה חילוק גרנות ליוחסין אף נשיאות כפים ליוחסין לא חילוק גרנות גופה לחלה קסבר תרומה בזמן הזה דרבנן וחלה דאורייתא ומסקינן מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא

וכדאשכחינהו רב הונא בריה דרב יהושע לרבנן דאמר רב הונא בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרבנן בבי רב דיתבי וקאמרי אפילו למאן דאמר תרומה בזמן הזה דרבנן חלה דאורייתא שהרי ז׳ שכיבשו וז׳ שחילקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו בתרומה

ואמינא להו אנא אדרבה אפילו למ״ד תרומה בזמן הזה דאורייתא חלה דרבנן דתניא (במדבר טו, יח) בבואכם אל הארץ אי בבואכם יכול משנכנסו לה שנים ושלשה מרגלים ת״ל בבואכם בביאת כולכם אמרתי ולא בביאת מקצתכם וכי אסקינהו עזרא

דף כה עמוד ב

לאו כולהו סלוק

ת״ש חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות עדות חזקה היא אלא לאו הכי קאמר נשיאות כפים כי עדות מה עדות ליוחסין אף נשיאות כפים ליוחסין לא עדות הבאה מכח חזקה כחזקה

כי ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי א״ל מוחזקני בזה שהוא כהן א״ל מה ראית אמר ליה שקרא ראשון בבית הכנסת בחזקת שהוא כהן או בחזקת שהוא גדול שקרא אחריו לוי והעלהו ר׳ אמי לכהונה על פיו

ההוא דאתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה מוחזקני בזה שהוא לוי אמר ליה מה ראית אמר ליה שקרא שני בבית הכנסת בחזקת שהוא לוי או בחזקת שהוא גדול שקרא לפניו כהן והעלהו רבי יהושע בן לוי ללויה על פיו

ההוא דאתא לקמיה דריש לקיש אמר ליה מוחזקני בזה שהוא כהן א״ל מה ראית [א״ל] שקרא ראשון בבית הכנסת א״ל ראיתיו שחילק על הגרנות אמר לו ר׳ אלעזר ואם אין שם גורן בטלה כהונה

זימנין הוו יתבי קמיה דר׳ יוחנן אתא כי הא מעשה לקמיה א״ל ריש לקיש ראיתיו שחילק על הגורן א״ל ר׳ יוחנן ואם אין שם גורן בטלה כהונה הדר חזייה לר״א בישות אמר שמעת מילי דבר נפחא ולא אמרת לן משמיה

רבי ור׳ חייא חד העלה בן ע״פ אביו לכהונה וחד העלה אח ע״פ אחיו ללויה

תסתיים דר׳ העלה בן ע״פ אביו לכהונה דתניא הרי שבא ואמר בני זה וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי אמר לו ר׳ חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה תאמינו להשיאו אשה ואם אי אתה מאמינו להשיאו אשה לא תאמינו לאכול בתרומה

א״ל אני מאמינו להאכילו בתרומה שבידו להאכילו בתרומה ואיני מאמינו להשיאו אשה שאין בידו להשיאו אשה תסתיים ומדרבי העלה בן ע״פ אביו לכהונה ר׳ חייא העלה אח ע״פ אחיו ללויה

ורבי חייא מאי שנא בן דלא דקרוב הוא אצל אביו אח נמי קרוב הוא אצל אחיו

דף כו עמוד א

במסיח לפי תומו כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר זכורני כשאני תינוק ומורכב על כתיפו של אבא והוציאוני מבית הספר והפשיטוני את כותנתי והטבילוני לאכול בתרומה לערב

ור׳ חייא מסיים בה וחבירי בדילין ממני והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות והעלהו רבי לכהונה על פיו

תניא ר״ש בן אלעזר אומר כשם שתרומה חזקה לכהונה כך מעשר ראשון חזקה לכהונה והחולק בבית דין אינה חזקה

מעשר ראשון דלוי הוא כר״א בן עזריה דתניא תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר״ע ר״א בן עזריה אומר מעשר ראשון אף לכהן אימור דאר״א בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר

אין בתר דקנסינהו עזרא ודלמא איקרו ויהבו ליה אמר רב חסדא הכא במאי עסקינן כגון דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה ובן חלוצה הוא וחלקו ליה לדידיה מעשר בבית הגרנות

לוי דלאו לוי הוא מאי איכא למימר בן גרושה או בן חלוצה הוא לא מיבעיא למאן דאמר מעשר ראשון אסור לזרים דלא הוו יהבי ליה אלא אפילו למ״ד מעשר ראשון מותר לזרים הני מילי למיספק להו אבל בתורת חלוקה לא יהבי ליה

והחולק בבית דין אינה חזקה אי בבית דין לא הויא חזקה היכא הויא חזקה אמר רב ששת הכי קאמר החולק תרומה בנכסי אביו עם אחיו בבית דין אינה חזקה

פשיטא מהו דתימא מדהנך לאכילה האי נמי לאכילה קמ״ל הנך לאכילה האי לזבוני:

רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד וכו׳: רשב״ג היינו רבי אליעזר וכי תימא ערער חד איכא בינייהו דרבי אליעזר סבר ערער חד ורשב״ג סבר ערער תרי האמר רבי יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים

אלא הכא במאי עסקינן דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא

דף כו עמוד ב

ואסקיניה ואתו בי תרי ואמרי בן גרושה ובן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא ודכולי עלמא מצטרפין לעדות

והכא במיחש לזילותא דבי דינא קמיפלגי תנא קמא סבר כיון דאחתיניה לא מסקינן ליה חיישינן לזילותא דבי דינא ורשב״ג סבר אנן אחתינן ליה ואנן מסקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן

מתקיף לה רב אשי אי הכי אפי׳ תרי ותרי נמי

אלא אמר רב אשי במצטרפין לעדות קמיפלגי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד ר׳ יהושע בן קרחה אמר אפי׳ בזה אחר זה ואין עדותן מתקיימת בב״ד עד שיעידו שניהם כאחד

ר׳ נתן אומר שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו:

מתני׳ האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים על ידי ממון מותרת לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה:

גמ׳ אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב לא שנו אלא שיד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים אבל יד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן אפילו על ידי ממון אסורה לבעלה

מתיב רבא העיד רבי יוסי הכהן ור׳ זכריה בן הקצב על בת ישראל שהורהנה באשקלון וריחקוה בני משפחתה ועדיה מעידים אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה ואמרו להם חכמים אם אתם מאמינים שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה ואם אי אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה אל תאמינו שהורהנה

והא אשקלון דיד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן וקתני

דף כז עמוד א

הורהנה אין נחבשה לא הוא הדין אפילו נחבשה ומעשה שהיה כך היה

איכא דאמרי אמר רבא אף אנן נמי תנינא העיד רבי יוסי הכהן ורבי זכריה בן הקצב על בת ישראל שהורהנה באשקלון וריחקוה בני משפחתה ועדיה מעידים עליה שלא נסתרה ושלא נטמאה ואמרו חכמים אם אתם מאמינים שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה ואם אין אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה אל תאמינו שהורהנה

והא אשקלון דעל ידי ממון הוה וטעמא דעדים מעידין אותה הא אין עדים מעידין אותה לא מאי לאו לא שנא הורהנה ולא שנא נחבשה לא הורהנה שאני

איכא דרמי לה מירמא תנן על ידי ממון מותרת לבעלה ורמינהו העיד רבי יוסי כו׳ והא אשקלון דע״י ממון וקתני טעמא דעדים מעידים אותה הא אין עדים מעידין אותה לא

ומשני אמר רב שמואל בר רב יצחק לא קשיא כאן שיד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים כאן שיד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן:

על ידי נפשות אסורה וכו׳: אמר רב כגון נשי גנבי ולוי אמר כגון אשתו של בן דונאי אמר חזקיה והוא שנגמר דינן להריגה ורבי יוחנן אמר אע״פ שלא נגמר דינן להריגה:

מתני׳ עיר שכבשוה כרכום כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות ואם יש להן עדים אפילו עבד אפי׳ שפחה הרי אלו נאמנין ואין נאמן אדם על ידי עצמו:

גמ׳ ורמינהו בלשת שבאה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך

אמר רב מרי לבעול יש פנאי לנסך אין פנאי רבי יצחק בר אלעזר משמיה דחזקיה אמר כאן בכרכום של אותה מלכות כאן בכרכום של מלכות אחרת

של אותה מלכות נמי אי אפשר דלא ערק חד מינייהו אמר רב יהודה אמר שמואל כשמשמרות רואות זו את זו אי אפשר דלא ניימא פורתא אמר רבי לוי כגון דמהדר לה למתא שושילתא וכלבא וגווזא ואווזא

אמר רבי אבא בר זבדא פליגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן חד אמר כאן בכרכום של אותה מלכות כאן בכרכום של מלכות אחרת ולא קשיא ליה ולא מידי וחד קשיא ליה כל הני ומשני כגון דמהדר ליה למתא שושילתא וכלבא וגווזא ואווזא

אמר רב אידי בר אבין אמר ר׳ יצחק בר אשיאן אם יש שם מחבואה אחת מצלת על הכהנות כולן

בעי רבי ירמיה אינה מחזקת אלא אחת מהו מי אמרינן כל חדא וחדא היינו הא או דלמא לא אמרינן

ומאי שנא משני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות

רבי יהודה אומר אם נשאל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורות שניהם כאחת טמאות ר׳ יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין

ואמר רבא ואיתימא ר׳ יוחנן בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל טהורים לא נחלקו אלא בבא לישאל עליו ועל חבירו מר מדמי ליה לבבת אחת ומר מדמי ליה לבזה אחר זה והכא נמי כיון דשרי להו לכולהו כבת אחת דמי

הכי השתא התם ודאי איכא טומאה הכא מי יימר דאיטמי

בעי רב אשי אמרה לא נחבאתי ולא נטמאתי מהו מי אמרינן

דף כז עמוד ב

מה לי לשקר או דלמא לא אמרינן

ומאי שנא מההוא מעשה דההוא גברא דאגר ליה חמרא לחבריה א״ל לא תיזיל באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא מיא ואזל איהו באורחא דנהר פקוד ומית חמרא

אתא לקמיה דרבא א״ל אין באורחא דנהר פקוד אזלי מיהו לא הוו מיא אמר רבא מה לי לשקר אי בעי א״ל באורחא דנרש אזלי ואמר ליה אביי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן

הכי השתא התם ודאי איכא עדים דאיכא מיא הכא ודאי איטמי חששא הוא ובמקום חששא אמרינן:

אם יש עדים אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנין: ואפילו שפחה דידה מהימנא ורמינהי לא תתייחד עמו אלא ע״פ עדים

ואפילו ע״פ עבד וע״פ שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גס בשפחתה אמר רב פפי בשבויה הקילו

רב פפא אמר הא בשפחה דידה הא בשפחה דידיה

ושפחה דידה לא מהימנא הא קתני אין אדם מעיד על עצמו הא שפחה דידה מהימנא שפחתה נמי כעצמה דמי

רב אשי אמר הא והא בשפחה דידה ושפחה מיחזא חזיא ושתקה התם דשתיקתה מתירתה לא מהימנא הכא דשתיקתה אוסרתה מהימנא

השתא נמי אתיא ומשקרא תרתי לא עבדה

כי הא דמרי בר איסק ואמרי לה חנא בר איסק אתא ליה אחא מבי חוזאה א״ל פלוג לי בנכסי דאבא א״ל לא ידענא לך אתא לקמיה דרב חסדא א״ל שפיר קאמר לך דכתיב (בראשית מב, ח) ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירהו מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן

א״ל זיל אייתי סהדי דאחוה את א״ל אית לי סהדי ומסתפינו מיניה דגברא אלמא הוא א״ל לדידיה זיל אייתינהו את דלאו אחוך הוא א״ל דינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה א״ל הכי דאיננא לך ולכולהו אלמי חברך השתא נמי אתו ומשקרי תרתי לא עבדי

לימא כתנאי זו עדות איש ואשה תינוק ותינוקת אביה ואמה ואחיה ואחותה אבל לא בנה ובתה לא עבדה ושפחתה ותניא אידך הכל נאמנין להעיד חוץ מהימנה ובעלה

דרב פפי ודרב אשי תנאי היא דרב פפא מי לימא תנאי היא

אמר לך רב פפא כי תניא ההיא במסיחה לפי תומה

כי הא דכי אתא רב דימי אמר רב חנן קרטיגנאה משתעי מעשה בא לפני רבי יהושע בן לוי ואמרי לה רבי יהושע בן לוי מישתעי מעשה בא לפני רבי באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקט עצים דעתי על אמי והשיאה ר׳ לכהונה על פיו:

מתני׳ אמר ר׳ זכריה בן הקצב המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על עצמו:

גמ׳ תנא ואעפ״כ ייחד לה בית בחצרו וכשהיא יוצאה יוצאה בראש בניה וכשהיא נכנסת נכנסת בסוף בניה

בעי אביי מהו לעשות בגרושה כן התם הוא דבשבויה הקילו אבל הכא לא או דלמא לא שנא

ת״ש דתניא המגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו

דף כח עמוד א

ואם היה כהן לא תדור עמו במבוי אם היה כפר קטן זה היה מעשה ואמרו כפר קטן נידון כשכונה

מי נדחה מפני מי ת״ש דתניא היא נדחית מפניו ואין הוא נדחה מפניה ואם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה

איבעיא להו היתה חצר של שניהם מהו ת״ש היא נדחית מפניו במאי עסקינן אילימא בחצר שלו פשיטא ואלא בחצר שלה והתניא אם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה אלא לאו כי האי גוונא דלמא דאגיר מיגר

מאי הוי עלה ת״ש (ישעיהו כב, יז) הנה ה׳ מטלטלך טלטלה גבר ואמר רב טלטולי דגברא קשין מדאיתתא

ת״ר לוה הימנה בנכסי אביה אינה נפרעת אלא ע״י אחר אמר רב ששת ואי אתו לקמן לדינא לא מזדקקינן להו רב פפא אמר שמותי משמתינן להו רב הונא בריה דרב יהושע אמר נגודי נמי מנגדינן להו אמר רב נחמן תנא באבל רבתי בד״א שנתגרשה מן הנשואין אבל כשנתגרשה מן האירוסין נפרעת ע״י עצמה שאין לבו גס בה

ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרבא יתיב רב אדא בר מתנא קמיה אוקי רבא שלוחא בינתייהו א״ל רב אדא בר מתנא והאמר רב נחמן תנא באבל רבתי כו׳ א״ל קא חזינן דקא גייסי בהדדי

איכא דאמרי לא אוקי רבא שליח בינתייהו א״ל רב אדא בר מתנא ניקום מר שלוחא בינתייהו א״ל והא [אמר] רב נחמן תנא באבל רבתי כו׳ א״ל ה״מ היכא דלא גייסי בהדדי אבל הני קא חזינא להו דגייסי בהדדי:

מתני׳ ואלו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן נאמן אדם לומר זה כתב ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה כתב ידו של אחי

זכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה ושהיה חולק עמנו על הגורן והמקום הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת

אבל אין אדם נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה:

גמ׳ אמר רב הונא בריה דרב יהושע והוא שיש גדול עמו

וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גביה אבל רבו לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה אבל אביו לא

ואי אשמעינן הני תרתי אביו דשכיח גביה ורבו דאית ליה אימתיה אבל אחיו דלית ליה לא הא ולא הא אימא לא קמ״ל כיון דקיום שטרות מדרבנן הימנוהו רבנן בדרבנן:

זכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע: מאי טעמא כיון דרוב נשים בתולות נישאות גלוי מלתא בעלמא הוא:

ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה: ודלמא עבד כהן הוא מסייע ליה לר׳ יהושע בן לוי דאמר ר׳ יהושע בן לוי אסור לאדם שילמד את עבדו תורה

ולא והתניא לוה הימנו רבו או שעשאו רבו

דף כח עמוד ב

אפוטרופוס או שהניח תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת הרי זה לא יצא לחירות התם דאיקרי עבד מדעתו כי קאמרינן דקא נהיג ביה מנהג בנים:

לטבול לאכול בתרומה: בתרומה דרבנן: ושהיה חולק עמנו על הגורן: ודלמא עבד כהן הוא תנן כמאן דאמר אין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו דתניא אין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יכול הוא שיאמר אם כהן אני תנו לי בשביל עצמי ואם עבד כהן אני תנו לי בשביל רבי

במקומו של רבי יהודה היו מעלין מתרומה ליוחסין במקומו של רבי יוסי לא היו מעלין מתרומה ליוחסין

תניא א״ר אלעזר ברבי יוסי מימי לא העדתי פעם אחת העדתי והעלו עבד לכהונה על פי העלו סלקא דעתך השתא ומה בהמתן של צדיקים אין הקב״ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמם לא כ״ש

אלא בקשו להעלות עבד לכהונה על פי חזא באתריה דרבי יוסי ואזל ואסהיד באתריה דרבי יהודה:

ושהמקום הזה בית הפרס הוא: מ״ט בית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה אמר שמואל מנפח אדם בית הפרס והולך ורב יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר בית הפרס שנידש טהור מאי טעמא אי אפשר לעצם כשעורה שלא נידש ברגל:

ועד כאן היינו באין בשבת: קסבר תחומין דרבנן:

ואין נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה: מאי טעמא אפוקי ממונא לא מפקינן

תנו רבנן נאמן התינוק לומר כך אמר לי אבא משפחה זו טהורה משפחה זו טמאה טהורה וטמאה סלקא דעתך אלא משפחה זו כשרה ומשפחה זו פסולה

ושאכלנו בקצצה של בת פלוני לפלוני ושהיינו מוליכים חלה ומתנות לפלוני כהן על ידי עצמו אבל לא על ידי אחר וכולן אם היה עובד כוכבים ונתגייר עבד ונשתחרר אין נאמנים ואין נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה רבי יוחנן בן ברוקא אומר נאמנים

ר׳ יוחנן בן ברוקא אהייא אילימא אסיפא אפוקי ממונא הוא אלא אריש וכולם אם היה עובד כוכבים ונתגייר עבד ונשתחרר אין נאמנין ר׳ יוחנן בן ברוקא אומר נאמנין

במאי קמיפלגי ת״ק סבר כיון דעובד כוכבים הוא לא הוה דייק ורבי יוחנן בן ברוקא סבר כיון דדעתיה לאיגיורי מידק הוה דייק

מאי קצצה דתנו רבנן כיצד קצצה אחד מן האחין שנשא אשה שאינה הוגנת לו באין בני משפחה ומביאין חבית מליאה פירות ושוברין אותה באמצע רחבה ואומרים אחינו בית ישראל שמעו אחינו פלוני נשא אשה שאינה הוגנת לו ומתייראים אנו שמא יתערב זרעו בזרעינו בואו וקחו לכם דוגמא לדורות שלא יתערב זרעו בזרעינו וזו היא קצצה שהתינוק נאמן להעיד עליה:

הדרן עלך האשה שנתארמלה

דף כט עמוד א

מתני׳ **אלו** נערות שיש להן קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד

הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה יש להם קנס אע״פ שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין:

גמ׳ הני נערות פסולות אית להו קנס כשירות לא הכי קאמר אלו נערות פסולות שיש להם קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית:

נערה אין קטנה לא מאן תנא

אמר רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא דתניא קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס ומשתביא שתי שערות ועד שתיבגר יש לה קנס ואין לה מכר דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר

וחכמים אומרים קטנה מבת שלש שנים ויום אחד ועד שתיבגר יש לה קנס קנס אין מכר לא אימא

דף כט עמוד ב

אף קנס במקום מכר

והני בני קנסא נינהו ואמאי איקרי כאן (דברים כב, יט) ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו אמר ריש לקיש (דברים כב, טו) נערה נערה הנערה חד לגופיה וחד לאתויי חייבי לאוין וחד לאתויי חייבי כריתות

רב פפא אמר (שמות כב, טו) בתולה בתולות הבתולות חד לגופיה וחד לאתויי חייבי לאוין וחד לאתויי חייבי כריתות

ורב פפא מ״ט לא אמר כר״ל ההוא מיבעי ליה לכדאביי דאמר אביי בא עליה ומתה פטור שנאמר (דברים כב, יט) ונתן לאבי הנערה לאבי נערה ולא לאבי מתה

וריש לקיש מ״ט לא אמר כרב פפא ההוא מיבעי ליה לגזירה שוה דתניא (שמות כב, טז) כסף ישקול כמוהר הבתולות שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה וריש לקיש נמי מיבעי ליה לכדאביי ורב פפא נמי מיבעי ליה לגזירה שוה

אלא שיתא קראי כתיבי נערה נערה הנערה בתולה בתולות הבתולות תרי לגופייהו חד לכדאביי וחד לגזירה שוה אייתרו ליה תרי חד לאתויי חייבי לאוין וחד לאתויי חייבי כריתות

ולאפוקי מהאי תנא דתניא ולו תהיה לאשה שמעון התימני אומר אשה שיש בה הויה רבי שמעון בן מנסיא אומר אשה הראויה לקיימה

מאי בינייהו אמר ר׳ זירא ממזרת ונתינה איכא בינייהו למאן דאמר יש בה הויה הא נמי יש בה הויה למאן דאמר ראויה לקיימה הא אינה ראויה לקיימה

ולרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מאי בינייהו איכא בינייהו אלמנה לכהן גדול כרבי סימאי דתניא רבי סימאי אומר מן הכל עושה רבי עקיבא ממזרין חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה (ויקרא כא, ז) לא יקח ולא יחלל חילולין הוא עושה ואין עושה ממזרין

ולרבי ישבב דאמר בואו ונצוח על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר מאי בינייהו איכא בינייהו

דף ל עמוד א

חייבי עשה מצרי ואדומי

הניחא לר׳ ישבב אי לאפוקי מטעמא דר׳ סימאי קאתי שפיר אלא אי טעמא דנפשיה קאמר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר ואפי׳ חייבי עשה מאי בינייהו

איכא בינייהו בעולה לכ״ג ומ״ש דהוה ליה עשה שאינו שוה בכל

אמר רב חסדא הכל מודים בבא על הנדה שמשלם קנס למ״ד יש בה הויה הא נמי יש בה הויה למ״ד ראויה לקיימה הא נמי ראויה לקיימה

ולאפוקי מדרבי נחוניא בן הקנה דתניא רבי נחוניא בן הקנה היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יום הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין

מ״ט דר׳ נחוניא בן הקנה אמר אביי נאמר (שמות כא, כג) אסון בידי אדם ונאמר (בראשית מב, לח) אסון בידי שמים מה אסון האמור בידי אדם פטור מן התשלומין אף אסון האמור בידי שמים פטור מן התשלומין

מתקיף לה רב אדא בר אהבה ממאי דכי קא מזהר להו יעקב לבניה על צינים ופחים דבידי שמים נינהו דלמא על אריא וגנבי דבידי אדם נינהו אטו יעקב אהא אזהר אהא לא אזהר יעקב על כל מילי אזהר

וצינים פחים בידי שמים נינהו והתניא הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים שנאמר (משלי כב, ה) צינים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם ותו אריא וגנבי בידי אדם נינהו והאמר רב יוסף וכן תני רבי חייא מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו סנהדרין ארבע מיתות לא בטלו לא בטלו הא בטלו להו אלא

דף ל עמוד ב

דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו ומי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו ומי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטים באין עליו ומי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרונכי אלא איפוך אריא וגנבי בידי שמים צינים ופחים בידי אדם

רבא אמר טעמא דרבי נחוניא בן הקנה מהכא (ויקרא כ, ד) ואם העלם יעלימו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא בתתו מזרעו למולך ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו והכרתי אותו אמרה תורה כרת שלי כמיתה שלכם מה מיתה שלכם פטור מן התשלומין אף כרת שלי פטור מן התשלומין

מאי איכא בין רבא לאביי איכא בינייהו זר שאכל תרומה לאביי פטור ולרבא חייב

ולאביי פטור והאמר רב חסדא מודה ר׳ נחוניא בן הקנה בגונב חלבו של חבירו ואכלו שהוא חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שבא לידי איסור חלב אלמא דמעידנא דאגביה קנייה מתחייב בנפשו לא הוה עד דאכיל ליה הכא נמי בעידנא דאגביה קנייה מתחייב בנפשו לא הוי עד דאכיל ליה הכא במאי עסקינן כגון שתחב לו חבירו לתוך פיו

סוף סוף כיון דלעסיה קנייה מתחייב בנפשו לא הוי עד דבלעה כגון שתחב לו לתוך בית הבליעה היכי דמי אי דמצי לאהדורה ניהדר אי לא מצי לאהדורה אמאי חייב לא צריכא דמצי לאהדורה ע״י הדחק

רב פפא אמר כגון שתחב לו חבירו משקין של תרומה לתוך פיו רב אשי אמר בזר שאכל תרומה משלו

דף לא עמוד א

וקרע שיראין של חבירו

גופא אמר רב חסדא מודה רבי נחוניא בן הקנה בגונב חלבו של חבירו ואכלו שהוא חייב שכבר נתחייב בגנבה קודם שיבא לידי איסור חלב לימא פליגא דרבי אבין דאמר רבי אבין הזורק חץ מתחילת ארבע לסוף ארבע וקרע שיראין בהליכתו פטור שעקירה צורך הנחה היא הכא נמי הגבהה צורך אכילה היא

הכי השתא התם אי אפשר להנחה בלא עקירה הכא אפשר לאכילה בלא הגבהה דאי בעי גחין ואכיל אי נמי התם אי בעי לאהדורה לא מצי מהדר לה הכא מצי מהדר לה

מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא איכא בינייהו המעביר סכין ברה״ר וקרע שיראין בהליכתו להך לישנא דאמרת אי אפשר להנחה בלא עקירה הכא נמי אי אפשר להנחה בלא עקירה להך לישנא דאמרת לא מצי מהדר לה הכא מצי מהדר לה

גופא אמר רבי אבין הזורק חץ מתחלת ארבע לסוף ארבע וקרע שיראין בהליכתו פטור שעקירה צורך הנחה היא מתיב רב ביבי בר אביי הגונב כיס בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור סקילה היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור שהרי איסור שבת וגניבה באין כאחד

ואמאי הכא נמי לימא הגבהה צורך הוצאה היא הכא במאי עסקינן כגון שהגביהו על מנת להצניעו ונמלך עליו והוציאו

וכי האי גוונא מי חייב והאמר רב סימון אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהם והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך

לא תימא ע״מ להצניעו אלא אימא ע״מ להוציאו הכא במאי עסקינן כשעמד

עמד למאי אי לכתף אורחיה הוא אלא בעומד לפוש אבל לכתף מאי

דף לא עמוד ב

פטור אדתני היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור נפלוג וניתני בדידה במה דברי׳ אמורים בעומד לפוש אבל לכתף פטור

אלא הא מני בן עזאי היא דאמר מהלך כעומד דמי אבל זורק מאי פטור ניפלוג [וניתני] בדידה במה דברים אמורים במהלך אבל זורק פטור

מגרר ויוצא איצטריכא ליה ס״ד אמינא אין דרך הוצאה בכך קמ״ל

ובמאי אי ברברבי אורחיה הוא אי בזוטרי לאו אורחיה הוא אלא במיצעי

ודאפקיה להיכא אי דאפקיה לרה״ר איסור שבת איכא איסור גניבה ליכא אי דאפקיה לרשות היחיד איסור גניבה איכא איסור שבת ליכא לא צריכא דאפקיה לצידי רשות הרבים

וכמאן אי כר׳ אליעזר דאמר צידי רה״ר כרה״ר דמו איסור שבת איכא איסור גניבה ליכא אי כרבנן דאמרי צידי רה״ר לאו כרה״ר דמו איסור גניבה איכא איסור שבת ליכא

לעולם כר׳ אליעזר וכי אמר ר״א צידי רה״ר כרה״ר דמו הני מילי לענין חיובא דשבת דזימנין דדחקי רבים ועיילי להתם אבל לענין מיקנא קני מ״ט דהא לא שכיחי רבים

רב אשי אמר כגון שצירף ידו למטה משלשה וקיבלו כדרבא דאמר רבא ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה רב אחא מתני הכי

רבינא מתני לעולם דאפקיה לרה״ר וברה״ר נמי קנה ותרוייהו בדיוקא דהא מתני׳ קמיפלגי דתנן היה מושכו ויוצא ומת ברשות בעלים פטור הגביהו או שהוציאו מרשות בעלים ומת חייב

רבינא דייק מרישא רב אחא דייק מסיפא רבינא דייק מרישא היה מושכו ויוצא ומת ברשות בעלים פטור טעמא דמת ברשות בעלים הא הוציאו מרשות בעלים ומת חייב רב אחא דייק מסיפא הגביהו או שהוציאו הוצאה דומיא דהגבהה מה הגבהה דאתי לרשותיה אף הוצאה נמי דאתי לרשותיה

לרב אחא קשיא רישא לרבינא קשיא סיפא רישא לרב אחא לא קשיא כמה דלא אתי לרשותיה רשות בעלים קרינא ביה סיפא לרבינא לא קשיא הוצאה דומיא דהגבהה לא אמרינן:

הבא על אחותו ועל אחות אביו כו׳: ורמינהו אלו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה

דף לב עמוד א

וקיימא לן דאינו לוקה ומשלם אמר עולא לא קשיא כאן באחותו נערה כאן באחותו בוגרת

אחותו בוגרת נמי הא איכא בושת ופגם בשוטה והא איכא צערא במפותה

השתא דאתית להכי אפי׳ תימא אחותו נערה ביתומה ומפותה

אלמא קסבר עולא כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי מנא ליה לעולא הא גמר מחובל בחבירו מה חובל בחבירו דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

מה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים ואי ממונא לקולא שכן הותר מכללו בבית דין

אלא גמר מעדים זוממין מה עדים זוממין דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

מה לעדים זוממין שכן אינן צריכים התראה ואי ממונא לקולא הוא שכן לא עשו מעשה

אלא גמר מתרוייהו מה הצד השוה שבהן דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד חמור ואי ממונא לקולא הוא שכן יש בהן צד הקל

דף לב עמוד ב

אלא עולא תחת תחת גמר כתיב הכא (דברים כב, כט) תחת אשר ענה וכתיב התם (שמות כא, כד) עין תחת עין מה התם ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממונא ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

רבי יוחנן אמר אפי׳ תימא אחותו נערה כאן שהתרו בו כאן שלא התרו בו

אלמא קסבר רבי יוחנן כל היכא דאיכא ממון ומלקות ואתרו ביה מילקא לקי ממונא לא משלם מנא ליה לר׳ יוחנן הא אמר קרא (דברים כה, ב) כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות וסמיך ליה ארבעים יכנו

והרי חובל בחבירו דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי וכי תימא הני מילי היכא דלא אתרו ביה אבל אתרו ביה מילקא לקי ממונא לא משלם והאמר ר׳ אמי א״ר יוחנן הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי לוקה אלא פשיטא דאתרו ביה וטעמא דלית בה שוה פרוטה הא אית בה שוה פרוטה ממונא משלם מילקא לא לקי

כדאמר רבי אילעא בפירוש ריבתה תורה עדים זוממין לתשלומין הכא נמי בפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין והיכא איתמר דר׳ אילעא אהא מעידין אנו את איש פלוני שחייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין דברי ר״מ וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה

ונימא כל הלוקה אינו משלם א״ר אילעא בפירוש ריבתה תורה עדים זוממין לתשלומין היכן ריבתה תורה מכדי כתיב (דברים יט, יט) ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו (דברים יט, כא) יד ביד למה לי דבר הניתן מיד ליד ומאי ניהו ממון

חובל בחבירו נמי מכדי כתיב (ויקרא כד, יט) כאשר עשה כן יעשה לו כן ינתן בו למה לי דבר שיש בו נתינה ומאי ניהו ממון

ורבי יוחנן מ״ט לא אמר כעולא אם כן בטלת (ויקרא יח, ט) ערות אחותך לא תגלה

דף לג עמוד א

חובל בחבירו נמי א״כ בטלת (דברים כה, ג) לא יוסיף פן יוסיף עדים זוממין נמי א״כ בטלת (דברים כה, ב) והיה אם בן הכות הרשע אלא עדים זוממין אפשר לקיומה בבן גרושה ובן חלוצה חובל בחבירו נמי איכא לקיומה כגון שהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה

אחותו נמי איכא לקיומה באחותו בוגרת אמר לך ר׳ יוחנן האי תחת אשר עינה מיבעי ליה לכדאביי דאמר אביי אמר קרא (דברים כב, כט) תחת אשר עינה האי תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם

ועולא נפקא ליה מדרבא דאמר רבא אמר קרא (דברים כב, כט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף הנאת שכיבה חמשים מכלל דאיכא בושת ופגם

רבי אליעזר אומר עדים זוממין ממונא משלמי ומילקא לא לקי משום דלאו בני התראה נינהו אמר רבא תדע ניתרי בהו אימת ניתרי בהו מעיקרא אמרי אישתלין ניתרי בהו בשעת מעשה פרשי ולא מסהדי ניתרי בהו לבסוף מאי דהוה הוה

מתקיף לה אביי וניתרי בהו בתוך כדי דבור מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא וניתרי בהו מעיקרא ונרמז בהו רמוזי

הדר אמר אביי לאו מילתא היא דאמרי אי סלקא דעתך עדים זוממין צריכין התראה כי לא מתרינן בהו לא קטלינן להו מי איכא מידי דאינהו בעו קטיל בלא התראה ואינהו בעו התראה הא בעינן ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו וליכא

מתקיף לה רב סמא בריה דרב ירמיה אלא מעתה בן גרושה ובן חלוצה דלא מכאשר זמם קא מיתרבי ליבעי התראה אמר קרא (ויקרא כד, כב) משפט אחד יהיה לכם משפט השוה לכולכם

רב שישא בריה דרב אידי אמר חובל בחבירו נמי ממונא משלם ומילקא לא לקי מהכא (שמות כא, כב) וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה ואמר רבי אלעזר במצות שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב (שמות כא, כג) ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש

היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי מיקטיל אלא פשיטא דאתרו ביה ומותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל ואמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יענש

מתקיף לה רב אשי ממאי דמותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דלמא לא הוי אם תמצא לומר הוי ממאי דמיתה חמורה

דף לג עמוד ב

דלמא מלקות חמור דאמר רב אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא א״ל רב סמא בריה דרב אסי לרב אשי ואמרי לה רב סמא בריה דרב אשי לרב אשי ולא שני לך בין הכאה שיש לה קצבה להכאה שאין לה קצבה

מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד הניחא לרבנן דאמרי נפש ממש אלא לרבי דאמר ממון מאי איכא למימר

אלא אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה דרבא מהכא (שמות כא, יט) אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק וזה נהרג אלא מלמד שחובשין אותו ואי מית קטלינן ליה ואי לא מית שבתו יתן ורפא ירפא

היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי מיקטיל אלא פשיטא דאתרו ביה ומותרה לדבר חמור מותרה לדבר הקל ואמר רחמנא שבתו יתן ורפא ירפא

מתקיף לה רב אשי ממאי דמותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דלמא לא הוי ואם תמצא לומר הוי ממאי דמיתה חמורה דלמא מלקות חמור דאמר רב אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא

א״ל רב סמא בריה דרב אסי לרב אשי ואמרי לה רב סמא בריה דרב אשי לרב אשי ולא שני לך בין הכאה שיש לה קצבה להכאה שאין לה קצבה

מתקיף לה רב מרי ממאי דבמזיד ונקה מקטלא דלמא בשוגג ונקה מגלות קשיא:

ריש לקיש אמר הא מני רבי מאיר היא דאמר לוקה ומשלם אי רבי מאיר אפי׳ בתו נמי

וכי תימא ר׳ מאיר לוקה ומשלם אית ליה מת ומשלם לית ליה ולא והתניא גנב וטבח בשבת גנב וטבח לעבודת כוכבים גנב שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר וחכמים פוטרין

הא איתמר עלה אמר רבי יעקב א״ר יוחנן ואמרי לה אמר רבי ירמיה אמר ר׳ שמעון בן לקיש ר׳ אבין ורבי אילעא וכל חבורתא משמיה דרבי יוחנן אמרי בטובח על ידי אחר

וכי זה חוטא וזה מתחייב אמר רבא אמר רחמנא (שמות כא, לז) וטבחו או מכרו מה מכירה על ידי אחר אף טביחה על ידי אחר

דבי רבי ישמעאל תנא או לרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח

מתקיף לה מר זוטרא מי איכא מידי דאילו עבד איהו לא מיחייב ועביד שליח ומחייב איהו לאו משום דלא מיחייב אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה

אי בטובח על ידי אחר מאי טעמייהו דרבנן דפטרי מאן חכמים

דף לד עמוד א

ר׳ שמעון היא דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה התינח עבודת כוכבים ושור הנסקל אלא שחיטת שבת שחיטה ראויה היא דתנן השוחט בשבת וביום הכפורים אע״פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה

סבר לה כר׳ יוחנן הסנדלר דתניא המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים

מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר כדדריש ר׳ חייא אפיתחא דבי נשיאה (שמות לא, יד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קודש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קודש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה ת״ל לכם שלכם יהא

יכול אפילו בשוגג ת״ל מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג

פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר דרבנן מאן דאמר דאורייתא כדאמרן מאן דאמר דרבנן אמר קרא קדש היא היא קודש ואין מעשיה קודש

ולמאן דאמר דרבנן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי כי קא פטרי רבנן אשארא

טובח לעבודת כוכבים כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה אידך כי קא טבח לאו דמריה קא טבח אמר רבא באומר בגמר זביחה הוא עובדה

שור הנסקל לאו דידיה הוא דקטבח אמר רבה הכא במאי עסקינן כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר ונגמר דיניה בבית שומר וגנבו גנב מבית שומר

ורבי מאיר סבר לה כר׳ יעקב וסבר לה כר״ש סבר לה כר׳ יעקב דאמר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר וסבר לה כר״ש דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי

רבה אמר לעולם בטובח על ידי עצמו

דף לד עמוד ב

ור׳ מאיר לוקה ומשלם אית ליה מת ומשלם לית ליה ושאני הני דחידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע״ג דמיקטיל משלם ואזדא רבה לטעמיה דאמר רבה היה גדי גנוב לו וטבחו בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת גנב וטבח בשבת פטור שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה

ואמר רבה היה גדי גנוב לו וטבחו במחתרת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור מחתרת גנב וטבח במחתרת פטור שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה

וצריכא דאי אשמעינן שבת משום דאיסורה איסור עולם אבל מחתרת דאיסור שעה הוא אימא לא ואי אשמעינן מחתרת משום דמחתרתו זו היא התראתו אבל שבת דבעיא התראה אימא לא צריכא

אמר רב פפא היתה פרה גנובה לו וטבחה בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת היתה פרה שאולה לו וטבחה בשבת פטור אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי רב פפא פרה אתא לאשמועינן

אמר ליה רב פפא שאולה אתא לאשמועינן סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רב פפא משעת משיכה הוא דאתחייב ליה במזונותיה הכא נמי משעת שאלה אתחייב באונסיה קא משמע לן

אמר רבא הניח להן אביהן פרה שאולה משתמשין בה כל ימי שאלתה מתה אין חייבין באונסה כסבורין של אביהם היא וטבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול הניח להן אביהן אחריות נכסים חייבין לשלם

איכא דמתני לה ארישא ואיכא דמתני לה אסיפא מאן דמתני לה ארישא כל שכן אסיפא ופליגא דרב פפא ומאן דמתני לה אסיפא אבל ארישא לא והיינו דרב פפא

בשלמא ר׳ יוחנן לא אמר כריש לקיש דקא מוקים לה כרבנן אלא ריש לקיש מ״ט לא אמר כר׳ יוחנן אמר לך כיון דאילו אתרו ביה פטור כי לא אתרו ביה נמי פטור

ואזדו לטעמייהו דכי אתא רב דימי אמר חייבי מיתות שוגגין וחייבי מלקיות שוגגין ודבר אחר ר׳ יוחנן אמר חייב וריש לקיש אמר פטור ר׳ יוחנן אמר חייב דהא לא אתרו ביה ר״ל אמר פטור כיון דאילו אתרו ביה פטור כי לא אתרו ביה נמי פטור

איתיביה ר״ל לרבי יוחנן (שמות כא, כב) ולא יהיה אסון ענוש יענש

דף לה עמוד א

מאי לאו אסון ממש לא דין אסון איכא דאמרי איתיביה רבי יוחנן לר״ל (שמות כא, כב) ולא יהיה אסון ענוש יענש מאי לאו דין אסון לא אסון ממש

אמר רבא ומי איכא למ״ד חייבי מיתות שוגגין חייבים והא תנא דבי חזקיה מכה אדם ומכה בהמה

מה מכה בהמה לא חילקת בו בין בשוגג בין במזיד בין מתכוין לשאין מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין בשוגג בין במזיד בין מתכוין לשאין מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון

אלא כי אתא רבין אמר חייבי מיתות שוגגין כולי עלמא לא פליגי דפטורין כי פליגי בחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר רבי יוחנן אמר חייב חייבי מיתות איתקוש חייבי מלקיות לא איתקוש ריש לקיש אמר פטור בפירוש ריבתה תורה חייבי מלקיות כחייבי מיתות

היכן ריבתה תורה אמר אביי אתיא (במדבר לה, לא) רשע (דברים כה, א) רשע רבא אמר אתיא מכה מכה אמר ליה רב פפא לרבא הי מכה אילימא (ויקרא כד, כא) ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת האי בקטלא כתיב אלא האי מכה (ויקרא כד, יח) מכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש וסמיך ליה ואיש כי יתן מום בעמיתו [כאשר עשה כן יעשה לו]

והאי לאו מכה היא אנן הכאה הכאה קאמרינן והא כי כתיב בחובל בחבירו הוא דכתיב וחובל בחבירו בר תשלומין הוא אם אינו ענין להכאה שיש בה שוה פרוטה תנהו ענין להכאה שאין בה שוה פרוטה

דף לה עמוד ב

סוף סוף לאו בר תשלומין הוא לא צריכא דבהדי דמחייה קרע שיראין דיליה

א״ל רב חייא לרבא ולתנא דבי חזקיה דאמר מכה אדם ומכה בהמה ממאי דבחול כתיב וליכא לאיפלוגי דלמא בשבת כתיב דבבהמה גופה איכא לאיפלוגי

לא ס״ד דכתיב (ויקרא כד, כא) ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת היכי דמי אי דלא אתרו ביה מכה אדם אמאי יומת אלא פשיטא דאתרו ביה ואי בשבת מכה בהמה ישלמנה אלא לאו בחול

א״ל רב פפא לאביי לרבה דאמר חידוש הוא שחידשה תורה בקנס ואף על גב דמיקטיל משלם מתניתין כמאן מוקים לה אי כר״מ קשיא בתו אי כרבי נחוניא בן הקנה קשיא אחותו אי כר׳ יצחק קשיא ממזרת

הניחא אי סבר לה כר׳ יוחנן הוא נמי מתרץ לה כר׳ יוחנן אלא אי סבר כר״ל היכי מתרץ לה על כרחך כר׳ יוחנן ס״ל

א״ל רב מתנא לאביי לר״ל דאמר בפירוש ריבתה תורה חייבי מלקיות כחייבי מיתות מאן תנא דפליג עליה דרבי נחוניא בן הקנה אי ר״מ אי רבי יצחק:

ת״ר עריות ושניות לעריות אין להן לא קנס ולא פיתוי הממאנת אין לה לא קנס ולא פיתוי איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי והיוצאת משום שם רע אין לה לא קנס ולא פיתוי

מאי עריות ומאי שניות לעריות אילימא עריות

דף לו עמוד א

עריות ממש שניות מדברי סופרים כיון דמדאורייתא חזיא ליה אמאי אין להן קנס אלא עריות חייבי מיתות בית דין שניות חייבי כריתות אבל חייבי לאוין יש להן קנס ומני שמעון התימני היא

איכא דאמרי עריות חייבי מיתות ב״ד וחייבי כריתות שניות חייבי לאוין מני ר״ש בן מנסיא היא:

הממאנת אין לה לא קנס ולא פיתוי הא קטנה בעלמא אית לה מני רבנן היא דאמרי קטנה יש לה קנס אימא סיפא איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי אתא לר״מ דאמר קטנה אין לה קנס והא מקטנותה יצתה לבגר רישא רבנן וסיפא ר״מ

וכ״ת כולה ר״מ היא ובממאנת סבר לה כרבי יהודה ומי סבר לה והתניא עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר עד שירבה שחור על הלבן

אלא ר׳ יהודה היא ובקטנה סבר לה כר״מ ומי סבר לה והאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ ואם איתא זו דברי ר״מ ור׳ יהודה מיבעי ליה האי תנא סבר לה כר״מ בחדא ופליג עליה בחדא

רפרם אמר מאי ממאנת הראויה למאן וליתני קטנה קשיא:

איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי ורמינהי החרשת והשוטה והאיילונית יש להן קנס ויש להן טענת בתולים והא מאי רומיא הא ר״מ הא רבנן ודקארי לה מאי קארי לה

משום דאית ליה למירמא אחריתי עילויה החרשת והשוטה והבוגרת ומוכת עץ אין להן טענת בתולים הסומא ואיילונית יש להן טענת בתולים סומכוס אומר משום ר״מ סומא אין לה טענת בתולים

אמר רב ששת לא קשיא הא רבן גמליאל והא ר׳ יהושע אימר דשמעת ליה לרבן גמליאל היכא דקא טענה איהי היכא דלא קא טענה איהי מי שמעת ליה אין כיון דאמר ר״ג מהימנא כגון זו (משלי לא, ח) פתח פיך לאלם הוא:

והבוגרת אין לה טענת בתולים: והאמר רב בוגרת נותנין לה לילה הראשון

דף לו עמוד ב

אי דקא טעין טענת דמים הכי נמי הכא במאי עסקינן דקטעין טענת פתח פתוח:

סומכוס אומר משום ר״מ סומא אין לה טענת בתולים: מ״ט דסומכוס א״ר זירא מפני שנחבטת על גבי קרקע כולהו נמי חבוטי מיחבטי כולהו רואות ומראות לאמן זו אינה רואה ואינה מראה לאמה:

והיוצאת משום שם רע אין לה לא קנס ולא פיתוי: היוצאת משום שם רע בת סקילה היא אמר רב ששת הכי קאמר מי שיצא עליה שם רע בילדותה אין לה לא קנס ולא פיתוי

אמר רב פפא ש״מ האי שטרא ריעא לא מגבינן ביה היכי דמי אילימא דנפק קלא עליה דשטרא דזייפא הוא דכוותה הכא דנפק עלה קלא דזנאי והא אמר רבא יצא לה שם מזנה בעיר אין חוששין לה

אלא דאתו בי תרי ואמרי לדידהו תבעתנהי באיסורא דכוותה הכא דאתו בי תרי ואמרי לדידהו אמר להו זייפו לי בשלמא התם שכיחי פרוצין אלא הכא אם הוא הוחזק כל ישראל מי הוחזקו הכא נמי כיון דקא מהדר אזיופא אימר זיופי זייף וכתב:

מתני׳ ואלו שאין להן קנס הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד רבי יהודה אומר שבויה שנפדית הרי היא בקדושתה אע״פ שגדולה

הבא על בתו על בת בתו על בת בנו על בת אשתו על בת בנה על בת בתה אין להן קנס מפני שמתחייב בנפשו שמיתתן בידי בית דין וכל המתחייב בנפשו אין משלם ממון שנאמר (שמות כא, כב) ואם לא יהיה אסון ענוש יענש:

גמ׳ א״ר יוחנן רבי יהודה ורבי דוסא אמרו דבר אחד רבי יהודה הא דאמרן רבי דוסא דתניא שבויה אוכלת בתרומה דברי ר׳ דוסא אמר רבי דוסא וכי מה עשה לה ערבי הלז וכי מפני שמיעך לה בין דדיה פסלה מן הכהונה

אמר רבה דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ יהודה הכא אלא שלא יהא חוטא נשכר אבל התם כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קאמר ר׳ דוסא התם אלא בתרומה דרבנן אבל קנס דאורייתא כרבנן סבירא ליה

אמר ליה אביי וטעמיה דרבי יהודה הכא שלא יהא חוטא נשכר הוא והא תניא ר׳ יהודה אומר שבויה שנשבית הרי היא בקדושתה אפי׳ בת עשר שנים כתובתה מאתים והתם מאי שלא יהא חוטא נשכר איכא התם נמי דלמא מימנעי ולא נסבי לה

וסבר ר״י בקדושתה קיימה והתניא הפודה את השבויה ישאנה מעיד בה לא ישאנה ר׳ יהודה אומר בין כך ובין כך לא ישאנה הא גופה קשיא אמרת הפודה את השבויה ישאנה והדר תנא מעיד בה לא ישאנה משום דמעיד בה לא ישאנה

הא לא קשיא הכי קאמר הפודה את השבויה ומעיד בה ישאנה מעיד בה כדי לא ישאנה

מ״מ קשיא לר׳ יהודה אמר רב פפא אימא רבי יהודה אומר בין כך ובין כך ישאנה רב הונא בריה דרב יהושע אומר לעולם כדקתני ר׳ יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בין כך ובין כך ישאנה אלא לדידכו בין כך ובין כך לא ישאנה מבעי ליה

ורבנן הפודה את השבויה ומעיד בה ישאנה לא שדי איניש זוזי בכדי מעיד בה כדי לא ישאנה שמא עיניו נתן בה

רמי ליה רב פפא בר שמואל לרב יוסף

דף לז עמוד א

וסבר רבי יהודה בקדושתה קיימא והתניא הגיורת שנתגיירה וראתה דם ר׳ יהודה אומר דיה שעתה ר׳ יוסי אומר הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה

וצריכה להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד א״ל גיורת אשבויה קא רמית גיורת לא מנטרא נפשה שבויה מנטרא נפשה

ורמי שבויה אשבויה דתניא הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות ג׳ שנים ויום אחד צריכות להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד אשתיק

א״ל מידי שמיע לך בהא אמר ליה הכי אמר רב ששת שראוה שנבעלה א״ה מאי טעמא דר׳ יוסי אמר רבה קסבר ר׳ יוסי אשה מזנה משמשת במוך שלא תתעבר

בשלמא גיורת כיון דדעתה לאיגיורי מנטרא נפשה שבויה נמי דלא ידעה היכא ממטו לה שפחה נמי דשמעה מפי מרה אלא יוצאה בשן ועין מאי איכא למימר

וכי תימא כל ממילא לא א״ר יוסי הרי אנוסה ומפותה דממילא ותניא אנוסה ומפותה צריכות להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד

אלא אמר רבה קסבר ר׳ יוסי אשה מזנה מתהפכת כדי שלא תתעבר ואידך חיישי׳ שמא לא נהפכה יפה יפה:

שנא׳ (שמות כא, כב) ולא יהיה אסון ענוש יענש וכו׳: והא מהכא נפקא מהתם נפקא (דברים כה, ב) כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות

חדא במיתה וממון וחדא במלקות וממון וצריכא דאי אשמעינן מיתה וממון משום דאיכא איבוד נשמה אבל מלקות וממון דליכא איבוד נשמה אימא לא

ואי אשמעינן מלקות וממון משום דלא חמיר איסוריה אבל מיתה וממון דחמיר איסוריה אימא לא צריכא

ולרבי מאיר דאמר לוקה ומשלם תרתי למה לי חדא במיתה וממון

דף לז עמוד ב

וחדא במיתה ומלקות וצריכא דאי אשמעינן מיתה וממון משום דחדא בגופיה וחדא בממוניה לא עבדינן אבל במיתה ומלקות דאידי ואידי בגופיה אימא מיתה אריכתא היא ונעביד ביה

ואי אשמעינן מיתה ומלקות דתרתי בגופיה לא עבדינן אבל מיתה וממון דחדא בגופיה וחדא בממוניה אימא נעביד ביה צריכא

(במדבר לה, לא) ולא תקחו כופר לנפש רוצח למה לי דאמר רחמנא לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מקטלא (במדבר לה, לב) לא תקחו כופר לנוס אל עיר מקלטו למה לי דאמר רחמנא לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מן גלות

ותרי קראי למה לי חד בשוגג וחד במזיד וצריכי דאי אשמעינן מזיד משום דחמיר איסוריה אבל שוגג דלא חמיר איסוריה אימא לא ואי אשמעינן שוגג משום דליכא איבוד נשמה אבל מזיד דאיכא איבוד נשמה אימא לא צריכא

(במדבר לה, לג) ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה כי אם בדם שופכו למה לי

מבעי ליה לכדתניא מנין שאם נתערפה עגלה ואח״כ נמצא ההורג מנין שאין פוטרין אותו שנאמר ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה וגו׳

(דברים כא, ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך למה לי מיבעי ליה לכדתניא מנין למומתים בסייף שהוא מן הצואר ת״ל ואתה תבער הדם הנקי מקרבך הוקשו כל שופכי דמים לעגלה ערופה מה להלן מן הצואר אף שופכי דמים מן הצואר

אי מה להלן בקופיץ וממול עורף אף כאן בקופיץ וממול עורף אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה

(ויקרא כז, כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה למה לי מיבעי ליה לכדתניא מנין ליוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי מנין שלא אמר כלום

שנאמר כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה יכול אף קודם שנגמר דינו כן ת״ל מן האדם ולא כל האדם

ולרבי חנניא בן עקביא דאמר נערך מפני שדמיו קצובין האי כל חרם מאי עביד ליה

מיבעי ליה לכדתניא רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר לפי שמצינו למומתים בידי שמים שנותנין ממון ומתכפר להן שנאמר (שמות כא, ל) אם כופר יושת עליו יכול אף בידי אדם כן ת״ל חרם מן האדם לא יפדה

ואין לי אלא מיתות חמורות שלא ניתנה שגגתן לכפרה מיתות קלות שניתנה שגגתן לכפרה מנין ת״ל כל חרם

ולא ממילא מלא תקחו כופר שמעת מינה לא תשקול ממונא מיניה ותיפטריה כל חרם ל״ל אמר רמי בר חמא איצטריך ס״ד אמינא

דף לח עמוד א

הני מילי היכא דהרגו דרך עלייה שלא ניתנה שגגתו לכפרה אבל הרגו דרך ירידה דניתנה שגגתו לכפרה אימא נישקול ממונא מיניה וניפטריה קמ״ל

א״ל רבא הא מדתנא דבי חזקיה נפקא דתנא דבי חזקיה מכה אדם ומכה בהמה

מה מכה בהמה לא חלקת בו בין שוגג למזיד בין מתכוין לשאין מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד בין מתכוין לשאין מתכוין בין דרך ירידה לדרך עליה לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון

אלא אמר רמי בר חמא איצטריך ס״ד אמינא ה״מ היכא דסימא את עינו והרגו בה אבל היכא דסימא את עינו והרגו בדבר אחר אימא נישקול ממונא מיניה א״ל רבא הא נמי מאידך תנא דבי חזקיה נפקא דתנא דבי חזקיה (שמות כא, כד) עין תחת עין ולא עין ונפש תחת עין

אלא אמר רב אשי איצטריך ס״ד אמינא הואיל וחידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע״ג דמיקטיל משלם קמ״ל ולרבה דאמר חידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע״ג דמיקטיל משלם האי כל חרם מאי עביד ליה סבר לה כתנא קמא דר׳ חנניא בן עקביא:

מתני׳ נערה שנתארסה ונתגרשה רבי יוסי הגלילי אומר אין לה קנס ר״ע אומר יש לה קנס וקנסה לעצמה:

גמ׳ מ״ט דר׳ יוסי הגלילי אמר קרא (דברים כב, כח) אשר לא אורשה הא אורסה אין לה קנס ור״ע אשר לא אורשה לאביה הא אורסה לעצמה

אלא מעתה נערה ולא בוגרת ה״נ דלעצמה בתולה ולא בעולה ה״נ דלעצמה אלא לגמרי הכא נמי לגמרי

אמר לך ר״ע האי לא אורשה מיבעי ליה לכדתניא אשר לא אורשה פרט לנערה שנתארסה ונתגרשה שאין לה קנס דברי ר׳ יוסי הגלילי ר״ע אומר יש לה קנס וקנסה לאביה והדין נותן הואיל ואביה זכאי בכסף קידושיה ואביה זכאי בכסף קנסה מה כסף קידושיה אע״פ שנתארסה ונתגרשה לאביה אף כסף קנסה אע״פ שנתארסה ונתגרשה לאביה

א״כ מה ת״ל אשר לא אורשה מופנה להקיש לו ולדון הימנו ג״ש נאמר כאן אשר לא אורשה ונאמר להלן (שמות כב, טו) אשר לא אורשה מה כאן נ׳ אף להלן נ׳ ומה להלן שקלים אף כאן שקלים

ור״ע מאי חזית דאשר לא אורשה לג״ש ובתולה למעוטי בעולה

דף לח עמוד ב

אימא בתולה לגזירה שוה ואשר לא אורסה פרט לנערה שנתארסה ונתגרשה

מסתברא אשר לא אורסה לגזירה שוה שהרי אני קורא בה נערה בתולה אדרבה בתולה לגזירה שוה שהרי אני קורא בה אשר לא אורסה מסתברא הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה

ורבי יוסי הגלילי האי סברא מנא ליה נפקא ליה מדתניא (שמות כב, טז) כסף ישקול כמוהר הבתולות שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה

קשיא דר״ע אדר׳ עקיבא תרי תנאי ואליבא דר״ע

בשלמא ר״ע דמתני׳ לא אתיא ג״ש ומפקא ליה לקרא מפשטיה לגמרי אלא לר״ע דברייתא אתיא גזירה שוה ומפקא מפשטיה לגמרי

אמר רב נחמן בר יצחק קרי ביה אשר לא ארוסה ארוסה בת סקילה היא ס״ד אמינא הואיל וחידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע״ג דמיקטיל משלם

ולרבה דאמר חידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע״ג דמיקטיל משלם מאי איכא למימר סבר לה כרבי עקיבא דמתניתין

תנו רבנן קנסה למי לאביה ויש אומרים לעצמה אמאי אמר רב חסדא הכא בנערה שנתארסה ונתגרשה עסקינן וקמיפלגי בפלוגתא דר״ע דמתניתין ורבי עקיבא דברייתא

אמר אביי בא עליה ומתה פטור שנאמר (דברים כב, יט) ונתן לאבי הנערה ולא לאבי מתה מלתא דפשיטא ליה לאביי מיבעיא ליה לרבא

דבעי רבא יש בגר בקבר או אין בגר בקבר יש בגר בקבר ודבנה הוי או דלמא אין בגר בקבר ודאביה הוי

דף לט עמוד א

ומי מעברא והתני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך אלו הן קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה

ואיזוהי קטנה מבת אחת עשרה שנה ויום אחד עד שתים עשרה שנה ויום אחד פחות מיכן ויתר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר״מ וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה׳

וכי תימא דאיעברא כשהיא נערה ואולידה כשהיא נערה ובשיתא ירחי מי קא ילדה והאמר שמואל אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים וכי תימא בציר הוא דליכא הא טפי איכא הא אלא קאמר

אלא הכי קמיבעיא ליה יש בגר בקבר ופקע אב או דלמא אין בגר בקבר ולא פקע אב מר בר רב אשי בעי לה הכי מיתה עושה בגרות או אין עושה בגרות תיקו

בעי מיניה רבא מאביי בא עליה ונתארסה מהו א״ל מי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא ארוסה ולטעמיך הא דתניא בא עליה ונשאת לעצמה מי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא נשואה

הכי השתא התם הואיל ובגרות מוציאה מרשות אב ונישואין מוציאין מרשות אב מה בגרות בא עליה ובגרה לעצמה אף נישואין בא עליה ונשאת לעצמה אלא אירוסין מי קא מפקי מרשותא דאב לגמרי הא תנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין לה נדריה:

מתני׳ המפתה נותן שלשה דברים והאונס ארבעה המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער מה בין אונס למפתה האונס נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונס שותה בעציצו והמפתה אם רצה להוציא מוציא

כיצד שותה בעציצו אפילו היא חיגרת אפי׳ היא סומא ואפילו היא מוכת שחין נמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר (דברים כב, יט) ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו:

גמ׳ צער דמאי אמר אבוה דשמואל צער שחבטה על גבי קרקע מתקיף לה רבי זירא אלא מעתה חבטה על גבי שיראין הכי נמי דפטור וכי תימא הכי נמי והתניא ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון אונס אינו משלם את הצער מפני

דף לט עמוד ב

שסופה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת באונס לנבעלת ברצון אלא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה צער של פיסוק הרגלים וכן הוא אומר (יחזקאל טז, כה) ותפשקי את רגליך לכל עובר

אי הכי מפותה נמי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה משל דמפותה למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו קרע שיראין שלי והפטר שלי דאבוה נינהו אלא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה פקחות שבהן אומרות מפותה אין לה צער

והא קא חזינן דאית לה אמר אביי אמרה לי אם כמיא חמימי על רישיה דקרחא רבא אמר אמרה לי בת רב חסדא כי ריבדא דכוסילתא רב פפא אמר אמרה לי בת אבא סוראה כי נהמא אקושא בחינכי:

האונס נותן מיד המפתה לכשיוציא וכו׳: לכשיוציא אשתו היא אמר אביי אימא לכשלא יכנוס תניא נמי הכי אע״פ שאמרו המפתה נותן לכשלא יכנוס בושת ופגם נותן מיד ואחד האונס ואחד המפתה בין היא ובין אביה יכולין לעכב

בשלמא מפותה כתיב (שמות כב, טז) אם מאן ימאן אביה אין לי אלא אביה היא עצמה מנין תלמוד לומר ימאן מכל מקום

אלא אונס בשלמא איהי כתיב (דברים כב, כט) ולו תהיה מדעתה אלא אביה מנלן

אמר אביי שלא יהא חוטא נשכר רבא אמר ק״ו ומה מפתה שלא עבר אלא על דעת אביה בלבד בין היא ובין אביה יכולין לעכב אונס שעבר על דעת אביה ועל דעת עצמה לא כל שכן

רבא לא אמר כאביי כיון דקא משלם קנס לאו חוטא נשכר הוא אביי לא אמר כרבא מפתה דאיהו מצי מעכב אביה נמי מצי מעכב אונס דאיהו לא מצי מעכב אביה נמי לא מצי מעכב

תניא אידך אע״פ שאמרו אונס נותן מיד כשיוציא הוא אין לה עליו כלום כשיוציא מי מצי מפיק לה אימא כשתצא היא אין לה עליו כלום מת יצא כסף קנסה בכתובתה רבי יוסי ברבי יהודה אומר יש לה כתובה מנה

במאי קמיפלגי רבנן סברי טעמא מאי תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והא לא מצי מפיק לה ורבי יוסי ברבי יהודה סבר הא נמי מצער לה עד דאמרה היא לא בעינא לך:

אונס שותה בעציצו: אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי מכדי מיגמר גמרי מהדדי

דף מ עמוד א

להא מילתא נמי ליגמרו מהדדי אמר קרא (שמות כב, טו) מהר ימהרנה לו לאשה לו מדעתו:

כיצד שותה בעציצו כו׳: אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא ניתי עשה ונדחה ל״ת

אמר לי היכא אמרינן ניתי עשה ונידחי ל״ת כגון מילה בצרעת דלא אפשר לקיומיה לעשה אבל הכא אי אמרה דלא בעינא מי איתיה לעשה כלל:

מתני׳ יתומה שנתארסה ונתגרשה ר׳ אלעזר אומר האונס חייב והמפתה פטור:

גמ׳ אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן ר״א בשיטת ר״ע רבו אמרה דאמר יש לה קנס וקנסה לעצמה ממאי מדקתני יתומה ר״א אומר האונס חייב והמפתה פטור

יתומה פשיטא אלא הא קמ״ל דנערה שנתארסה ונתגרשה כיתומה מה יתומה לעצמה אף נערה שנתארסה ונתגרשה לעצמה

א״ר זירא אמר רבה בר שילא אמר רב המנונא סבא א״ר אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר׳ אלעזר קרי רב עליה דרבי אלעזר טובינא דחכימי:

מתני׳ איזהו בושת הכל לפי המבייש והמתבייש פגם רואין אותה כאילו היא שפחה נמכרת בשוק כמה היתה יפה וכמה היא יפה קנס שוה בכל אדם וכל שיש לו קצבה מן התורה שוה בכל אדם:

גמ׳ ואימא חמשים סלעים אמר רחמנא מכל מילי א״ר זירא יאמרו בעל בת מלכים חמשים בעל בת הדיוטות חמשים א״ל אביי אי הכי גבי עבד נמי יאמרו עבד נוקב מרגליות שלשים עבד עושה

דף מ עמוד ב

מעשה מחט שלשים

אלא א״ר זירא אילו באו עליה שנים אחד כדרכה ואחד שלא כדרכה יאמרו בעל שלימה חמשים בעל פגומה חמשים א״ל אביי אי הכי גבי עבד נמי יאמרו עבד בריא שלשים עבד מוכה שחין שלשים

אלא אמר אביי אמר קרא (דברים כב, כט) תחת אשר עינה הני תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם רבא אמר אמר קרא (דברים כב, כט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף הנאת שכיבה נ׳ מכלל דאיכא בושת ופגם

ואימא לדידה א״ק (במדבר ל, יז) בנעוריה בית אביה כל שבח נעוריה לאביה

ואלא הא דאמר רב הונא אמר רב מנין שמעשה הבת לאביה שנאמר (שמות כא, ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה למה לי תיפוק ליה מבנעוריה בית אביה אלא ההיא בהפרת נדרים הוא דכתי׳

וכי תימא נילף מיניה ממונא מאיסורא לא ילפינן וכי תימא נילף מקנסא ממונא מקנסא לא ילפינן אלא מסתברא דאביה הוי דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין:

פגם רואין אותה כאילו היא שפחה נמכרת: היכי שיימינן לה אמר אבוה דשמואל אומדין כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה לשמשו

שפחה בעולה לשמשו מאי נפקא ליה מינה אלא בין שפחה בעולה לשפחה שאינה בעולה להשיאה לעבדו ולעבדו מאי נפקא ליה מינה בעבד שיש לו לרבו קורת רוח הימנו:

מתני׳ כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר קטנה יש לה מכר ואין לה קנס נערה יש לה קנס ואין לה מכר הבוגרת אין לה לא מכר ולא קנס:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ אבל חכמים אומרים יש לה קנס במקום מכר דתניא קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס משתביא שתי שערות עד שתיבגר יש לה קנס ואין לה מכר דברי ר״מ שהיה ר״מ אומר כ״מ שיש מכר אין קנס וכ״מ שיש קנס אין מכר וחכמים אומרים קטנה מבת ג׳ שנים ויום אחד ועד שתיבגר יש לה קנס

קנס אין מכר לא אימא אף קנס במקום מכר א״ר חסדא מ״ט דר״מ א״ק (דברים כב, יט) ולו תהיה לאשה במהוה עצמה הכתוב מדבר ורבנן אמר ר״ל א״ק נערה אפילו קטנה במשמע

שמעה רב פפא בריה דרב חנן מבי כלוחית אזל אמרה קמיה דרב שימי בר אשי א״ל אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה אמר ר״ל המוציא שם רע על הקטנה פטור שנא׳ (דברים כב, יט) ונתנו לאבי הנערה נערה מלא דיבר הכתוב

מתקיף לה רב אדא בר אהבה טעמא דכתב רחמנא נערה הא לאו הכי הוה אמינא אפילו קטנה והא כתיב (דברים כב, כ) ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנערה והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה וקטנה לאו בת עונשין היא אלא כאן נערה הא כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע:

דף מא עמוד א

מתני׳ האומר פתיתי את בתו של פלוני משלם בושת ופגם על פי עצמו ואין משלם קנס האומר גנבתי משלם את הקרן על פי עצמו ואין משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה המית שורי את פלוני או שורו של פלוני הרי זה משלם על פי עצמו המית שורי עבדו של פלוני אין משלם ע״פ עצמו זה הכלל כל המשלם יתר על מה שהזיק אינו משלם ע״פ עצמו:

גמ׳ וליתני אנסתי לא מבעיא קאמר לא מבעיא אנסתי דלא קא פגים לה דמשלם בושת ופגם על פי עצמו אבל פתיתי דקא פגים לה אימא לא משלם על פי עצמו קא משמע לן

מתניתין דלא כי האי תנא דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר׳ שמעון אף בושת ופגם אינו משלם ע״פ עצמו לא כל הימנו שיפגום בתו של פלוני

אמר ליה רב פפא לאביי ניחא לה לדידה מאי דלמא לא ניחא ליה לאביה ניחא ליה לאביה מאי דלמא לא ניחא להו לבני משפחה ניחא להו לבני משפחה מאי אי אפשר דליכא חד במדינת הים דלא ניחא ליה:

האומר גנבתי משלם את הקרן וכו׳: איתמר פלגא ניזקא רב פפא אמר פלגא ניזקא ממונא רב הונא בריה דרב יהושע אמר פלגא ניזקא קנסא

רב פפא אמר פלגא ניזקא ממונא קסבר סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי ובדין הוא דמשלם כוליה ורחמנא הוא דחייס עלויה דאכתי לא איעד תורא רב הונא בריה דרב יהושע אמר פלגא ניזקא קנסא קסבר סתם שוורים בחזקת שימור קיימי ובדין הוא דלא לישלם כלל ורחמנא הוא דקנסיה כי היכי דנינטריה לתוריה:

סימן היזיק מה והמית כלל: תנן הניזק והמזיק בתשלומין בשלמא למאן דאמר פלגא ניזקא ממונא היינו דשייך ניזק בתשלומין אלא למ״ד פלגא ניזקא קנסא השתא דלאו דידיה קא שקיל בתשלומין איתיה

לא נצרכא אלא לפחת נבילה פחת נבילה תנינא תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה

חדא בתם וחדא במועד וצריכא דאי אשמועינן תם משום דאכתי לא איעד אבל מועד דאיעד אימא לא ואי אשמועינן מועד משום דקא משלם כוליה אבל תם אימא לא צריכא

ת״ש מה בין תם למועד שהתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק שלם מן העלייה ולא קתני שהתם אינו משלם ע״פ עצמו ומועד משלם ע״פ עצמו

תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר חצי כופר אי משום חצי כופר לאו שיורא הוא

דף מא עמוד ב

הא מני ר׳ יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר

ת״ש המית שורי את פלוני או שורו של פלוני הרי זה משלם על פי עצמו מאי לאו בתם לא במועד

אבל בתם מאי אינו משלם על פי עצמו אדתני סיפא עבדו של פלוני אינו משלם ע״פ עצמו ניפלוג וניתני בדידה במה דברים אמורים במועד אבל תם אינו משלם על פי עצמו כולה במועד קמיירי

ת״ש זה הכלל כל המשלם יתר על מה שהזיק אינו משלם ע״פ עצמו הא פחות ממה שהזיק משלם ע״פ עצמו לא תימא הא פחות ממה שהזיק אלא אימא הא כמה שהזיק משלם ע״פ עצמו

אבל פחות מאי אינו משלם ע״פ עצמו ליתני זה הכלל כל שאינו משלם כמה שהזיק אינו משלם על פי עצמו דמשמע פחות ומשמע יתר תיובתא

והלכתא פלגא ניזקא קנסא תיובתא והלכתא אין טעמא מאי איתותב משום דלא קתני כמה שהזיק לא פסיקא ליה כיון דאיכא חצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה דממונא הוא משום הכי לא קתני

והשתא דאמרת פלגא ניזקא קנסא האי כלבא דאכל אימרי ושונרא דאכיל תרנגולי רברבי משונה הוא ולא מגבינן בבבל אבל זוטרי אורחיה הוא ומגבינן

ואי תפס לא מפקינן מיניה ואי אמר אקבעו לי זימנא לארץ ישראל מקבעינן ליה ואי לא אזיל משמתינן ליה

בין כך ובין כך משמתינן ליה דאמרינן ליה סליק הזיקך מדרבי נתן דתניא ר׳ נתן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר (דברים כב, ח) ולא תשים דמים בביתך:

הדרן עלך אלו נערות

מתני׳ **נערה** שנתפתתה בושתה ופגמה וקנסה של אביה והצער בתפוסה עמדה בדין עד שלא מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחין

לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב הרי הן של עצמה עמדה בדין עד שלא בגרה הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחין לא הספיקה לעמוד בדין עד שבגרה הרי הן של עצמה רבי שמעון אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הרי הן של עצמה

דף מב עמוד א

מעשה ידיה ומציאתה אע״פ שלא גבתה מת האב הרי הן של אחין:

גמ׳ מאי קמ״ל תנינא המפתה נותן שלשה דברים והאונס ארבעה המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער לאביה איצטריך ליה לאביה נמי פשיטא מדקא יהיב מפתה דאי לעצמה אמאי יהיב מפתה מדעתה עבד

עמדה בדין איצטריכא ליה פלוגתא דר״ש ורבנן

תנן התם אנסת ופיתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי משביעך אני ואמר אמן ואח״כ הודה חייב

ר״ש פוטר שאינו משלם קנס ע״פ עצמו אמרו לו אע״פ שאינו משלם קנס ע״פ עצמו אבל משלם בושת ופגם ע״פ עצמו

בעא מיניה אביי מרבה האומר לחבירו אנסת ופיתית את בתי והעמדתיך בדין ונתחייבת לי ממון והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי ולא העמדתני בדין ולא נתחייבתי לך ממון ונשבע והודה לר׳ שמעון מאי

כיון דעמד בדין ממונא הואי ומיחייב עליה קרבן שבועה או דלמא אע״ג דעמד בדין קנס הוי א״ל ממונא הוי ומיחייב עליה קרבן שבועה

איתיביה ר״ש אומר יכול האומר לחבירו אנסת ופיתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית או שאמר לו עבדו הפלת את שיני וסימית את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי ונשבע והודה יכול יהא חייב

ת״ל (ויקרא ה, כא) וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר מה אלו מיוחדין שהן ממון אף כל שהן ממון יצאו אלו שהן קנס

דף מב עמוד ב

מאי לאו בשעמד בדין לא בשלא עמד בדין

והא מדרישא בשעמד בדין סיפא נמי בשעמד בדין דקתני רישא אין לי אלא דברים שמשלמין עליהם את הקרן תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה והאונס והמפתה ומוציא שם רע מנין ת"ל (ויקרא ה, כא) ומעלה מעל ריבה

היכי דמי אי דלא עמד בדין כפילא מי איכא אלא פשיטא בשעמד בדין ומדרישא בשעמד בדין סיפא נמי בשעמד בדין

א"ל יכילנא לשנויי לך רישא בשעמד בדין וסיפא בשלא עמד בדין וכולה ר"ש היא ושינויי דחיקי לא משנינן לך דא"כ אמרת לי ליתני רישא ר"ש אומר או ליתני סיפא דברי ר"ש

אלא כולה בשעמד בדין ורישא רבנן וסיפא ר"ש

ומודינא לך לענין קרבן שבועה דרחמנא פטריה מוכחש

וכי קאמינא ממון הוי להורישו לבניו

איתיביה ר"ש אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הרי הן של עצמה ואי אמרת ממון הוי להורישו לבניו לעצמה אמאי דאחין בעי מיהוי

אמר רבא האי מילתא קשאי בה רבה ורב יוסף עשרין ותרתין שנין ולא איפרק עד דיתיב רב יוסף ברישא ופירקה שאני התם דאמר קרא (דברים כב, כט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף לא זיכתה תורה לאב אלא משעת נתינה

וכי קאמר רבה ממונא הוי להורישו לבניו בשאר קנסות

אלא מעתה גבי עבד דכתיב (שמות כא, לב) כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו הכי נמי לא זיכתה תורה לאדון אלא משעת נתינה יתן לחוד ונתן לחוד

אי הכי ת"ל וכחש ת"ל ונתן מיבעי ליה

אמר רבא כי איצטריך וכחש כגון שעמדה בדין ובגרה ומתה דהתם כי קא ירית אביה מינה דידה קא ירית

אי הכי יצאו אלו שהן קנס ממון הוא אמר רב נחמן בר יצחק יצאו אלו שעיקרן קנס

איתיביה ר"ש פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו טעמא דלא עמד בדין הא עמד בדין דמשלם על פי עצמו קרבן שבועה נמי מיחייב

רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אע"ג דעמד בדין רחמנא פטריה מוכחש אלא לדידכו אודו לי מיהת היכא דלא עמד בדין דכי קא תבע קנסא קא תבע

דף מג עמוד א

ומודה בקנס פטור ורבנן סברי כי קא תבע בושת ופגם קא תבע

במאי קא מיפלגי א"ר פפא ר"ש סבר לא שביק איניש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק איניש מידי דכי מודי ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר

בעא מיניה רבי אבינא מרב ששת בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה למי

במקום אב קיימי מה התם מעשה ידיה לאב ה"נ מעשה ידיה לאחין או דלמא לא דמי לאב התם מדידיה מיתזנא הכא לאו מדידהו מיתזנא

א"ל תניתוה אלמנה ניזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן

מי דמי אלמנתו לא ניחא ליה בהרווחה בתו ניחא ליה בהרווחה

למימרא דבתו עדיפא ליה מאלמנתו והאמר רבי אבא א"ר יוסי עשו אלמנה אצל הבת כבת אצל אחין בנכסין מועטין

מה הבת אצל אחין הבת ניזונת והאחין ישאלו על הפתחים אף אלמנה אצל הבת אלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים לענין זילותא אלמנתו עדיפא ליה לענין הרווחה בתו עדיפא ליה

מתיב רב יוסף מעשה ידיה ומציאתה אע״פ שלא גבתה מת האב הרי הן של אחין טעמא דבחיי האב הא לאחר מיתת האב לעצמה מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת

אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפילו למ״ד יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך ה״מ בעבד כנעני דלא כתיב ביה עמך

אבל עבד עברי דכתיב ביה (דברים טו, יג) עמך לא כל שכן בתו

אמר רבה בר עולא לא נצרכה אלא להעדפה אמר רבא גברא רבה כרב יוסף לא ידע דאיכא העדפה וקמותיב תיובתא

אלא אמר רבא רב יוסף מתני׳ גופא קשיא ליה דקתני מעשה ידיה ומציאתה אע״פ שלא גבתה מציאתה ממאן גביא

אלא לאו הכי קאמר מעשה ידיה כמציאתה מה מציאתה בחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה אף מעשה ידיה נמי בחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה ש״מ

איתמר נמי א״ר יהודה אמר רב בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה לעצמה אמר רב כהנא מ״ט דכתיב (ויקרא כה, מו) והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו

מתקיף לה רבה ואימא בפיתוי הבת וקנסות וחבלות הכתוב מדבר וכן תנא רב חנינא בפתוי הבת וקנסות וחבלות הכתוב מדבר

חבלות צערא דגופא נינהו אמר רבי יוסי בר חנינא

דף מג עמוד ב

שפצעה בפניה אמר רב זירא אמר רב מתנה אמר רב ואמרי לה אמר רבי זירא א״ר מתנה אמר רב בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה לעצמה דכתיב (ויקרא כה, מו) והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו

א״ל אבימי בר פפי שקוד אמרה שקוד מנו שמואל הא רב אמרה אימא אף שקוד אמרה אמר מר בר אמימר לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת רב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה דרב:

מתני׳ המארס את בתו וגרשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגרשה השיאה ונתארמלה כתובתה שלה ר׳ יהודה אומר הראשונה של אב אמרו לו (אם) משהשיאה אין לאביה רשות בה:

גמ׳ טעמא דהשיאה וגרשה השיאה ונתארמלה אבל נתארמלה תרי זמני תו לא חזיא לאינסובי ואגב אורחיה קא סתים לן תנא כרבי דאמר בתרי זמני הויא חזקה:

רבי יהודה אומר הראשונה של אב: מ״ט דרבי יהודה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב

מתיב רבא רבי יהודה אומר הראשונה של אב ומודה רבי יהודה במארס את בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח״כ נשאת שאין לאביה רשות בה אמאי ה״נ לימא הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב

אלא אי אתמר הכי אתמר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל וברשותו נכתבין

ומיגבא מאימת גביא

אמר רב הונא מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ורב אסי אמר אחד זה ואחד זה מן הנשואין

ומי אמר רב הונא הכי והאתמר הוציאה עליו שתי כתובות אחת של מאתים ואחת של שלש מאות ואמר רב הונא באתה לגבות מאתים גובה מזמן ראשון שלש מאות גובה מזמן שני

ואם איתא תיגבי מאתים מזמן ראשון ומאה מזמן שני

ולטעמיך תיגבי חמש מאות כולם מאתים מזמן ראשון תלת מאה מזמן שני

אלא חמש מאות מ״ט לא גביא כיון דלא כתב לה צביתי ואוסיפית לך תלת מאה אמאתים הכי קאמר לה אי מזמן ראשון גביאת גביא מאתים אי מזמן שני גביאת גביא תלת מאה

דף מד עמוד א

הכא נמי היינו טעמא דלא גביא מדלא כתב לה אוסיפית לך מאה אמאתים אחולי אחילתיה לשעבודא קמא

אמר מר אי בעיא בהאי גביא אי בעיא בהאי גביא לימא פליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטל שני את הראשון

לאו מי איתמר עלה אמר רב פפא ומודה ר״נ דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה הכא נמי הא אוסיף לה מידי

גופא אמר רב נחמן שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטל שני את הראשון אמר רב פפא ומודה רב נחמן דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה פשיטא ראשון במכר ושני במתנה ליפות כחו הוא דכתב ליה משום דינא דבר מצרא

וכל שכן ראשון במתנה ושני במכר דאמרינן משום דינא דבעל חוב הוא דכתב כן

אלא אי שניהם במכר שניהם במתנה ביטל שני את הראשון מאי טעמא רפרם אמר אימר אודויי אודי ליה רב אחא אמר אימר אחולי אחליה לשיעבודיה

מאי בינייהו איכא בינייהו אורועי סהדי

ולשלומי פירי ולטסקא

מאי הוי עלה דכתובה ת״ש דאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר״א בר״ש מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנישואין

וחכ״א אחד זה ואחד זה מן הנישואין והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנישואין:

מתני׳ הגיורת שנתגיירה בתה עמה וזינתה הרי זו בחנק אין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע

היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה ואין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע היתה הורתה ולידתה בקדושה הרי היא כבת ישראל לכל דבריה

יש לה אב ואין לה פתח בית האב יש לה פתח בית האב ואין לה אב הרי זו בסקילה לא נאמר (דברים כב, כא) פתח בית אב אלא למצוה:

דף מד עמוד ב

גמ׳ מנא הני מילי אמר ר״ל דאמר קרא (דברים כב, כא) ומתה לרבות הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה

אי הכי מילקא נמי נילקי ומאה סלע נמי לשלם אמר קרא ומתה למיתה נתרבתה ולא לקנס ואימא לרבות הורתה ולידתה בקדושה ההיא ישראלית מעלייתא היא

ואימא לרבות הורתה ולידתה שלא בקדושה א״כ בישראל מאי אהני ליה

אמר ר׳ יוסי בר חנינא המוציא שם רע על היתומה פטור שנאמר (דברים כב, יט) ונתנו לאבי הנערה פרט לזו שאין לה אב

מתיב ר׳ יוסי בר אבין ואיתימא ר׳ יוסי בר זבידא (שמות כב, טז) ואם מאן ימאן אביה לרבות יתומה לקנס דברי ר׳ יוסי הגלילי

הוא מותיב לה והוא מפרק לה בבא עליה ואח״כ נתיתמה

רבא אמר חייב ממאי מדתני אמי בתולת ישראל ולא בתולת גרים

אי אמרת בשלמא כי האי גוונא בישראל מיחייב היינו דאיצטריך קרא למעוטי גרים אלא אי אמרת בישראל כה״ג פטור השתא בישראל פטור בגרים מיבעיא

אמר ריש לקיש המוציא שם רע על הקטנה פטור שנאמר ונתנו לאבי הנערה נערה מלא דבר הכתוב

מתקיף לה רב אחא בר אבא טעמא דכתיב בה הנערה הא לאו הכי הוה אמינא אפילו קטנה הא כתיב (דברים כב, כ) ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנערה והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה וקטנה לאו בת עונשין היא

אלא כאן נערה הא כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע

תני שילא שלש מדות בנערה באו לה עדים בבית חמיה שזינתה בבית אביה

דף מה עמוד א

סוקלין אותה על פתח בית אביה כלומר ראו גידולים שגידלתם באו לה עדים בבית אביה שזינתה בבית אביה סוקלין אותה על פתח שער העיר סרחה ולבסוף בגרה תידון בחנק

למימרא דכל היכא דאישתני גופא אישתני קטלא ורמינהי נערה המאורסה שזינתה ומשבגרה הוציא עליה שם רע הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע היא וזוממיה מקדימין לבית הסקילה

היא וזוממיה ס״ד אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה

אמר רבא מוציא שם רע קאמרת שאני מוציא שם רע דחידוש הוא דהא נכנסה לחופה ולא נבעלה בעלמא וזינתה בחנק ואילו מוציא שם רע בסקילה

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא דלמא כי חדית רחמנא היכא דלא אישתני גופא אבל היכא דאישתני גופא לא חדית רחמנא

אלא אמר רב נחמן בר יצחק אישתני ולא אישתני תנאי היא דתנן חטאו עד שלא נתמנו ונתמנו הרי הן כהדיוטות

רבי שמעון אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבים משנתמנו פטורים

דף מה עמוד ב

אימור דשמעינן ליה לר״ש דאזיל אף בתר ידיעה דאזיל בתר ידיעה ולא אזיל בתר חטאה מי שמעת ליה א״כ לייתי קרבן כי דהשתא משוח פר ונשיא שעיר

האמר ליה ר׳ יוחנן לתנא תני תידון בסקילה ואמאי נערה המאורסה אמר רחמנא והא בוגרת היא א״ר אילעא אמר קרא הנערה הנערה שהיתה כבר

א״ל רבי חנניא לרבי אילעא אי הכי מילקא נמי לילקי ומאה סלע נמי לישלם א״ל רחמנא ניצלן מהאי דעתא אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא דידך

וטעמא מאי אמר רבי יצחק בר אבין ואיתימא רבי יצחק בר אבא זו מעשיה גרמו לה וזה עקימת שפתיו גרמו לו זו מעשיה גרמו לה כשהיא זנאי נערה זנאי וזה עקימת שפתיו גרמו לו אימת קא מיחייב ההיא שעתא וההיא שעתא בוגרת הואי

ת״ר נערה המאורסה שזינתה סוקלין אותה על פתח בית אביה אין לה פתח בית האב סוקלין אותה על פתח שער העיר ההיא ובעיר שרובה עובדי כוכבים סוקלין אותה על פתח בית דין כיוצא בדבר אתה אומר העובד עבודת כוכבים סוקלין אותו על שער שעבד בו ובעיר שרובה עובדי כוכבים סוקלין אותו על פתח בית דין

מנא הני מילי דתנו רבנן שעריך זה שער שעבד בו אתה אומר שער שעבד בו או אינו אלא שער שנידון בו

נאמר שעריך למטה ונאמר שעריך למעלה מה שעריך האמור למעלה שער שעבד בו אף שעריך האמור למטה שער שעבד בו

דבר אחר שעריך ולא שערי עובדי כוכבים האי שעריך הא אפיקתיה אם כן לימא קרא שער מאי שעריך שמע מינה תרתי

אשכחן עבודת כוכבים נערה המאורסה מנא לן

א״ר אבהו גמר פתח מפתח ופתח משער ושער משעריך

תנו רבנן המוציא שם רע לוקה ונותן מאה סלע רבי יהודה אומר ללקות לוקה מכל מקום מאה סלע בעל נותן לא בעל אינו נותן

קא מיפלגי בפלוגתא דרבי אליעזר בן יעקב ורבנן והכי קאמר המוציא שם רע לוקה ונותן מאה סלע בין בעל בין שלא בעל כרבנן ר׳ יהודה אומר ללקות לוקה מ״מ מאה סלע בעל נותן לא בעל אינו נותן כר״א בן יעקב

איכא דאמרי כולה כרבי אליעזר בן יעקב והכי קאמר המוציא שם רע לוקה ונותן מאה סלע והוא שבעל רבי יהודה אומר ללקות לוקה מ״מ

וסבר רבי יהודה ללקות לוקה מ״מ והתניא רבי יהודה אומר בעל לוקה לא בעל אינו לוקה אמר רב נחמן בר יצחק לוקה מכת מרדות מדרבנן

דף מו עמוד א

רב פפא אמר מאי בעל לוקה דקתני התם ממון וקרי ליה לממון מלקות אין והא תנן האומר חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו רבי יוסי בר׳ יהודה אומר לוקה ונותן ערך שלם לוקה אמאי אמר רב פפא לוקה בערך שלם

מאי טעמא גזירה חצי ערכו אטו ערך חציו וערך חציו הוי ליה אבר שהנשמה תלויה בו

ת״ר (דברים כב, יט) וענשו אותו זה ממון (דברים כב, יח) ויסרו זה מלקות

בשלמא וענשו זה ממון דכתיב וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה אלא ויסרו זה מלקות מנלן

א״ר אבהו למדנו יסרו מיסרו ויסרו מבן ובן מבן (דברים כה, ב) והיה אם בן הכות הרשע

אזהרה למוציא שם רע מנלן ר׳ אלעזר אמר (ויקרא יט, טז) מלא תלך רכיל רבי נתן אומר (דברים כג, י) מונשמרת מכל דבר רע

ורבי אלעזר מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא מיבעי ליה לכדר׳ פנחס בן יאיר ונשמרת מכל דבר רע מכאן אמר ר׳ פנחס בן יאיר אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה

ור׳ נתן מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא אזהרה לב״ד שלא יהא רך לזה וקשה לזה

לא אמר לעדים בואו והעידוני והן מעידים אותו מאליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלעים היא וזוממיה מקדימין לבית הסקילה

היא וזוממיה סלקא דעתך אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה

טעמא דלא אמר להו הא אמר להו אע״ג דלא אגרינהו לאפוקי מדר׳ יהודה דתניא רבי יהודה אומר אינו חייב עד שישכור עדים

מ״ט דר׳ יהודה אמר ר׳ אבהו אתיא שימה שימה כתיב הכא (דברים כב, יד) ושם לה עלילות דברים וכתיב התם (שמות כב, כד) לא תשימון עליו נשך מה להלן ממון אף כאן ממון

אמר רב נחמן בר יצחק וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי אתיא שימה שימה

בעי רבי ירמיה שכרן בקרקע מהו בפחות משוה פרוטה מהו שניהם בפרוטה מהו

בעי רב אשי הוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו על נשואי אחיו מהו

פשוט מיהא חדא דתני ר׳ יונה (דברים כב, טז) את בתי נתתי לאיש הזה לזה ולא ליבם

מאי רבנן ומאי ר׳ אליעזר בן יעקב דתניא כיצד הוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי לבתך בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה

אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה בת סקילה היא הכי קאמר אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה

נמצא ששם רע אינו שם רע הוא לוקה ונותן מאה סלע בין בעל ובין לא בעל רבי אליעזר בן יעקב אומר לא נאמרו דברים הללו אלא כשבעל בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב (דברים כב, יג) ובא אליה ואקרב אליה

אלא לרבנן מאי ובא אליה ואקרב אליה ובא אליה בעלילות ואקרב אליה בדברים

בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב לא מצאתי לבתך בתולים אלא לרבנן מאי לא מצאתי לבתך בתולים לא מצאתי לבתך כשרי בתולים

בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ואלה בתולי בתי אלא לרבנן מאי ואלה בתולי בתי ואלה כשרי בתולי בתי

בשלמא לר״א בן יעקב היינו דכתיב ופרשו השמלה אלא לרבנן מאי ופרשו השמלה

אמר רבי אבהו פרשו מה ששם לה כדתניא ופרשו השמלה מלמד שבאין עדים של זה ועדים של זה ובוררין את הדבר כשמלה חדשה רבי אליעזר בן יעקב אומר דברים ככתבן שמלה ממש

שלח רבי יצחק בר רב יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן אע״ג שלא מצינו בכל התורה כולה שחלק הכתוב בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה למכות ולעונשין אבל מוציא שם רע חלק אינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויוציא שם רע כדרכה

כמאן אי כרבנן אף על גב דלא בעל אי כר׳ אליעזר בן יעקב

דף מו עמוד ב

אידי ואידי כדרכה בעינן אלא שלח רב כהנא משמיה דרבי יוחנן אינו חייב עד שיבעול כדרכה ויוציא שם רע בכדרכה:

מתני׳ האב זכאי בבתו בקידושיה בכסף בשטר ובביאה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ומקבל את גיטה ואינו אוכל פירות בחייה

נשאת יתר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה וחייב במזונותיה ובפרקונה וקבורתה רבי יהודה אומר אפי׳ עני שבישראל לא יפחות משני חלילין ומקוננת:

גמ׳ בכסף מנלן אמר רב יהודה אמר קרא (שמות כא, יא) ויצאה חנם אין כסף אין כסף לאדון זה ויש כסף לאדון אחר ומנו אביה

ואימא לדידה השתא אביה מקבל קידושיה דכתיב (דברים כב, טז) את בתי נתתי לאיש הזה איהי שקלא כספא

ואימא הני מילי קטנה דלית לה יד אבל נערה דאית לה יד איהי תקדש נפשה ואיהי תשקול כספא אמר קרא (במדבר ל, יז) בנעוריה בית אביה כל שבח נעורים לאביה

ואלא הא דא״ר הונא אמר רב מנין שמעשה הבת לאביה שנאמר (שמות כא, ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה למה לי תיפוק ליה מבנעוריה בית אביה אלא ההוא בהפרת נדרים הוא דכתיב

וכ״ת נילף מינה ממונא מאיסורא לא ילפינן וכ״ת נילף מקנסא ממונא מקנסא לא ילפינן

וכ״ת נילף מבושת ופגם שאני בושת ופגם דאביה נמי שייך ביה

אלא מסתברא דכי ממעט רחמנא יציאה דכוותה קא ממעט

והא לא דמיא הא יציאה להא יציאה התם גבי אדון נפקא לה מרשותיה לגמרי יציאה דאב אכתי מחסרא מסירה לחופה

מהפרת נדרים מיהא נפקא לה מרשותיה דתנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין לה נדריה:

שטר וביאה: מנא לן אמר קרא (דברים כד, ב) והיתה לאיש אחר איתקוש הוויות להדדי:

זכאי במציאתה:

דף מז עמוד א

משום איבה:

במעשה ידיה: מנלן דאמר רב הונא אמר רב מנין שמעשה הבת לאב שנאמר (שמות כא, ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה ואימא הני מילי קטנה דמצי מזבן לה אבל נערה דלא מצי מזבן לה מעשה ידיה דידה הוו

מסתברא דאביה הוו דאי ס״ד מעשה ידיה לאו דאביה אלא הא דזכי ליה רחמנא לאב למימסרה לחופה היכי מצי מסר לה הא קמבטל לה ממעשה ידיה

פריך רב אחאי אימא דיהיב לה שכר פקעתה אי נמי דמסר לה בליליא אי נמי דמסר לה בשבתות וימים טובים

אלא קטנה לא צריכא קרא השתא זבוני מזבין לה מעשה ידיה מיבעי [אלא] כי איצטריך קרא לנערה:

בהפרת נדריה: מנלן דכתיב (במדבר ל, יז) בנעוריה בית אביה:

ומקבל את גיטה: מנלן דכתיב (דברים כד, ב) ויצאה והיתה איתקוש יציאה להוייה:

ואינו אוכל פירות בחייה: ת״ר האב אינו אוכל פירות בחיי בתו רבי יוסי ברבי יהודה אומר האב אוכל פירות בחיי בתו במאי קמיפלגי ת״ק סבר בשלמא בעל תקינו ליה רבנן פירי דא״כ מימנע ולא פריק

אלא אב מאי איכא למימר דמימנע ולא פריק בלאו הכי פריק לה ור׳ יוסי בר׳ יהודה סבר אב נמי מימנע ולא פריק סבר כיסא נקיטא עילוה תיזיל ותפרוק נפשה:

ניסת יתר עליו הבעל שהוא אוכל כו׳: ת״ר כתב לה פירות כסות וכלים שיבואו עמה מבית אביה לבית בעלה מתה לא זכה הבעל בדברים הללו משום רבי נתן אמרו זכה הבעל בדברים הללו

לימא בפלוגתא דרבי אלעזר בן עזריה ורבנן קמיפלגי דתנן נתארמלה או נתגרשה בין מן הנשואין בין מן האירוסין גובה את הכל ר״א ב״ע אומר מן הנשואין גובה את הכל ומן האירוסין בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה

דף מז עמוד ב

שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה למאן דאמר לא זכה כרבי אלעזר בן עזריה ומאן דאמר זכה כרבנן

לא דכולי עלמא כרבי אלעזר בן עזריה מאן דאמר לא זכה כרבי אלעזר בן עזריה ומאן דאמר זכה עד כאן לא קאמר רבי אלעזר בן עזריה אלא מדידיה לדידה שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה

אבל מדידה לדידיה אפילו ר׳ אלעזר בן עזריה מודי דמשום איחתוני הוא והא איחתני להו:

חייב במזונותיה וכו׳: תנו רבנן תיקנו מזונותיה תחת מעשה ידיה וקבורתה תחת כתובתה לפיכך בעל אוכל פירות

פירות מאן דכר שמייהו חסורי מחסרא והכי קתני תיקנו מזונותיה תחת מעשה ידיה ופירקונה תחת פירות וקבורתה תחת כתובתה לפיכך בעל אוכל פירות

מאי לפיכך

מהו דתימא מיכל לא נכלינהו אנוחי ננחינהו דאם כן מימנע ולא פריק קמ״ל דהא עדיפא זימנין דלא מלו ופריק לה מדידיה

ואיפוך אנא

אמר אביי תיקנו מצוי למצוי ושאינו מצוי לשאינו מצוי

אמר רבא האי תנא סבר מזונות מדאורייתא דתניא (שמות כא, י) שארה אלו מזונות וכן הוא אומר (מיכה ג, ג) ואשר אכלו שאר עמי כסותה כמשמעו עונתה זו עונה האמורה בתורה וכן הוא אומר (בראשית לא, נ) אם תענה את בנותי

רבי אלעזר אומר שארה זו עונה וכן הוא אומר (ויקרא יח, ו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה כסותה כמשמעו עונתה אלו מזונות וכן הוא אומר (דברים ח, ג) ויענך וירעיבך

דף מח עמוד א

רבי אליעזר בן יעקב אומר שארה כסותה לפום שארה תן כסותה שלא יתן לה לא של ילדה לזקינה ולא של זקינה לילדה כסותה ועונתה לפום עונתה תן כסותה שלא יתן חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים:

תני רב יוסף שארה זו קרוב בשר שלא ינהג בה מנהג פרסיים שמשמשין מטותיהן בלבושיהן מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא האומר אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדה יוציא ונותן כתובה:

רבי יהודה אומר אפילו עני שבישראל וכו': מכלל דת"ק סבר הני לא היכי דמי אי דאורחה מ"ט דת"ק דאמר לא ואי דלאו אורחה מ"ט דר"י

לא צריכא כגון דאורחיה דידיה ולאו אורחה דידה ת"ק סבר כי אמרינן עולה עמו ואינה יורדת עמו הני מילי מחיים אבל לאחר מיתה לא

ורבי יהודה סבר אפילו לאחר מיתה אמר רב חסדא אמר מר עוקבא הלכה כרבי יהודה

ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא מי שנשתטה בית דין יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו ובניו ובנותיו ודבר אחר א"ל רבינא לרב אשי מ"ש מהא דתניא מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בית דין יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר

א"ל ולא שאני לך בין יוצא לדעת ליוצא שלא לדעת

מאי דבר אחר רב חסדא אמר זה תכשיט רב יוסף אמר צדקה מ"ד תכשיט כ"ש צדקה מ"ד צדקה אבל תכשיט יהבינן לה דלא ניחא ליה דתינוול

אמר רב חייא בר אבין אמר רב הונא מי שהלך למדינת הים ומתה אשתו ב"ד יורדין לנכסיו וקוברין אותה לפי כבודו ולא לפי כבודה

אימא אף לפי כבודו הא קמ"ל עולה עמו ואינה יורדת עמו ואפילו לאחר מיתה

אמר רב מתנה האומר אם מתה לא תקברוה מנכסיו שומעין לו מ"ש כי אמר דנפלי נכסי קמי יתמי כי לא אמר נמי נכסי קמי יתמי רמו

אלא האומר אם מת הוא לא תקברוהו מנכסיו אין שומעין לו לאו כל הימנו שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הציבור:

מתני' לעולם היא ברשות האב עד שתכנס

דף מח עמוד ב

לרשות הבעל לנשואין מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל הרי היא ברשות האב מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל:

גמ' מאי לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה דתנן הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה קמ"ל לעולם:

מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל וכו': אמר רב מסירתה לכל חוץ מתרומה ורב אסי אמר אף לתרומה

איתיביה רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב לרב אסי לעולם היא ברשות האב עד שתכנס לחופה אמר להו רב לאו אמינא לכו לא תיזלו בתר איפכא יכול לשנויי לכו מסירתה זו היא כניסתה לחופה

ושמואל אמר לירושתה

ר"ל אמר לכתובתה כתובתה מאי היא דאי מתה ירית לה היינו דשמואל אמר רבינא לומר כתובתה מאחר מנה

רבי יוחנן ורבי חנינא דאמרי תרוייהו מסירתה לכל אף לתרומה

מיתיבי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או שהיתה לה חצר בדרך ונכנסה עמו ללין אע"פ שכתובתה בבית בעלה מתה אביה יורשה

מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל או שהיתה לו חצר בדרך ונכנסה עמו לשום נישואין אע"פ שכתובתה בבית אביה מתה בעלה יורשה

בד״א לירושתה אבל לתרומה אין אשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה תיובתא דכולהו תיובתא

הא גופא קשיא אמרת נכנסה עמו ללין טעמא דללין הא סתמא לשם נישואין אימא סיפא נכנסה עמו לשם נישואין הא סתמא ללין

אמר רב אשי סתמי סתמי קתני סתם חצר דידה ללין סתם חצר דידיה לנשואין

תנא מסר האב לשלוחי הבעל וזינתה הרי זו בחנק מנה״מ א״ר אמי בר חמא אמר קרא (דברים כב, כא) לזנות בית אביה פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל

ואימא פרט שנכנסה לחופה ולא נבעלה

אמר רבא אמר לי אמי חופה בהדיא כתיבא (דברים כב, כג) כי יהיה נערה בתולה מאורשה לאיש נערה ולא בוגרת בתולה ולא בעולה מאורשה ולא נשואה

מאי נשואה אילימא נשואה ממש היינו בתולה ולא בעולה אלא לאו שנכנסה לחופה ולא נבעלה

דף מט עמוד א

ואימא היכא דהדרא לבי נשא הדרא למילתא קמייתא אמר רבא ההוא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל

דתנא דבי רבי ישמעאל (במדבר ל, י) ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה מה תלמוד לומר והלא מוצאת מכלל אב ומוצאת מכלל בעל

אלא הרי שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה בדרך או נתגרשה היאך אני קורא בה בית אביה של זו או בית בעלה של זו אלא לומר לך כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו יכול להפר

אמר רב פפא אף אנן נמי תנינא הבא על נערה המאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה והיא בבית אביה בשלמא נערה ולא בוגרת בתולה ולא בעולה מאורסה ולא נשואה בבית אביה למעוטי מאי לאו למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל

אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא הבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין אף על פי שלא נבעלה הבא עליה הרי זה בחנק נכנסה לרשות הבעל בעלמא שמע מינה:

מתני׳ האב אינו חייב במזונות בתו זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת האב אף הבנות אין ניזונות אלא לאחר מיתת אביהן:

גמ׳ במזונות בתו הוא דאינו חייב הא במזונות בנו חייב בתו נמי חובה הוא דליכא הא מצוה איכא מני מתניתין לא רבי מאיר לא רבי יהודה ולא רבי יוחנן בן ברוקא

דתניא מצוה לזון את הבנות קל וחומר לבנים דעסקי בתורה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מצוה לזון את הבנים וקל וחומר לבנות משום זילותא ר׳ יוחנן בן ברוקא אומר חובה לזון את הבנות לאחר מיתת אביהן אבל בחיי אביהן אלו ואלו אינן ניזונין

מני מתניתין אי רבי מאיר הא אמר בנים מצוה אי רבי יהודה הא אמר בנים נמי מצוה אי רבי יוחנן בן ברוקא אפי׳ מצוה נמי ליכא

איבעית אימא רבי מאיר איבעית אימא ר׳ יהודה איבעית אימא רבי יוחנן בן ברוקא

איבעית אימא ר׳ מאיר והכי קאמר האב אינו חייב במזונות בתו והוא הדין לבנו הא מצוה בבתו איכא קל וחומר לבנים והאי דקתני בתו הא קמ״ל

דף מט עמוד ב

דאפילו בתו חובה הוא דליכא הא מצוה איכא

ואיבעית אימא ר׳ יהודה והכי קאמר האב אינו חייב במזונות בתו וכל שכן לבנו הא מצוה בבנו איכא וקל וחומר לבנות והא דקתני בתו הא קא משמע לן דאפילו בתו חובה ליכא

ואיבעית אימא ר׳ יוחנן בן ברוקא והכי קאמר אינו חייב במזונות בתו והוא הדין לבנו והוא הדין דאפילו מצוה נמי ליכא ואיידי דבנות לאחר מיתת אביהן חובה תנא נמי אינו חייב

אמר רבי אילעא אמר ריש לקיש משום רבי יהודה בר חנינא באושא התקינו שיהא אדם זן את בניו ואת בנותיו כשהן קטנים איבעיא להו הלכתא כוותיה או אין הלכתא כוותיה תא שמע כי הוה אתו לקמיה דרב יהודה אמר להו יארוד ילדה ואבני מתא שדיא

כי הוה אתו לקמיה דרב חסדא אמר להו כפו ליה אסיתא בצבורא וליקום ולימא עורבא בעי בניה וההוא גברא לא בעי בניה ועורבא בעי בניה והכתיב (תהלים קמז, ט) לבני עורב אשר יקראו לא קשיא הא בחיורי הא באוכמי

כי הוה אתי לקמיה דרבא אמר ליה ניחא לך דמיתזני בניך מצדקה

ולא אמרן אלא דלא אמיד אבל אמיד כפינן ליה על כרחיה כי הא דרבא כפייה לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ד׳ מאה זוזי לצדקה

אמר רבי אילעא אמר ריש לקיש באושא התקינו הכותב כל נכסיו לבניו הוא ואשתו נזונים מהם

מתקיף לה רבי זירא ואיתימא רבי שמואל בר נחמני גדולה מזו אמרו אלמנתו נזונת מנכסיו הוא ואשתו מיבעיא

דשלח רבין באיגרתיה מי שמת והניח אלמנה ובת אלמנתו ניזונת מנכסיו נישאת הבת אלמנתו ניזונת מנכסיו

מתה הבת אמר רבי יהודה בן אחותו של רבי יוסי בר חנינא על ידי היה מעשה ואמרו אלמנתו ניזונת מנכסיו הוא ואשתו מיבעיא

מהו דתימא התם הוא דליכא דטרח אבל הכא נטרח לדידיה ולדידה קא משמע לן

איבעיא להו הלכתא כוותיה או לית הלכתא כוותיה ת״ש דרבי חנינא ור׳ יונתן הוו קיימי אתא ההוא גברא גחין ונשקיה לר׳ יונתן אכרעיה אמר ליה ר׳ חנינא מאי האי א״ל כותב נכסיו לבניו הוא

דף נ עמוד א

ועשיתינהו לזניה אי אמרת בשלמא לאו דינא משום הכי עשיינהו אלא אי אמרת דינא עשיינהו בעי

א״ר אילעא באושא התקינו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש תניא נמי הכי המבזבז אל יבזבז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות ומעשה באחד שבקש לבזבז [יותר מחומש] ולא הניח לו חבירו ומנו רבי ישבב ואמרי לה רבי ישבב ולא הניחו חבירו ומנו רבי עקיבא

אמר רב נחמן ואיתימא רב אחא בר יעקב מאי קרא (בראשית כח, כב) וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך

והא לא דמי עישורא בתרא לעישורא קמא אמר רב אשי אעשרנו לבתרא כי קמא

אמר רב שימי בר אשי ושמועות הללו מתמעטות והולכות וסימניך קטנים כתבו ובזבזו

אמר רב יצחק באושא התקינו שיהא אדם מתגלגל עם בנו עד שתים עשרה שנה מכאן ואילך יורד עמו לחייו איני והא אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת בציר מבר שית לא תקביל בר שית קביל וספי ליה כתורא

אין ספי ליה כתורא מיהו אינו יורד עמו לחייו עד לאחר שתים עשרה שנה ואב״א לא קשיא הא למקרא הא למשנה

דאמר אביי אמרה לי אם בר שית למקרא בר עשר למשנה בר תליסר לתעניתא מעת לעת ובתינוקת בת תריסר

אמר אביי אמרה לי אם האי בר שית דטרקא ליה עקרבא ביומא דמישלם שית לא חיי מאי אסותיה מררתא דדיה חיורתא בשיכרא נשפייה ונשקייה האי בר שתא דטריק ליה זיבורא ביומא דמישלם שתא לא חיי מאי אסותיה אצותא דדיקלא במיא נשפייה ונשקייה

אמר רב קטינא כל המכניס את בנו פחות מבן שש רץ אחריו ואינו מגיעו איכא דאמרי חביריו רצין אחריו ואין מגיעין אותו ותרוייהו איתנהו חליש וגמיר איבעית אימא הא דכחיש הא דבריא

אמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אשכחיה רב יצחק בר יוסף לר׳ אבהו דהוה קאי באוכלוסא דאושא אמר ליה מאן מרה דשמעתא דאושא אמר ליה רבי יוסי בר חנינא תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי ליה כמאן דמנחא ליה בכיסתיה

(תהלים קו, ג) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת דרשו רבותינו שביבנה ואמרי לה רבי אליעזר זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים רבי שמואל בר נחמני אמר זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן

(תהלים קיב, ג) הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב הונא ורב חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאילן לאחרים

(תהלים קכח, ו) וראה בנים לבניך שלום על ישראל אמר רבי יהושע בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על ישראל דלא אתי לידי חליצה ויבום רבי שמואל בר נחמני אמר כיון שבנים לבניך שלום על דייני ישראל דלא אתי לאינצויי:

זה מדרש דרש ר״א לפני חכמים כו׳:

דף נ עמוד ב

יתיב רב יוסף קמיה דרב המנונא ויתיב רב המנונא וקאמר כשם שאין הבנים יורשין אלא מן הקרקע כך אין הבנות ניזונות אלא מן הקרקע אווש עליה כולי עלמא דשביק ארעא הוא דירתי ליה בניה דלא שביק ארעא לא ירתי ליה בניה

אמר ליה רב יוסף ודלמא כתובת בנין דכרין קאמר מר אמר ליה מר דגברא רבא הוא ידע מאי קאמינא

אמר רבי חייא בר יוסף רב זן מחיטי דעלייה איבעיא להו פרנסה הויא ומאי עלייה מעילוייא דאב וכדשמואל דאמר שמואל לפרנסה שמין באב

או דלמא מזוני ממש הוה ומאי עלייה מדברים טובים שנאמרו בעלייה דאמר רב יצחק בר יוסף בעלייה התקינו שיהו בנות ניזונות מן המטלטלין

תא שמע בידיה דרבי בנאי אחוה דרבי חייא בר אבא הוו מטלטלין דיתמי אתו לקמיה דשמואל א״ל זיל זון

מאי לאו למזוני וכדרב יצחק בר יוסף סבירא ליה לא התם לפרנסה הואי ושמואל לטעמיה דאמר שמואל לפרנסה שמין באב

הוה עובדא בנהרדעא ודון דייני דנהרדעא בפומבדיתא ואגבי רב חנא בר ביזנא אמר להו רב נחמן זילו אהדרו ואי לא מגבינא לכו לאפדנייכו מינייכו

רבי אמי ורבי אסי סבור למיזן ממטלטלי אמר להו רבי יעקב בר אידי מילתא דר׳ יוחנן ור״ל לא עבדו בה עובדא אתון עבדין בה עובדא

רבי אלעזר סבר למיזן ממטלטלין אמר לפניו רבי שמעון בן אליקים רבי יודע אני בך שאין מדת הדין אתה עושה אלא מדת רחמנות אלא שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות

ההוא דאתא לקמיה דרב יוסף אמר להו הבו לה מתמרי דעל בודיא אמר ליה אביי אילו בעל חוב הוה כי האי גוונא מי הוה יהיב ליה מר

אמר ליה דחזייא לבודיא קאמינא

דף נא עמוד א

סוף סוף כל העומד לגזוז כגזוז דמי דצריכא לדיקלא קאמינא:

ההוא יתום ויתומה דאתו לקמיה דרבא אמר להו רבא העלו ליתום בשביל יתומה אמרי ליה רבנן לרבא והא מר הוא דאמר ממקרקעי ולא ממטלטלי בין למזוני בין לכתובה ובין לפרנסה

אמר להו אילו רצה שפחה לשמשו מי לא יהבינן ליה כל שכן הכא דאיכא תרתי:

תנו רבנן אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוציאין למזון אשה ולבנות דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר נכסים שיש להן אחריות מוציאין לבנות מן הבנים ולבנות מן הבנות ולבנים מן הבנים

ולבנים מן הבנות בנכסים מרובין אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין

נכסים שאין להן אחריות מוציאין לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות ולבנים מן הבנות אבל לא לבנות מן הבנים

אע״ג דקיימא לן הלכה כרבי מחבירו הכא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דאמר רבא הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה:

מתני׳ לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בית דין כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין

לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו ובכהנת אהדרינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין

נשבית חייב לפדותה ואם אמר הרי גיטה וכתובתה ותפדה את עצמה אינו רשאי לקתה חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי:

גמ׳ מני רבי מאיר היא דאמר כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות

דאי רבי יהודה האמר רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממך מנה ולאלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים זוז

אימא סיפא כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין אתאן לר״י דאמר אחריות טעות סופר הוא

דאי רבי מאיר האמר אחריות לאו טעות סופר הוא דתנן מצא שטרי חוב אם

דף נא עמוד ב

יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן

אין בהן אחריות נכסים יחזיר שאין בית דין נפרעין מהן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן

רישא ר״מ וסיפא ר׳ יהודה וכי תימא כולה ר׳ מאיר היא ושאני ליה לר״מ בין כתובה לשטרי ומי שאני ליה

והתניא חמשה גובין מן המחוררין ואלו הן פירות ושבח פירות והמקבל עליו לזון את בן אשתו ובת אשתו וגט חוב שאין בו אחריות וכתובת אשה שאין בה אחריות

מאן שמעת ליה דאמר אחריות לאו טעות סופר הוא רבי מאיר וקתני כתובת אשה

איבעית אימא ר׳ מאיר ואיבעית אימא ר׳ יהודה איבעית אימא ר׳ יהודה התם כתבה ליה התקבלתי הכא לא כתבה ליה התקבלתי

איבעית אימא ר׳ מאיר מאי חייב דקתני מן המחוררין:

לא כתב לה וכו׳: אמר אבוה דשמואל אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה חיישינן שמא תחלתה באונס וסופה ברצון

איתיביה רב לאבוה דשמואל אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו אישתיק

קרי רב עליה דאבוה דשמואל (איוב כט, ט) שרים עצרו במלים וכף ישימו לפיהם מאי אית ליה למימר בשבויה הקילו

ולאבוה דשמואל אונס דשריא רחמנא היכי משכחת לה כגון דקאמרי עדים שצווחה מתחלה ועד סוף

ופליגא דרבא דאמר רבא כל שתחלתה באונס וסוף ברצון אפי׳ היא אומרת הניחו לו שאלמלא (לא) נזקק לה היא שוכרתו מותרת מ״ט יצר אלבשה

תניא כוותיה דרבא (במדבר ה, יג) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע״פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו כל שתחלתה באונס וסופה ברצון

תניא אידך והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע״פ שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן

אמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לה אחרת שאע״פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות שאפי׳ בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה

אמר רב יהודה הני נשי דגנבו גנבי שריין לגוברייהו אמרי ליה רבנן לרב יהודה והא קא ממטיאן להו נהמא מחמת יראה והא קא משלחן להו גירי מחמת יראה ודאי שבקינהו ואזלן מנפשייהו אסירן

ת״ר שבויי מלכות הרי הן כשבויין גנובי ליסטות אינן כשבויין והתניא איפכא

מלכות אמלכות לא קשיא הא במלכות אחשורוש הא במלכות בן נצר

ליסטות אליסטות לא קשיא הא בבן נצר הא בליסטים דעלמא ובן נצר התם קרי ליה מלך והכא קרי ליה לסטים אין גבי אחשורוש לסטים הוא גבי לסטים דעלמא מלך הוא:

ובכהנת אהדרינך למדינתך וכו׳: אמר אביי אלמנה לכ״ג חייב לפדותה שאני קורא בה ובכהנת אהדרינך למדינתך

דף נב עמוד א

ממזרת ונתינה לישראל אינו חייב לפדותה שאין אני קורא בה ואותבינך לי לאנתו רבא אמר כל שאיסור שבייה גורם לה חייב לפדותה איסור דבר אחר גורם לה אינו חייב לפדותה

לימא כתנאי המדיר את אשתו ונשבית רבי אליעזר אומר פודה ונותן לה כתובתה רבי יהושע אומר נותן לה כתובתה ואינו פודה

אמר רבי נתן שאלתי את סומכוס כשאמר רבי יהושע נותן לה כתובתה ואינו פודה כשהדירה ולבסוף נשבית או בנשבית ולבסוף הדירה

ואמר לי לא שמעתי ונראין דברים שהדירה ולבסוף נשבית דאי אמרת נשבית ולבסוף הדירה אתי לאיערומי

מאי לאו במדיר אשת כהן קמיפלגי ואביי דאמר כרבי אליעזר ורבא דאמר כרבי יהושע

לא הכא במאי עסקינן כגון שנדרה איהי וקיים לה הוא ר׳ אליעזר סבר הוא נותן אצבע בין שיניה ורבי יהושע סבר היא נתנה אצבע בין שיניה

אי היא נתנה אצבע בין שיניה כתובה מאי עבידתה

ותו אמר ר׳ נתן שאלתי את סומכוס כשאמר רבי יהושע נותן לה כתובתה ואינו פודה כשהדירה ולבסוף נשבית או בשנשבית ולבסוף הדירה ואמר לא שמעתי

ואי דנדרה איהי מה לי הדירה ולבסוף נשבית מה לי נשבית ולבסוף הדירה

אלא לעולם דאדרה איהו ואביי מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה אלמנה לכהן גדול כולי עלמא לא פליגי דחייב לפדותה ממזרת ונתינה לישראל כולי עלמא לא פליגי דאינו חייב לפדותה מדיר אשת כהן נמי כולי עלמא לא פליגי דחייב לפדותה דהיינו אלמנה [לכ״ג]

כי פליגי במדיר אשת ישראל רבי אליעזר אזיל בתר מעיקרא ורבי יהושע אזיל בתר בסוף

רבא מתרץ לטעמיה אלמנה לכ״ג ממזרת ונתינה לישראל כולי עלמא לא פליגי דאינו חייב לפדותה כי פליגי במדיר בין אשת כהן ובין אשת ישראל

רבי אליעזר אזיל בתר מעיקרא ורבי יהושע אזיל בתר בסוף:

נשבית חייב לפדותה וכו׳: ת״ר נשבית בחיי בעלה ואח״כ מת בעלה הכיר בה בעלה יורשין חייבין לפדותה לא הכיר בה בעלה אין יורשין חייבין לפדותה

לוי סבר למיעבד עובדא כי הא מתניתא א״ל רב הכי אמר חביבי לית הלכתא כי הא מתניתא אלא כי הא דתניא נשבית לאחר מיתת בעלה אין היתומין חייבין לפדותה ולא עוד אלא אפילו נשבית בחיי בעלה ואחר כך מת בעלה אין היתומין חייבין לפדותה שאין אני קורא בה ואותבינך לאינתו

תנו רבנן נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בדמיה פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה רבן שמעון בן גמליאל אומר

דף נב עמוד ב

אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם הא בכדי דמיהן פודין אע״ג דפרקונה יותר על כתובתה

ורמינהי נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בכתובתה פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה ר״ש בן גמליאל אומר אם היה פרקונה כנגד כתובתה פודה אם לאו אינו פודה

רבן שמעון בן גמליאל תרי קולי אית ליה:

לקתה חייב לרפאותה: תנו רבנן אלמנה ניזונת מנכסי יתומין וצריכה רפואה הרי היא כמזונות רבן שמעון בן גמליאל אומר רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות

אמר רבי יוחנן עשו הקזת דם בארץ ישראל כרפואה שאין לה קצבה קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהות צריכה רפואה כל יומא אתו לקמיה דר׳ יוחנן אמר להו איזילו קוצו ליה מידי לרופא

אמר רבי יוחנן עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר (ישעיהו נח, ז) ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר אדם חשוב שאני:

מתני׳ לא כתב לה בנין דכרין דיהוו ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון חייב שהוא תנאי ב״ד בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתלקחון לגוברין חייב שהוא תנאי בית דין

את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין כך היו אנשי ירושלים כותבין אנשי גליל היו כותבין כאנשי ירושלים אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו יורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה:

גמ׳ אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו

ומי איכא מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא

הא נמי דאורייתא הוא דכתיב (ירמיהו כט, ו) קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים בשלמא בנים בידיה קיימי אלא בנתיה מי קיימן בידיה

הא קא משמע לן דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ועד כמה אביי ורבא דאמרי תרוייהו עד לעישור נכסי

ואימא דאב לירות דבעל לא לירות אם כן אב נמי מימנע ולא כתב

ואימא היכא דכתב אב לכתוב בעל היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל לא פלוג רבנן

בת בין הבנים נמי תירות כנחלה שויוה רבנן

בת בין הבנות תירות לא פלוג רבנן ותיגבי ממטלטלי ככתובה שויוה רבנן

תטרוף ממשעבדי ירתון תנן ואימא אף על גב דליכא מותר דינר במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן

רב פפא איעסק ליה לבריה בי אבא סוראה אזיל למיכתב לה כתובתה שמע יהודה בר מרימר נפק אתא איתחזי ליה כי מטו לפיתחא הוה קא מפטר מיניה אמר ליה ניעול מר בהדאי

דף נג עמוד א

חזייה דלא הוה ניחא ליה אמר ליה מאי דעתיך משום דאמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה וכל שכן מברא לברתא

האי נמי תקנתא דרבנן היא דאמר רבי יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי אמר ליה ה״מ מדעתיה לעשוייה נמי א״ל אטו מי קאמינא לך דעול ועשייה עול ולא תעשייה קאמינא אמר ליה מעלאי דידי היינו עשייה

אכפייה ועול אישתיק ויתיב סבר ההוא מירתח רתח כתביה לכל מאי דהוה ליה לסוף אמר ליה השתא נמי לא מישתעי מר חיי דמר לא שביקי מידי לנפשאי

אמר ליה אי מינאי דידי אפי׳ האי נמי דכתבת לא ניחא לי א״ל השתא נמי אהדר בי א״ל שוייה נפשך הדרנא לא קאמינא

בעא מיניה רב יימר סבא מרב נחמן מכרה כתובתה לבעלה יש לה כתובת בנין דכרין או אין לה כתובת בנין דכרין א״ל רבא ותבעי לך מוחלת

אמר ליה השתא מוכרת קמיבעיא לי דאע״ג דאיכא למימר זוזי אנסוה דאמינא כמאן דקא מחו לה מאה עוכלי בעוכלא מוחלת מיבעיא

אמר רבא פשיטא לי מוכרת כתובתה לאחרים יש לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא זוזי אנסוה מוחלת כתובתה לבעלה אין לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא אחולי אחילתא

בעי רבא מוכרת כתובתה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי או כמוחלת לבעלה דמי בתר דבעיא הדר פשטא מוכרת כתובה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי

מתיב רב אידי בר אבין מתה אין יורשין של זה ואין יורשין של זה יורשין כתובתה והוינן בה כתובתה מאי עבידתה

ואמר רב פפא כתובת בנין דכרין ואמאי הכא נמי לימא יצר אנסה

התם קנסא הוא דקנסוה רבנן

יתיב רבין בר חנינא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר משמיה דרבי אלעזר מוחלת כתובתה לבעלה אין לה מזונות אמר ליה אי לאו דקאמרת לי משמיה דגברא רבא הוה אמינא לך (משלי יז, יג) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו

יתיב ר״נ ועולא ואבימי בר רב פפי ויתיב רב חייא בר אמי גבייהו אתא ההוא גברא דשכיבא ארוסתו אמרי ליה זיל קבר או הב לה כתובתה אמר להו רב חייא תנינא אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה

טעמא דמת הוא הא מתה היא אין לה כתובה מאי טעמא אמר רב הושעיא שאין אני קורא בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי

כי אתא רבין אמר ריש לקיש ארוסה שמתה אין לה כתובה אמר להו אביי זילו אמרי ליה

דף נג עמוד ב

שקילא טיבותך שדיא אחיזרי כבר תרגמא רב הושעיא לשמעתי׳ בבבל:

בנן נוקבן דיהויין ליכי מינאי וכו׳: רב תני עד דתלקחן לגוברין ולוי תני עד דתבגרן לרב אע״ג דבגר ולוי אע״ג דאינסיב

אלא בגר ולא אינסיב אינסיב ולא בגר דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בארוסה ולא בגר וכן תני לוי במתניתיה עד דתבגרן וימטי זמניהון דאינסבן תרתי אלא או תבגרן או ימטי זמניהון לאיתנסבא

כתנאי עד מתי הבת נזונית עד שתארס משום רבי אלעזר אמרו עד שתבגר תני רב יוסף עד דיהוויין איבעיא להו הויה דאירוסין או הויה דנישואין תיקו

אמר ליה רב חסדא לרב יוסף מי שמיע לך מיניה דרב יהודה ארוסה יש לה מזונות או אין לה מזונות אמר ליה משמע לא שמיע לי אלא מסברא לית לה כיון דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל

אמר ליה אם משמע לא שמיע לך מסברא אית לה כיון דלא קים ליה בגוה לא שדי זוזי בכדי

ואיכא דאמרי אמר ליה משמע לא שמיע לי מסברא אית לה כיון דלא קים ליה בגוה לא שדי זוזי בכדי אמר ליה אי משמע לא שמיע לך מסברא לית לה כיון דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל:

סימן דגברי שק זרף מאנה ויבמה שניה ארוסה ואנסה:

בעו מיניה מרב ששת ממאנת יש לה מזונות או אין לה מזונות

אמר להו רב ששת תניתוה אלמנה בבית אביה וגרושה בבית אביה ושומרת יבם בבית אביה יש לה מזונות רבי יהודה אומר עודה בבית אביה יש לה מזונות אינה בבית אביה אין לה מזונות

רבי יהודה היינו ת"ק אלא לאו ממאנת איכא בינייהו דתנא קמא סבר אית לה ורבי יהודה סבר לית לה

בעי ריש לקיש בת יבמה יש לה מזונות או אין לה מזונות

כיון דאמר מר כתובתה על נכסי בעלה הראשון לית לה או דלמא כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני אית לה תיקו:

בעי רבי אלעזר בת שניה יש לה מזונות או אין לה מזונות

דף נד עמוד א

כיון דלית לה כתובה לית לה מזוני או דלמא אמה דעבדא איסורא קנסוה רבנן איהי דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן תיקו

בעי רבא בת ארוסה יש לה מזונות או אין לה מזונות כיון דאית לה כתובה אית לה או דלמא כיון דלא תקינו רבנן כתובה עד שעת נישואין לית לה תיקו:

בעי רב פפא בת אנוסה יש לה מזונות או אין לה מזונות אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה לא תיבעי לך דאמר יש לה כתובה מנה

כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי יצא כסף קנסה בכתובתה מאי

כיון דלית לה כתובה לית לה מזוני או דלמא כתובה טעמא מאי כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והא לא מצי מפיק לה תיקו:

את תהא יתבא בביתי וכו': תני רב יוסף בביתי ולא בביקתי אבל מזוני אית לה מר בר רב אשי אמר אפילו מזוני נמי לית לה ולית הלכתא כמר בר רב אשי

אמר רב נחמן אמר שמואל תבעוה להנשא ונתפייסה אין לה מזונות הא לא נתפייסה יש לה מזונות אמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פלוני בעלי יש לה מזונות מחמת בני אדם שאינן מהוגנין לה אין לה מזונות

אמר רב חסדא זינתה אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה ופירכסה אין לה מזונות

מאן דאמר זינתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן דאמר כיחלה ופירכסה אבל זינתה אית לה מאי טעמא יצר אנסה

ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות

ולא והתניא מכרה כתובתה ומשכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני אין אבל תובעת לא

הני בין בבית דין בין שלא בבית דין תובעת בבית דין אין שלא בב"ד לא:

וכך היו אנשי ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה כאנשי יהודה ושמואל אמר הלכה כאנשי גליל

בבל וכל פרוודהא נהוג כרב נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ההיא בת מחוזא דהות נסיבא לנהרדעא אתו לקמיה דרב נחמן שמעה לקלה דבת מחוזא היא

אמר להו בבל וכל פרוודהא נהוג כרב אמרו ליה והא לנהרדעא נסיבא אמר להו אי הכי נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ועד היכא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא

איתמר אלמנה רב אמר שמין מה שעליה ושמואל אמר אין שמין מה שעליה אמר רב חייא בר אבין וחילופה בלקיט

רב כהנא מתני וכן בלקיט ומנח בה סימנא יתמא וארמלתא שלח ופוק

אמר רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה דשמואל הלכתא כוותיה דרב דתנן אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן

אמר ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר דתנן מתניתין כוותיה דשמואל אמאי הלכתא כוותיה דרב אמר ליה לכאורה כשמואל רהיטא כי מעיינת בה הלכתא כוותיה דרב

מאי טעמא כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה:

כלתא דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי הוה קא ממטי להו לבי דינא אמרי זילא לן מילתא דתיזלי הכי אזלא לבישתינהו ואיכסתינהו לכוליה מנא אתו לקמיה דרבינא אמר להו הלכתא כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה

ההוא דאמר להו נדוניא לברת זל נדוניא א״ר אידי בר אבין פורנא ליתמי

ההוא דאמר להו

דף נד עמוד ב

ארבע מאה זוזי מן חמרא לברת אייקר חמרא אמר רב יוסף רווחא ליתמי

קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהוה קמפסדה מזוני אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו איזילו ואמרו ליה לאבוכון דנייחד לה ארעא למזונה

אתו לקמיה דריש לקיש אמר להו כל שכן שריבה לה מזונות אמרו ליה והא רבי יוחנן לא אמר הכי אמר להו זילו הבו לה ואי לא מפיקנא לכו רבי יוחנן מאונייכו אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו מה אעשה שכנגדי חלוק עלי

אמר רבי אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן אמר למזונות ריבה לה מזונות אמר במזונות קצץ לה מזונות:

הדרן עלך נערה

מתני׳ **אף** על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפי׳ מאה מנה יוסיף נתארמלה או נתגרשה בין מן הארוסין בין מן הנשואין גובה את הכל רבי אלעזר בן עזריה אומר מן הנשואין גובה את הכל מן האירוסין בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה

רבי יהודה אומר אם רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממך מנה ולאלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים זוז רבי מאיר אומר כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות:

גמ׳ פשיטא מהו דתימא קיצותא עבדו רבנן שלא לבייש את מי שאין לו קמ״ל:

[אם רצה להוסיף כו׳]: רצה לכתוב לה לא קתני אלא רצה להוסיף מסייע ליה לר׳ איבו אמר רבי ינאי דאמר ר׳ איבו אמר רבי ינאי תנאי כתובה ככתובה דמי

נפקא מינה למוכרת ולמוחלת למורדת

ולפוגמת לתובעת ולעוברת על דת

דף נה עמוד א

לשבח לשבועה ולשביעית

ולכותב כל נכסיו לבניו לגבות מן הקרקע ומן הזיבורית וכל זמן שהיא בבית אביה ולכתובת בנין דכרין

איתמר כתובת בנין דכרין פומבדיתא אמרי לא טרפא ממשעבדי ירתון תנן

בני מתא מחסיא אמרי טרפא ממשעבדי יסבון תנן והלכתא לא טרפא ממשעבדי ירתון תנן

מטלטלי ואיתנהו בענייהו בלא שבועה

ליתנהו בענייהו פומבדיתא אמרי בלא שבועה בני מתא מחסיא אמרי בשבועה והלכתא בלא שבועה

ייחד לה ארעא בארבעה מצרנהא בלא שבועה בחד מצרא פומבדיתא אמרי בלא שבועה בני מתא מחסיא אמרי בשבועה והלכתא בלא שבועה

אמר לעדים כתבו וחתמו והבו ליה קנו מיניה לא צריך אימלוכי ביה לא קנו מיניה פומבדיתא אמרי לא צריך אימלוכי ביה בני מתא מחסיא אמרי צריך אימלוכי ביה והלכתא צריך אימלוכי ביה:

ר' אלעזר בן עזריה וכו': איתמר רב ורבי נתן חד אמר הלכה כרבי אלעזר בן עזריה וחד אמר אין הלכה כר' אלעזר בן עזריה

תסתיים דר' נתן הוא דאמר הלכה כר' אלעזר בן עזריה דשמעי' ליה לרבי נתן דאזיל בתר אומדנא דאמר רבי נתן הלכה כרבי שמעון שזורי במסוכן

דף נה עמוד ב

ובתרומת מעשר של דמאי

ורב לא אזיל בתר אומדנא והא איתמר מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין בבי רב משמיה דרב אמרי ארכביה אתרי רכשי ושמואל אמר לא ידענא מאי אידון בה

בבי רב משמיה דרב אמרי ארכביה אתרי רכשי הרי היא כמתנת בריא והרי היא כמתנת שכיב מרע

הרי היא כמתנת בריא דאם עמד אינו יכול לחזור בו הרי היא כמתנת שכיב מרע שאם אמר הלואתי לפלוני הלואתו לפלוני

ושמואל אמר לא ידענא מאי אידון בה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה

דף נו עמוד א

אלא תרוייהו אזלי בתר אומדנא

מאן דאמר הלכה שפיר מאן דאמר אין הלכה הכא נמי אומדן דעתא הוא משום איקרובי דעתא הוא והא איקרבא ליה דעתא

יתיב רב חנינא קמיה דרבי ינאי וקאמר הלכה כרבי אלעזר בן עזריה אמר ליה פוק קרי קראך לברא אין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה

אמר רב יצחק בר אבדימי משום רבינו הלכה כרבי אלעזר בן עזריה אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כרבי אלעזר בן עזריה

ורב נחמן דידיה אמר אין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה ונהרדעי משמיה דרב נחמן אמרי הלכה כרבי אלעזר בן עזריה ואע"ג דלט רב נחמן ואמר כל דיינא דדאין כרבי אלעזר בן עזריה הכי והכי תיהוי אפילו הכי הלכה כרבי אלעזר בן עזריה והלכה למעשה כרבי אלעזר בן עזריה:

בעי רבין נכנסה לחופה ולא נבעלה מהו חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה

תא שמע דתני רב יוסף שלא כתב לה אלא על חיבת לילה הראשון אי אמרת בשלמא חיבת חופה קונה היינו דאמר לילה הראשון אלא אי אמרת חיבת ביאה קונה ביאה בלילה הראשון איתא מכאן ואילך ליתא

ואלא מאי חופה חופה בלילה איתא ביממא ליתא ולטעמיך ביאה בלילה איתא ביממא ליתא הא אמר רבא אם היה בבית אפל מותר הא לא קשיא אורח ארעא קא משמע לן דביאה בלילה

אלא חופה קשיא חופה נמי לא קשיא כיון דסתם חופה לביאה קיימא אורח ארעא קא משמע לן דבלילה

בעי רב אשי נכנסה לחופה ופירסה נידה מהו אם תימצי לומר חיבת חופה קונה חופה דחזיא לביאה אבל חופה דלא חזיא לביאה לא או דלמא לא שנא תיקו:

רבי יהודה אומר רצה כותב לבתולה וכו׳: וסבר רבי יהודה דכותבין שובר והתנן מי שפרע מקצת חובו רבי יהודה אומר יחליף רבי יוסי אומר יכתוב לו שובר

אמר רבי ירמיה כששוברתה מתוכה

אביי אמר אפילו תימא בשאין שוברתה מתוכה בשלמא התם ודאי פרעיה דלמא מירכס תברתא ומפיק ליה לשטרא והדר גבי זימנא אחרינא הכא ודאי יהב לה מילתא בעלמא היא דאמרה ליה אי נטריה נטריה אי לא נטריה איהו הוא דאפסיד אנפשיה

בשלמא אביי לא אמר כרבי ירמיה לא קתני שוברתה מתוכה אלא ר׳ ירמיה מ״ט לא אמר כאביי גזירה שובר דהכא אטו שובר דעלמא

טעמא דכתבה ליה אבל על פה לא אמאי דבר שבממון הוא ושמעינן ליה לר׳ יהודה דאמר דבר שבממון תנאו קיים

דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר בדבר שבממון תנאו קיים

קסבר רבי יהודה כתובה דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה

הרי פירות דרבנן ולא עבדו להו רבנן חיזוק דתנן רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירות פירותיהן עד עולם

דף נו עמוד ב

וקיימא לן מאי כותב אומר

אמר אביי לכל יש כתובה ולא לכל יש פירות מילתא דשכיחא עבדו בה רבנן חיזוק מילתא דלא שכיחא לא עבדו בה רבנן חיזוק

הרי חמרים דשכיחי ולא עבדו לה רבנן חיזוק

דתנן החמרין שנכנסו לעיר ואמר אחד מהן שלי חדש ושל חברי ישן שלי אינו מתוקן ושל חברי מתוקן אין נאמנים רבי יהודה אומר נאמנים

אמר אביי ודאי דדבריהם עבדו רבנן חיזוק ספק דדבריהם לא עבדו רבנן חיזוק רבא אמר בדמאי הקילו:

ר׳ מאיר אומר כל הפוחת וכו׳: כל הפוחת אפי׳ בתנאה אלמא קסבר תנאו בטל ואית לה וכיון דאמר לה לית ליך אלא מנה לא סמכא דעתה והויא לה בעילתו בעילת זנות

והא שמעינן ליה לרבי מאיר דאמר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים קסבר ר׳ מאיר כתובה דאורייתא:

תניא רבי מאיר אומר כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות רבי יוסי אומר רשאי רבי יהודה אומר רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת לו התקבלתי ממך מנה ולאלמנה מנה והיא כותבת לו התקבלתי ממך חמשים זוז

וסבר רבי יוסי רשאי ורמינהי אין עושין כתובת אשה מטלטלין מפני תיקון העולם אמר רבי יוסי וכי מה תיקון העולם יש בזו והלא אין קצובין ופוחתין

תנא קמא נמי אין עושין קאמר אלא לאו הכי קאמר במה דברים אמורים בשלא קבל עליו אחריות אבל קבל עליו אחריות עושין ואתא רבי יוסי למימר כי קיבל עליו אחריות אמאי עושין והלא אין קצובין ופוחתין

השתא ומה התם דדלמא פחתי חייש רבי יוסי הכא דודאי קא פחתה לא כל שכן הכי השתא התם לא ידעה דתחיל הכא ידעה וקא מחלה

אחתיה דרמי בר חמא הות נסיבא לרב אויא

דף נז עמוד א

אירכס כתובתה אתו לקמיה דרב יוסף אמר להו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר׳ מאיר

אבל חכמים אומרים משהא אדם את אשתו שתים ושלש שנים בלא כתובה אמר ליה אביי והא אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזירותיו אי הכי זיל כתוב לה

כי אתא רב דימי אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מחלוקת בתחלה אבל בסוף לדברי הכל אינה מוחלת ורבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי

מאי בתחלה דקאמר רבי יהושע בן לוי תחלת חופה ומאי סוף סוף ביאה וכי קאמינא אנא בין בזו ובין בזו מחלוקת תחלת חופה וסוף חופה דהיא תחילת ביאה

כי אתא רבין אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מחלוקת לבסוף אבל בתחלה דברי הכל מוחלת ורבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי מאי לבסוף דאמר רבי יהושע בן לוי סוף חופה ומאי תחלה תחלת חופה וכי קאמינא אנא בין בזו בין מחלוקת תחלת ביאה וסוף ביאה

אמר רב פפא אי לאו דאמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי הוה אמינא רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי פליגי רב דימי ורבין לא פליגי

מאי סוף דקאמר רבין סוף חופה ומאי תחלה דקאמר רב דימי תחלת ביאה

מאי קמ"ל

הא קמ"ל דפליגי תרי אמוראי אטעמא דנפשייהו ולא פליגי תרי אמוראי אליבא דחד אמורא:

מתני' נותנין לבתולה שנים עשר חודש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה וכשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש לפרנס את עצמו ולאלמנה שלשים יום הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה רבי עקיבא אומר מחצה חולין ומחצה תרומה

היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היבם או כולן בפני היבם חסר יום אחד בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה

זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו

דף נז עמוד ב

אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה:

גמ' מנא הני מילי אמר רב חסדא דאמר קרא (בראשית כד, נה) ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה אתנו ימים או עשור

מאי ימים אילימא תרי יומי משתעי איניש הכי אמרו ליה תרי יומי אמר להו לא אמרו ליה עשרה יומי אלא מאי ימים שנה דכתיב (ויקרא כה, כט) ימים תהיה גאולתו

ואימא חדש דכתיב (במדבר יא, כ) עד חדש ימים אמרי דנין ימים סתם מימים סתם ואין דנין ימים סתם מימים שנאמר בהן חדש

אמר רבי זירא תנא קטנה בין היא ובין אביה יכולין לעכב בשלמא איהי מצי מעכבא אלא אביה אי איהי ניחא לה אביה מאי נפקא ליה מינה סבר השתא לא ידעה למחר מימרדא ונפקא ואתיא ונפלה עילואי

אמר רבי אבא בר לוי אין פוסקין על הקטנה להשיאה כשהיא קטנה אבל פוסקין על הקטנה להשיאה כשהיא גדולה פשיטא מהו דתימא ליחוש דלמא מעיילא פחדא מהשתא וחלשה קא משמע לן

אמר רב הונא בגרה יום אחד ונתקדשה נותנין לה שלשים יום כאלמנה מיתיבי בגרה הרי היא כתבועה מאי לאו כתבועה דבתולה לא כתבועה דאלמנה

תא שמע בוגרת ששהתה שנים עשר חדש רבי אליעזר אומר הואיל וחייב בעלה במזונותיה יפר אימא בוגרת וששהתה שנים עשר חודש רבי אליעזר אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר

תא שמע המארס את הבתולה בין שתבעה הבעל והיא מעכבת ובין שתבעה היא ובעל מעכב נותנין לה שנים עשר חדש משעת תביעה אבל לא משעת אירוסין ובגרה הרי היא כתבועה כיצד בגרה יום אחד ונתקדשה נותנין לה שנים עשר חדש ולארוסה שלשים יום תיובתא דרב הונא תיובתא

מאי ולארוסה שלשים יום אמר רב פפא הכי קאמר בוגרת שעברו עליה שנים עשר חדש בבגרות ונתקדשה נותנין לה שלשים יום כאלמנה:

הגיע זמן ולא נישאו: אמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר (ויקרא כב, יא) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי נמי קנין כספו הוא מה טעם אמרו אינה אוכלת שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותה

אי הכי הגיע זמן ולא נישאו נמי התם דוכתא מייחד לה

אלא מעתה לקיט כהן לישראל לא ליכול בתרומה דלמא אתו למיכל בהדיה השתא מדידהו ספו ליה מדידיה אכלי

רב שמואל בר רב יהודה אמר משום סימפון

אי הכי נכנסה לחופה ולא נבעלה נמי התם מיבדק בדיק לה והדר מעייל

אלא מעתה עבד כהן שלקחו מישראל לא ליכול בתרומה משום סימפון סימפון בעבדים ליכא דאי דאבראי הא קחזי ליה ואי דגואי למלאכה קא בעי ושבסתר לא איכפת ליה נמצא גנב או

דף נח עמוד א

קוביוסטוס הגיעו מאי איכא לסטים מזויין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית להו

מכדי בין למר ובין למר לא אכלה מאי בינייהו איכא בינייהו קבל מסר והלך:

רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה וכו׳: אמר אביי מחלוקת בבת כהן לכהן אבל בבת ישראל לכהן דברי הכל מחצה חולין ומחצה תרומה

ואמר אביי מחלוקת בארוסה אבל בנשואה דברי הכל מחצה חולין ומחצה תרומה

תניא נמי הכי רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה ר״ע אומר מחצה חולין ומחצה תרומה במה דברים אמורים בבת כהן לכהן אבל בת ישראל לכהן דברי הכל מחצה חולין ומחצה תרומה במה דברים אמורים בארוסה אבל בנשואה דברי הכל מחצה חולין ומחצה תרומה

רבי יהודה בן בתירא אומר נותנין לה שתי ידות של תרומה ואחת של חולין רבי יהודה אומר נותן לה הכל תרומה והיא מוכרת ולוקחת בדמים חולין רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מקום שהוזכרה תרומה נותנין לה כפלים בחולין

מאי בינייהו איכא בינייהו טירחא:

היבם אינו מאכיל בתרומה: מאי טעמא (ויקרא כב, יא) קנין כספו אמר רחמנא והאי קנין דאחיו הוא:

עשתה ששה חדשים בפני הבעל: השתא בפני הבעל אמרת לא בפני היבם מיבעיא זו ואין צריך לומר זו קתני:

זו משנה ראשונה כו׳: מאי טעמא אמר עולא ואיתימא רב שמואל בר יהודה משום סימפון

בשלמא לעולא קמייתא שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ובתרייתא משום סימפון

דף נח עמוד ב

אלא לרב שמואל בר יהודה קמייתא משום סימפון ובתרייתא משום סימפון מאי בינייהו

איכא בינייהו בדיקת חוץ מר סבר בדיקת חוץ שמה בדיקה ומר סבר בדיקת חוץ לא שמה בדיקה:

מתני׳ המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת המותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין:

גמ׳ אמר רב הונא אמר רב יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי אמרה איני ניזונת ואיני עושה הרשות בידה

מיתיבי תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא תקנו מעשה ידיה תחת מזונות

לימא מסייע ליה המקדיש מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת

אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפי׳ למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הני מילי בעבד כנעני דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה (דברים טו, יג) עמך לא וכל שכן אשתו

סיפא איצטריך ליה מותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין

ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש לא תימא טעמא דרבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבי מאיר מתוך שיכול לכופה למעשה ידיה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם

והא לא אמר לה הכי כיון דשמעינן ליה לר״מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם

וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך או שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך רבי מאיר אומר מקודשת

מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה:

המותר רבי מאיר אומר הקדש: אימת קדוש רב ושמואל דאמרי תרווייהו מותר לאחר מיתה קדוש רב אדא בר אהבה אמר מותר מחיים קדוש

הוי בה רב פפא במאי אילימא במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף לצרכיה מ״ט דמ״ד לאחר מיתה קדוש

ואלא כשאין מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף לצרכיה מ״ט דמאן דאמר מחיים קדוש

לעולם במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף לצרכיה רב ושמואל סברי תקנו

דף נט עמוד א

מזונות תחת מעשה ידיה ומעה כסף תחת מותר וכיון דלא קא יהיב לה מעה כסף מותר דידה הוי רב אדא בר אהבה סבר תקנו מזונות תחת מותר ומעה כסף תחת מעשה ידיה וכיון דקא יהיב לה מזוני מותר דידיה הוי

במאי קמיפלגי מר סבר מידי דשכיח ממידי דשכיח ומר סבר מידי דקיץ ממידי דקיץ

מיתיבי תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא תחת מותר מעשה ידיה

תא שמע אם אינו נותן לה מעה כסף לצורכיה מעשה ידיה שלה אימא מותר מעשה ידיה שלה והא עלה קתני מה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה

הכי קאמר מעשה ידיה כמה הוי דלידע מותר דידה כמה משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל

אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן הסנדלר

ומי אמר שמואל הכי והתנן קונם שאני עושה לפיך אינו צריך להפר רבי עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יתר מן הראוי לו רבי יוחנן בן נורי אמר יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור

ואמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי כי אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה

ולימא הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה אי נמי אין הלכה כתנא קמא אי נמי הלכה כרבי עקיבא

אלא אמר רב יוסף קונמות קאמרת שאני קונמות מתוך שאדם אוסר פירות חבירו עליו אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם

אמר ליה אביי בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אדם אוסר פירותיו על חבירו יאסר דבר שלא בא לעולם על חבירו שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו

אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע באומרת יקדשו ידי לעושיהם דידים איתנהו בעולם

וכי קאמרה הכי מי מקדש׳ הא משעבדא ליה דאמרה לכי מיגרשה

ומי איכא מידי דאילו השתא לא קדיש ולקמיה קדיש אמר רבי אלעאי אלמה לא אילו האומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תיקדש מי לא קדשה

מתקיף לה רבי ירמיה מי דמי התם בידו להקדישה הכא אין בידה לגרש את עצמה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמכרתי לך לכשאקחנה ממך תיקדש דלא קדשה

מתקיף לה רב פפא מי דמי התם גופא ופירות בידא דלוקח הכא גופה בידה הוא הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו

דף נט עמוד ב

שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תיקדש דקדשה

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי מי דמי התם בידו לפדותה הכא אין בידה לגרש עצמה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים לכשאפדנה ממך תיקדש דקדשה

מתקיף לה רב אשי מי דמי התם לעשר שנים מיהא בידו לפדותה הכא אין בידה לגרש עצמה לעולם

אלא אמר רב אשי קונמות קא אמרת שאני קונמות דקדושת הגוף נינהו וכדרבא דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד

ונקדשו מהשתא אלמוה רבנן לשיעבודיה דבעל כי היכי דלא תיקדש מהשתא:

מתני׳ ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת ואופה ומכבסת מבשלת ומניקה את בנה מצעת לו המטה ועושה בצמר הכניסה לו שפחה אחת לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת שתים אין מבשלת ואין מניקה את בנה שלש אין מצעת לו המטה ואין עושה בצמר ארבע יושבת בקתדרא

רבי אליעזר אומר אפי׳ הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זימה רשב״ג אומר אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהבטלה מביאה לידי שיעמום:

גמ׳ טוחנת ס״ד אלא אימא מטחנת ואיבעית אימא בריחיא דידא

מתני׳ דלא כר׳ חייא דתני ר׳ חייא אין אשה אלא ליופי אין אשה אלא לבנים ותני ר׳ חייא אין אשה אלא לתכשיטי אשה ותני ר׳ חייא הרוצה שיעדן את אשתו ילבישנה כלי פשתן הרוצה שילבין את בתו יאכילנה אפרוחים וישקנה חלב סמוך לפירקה:

ומניקה את בנה: לימא מתניתין דלא כבית שמאי דתניא נדרה שלא להניק את בנה בש״א שומטת דד מפיו בה״א כופה ומניקתו נתגרשה אינו כופה ואם היה מכירה נותן לה שכרה וכופה ומניקתו מפני הסכנה

אפי׳ תימא ב״ש הכא במאי עסקינן כגון שנדרה היא וקיים לה הוא וקסברי ב״ש הוא נותן אצבע בין שיניה וב״ה סברי היא נתנה אצבע בין שיניה

ונפלגו בכתובה בעלמא ועוד תניא בש״א אינה מניקה אלא מחוורתא מתניתין דלא כב״ש:

אם היה מכירה:

דף ס עמוד א

עד כמה אמר רבא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב שלשה חדשים ושמואל אמר שלשים יום ורבי יצחק אמר ר׳ יוחנן חמשים יום אמר רב שימי בר אבייי הלכה כרבי יצחק שאמר משום רבי יוחנן בשלמא רב ורבי יוחנן כל חד וחד כי חורפיה אלא לשמואל כי האי גוונא מי משכחת לה

כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתינהו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל הכי אמר שמואל כל זמן שמכירה

ההיא דאתאי לקמיה דשמואל אמר ליה לרב דימי בר יוסף זיל בדקה אזל אותבה בדרי דנשי ושקליה לברה וקמהדר ליה עלייהו כי מטא לגבה הות קא מסוי לאפה כבשתנהי לעינה מיניה אמר לה נטף עיניך קום דרי בריך סומא מנא ידע אמר רב אשי בריחא ובטעמא:

תנו רבנן יונק תינוק והולך עד עשרים וארבעה חדש מכאן ואילך כיונק שקץ דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר אפילו ארבע וחמש שנים פירש לאחר עשרים וארבעה חדש וחזר כיונק שקץ

אמר מר מכאן ואילך כיונק שקץ ורמינהי יכול יהא חלב מהלכי שתים טמא ודין הוא ומה בהמה שהקלת במגעה החמרת בחלבה אדם שהחמרת במגעו אינו דין שתחמיר בחלבו

תלמוד לומר (ויקרא יא, ד) את הגמל כי מעלה גרה הוא הוא טמא ואין חלב מהלכי שתים טמא אלא טהור יכול אוציא את החלב שאינו שוה בכל ולא אוציא את הדם שהוא שוה בכל תלמוד לומר הוא הוא טמא ואין דם מהלכי שתים טמא אלא טהור

ואמר רב ששת אפילו מצות פרישה אין בו

לא קשיא הא דפריש הא דלא פריש

וחלופא בדם כדתניא דם שעל גבי ככר גוררו ואוכלו שבין השינים מוצצו ואינו חושש

אמר מר רבי יהושע אומר אפילו ארבע וחמש שנים והתניא ר׳ יהושע אומר אפילו חבילתו על כתיפיו אידי ואידי חד שיעורא הוא אמר רב יוסף הלכה כרבי יהושע:

תניא רבי מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת מאי טעמא יונק מפרק כלאחר יד ובמקום צערא לא גזרו רבנן אמר רב יוסף הלכה כרבי מרינוס

תניא נחום איש גליא אומר צינור שעלו בו קשקשין ממעכן ברגלו בצנעא בשבת ואינו חושש מאי טעמא מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא לא גזרו בה רבנן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא:

פירש לאחר עשרים וארבעה חדש וחזר כיונק שקץ: וכמה אמר רב יהודה בר חביבא אמר שמואל שלשה ימים איכא דאמרי תני רב יהודה בר חביבא קמיה דשמואל שלשה ימים

תנו רבנן מינקת שמת בעלה בתוך עשרים וארבעה חדש הרי זו לא תתארס ולא תינשא

דף ס עמוד ב

עד עשרים וארבעה חדש דברי רבי מאיר ור׳ יהודה מתיר בשמונה עשר חדש אמר רבי נתן בר יוסף הן הן דברי בית שמאי הן הן דברי בית הלל שבית שמאי אומרים עשרים וארבעה חדש ובית הלל אומרים שמונה עשר חדש

אמר רבן שמעון בן גמליאל אני אכריע לדברי האומר עשרים וארבעה חדש מותרת לינשא בעשרים ואחד חדש לדברי האומר בשמונה עשר חדש מותרת להנשא בחמשה עשר חדש לפי שאין החלב נעכר אלא לאחר שלשה חדשים

אמר עולא הלכה כרבי יהודה ואמר מר עוקבא לי התיר רבי חנינא לשאת לאחר חמשה עשר חדש אריסיה דאביי אתא לקמיה דאביי אמר ליה מהו ליארס בחמשה עשר חדש אמר ליה חדא דר״מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ועוד בית שמאי ובית הלל הלכה כבית הלל ואמר עולא הלכה כרבי יהודה ואמר מר עוקבא לי התיר רבי חנינא לשאת לאחר חמשה עשר חדש כל שכן דאת ליארס

כי אתא לקמיה דרב יוסף א״ל רב ושמואל דאמרי תרוייהו צריכה להמתין עשרים וארבעה חדש חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום שנתארסה בו רהט בתריה תלתא פרסי ואמרי לה פרסא בחלא ולא אדרכיה

אמר אביי האי מילתא דאמור רבנן אפילו ביעתא בכותחא לא לישרי איניש במקום רביה לא משום דמיחזי כאפקירותא אלא משום דלא מסתייעא מילתא למימרא דהא אנא הוה גמירנא ליה להא דרב ושמואל אפי׳ הכי לא מסתייעא לי מילתא למימר

ת״ר נתנה בנה למינקת או גמלתו או מת מותרת לינשא מיד רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע סבור למיעבד עובדא כי הא מתניתא אמרה להו ההיא סבתא בדידי הוה עובדא ואסר לי רב נחמן

איני והא רב נחמן שרא להו לבי ריש גלותא שאני בי ריש גלותא דלא הדר בהו

אמר להו רב פפי ואתון לא תסברוה מהא דתניא הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה או שהיה לה כעס בבית בעלה או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין או שהלך בעלה למדינת הים או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה עקרה וזקנה איילונית וקטנה והמפלת אחר מיתת בעלה ושאינה ראויה לילד כולן צריכות להמתין שלשה חדשים דברי ר״מ

רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד ואמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזירותיו

אמרי ליה לאו אדעתין והלכתא מת מותר גמלתו אסור מר בר רב אשי אמר אפילו מת נמי אסור דלמא קטלה ליה ואזלא ומינסבא הוה עובדא וחנקתיה ולא היא ההיא שוטה הואי דלא עבדי נשי דחנקן בנייהו:

תנו רבנן הרי שנתנו לה בן להניק הרי זו לא תניק עמו לא בנה ולא בן חברתה פסקה קימעא אוכלת הרבה לא תאכל עמו דברים הרעים לחלב

השתא בנה אמרת לא בן חברתה מיבעיא מהו דתימא בנה הוא דחייס עילויה ממציא ליה טפי אבל בן חברתה אי לאו דהוה לה מותר לא הוה ממציא ליה קא משמע לן

פסקה קימעא אוכלת הרבה מהיכא אמר רב ששת משלה

לא תאכל עמו דברים הרעים מאי נינהו א״ר כהנא כגון כשות וחזיז ודגים קטנים ואדמה אביי אמר אפילו קרא וחבושא רב פפא אמר אפילו קרא וכופרא רב אשי אמר אפי׳ כמכא והרסנא מינייהו פסקי חלבא מינייהו עכרי חלבא:

דמשמשא בי ריחיא הוו לה בני נכפי דמשמשא על ארעא הוו לה בני שמוטי דדרכא על רמא דחמרא הוו לה בני גירדני דאכלה חרדלא הוו לה בני זלזלני דאכלה תחלי הוו לה בני דולפני דאכלה מוניני הוו לה בני מציצי עינא דאכלה גרגושתא הוו לה בני מכוערי דשתיא שיכרא הוו לה בני אוכמי דאכלה בישרא ושתיא חמרא הוו לה בני

דף סא עמוד א

בריי דאכלה ביעי הוו לה בני עינני דאכלה כוורי הוו לה בני חינני דאכלה כרפסא הוו לה בני זיותני דאכלה כוסברתא הוו לה בני בישרני דאכלה אתרוגא הוו לה בני ריחני ברתיה דשבור מלכא אכלה בה אמה אתרוגא והוו מסקי לה לקמיה אבוה בריש ריחני

אמר רב הונא בדק לן רב הונא בר חיננא היא אומרת להניק והוא אומר שלא להניק שומעין לה צערא דידה הוא אומר להניק והיא אומרת שלא להניק מהו כל היכא דלאו אורחה שומעין לה היא אורחה והוא לאו אורחיה מאי בתר דידיה אזלינן או בתר דידה אזלינן

ופשיטנא ליה מהא עולה עמו ואינה יורדת עמו אמר רב הונא מאי קראה (בראשית כ, ג) והיא בעולת בעל בעלייתו של בעל ולא בירידתו של בעל ר׳ אלעזר אמר מהכא (בראשית ג, כ) כי היא היתה אם כל חי לחיים ניתנה ולא לצער ניתנה:

הכניסה לו שפחה וכו׳: הא שארא עבדא ותימא ליה עיילית לך איתתא בחריקאי משום דאמר לה הא טרחא לדידי ולדידה קמי דידך מאן טרח:

שתים אינה מבשלת ואינה מניקה וכו׳: הא שארא עבדא ותימא ליה עיילית לך איתתא אחריתי דטרחה לדידי ולדידה וחדא לדידך ולדידה משום דאמר לה קמי אורחי ופרחי מאן טרח:

שלש אינה מצעת המטה: הא שארא עבדא ותימא ליה עיילית לך אחריתי לאורחי ופרחי משום דאמר לה נפיש בני ביתא נפיש אורחי ופרחי

אי הכי אפי׳ ארבע נמי ארבע כיון דנפישי להו מסייען אהדדי

א״ר חנא ואיתימא ר׳ שמואל בר נחמני לא הכניסה לו ממש אלא כיון שראויה להכניס אע״פ שלא הכניסה תנא אחד שהכניסה לו ואחד שצמצמה לו משלה:

ארבע יושבת בקתדרא: אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא אע״פ שאמרו יושבת בקתדרא אבל מוזגת לו כוס ומצעת לו את המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו

אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו

והצעת המטה אמר רבא לא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה: ומזיגת הכוס שמואל מחלפא ליה דביתהו בידא דשמאלא אביי מנחא ליה אפומא דכובא רבא אבי סדיא רב פפא אשרשיפא

אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא הכל משהין בפני השמש חוץ מבשר ויין אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן כל השנה כולה יין ישן בתקופת תמוז

אמר רב ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לאו דיהב לי איסתכני אמר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתו ליה גרגלידי דליפתא בחלא ואי לאו דיהב לי איסתכני רב פפא אמר אפילו תמרתא דהנוניתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוהא

אבוה בר איהי ומנימין בר איהי חד ספי מכל מינא ומינא וחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה

הנהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא מר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי אליהו בהדיה

אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי אפיתחא דבי אזגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא דמלכא חזייה רב אשי למר זוטרא

דף סא עמוד ב

דחוור אפיה שקל באצבעתיה אנח ליה בפומיה א״ל אפסדת לסעודתא דמלכא אמרו ליה אמאי תיעביד הכי אמר להו מאן דעביד הכי פסיל למאכל דמלכא אמרו ליה אמאי אמר להו דבר אחר חזאי ביה בדקו ולא אשכחו שקל אצבעתיה אנח עליה אמר להו הכא מי בדקיתו בדקו אשכחו אמרו ליה רבנן מ״ט סמכת אניסא אמר להו חזאי רוח צרעת דקא פרחה עילויה:

ההוא רומאה דאמר לה להיא איתתא מינסבת לי אמרה ליה לא אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה כל מיא דצערי לה בלעתיה ולא הב לה עד דזג לה לסוף אמר לה אי מסינא לך מינסבת לי אמרה ליה אין אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה אמר לה כל מיא דצערי לך תוף שדאי עד דנפקא מינה כי הוצא ירקא ואתסיאת:

ועושה בצמר: בצמר אין בפשתים לא מתני׳ מני ר׳ יהודה היא דתניא אינו כופה לא לעמוד לפני אביו ולא לעמוד לפני בנו ולא ליתן תבן לפני בהמתו אבל כופה ליתן תבן לפני בקרו רבי יהודה אומר אף אינו כופה לעשות בפשתן מפני שפשתן מסריח את הפה ומשרבט את השפתים והני מילי בכיתנא רומאה:

ר׳ אליעזר אומר אפילו הכניסה לו מאה שפחות: אמר רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה הלכה כרבי אליעזר

אמר רבי חנינא בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו

בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא

רב פפא אמר מתניתין ומתניתא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימנך מתניתא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות:

רשב״ג אומר וכו׳: היינו תנא קמא איכא בינייהו דמיטללא בגורייתא קיטנייתא ונדרשיר:

מתני׳ המדיר את אשתו מתשמיש המטה ב״ש אומרים שתי שבתות בית הלל אומרים שבת אחת

התלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות שלשים יום הפועלים שבת אחת העונה האמורה בתורה הטיילין בכל יום הפועלים שתים בשבת החמרים אחת בשבת הגמלים אחת לשלשים יום הספנים אחת לששה חדשים דברי רבי אליעזר:

גמ׳ מ״ט דב״ש גמרי מיולדת נקבה ובית הלל גמרי מיולדת זכר

וב״ה נמי נגמרו מיולדת נקבה אי מיולדת גמרי לה הכי נמי אלא ב״ה מנדה גמרי לה

במאי קמיפלגי מר סבר מידי דשכיח ממידי דשכיח ומר סבר מידי דהוא גרים לה ממידי דהוא גרים לה

אמר רב מחלוקת במפרש אבל בסתם דברי הכל יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפי׳ בסתם נמי ימתין שמא ימצא פתח לנדרו

הא פליגי בה חדא זימנא דתנן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מכאן יוציא ויתן כתובה ואמר רב לא שנו אלא במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפי׳ בסתם נמי ימתין שמא ימצא פתח לנדרו

צריכא דאי איתמר בהא קאמר רב משום דלא אפשר בפרנס אבל בההיא דאפשר בפרנס אימא מודי ליה לשמואל ואי איתמר בההיא בהך קאמר שמואל אבל בהא אימא מודי ליה לרב צריכא:

התלמידים יוצאין לתלמוד וכו׳: ברשות כמה כמה דבעי

דף סב עמוד א

אורחא דמילתא כמה אמר רב חדש כאן וחדש בבית שנאמר (דברי הימים א כז, א) לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש בחדש לכל חדשי השנה ור׳ יוחנן אמר חדש כאן ושנים בביתו שנאמר (מלכים א ה, כח) חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו

ורב נמי מ״ט לא אמר מההיא שאני בנין בית המקדש דאפשר ע״י אחרים ור׳ יוחנן מ״ט לא אמר מההיא שאני התם דאית ליה הרווחה

אמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנאמר (יחזקאל כא, יא) ואתה בן אדם האנח בשברון מתנים ובמרירות תאנח ורבי יוחנן אמר אף כל גופו של אדם שנאמר (יחזקאל כא, יב) והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה כי באה ונמס כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים

ורבי יוחנן נמי הכתיב בשברון מתנים ההיא דכי מתחלא ממתנים מתחלא ורב נמי הכתי׳ ונמס כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח שאני שמועה דבית המקדש דתקיפא טובא

ההוא ישראל ועובד כוכבים דהוו קאזלי באורחא בהדי הדדי לא אימצי עובד כוכבים לסגויי בהדי ישראל אדכריה חורבן בית המקדש נגיד ואיתנח ואפ״ה לא אימצי עובד כוכבים לסגויי בהדיה א״ל לאו אמריתו אנחה שוברת חצי גופו של אדם א״ל ה״מ מילתא חדתי אבל הא דשנן בה לא דאמרי אינשי דמלפי תכלי לא בהתה:

הטיילין בכל יום: מאי טיילין אמר רבא בני פירקי א״ל אביי מאן דכתיב בהו (תהלים קכז, ב) שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא ואמר רב יצחק אלו נשותיהן של ת״ח שמנדדות שינה מעיניהם בעוה״ז ובאות לחיי העוה״ב ואת אמרת בני פירקי

אלא אמר אביי כדרב דאמר רב כגון רב שמואל בר שילת דאכיל מדידיה ושתי מדידיה וגני בטולא דאפדניה ולא חליף פריסתקא דמלכא אבביה כי אתא רבין אמר כגון מפנקי דמערבא

ר׳ אבהו הוה קאי בי באני הוו סמכי ליה תרי עבדי איפחית בי באני מתותיה איתרמי לי׳ עמודא סליק ואסקינהו ר׳ יוחנן הוה קסליק בדרגא הוו סמכי ליה רב אמי ורב אסי איפחתא דרגא תותיה סליק ואסקינהו אמרי ליה רבנן וכי מאחר דהכי למה ליה למיסמכיה אמר להו א״כ מה אניח לעת זקנה:

והפועלים שתים בשבת: והתניא הפועלים אחת בשבת א״ר יוסי ברבי חנינא לא קשיא כאן בעושין מלאכה בעירן כאן בעושין מלאכה בעיר אחרת תניא נמי הכי הפועלים שתים בשבת במה דברים אמורים בעושין מלאכה בעירן אבל בעושין מלאכה בעיר אחרת אחת בשבת:

החמרים אחת בשבת: אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי איכפל תנא לאשמועינן טייל ופועל אמר ליה לא

דף סב עמוד ב

אכולהו והא ששה חדשים קאמר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו

א״ל רבה בר רב חנן לאביי חמר ונעשה גמל מאי א״ל רוצה אשה בקב ותיפלות מעשרה קבין ופרישות:

הספנים אחת לששה חדשים דברי ר׳ אליעזר: אמר רב ברונא אמר רב הלכה כר״א אמר רב אדא בר אהבה אמר רב זו דברי ר׳ אליעזר אבל חכמים אומרים התלמידים יוצאין לת״ת ב׳ וג׳ שנים שלא ברשות אמר רבא סמכו רבנן אדרב אדא בר אהבה ועבדי עובדא בנפשייהו

כי הא דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתיה שמעתא הוה מסכיא דביתהו השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחית דמעתא מעינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה

עונה של תלמידי חכמים אימת אמר רב יהודה אמר שמואל מע״ש לע״ש (תהלים א, ג) אשר פריו יתן בעתו אמר רב יהודה ואיתימא רב הונא ואיתימא רב נחמן זה המשמש מטתו מע״ש לע״ש

יהודה בריה דר׳ חייא חתניה דר׳ ינאי הוה אזיל ויתיב בבי רב וכל בי שמשי הוה אתי לביתיה וכי הוה אתי הוה קא חזי קמיה עמודא דנורא יומא חד משכתיה שמעתא כיון דלא חזי ההוא סימנא אמר להו רבי ינאי כפו מטתו שאילמלי יהודה קיים לא ביטל עונתו הואי (קהלת י, ה) כשגגה שיוצא מלפני השליט ונח נפשיה

רבי איעסק ליה לבריה בי רבי חייא כי מטא למיכתב כתובה נח נפשה דרביתא אמר רבי ח״ו פסולא איכא יתיבו ועיינו במשפחות רבי אתי משפטיה בן אביטל ורבי חייא אתי משמעי אחי דוד

אזיל איעסק ליה לבריה בי ר׳ יוסי בן זימרא פסקו ליה תרתי סרי שנין למיזל בבי רב אחלפוה קמיה אמר להו ניהוו שית שנין אחלפוה קמיה אמר להו איכניס והדר איזיל הוה קא מכסיף מאבוה א״ל בני דעת קונך יש בך

מעיקרא כתיב (שמות טו, יז) תביאמו ותטעמו ולבסוף כתיב (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

אזיל יתיב תרתי סרי שני בבי רב עד דאתא איעקרא דביתהו אמר רבי היכי נעביד נגרשה יאמרו ענייה זו לשוא שימרה נינסיב איתתא אחריתי יאמרו זו אשתו וזו זונתו בעי עלה רחמי ואיתסיאת:

רבי חנניה בן חכינאי הוה קאזיל לבי רב בשילהי הלוליה דר״ש בן יוחאי א״ל איעכב לי עד דאתי בהדך לא איעכבא ליה אזל יתיב תרי סרי שני בבי רב עד דאתי אישתנו שבילי דמתא ולא ידע למיזל לביתיה

אזל יתיב אגודא דנהרא שמע לההיא רביתא דהוו קרו לה בת חכינאי בת חכינאי מלי קולתך ותא ניזיל אמר ש״מ האי רביתא דידן אזל בתרה הוה יתיבא דביתהו קא נהלה קמחא דל עינה חזיתיה סוי לבה פרח רוחה אמר לפניו רבש״ע ענייה זו זה שכרה בעא רחמי עלה וחייה

רבי חמא בר ביסא אזיל יתיב תרי סרי שני בבי מדרשא כי אתא אמר לא איעביד כדעביד בן חכינאי עייל יתיב במדרשא שלח לביתיה אתא ר׳ אושעיא בריה יתיב קמיה הוה קא משאיל ליה שמעתא חזא דקא מתחדדי שמעתיה חלש דעתיה אמר אי הואי הכא הוה לי זרע כי האי

על לביתיה על בריה קם קמיה הוא סבר למשאליה שמעתתא קא בעי אמרה ליה דביתהו מי איכא אבא דקאים מקמי ברא קרי עליה רמי בר חמא (קהלת ד, יב) החוט המשולש לא במהרה ינתק זה ר׳ אושעיא בנו של רבי חמא בר ביסא

ר״ע רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה ברתיה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי מקדשנא לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשא ליה בצינעה ושדרתיה שמע אבוה אפקה מביתיה אדרה הנאה מנכסיה אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב כי אתא אייתי בהדיה תרי סרי אלפי תלמידי שמעיה להההוא סבא דקאמר לה עד כמה

דף סג עמוד א

קא מדברת אלמנות חיים אמרה ליה אי לדידי ציית יתיב תרי סרי שני אחריני אמר ברשות קא עבידנא הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחריני בבי רב כי אתא אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי שמעה דביתהו הות קא נפקא לאפיה אמרו לה שיבבתא שאילי מאני לבוש ואיכסאי אמרה להו (משלי יב, י) יודע צדיק נפש בהמתו כי מטיא לגביה נפלה על אפה קא מנשקא ליה לכרעיה הוו קא מדחפי לה שמעיה אמר להו שבקוה שלי ושלכם שלה הוא

שמע אבוה דאתא גברא רבה למתא אמר איזיל לגביה אפשר דמפר נדראי אתא לגביה א״ל אדעתא דגברא רבה מי נדרת א״ל אפילו פרק אחד ואפי׳ הלכה אחת אמר ליה אנא הוא נפל על אפיה ונשקיה על כרעיה ויהיב ליה פלגא ממוניה ברתיה דר״ע עבדא ליה לבן עזאי הכי והיינו דאמרי אינשי רחילא בתר רחילא אזלא כעובדי אמה כך עובדי ברתא

רב יוסף בריה דרבא שדריה אבוהי לבי רב לקמיה דרב יוסף פסקו ליה שית שני כי הוה תלת שני מטא מעלי יומא דכפורי אמר איזיל ואיחזינהו לאינשי ביתי שמע אבוהי שקל מנא ונפק לאפיה אמר ליה זונתך נזכרת איכא דאמרי אמר ליה יונתך נזכרת איטרוד לא מר איפסיק ולא מר איפסיק:

מתני׳ המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת ר׳ יהודה אומר שבעה טרפעיקין עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה ר׳ יוסי אומר לעולם הוא פוחת והולך עד שאם תפול לה ירושה ממקום אחר גובה הימנה וכן המורד על אשתו מוסיפין על כתובתה שלשה דינרין בשבת ר׳ יהודה אומר שלשה טרפעיקין:

גמ׳ מורדת ממאי רב הונא אמר מתשמיש המטה ר׳ יוסי ברבי חנינא אמר ממלאכה תנן וכן המורד על אשתו בשלמא למ״ד מתשמיש לחיי אלא למאן דאמר ממלאכה מי משועבד לה אין באומר איני זן ואיני מפרנס

והאמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה ולאו לאמלוכי ביה בעי:

מיתבי אחת לי ארוסה ונשואה ואפי׳ נדה ואפילו חולה ואפי׳ שומרת יבם

(בשלמא למאן דאמר ממלאכה שפיר אלא למאן דאמר מתשמיש נדה בת תשמיש היא אמר לך אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו

איכא דאמרי) בשלמא למאן דאמר מתשמיש היינו דקתני חולה

דף סג עמוד ב

אלא למאן דאמר ממלאכה חולה בת מלאכה היא אלא מתשמיש כולי עלמא לא פליגי דהויא מורדת כי פליגי ממלאכה מר סבר ממלאכה לא הויא מורדת ומר סבר ממלאכה נמי הויא מורדת:

גופא המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרים בשבת רבי יהודה אומר שבעה טרפעיקין רבותינו חזרו ונמנו שיהו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו ושולחין לה ב״ד הוי יודעת שאפי׳ כתובתיך מאה מנה הפסדת אחת לי ארוסה ונשואה אפילו נדה אפי׳ חולה ואפי׳ שומרת יבם

אמר ליה ר׳ חייא בר יוסף לשמואל נדה בת תשמיש היא אמר ליה אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו

אמר רמי בר חמא אין מכריזין עליה אלא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אמר רבא דיקא נמי דקתני ארבע שבתות זו אחר זו ש״מ אמר רמי בר חמא פעמים שולחין לה מבית דין אחת קודם הכרזה ואחת לאחר הכרזה

דרש רב נחמן בר רב חסדא הלכה כרבותינו אמר רבא האי בורכא אמר ליה רב נחמן בר יצחק מאי בורכתיה אנא אמריתה ניהליה ומשמיה דגברא רבה אמריתה ניהליה ומנו רבי יוסי בר׳ חנינא

ואיהו כמאן סבר כי הא דאתמר רבא אמר רב ששת הלכה נמלכין בה רב הונא בר יהודה אמר רב ששת הלכה אין נמלכין בה

היכי דמיא מורדת אמר אמימר דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה אבל אמרה מאיס עלי לא כייפינן לה מר זוטרא אמר כייפינן לה

הוה עובדא ואכפה מר זוטרא ונפק מיניה רבי חנינא מסורא ולא היא התם סייעתא דשמיא הוה

כלתיה דרב זביד אימרדא הוה תפיסא חד שירא יתיב אמימר ומר זוטרא ורב אשי ויתיב רב גמדא גבייהו יתבי וקאמרי מרדה הפסידה בלאותיה קיימין אמר להו רב גמדא משום דרב זביד גברא רבה מחניפיתו ליה והאמר רב כהנא מיבעיא בעי רבא ולא פשיט איכא דאמרי יתבי וקאמרי מרדה לא הפסידה בלאותיה קיימין אמר להו רב גמדא

דף סד עמוד א

משום דרב זביד גברא רבה הוא אפכיתו ליה לדינא עילויה האמר רב כהנא מיבעיא בעי לה רבא ולא פשיט השתא דלא אתמר לא הכי ולא הכי תפסה לא מפקינן מינה לא תפסה לא יהבינן לה

ומשהינן לה תריסר ירחי שתא אגיטא ובהנך תריסר ירחי שתא לית לה מזוני מבעל

אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כותבין אגרת מרד על ארוסה ואין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם מיתיבי אחת לי ארוסה ונשואה אפילו נדה אפילו חולה ואפילו שומרת יבם

לא קשיא כאן שתבע הוא כאן שתבעה היא דאמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל תבע הוא נזקקין לו תבעה היא אין נזקקין לה

במאי אוקימתא להא דשמואל בשתבעה היא האי כותבין אגרת מרד על ארוסה לארוסה מיבעי ליה הא לא קשיא תני לארוסה

מאי שנא שומרת יבם דלא דאמרינן לה זיל לא מפקדת ארוסה נמי נימא לה זיל לא מפקדת אלא בבאה מחמת טענה דאמרה בעינא חוטרא לידא ומרה לקבורה

ה"נ שומרת יבם בבאה מחמת טענה אלא אידי ואידי שתבע הוא ולא קשיא כאן לחלוץ וכאן לייבם דאמר ר' פדת אמר ר' יוחנן תבע לחלוץ נזקקין לו תבע לייבם אין נזקקין לו

מאי שנא לייבם דלא דאמרינן ליה זיל ונסיב איתתא אחריתי לחלוץ נמי נימא ליה זיל ונסיב איתתא אחריתי

אלא דאמר כיון דאגידא בי לא קא יהבו לי אחריתי

הכא נמי כיון דאגידא בי לא קא יהבו לי אחריתי אלא אידי ואידי שתבע לייבם ולא קשיא כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה

דתנן מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכוונין לשום מצוה עכשיו שאין מתכוונין לשום מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום:

עד מתי הוא פוחת וכו': מאי טרפעיקין אמר רב ששת אסתירא וכמה אסתירא פלגא דזוזא תניא נמי הכי ר' יהודה אומר שלשה טרפעיקין שהן תשע מעין מעה וחצי לכל יום

אמר ליה רבי חייא בר יוסף לשמואל מאי שנא איהו דיהבינן ליה דשבת ומאי שנא איהי דלא יהבינן לה דשבת איהי דמיפחת קא פחית לא מיחזי כשכר שבת איהו דאוסופי קא מוספא

דף סד עמוד ב

מיחזי כשכר שבת

אמר ליה ר' חייא בר יוסף לשמואל מה בין מורד למורדת אמר ליה צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי דבר אחר זה יצרו מבחוץ וזו יצרה מבפנים:

מתני' המשרה את אשתו על ידי שליש לא יפחות לה משני קבין חטין או מארבעה קבין שעורין אמר רבי יוסי לא פסק לה שעורין אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ונותן לה חצי קב קיטנית וחצי לוג שמן וקב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר

ונותן לה מטה מפץ ומחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור למתניה ומנעלים ממועד למועד וכלים של חמשים זוז משנה לשנה ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים אלא נותן לה כלים של חמשים זוז בימות הגשמים והיא מתכסה בבלאותיהן בימות החמה והשחקים שלה

נותן לה מעה כסף לצורכה ואוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת ואם אין נותן לה מעה כסף לצורכה מעשה ידיה שלה

ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל או משקל עשר סלעים ערב ביהודה שהן עשרים סלעים בגליל ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו:

גמ׳ מני מתניתין לא רבי יוחנן בן ברוקא ולא ר״ש דתנן וכמה שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול ולא לשבת דברי ר״מ רבי יהודה אומר לשבת ולא לחול וזה וזה מתכוונין להקל

ר׳ יוחנן בן ברוקא אומר ככר הלקוח בפונדיון מארבע סאין לסלע ר״ש אומר שתי ידות לככר משלש ככרות לקב

חציה לבית המנוגע וחצי חציה לפסול את הגווייה וחצי חצי חציה לקבל טומאת אוכלין

מני אי רבי יוחנן בן ברוקא תמני הויין ואי ר״ש תמני סרי הויין

לעולם ר׳ יוחנן בן ברוקא וכדאמר רב חסדא צא מהן שליש לחנווני הכא נמי אייתי תילתא שדי עלייהו אכתי תרתי סרי הויין אוכלת עמו לילי שבת

הניחא למאן דאמר אכילה ממש אלא למאן דאמר אכילה תשמיש מאי איכא למימר ועוד תליסר הויין אלא כדאמר רב חסדא צא מהן מחצה לחנווני ה״נ אתיא פלגא ושדי עלייהו

קשיא דרב חסדא אדרב חסדא לא קשיא הא באתרא דיהבי ציבי הא באתרא דלא יהבי ציבי

אי הכי שיתסרי הויין כמאן כרבי חידקא דאמר ארבע סעודות חייב אדם לאכול בשבת

אפילו תימא רבנן דל חדא לארחי ופרחי

השתא דאתית להכי אפילו תימא ר׳ שמעון לרבנן דל תלת לארחי ופרחי לרבי חידקא דל תרתי לארחי ופרחי:

אמר רבי יוסי לא פסק שעורין וכו׳: אלא באדום הוא דאכלין שעורים בכולי עלמא לא אכלי ה״ק לא פסק שעורים כפלים בחטין אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדום מפני ששעורין אדומיות רעות הן:

ונותן לה חצי קב קיטנית: ואילו יין לא קתני מסייע ליה לר׳ אלעזר דאמר ר׳ אלעזר

דף סה עמוד א

אין פוסקין יינות לאשה ואם תאמר (הושע ב, ז) אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקויי דברים שהאשה משתוקקת עליהן ומאי נינהו תכשיטין

דרש רבי יהודה איש כפר נביריא ואמרי לה איש כפר נפור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנאמר (שמואל א א, ט) ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה שתה ולא שתת

אלא מעתה אכלה ולא אכל הכי נמי אנן מדשני קרא בדבוריה קאמרינן מכדי בגוה קא עסיק ואתי מאי טעמא שני ש״מ שתה ולא שתת

מיתיבי רגילה נותנין לה רגילה שאני דאמר רב חיננא בר כהנא אמר שמואל רגילה נותנין לה כוס אחד שאינה רגילה נותנין לה שני כוסות

מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר רגילה בפני בעלה שני כוסות שלא בפני בעלה נותנין לה כוס אחד אינה רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד שלא בפני בעלה אין נותנין לה כל עיקר

ואי בעית אימא רגילה נותנין לה לציקי קדירה דא״ר אבהו א״ר יוחנן מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מערב שבת לע״ש אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם תנא שומרת יבם היתה ולא ענו אחריה אמן

תנא כוס אחד יפה לאשה שנים ניוול הוא שלשה תובעת בפה ארבעה אפילו חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת אמר רבא לא שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית לן בה

והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש המטה שנאמר (שמואל א א, יט) וישכימו בבקר וישתחוו לפני ה׳ וישובו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה ה׳ השתא אין מעיקרא לא

חומא דביתהו דאביי אתאי לקמיה דרבא אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא א״ל ידענא ביה בנחמני דלא הוה שתי חמרא אמרה ליה חיי דמר דהוי משקי ליה בשופרזי כי האי בהדי דקא מחויא ליה איגלי דרעא נפל נהורא בבי דינא

קם רבא על לביתיה תבעה לבת רב חסדא אמרה ליה בת רב חסדא מאן הוי האידנא בבי דינא אמר לה חומא דביתהו דאביי נפקא אבתרה מחתא לה בקולפי דשידא עד דאפקה לה מכולי מחוזא אמרה לה קטלת ליך תלתא ואתת למיקטל אחרינא

דביתהו דרב יוסף בריה דרבא אתאי לקמיה דרב נחמיה בריה דרב יוסף אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה אמר לה ידענא בהו בבני מחוזא דשתו חמרא

דביתהו דרב יוסף בריה דרב מנשיא מדויל אתאי לקמיה דרב יוסף א״ל פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה פסוק לי שיראי אמר לה שיראי למה אמרה ליה לך ולחברך ולחברורך:

ונותן לה מטה ומפץ וכו׳: מפץ ומחצלת למה לה דיהב לה אמר רב פפא באתרא דנהיגי דמלו פוריא בחבלי דמבגר לה

ת״ר אין נותנין לה כר וכסת משום ר׳ נתן אמרו נותנין לה כר וכסת היכי דמי אי דאורחה מאי טעמא דת״ק ואי דלאו אורחה מ״ט דרבי נתן

לא צריכא כגון דאורחיה דידיה ולאו אורחה דידה תנא קמא סבר אמר לה כי אזילנא שקילנא להו וכי אתינא מייתינא להו בהדאי ורבי נתן סבר אמרה ליה זימנין דמיתרמי בין השמשות ולא מצית מייתי להו ושקלת להו לדידי ומגנית לי על ארעא:

ונותן לה כפה: אמר ליה רב פפא לאביי

דף סה עמוד ב

האי תנא שליח ערטלאי ורמי מסאני אמר ליה תנא במקום הרים קאי דלא סגיא בלא תלתא זוגי מסאני ואגב אורחיה קא משמע לן דניתבינהו ניהלה במועד כי היכי דניהוי לה שמחה בגווייהו:

וכלים של חמשים זוז: אמר אביי חמשים זוזי פשיטי ממאי מדקתני במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו ואי ס״ד חמשים זוז ממש עני חמשים זוז מנא ליה אלא ש״מ חמשים זוזי פשיטי:

ואין נותנין לה לא חדשים וכו׳: ת״ר מותר מזונות לבעל מותר בלאות לאשה מותר בלאות לאשה למה לה אמר רחבה שמתכסה בהן בימי נדתה כדי שלא תתגנה על בעלה

אמר אביי נקטינן מותר בלאות אלמנה ליורשיו התם הוא דלא תתגני באפיה הכא תתגני ותתגני:

נותן לה מעה כסף וכו׳: מאי אוכלת רב נחמן אמר אוכלת ממש רב אשי אמר תשמיש

תנן אוכלת עמו לילי שבת בשלמא למ״ד אכילה היינו דקתני אוכלת אלא למאן דאמר תשמיש מאי אוכלת לישנא מעליא כדכתיב (משלי ל, כ) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און

מיתיבי רשב״ג אומר אוכלת בלילי שבת ושבת בשלמא למ״ד אכילה היינו דקתני ושבת אלא למאן דאמר תשמיש תשמיש בשבת מי איכא והאמר רב הונא ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום האמר רבא בבית אפל מותר:

ואם היתה מניקה: דרש רבי עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה אע״פ שאמרו אין אדם זן את בניו ובנותיו כשהן קטנים אבל זן קטני קטנים

עד כמה עד בן שש כדרב אסי דאמר רב אסי קטן בן שש יוצא בעירוב אמו

ממאי מדקתני היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה מ״ט לאו משום דבעי למיכל בהדה ודלמא משום דחולה היא

אם כן ליתני אם היתה חולה מאי אם היתה מניקה ודלמא הא קא משמע לן דסתם מניקות חולות נינהו איתמר אמר רבי יהושע בן לוי מוסיפין לה יין שהיין יפה לחלב:

הדרן עלך אף על פי

מתני׳ **מציאת** האשה ומעשה ידיה לבעלה וירושתה הוא אוכל פירות בחייה בושתה ופגמה שלה

רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבסתר לה שני חלקים ולו אחד ובזמן שבגלוי לו שני חלקים ולה אחד שלו ינתן מיד ושלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות:

גמ׳ מאי קא משמע לן תנינא האב זכאי בבתו בקידושיה בכסף בשטר ובביאה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה מקבל את גיטה ואינו אוכל פירות בחייה נישאת יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות בחייה

בושתה ופגמה איצטריכא ליה פלוגתא דרבי יהודה בן בתירא ורבנן:

תני תנא קמיה דרבא מציאת האשה לעצמה רבי עקיבא אומר לבעלה אמר ליה השתא ומה העדפה

דף סו עמוד א

דמעשה ידיה היא אמר רבי עקיבא לעצמה מציאתה לא כ״ש

דתנן קונם שאני עושה לפיך אינו צריך להפר רבי עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו אלא איפוך מציאת האשה לבעלה רבי עקיבא אומר לעצמה

והא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן בהעדפה שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי דבעל הוי כי פליגי בהעדפה שעל ידי הדחק תנא קמא סבר לבעלה ורבי עקיבא סבר לעצמה אמר רב פפא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן

בעי רב פפא עשתה לו שתים בבת אחת מהו בעי רבינא שלשה או ד׳ בבת אחת מהו תיקו:

בושתה ופגמה: מתקיף לה רבא בר רב חנן אלא מעתה בייש סוסתו של חבירו ה״נ דבעי למיתן ליה בושת וסוס בר בושת הוא אלא רקק בבגדו של חבירו הכי נמי דבעי למיתן ליה בושת

וכי תימא הכי נמי והתנן רקק והגיע בו הרוק ופרע ראש האשה והעביר טליתו ממנו חייב ליתן לו ארבע מאות זוז ואמר רב פפא לא שנו אלא בו אבל בבגדו פטור בבגדו לית ליה זילותא אשתו אית לה זילותא

אמר ליה רבינא לרב אשי אלא מעתה בייש עני בן טובים דאית להו זילותא לכולהו בני משפחה ה״נ דבעי למיתן להו בושת לכל בני משפחה א״ל התם לאו גופייהו הכא אשתו גופיה הואי:

מתני׳ הפוסק מעות לחתנו ומת חתנו אמרו חכמים יכול הוא שיאמר לאחיך הייתי רוצה ליתן ולך אי אפשי ליתן

פסקה להכניס לו אלף דינר הוא פוסק כנגדן חמש עשרה מנה וכנגד השום הוא פוסק פחות חומש

שום במנה ושוה מנה אין לו אלא מנה שום במנה היא נותנת שלשים ואחד סלע ודינר ובארבע מאות היא נותנת חמש מאות מה

דף סו עמוד ב

שחתן פוסק הוא פוסק פחות חומש:

גמ׳ תנו רבנן אין צריך לומר ראשון תלמיד חכם ושני עם הארץ אלא אפילו ראשון עם הארץ ושני תלמיד חכם יכול לומר לאחיך הייתי רוצה ליתן לך אי אפשי ליתן:

פסקה להכניס לו אלף דינר כו׳: היינו רישא תנא שומא רבה וקתני שומא זוטא תנא שומא דידיה וקתני שומא דידה:

מתני׳ פסקה להכניס לו כספים סלעה נעשה ששה דינרין החתן מקבל עליו עשרה דינרים לקופה לכל מנה ומנה רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כמנהג המדינה:

גמ׳ היינו פוסק כנגדם חמשה עשר מנה

תנא עסקא רבה ותנא עסקא זוטא וצריכא דאי תנא עסקא רבה דנפיש רווחא אבל עסקא זוטא דזוטר רווחא אימא לא צריכא ואי אשמעינן עסקא זוטא דזוטר זיונא אבל עסקא רבה דנפיש זיונא אימא לא צריכא:

החתן מקבל עליו עשרה דינר לקופה: מאי קופה אמר רב אשי קופה של בשמים ואמר רב אשי לא נאמרו דברים הללו אלא בירושלים

בעי רב אשי במנה הנישום או במנה המתקבל

את״ל מנה המתקבל יום ראשון או כל יום ויום את״ל כל יום ויום שבת ראשונה או כל שבת ושבת את״ל כל שבת ושבת חדש ראשון או כל חדש וחדש את״ל כל חדש וחדש שנה ראשונה או כל שנה ושנה תיקו

א״ר יהודה אמר רב מעשה בבתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים ארבע מאות זהובים לקופה של בשמים לבו ביום אמרה להם כך תפסקו לבנותיכם וענו אחריה אמן:

ת״ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים כיון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו

אמרה לו רבי פרנסני אמר לה בתי מי את אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני אמר לה בתי ממון של בית אביך היכן הלך אמרה לו רבי לא כדין מתלין מתלא בירושלים מלח ממון חסר ואמרי לה חסד ושל בית חמיך היכן הוא אמרה לו בא זה ואיבד את זה

אמרה לו רבי זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ משל חמיה בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה

ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה והתניא אמרו עליו על נקדימון בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש כלי מילת היו

דף סז עמוד א

מציעין תחתיו ובאין עניים ומקפלין אותן מאחריו איבעית אימא לכבודו הוא דעבד ואיבעית אימא כדבעי ליה למיעבד לא עבד כדאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא

תניא אמר ר׳ אלעזר ברבי צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה שהיתה מלקטת שעורים מבין טלפי סוסים בעכו קראתי עליה מקרא זה (שיר השירים א, ח) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך אל תקרי גדיותיך אלא גויותיך:

אמר רב שמן בר אבא אמר ר׳ יוחנן הכניסה לו זהב שמין אותו והרי הוא כשוויו מיתיבי הזהב הרי הוא ככלים מאי לאו ככלים של כסף דפחתי לא ככלים של זהב דלא פחתי א״כ ככליו מיבעי ליה

ועוד תניא זהב הרי הוא ככלים דינרי זהב הרי הן ככספים רבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותן והרי הן בשוויהן רשב״ג אהייא אילימא אסיפא מכלל דתנא קמא סבר אפי׳ במקום שנהגו שלא לפורטן הא לא נפקי

אלא לאו אריש והכי קאמר זהב הרי הוא ככלים מאי כלים כלים של כסף רשב״ג אומר הרי הוא כדינרין של זהב במקום שנהגו שלא לפורטן

לא לעולם אסיפא ודנפקי ע״י הדחק ובהא קמיפלגי מר סבר כיון דנפקי משבחינן לה ומר סבר כיון דלא נפקי אלא ע״י הדחק לא משבחינן לה

איבעית אימא כולה רשב״ג היא וחסורי מיחסרא והכי קתני זהב הרי הוא ככלים דינרי זהב הרי הן ככספים בד״א במקום שנהגו לפורטן אבל במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותם והרי הן בשוויהן דברי רשב״ג שרבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותם והרי הן בשוויהן

מ״מ ככליו מיבעי ליה קשיא איבעית אימא הכא במאי עסקינן בדהבא פריכא רב אשי אמר בממלא

אמר רבי ינאי בשמים של אנטוכיא הרי הן ככספים אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן גמלים של ערביא אשה גובה פרנא מהם

אמר רב פפי הני תותבי דבי מכסי אשה גובה פרנא מהם ואמר רב פפי הני שקי דרודיא ואשלי דקמחוניא אשה גובה פרנא מהן אמר רבא מריש הוה אמינא הני ארנקי דמחוזא אשה גובה פרנא מהם מאי טעמא אסמכתייהו עלייהו כיון דחזאי דשקלי להו ונפקי וכי משכחי ארעא זבני בהו אמינא אסמכתייהו אארעא הוא:

מתני׳ המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים זוז פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשאכניסנה לביתי אכסנה בכסותי אלא מכסה ועודה בבית אביה וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מחמשים זוז אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה:

גמ׳ אמר אביי חמשים זוזי פשיטי ממאי מדקתני סיפא אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה ואמרינן מאי כיס אמר רחבה ארנקי של צדקה ואי סלקא דעתין חמשים זוזי ממש אם יש בכיס כמה יהבינן לה אלא שמע מינה חמשים זוזי פשיטי

ת״ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור יתום ויתומה

דף סז עמוד ב

שבאו לינשא משיאין את היתומה ואחר כך משיאין את היתום מפני שבושתה של אשה מרובה משל איש:

ת״ר יתום שבא לישא שוכרין לו בית ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו ואחר כך משיאין לו אשה שנאמר (דברים טו, ח) די מחסורו אשר יחסר לו די מחסורו זה הבית אשר יחסר זה מטה ושלחן לו זו אשה וכן הוא אומר (בראשית ב, יח) אעשה לו עזר כנגדו:

תנו רבנן די מחסורו אתה מצווה עליו לפרנסו ואי אתה מצווה עליו לעשרו אשר יחסר לו אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו אמרו עליו על הלל הזקן שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו שלשה מילין:

תנו רבנן מעשה באנשי גליל העליון שלקחו לעני בן טובים אחד מציפורי ליטרא בשר בכל יום ליטרא בשר מאי רבותא אמר רב הונא ליטרא בשר משל עופות ואיבעית אימא בליטרא בשר ממש רב אשי אמר התם כפר קטן היה בכל יומא הוה מפסדי חיותא אמטולתיה:

ההוא דאתא לקמיה דרבי נחמיה אמר ליה במה אתה סועד א״ל בבשר שמן ויין ישן רצונך שתגלגל עמי בעדשים גלגל עמו בעדשים ומת אמר אוי לו לזה שהרגו נחמיה אדרבה אוי לו לנחמיה שהרגו לזה מיבעי ליה אלא איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה כולי האי

ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר לו במה אתה סועד אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא א״ל אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא (תהלים קמה, טו) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקב״ה פרנסתו בעתו

אדהכי אתאי אחתיה דרבא דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן אמר מאי דקמא א״ל נענתי לך קום אכול

תנו רבנן אין לו ואינו רוצה להתפרנס נותנין לו לשום הלואה וחוזרין ונותנין לו לשום מתנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים נותנין לו לשום מתנה וחוזרין ונותנין לו לשום הלואה לשום מתנה הא לא שקיל אמר רבא לפתוח לו לשום מתנה

יש לו ואינו רוצה להתפרנס נותנין לו לשום מתנה וחוזרין ונפרעין ממנו חוזרין ונפרעין הימנו תו לא שקיל אמר רב פפא לאחר מיתה ר״ש אומר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו אין לו ואינו רוצה להתפרנס אומרים לו הבא משכון וטול כדי שתזון דעתו עליו

ת״ר (דברים טו, ח) העבט זה שאין לו ואינו רוצה להתפרנס שנותנים לו לשום הלואה וחוזרין ונותנין לו לשום מתנה תעביטנו זה שיש לו ואינו רוצה להתפרנס שנותנין לו לשום מתנה וחוזרין ונפרעין הימנו לאחר מיתה דברי ר׳ יהודה

וחכ״א יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו ואלא מה אני מקיים תעביטנו דברה תורה כלשון בני אדם

מר עוקבא הוה עניא בשיבבותיה דהוה רגיל כל יומא דשדי ליה ארבעה זוזי בצינורא דדשא יום אחד אמר איזיל איחזי מאן קעביד בי ההוא טיבותא ההוא יומא נגהא ליה למר עוקבא לבי מדרשא אתיא דביתהו בהדיה

כיון דחזיוה דקא מצלי ליה לדשא נפק בתרייהו רהוט מקמיה עיילי להההוא אתונא דהוה גרופה נורא הוה קא מיקליין כרעיה דמר עוקבא אמרה ליה דביתהו שקול כרעיך אותיב אכרעאי חלש דעתיה אמרה ליה אנא שכיחנא בגויה דביתא ומקרבא אהנייתי

ומאי כולי האי דאמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא בר ביזנא אמר ר״ש חסידא ואמרי לה א״ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנא לן מתמר דכתיב (בראשית לח, כה) היא מוצאת

מר עוקבא הוה עניא בשיבבותיה דהוה רגיל לשדורי ליה ארבע מאה זוזי כל מעלי יומא דכיפורא יומא חד שדרינהו ניהליה ביד בריה אתא אמר ליה לא צריך אמר מאי חזית חזאי דקא מזלפי ליה יין ישן אמר מפנק כולי האי עייפינהו ושדרינהו ניהליה

כי קא ניחא נפשיה אמר אייתו לי חושבנאי דצדקה אשכח דהוה כתיב ביה שבעת אלפי דינרי סיאנקי אמר זוודאי קלילי ואורחא רחיקתא קם בזבזיה לפלגיה ממוניה היכי עביד הכי והאמר ר׳ אילעאי באושא התקינו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש הני מילי מחיים שמא ירד מנכסיו אבל לאחר מיתה לית לן בה:

רבי אבא הוה צייר זוזי בסודריה ושדי ליה לאחוריה וממצי נפשיה לבי עניי ומצלי עיניה מרמאי

רבי חנינא הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה ארבעה זוזי כל מעלי שבתא יומא חד שדרינהו ניהליה ביד דביתהו אתאי אמרה ליה לא צריך מאי חזית שמעי דהוה קאמרי ליה במה אתה סועד

דף סח עמוד א

בטלי כסף או בטלי זהב אמר היינו דאמר רבי אלעזר בואו ונחזיק טובה לרמאין שאלמלא הן היינו חוטאין בכל יום שנאמר (דברים טו, ט) וקרא עליך אל ה׳ והיה בך חטא

ותני רבי חייא בר רב מדיפתי רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא (דברים טו, ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו׳ וכתיב התם (דברים יג, יד) יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים

ת״ר המסמא את עינו והמצבה את בטנו והמקפח את שוקו אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך המקבל צדקה ואין צריך לכך סופו אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך

תנן התם אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו ולא והתניא היה משתמש בכלי זהב ישתמש בכלי כסף בכלי כסף ישתמש בכלי נחושת

אמר רב זביד לא קשיא הא במטה ושולחן הא בכוסות וקערות מאי שנא כוסות וקערות דלא דאמר מאיסי לי מטה ושולחן נמי אמר לא מקבל עילואי אמר רבא בריה דרבה במחרישה דכספא

רב פפא אמר לא קשיא כאן קודם שיבא לידי גיבוי כאן לאחר שיבא לידי גיבוי:

מתני׳ יתומה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה וכתבו לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידן מה שראוי להנתן לה

רבי יהודה אומר אם השיא את הבת הראשונה ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה וחכ״א פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין את הנכסים ונותנין לה:

גמ׳ אמר שמואל לפרנסה שמין באב מתיבי הבנות ניזונות ומתפרנסות מנכסי אביהן כיצד אין אומרים אילו אביה קיים כך וכך היה נותן לה אלא שמין את הנכסים ונותנין לה מאי לאו פרנסת הבעל אמר רב נחמן בר יצחק לא בפרנסת עצמה

הא ניזונות ומתפרנסות קתני מאי לאו אחת פרנסת הבעל ואחת פרנסת עצמה לא אידי ואידי בפרנסת עצמה ולא קשיא הא באכילה ובשתיה והא בלבושא וכיסויא

תנן וחכ״א פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין הנכסים ונותנין לה מאי עני ומאי עשיר אי נימא עני עני בנכסים עשיר עשיר בנכסים מכלל דתנא קמא סבר אפילו עשיר והעני כדמעיקרא יהבינן לה הא לית ליה

אלא לאו עני עני בדעת עשיר עשיר בדעת וקתני שמין את הנכסים ונותנין לה אלמא לא אזלינן בתר אומדנא ותיובתא דשמואל הוא דאמר כרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר אם השיא בת הראשונה ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה

ונימא הלכה כרבי יהודה אי אמר הלכה כרבי יהודה הוה אמינא דוקא השיאה דגלי דעתיה אבל לא השיאה לא קמ״ל טעמא דר׳ יהודה דאזלינן בתר אומדנא לא שנא השיאה ולא שנא לא השיאה

והאי דקתני השיאה להודיעך כחן דרבנן דאע״ג דהשיאה וגלי דעתיה לא אזלינן בתר אומדנא

א״ל רבא לרב חסדא דרשינן משמך הלכה כר׳ יהודה א״ל יהא רעוא כל כי הני מילי מעלייתא תדרשו משמאי

ומי אמר רבא הכי והתניא רבי אומר בת הניזונת מן האחין נוטלת עישור נכסים ואמר רבא הלכתא כרבי לא קשיא הא דאמידניה הא דלא אמידניה

הכי נמי מסתברא דאמר רב אדא בר אהבה מעשה ונתן לה רבי אחד משנים עשר בנכסים קשיין אהדדי אלא לאו ש״מ הא דאמידניה הא דלא אמידניה ש״מ

גופא אמר רבי בת הניזונת מן האחין נוטלת עישור נכסים אמרו לו לרבי לדבריך מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום בנות כלום

אמר להן כך אני אומר ראשונה נוטלת עישור נכסים שניה במה ששיירה ושלישית במה ששיירה וחוזרות וחולקות בשוה

דף סח עמוד ב

כל חדא וחדא דנפשה שקלה הכי קאמר אם באו כולם להנשא כאחת חולקות בשוה

מסייע ליה לרב מתנה דאמר רב מתנה אם באו להנשא כולם כאחת נוטלות עישור אחד עישור אחד סלקא דעתך אלא נוטלות עישור כאחד

ת״ר הבנות בין בגרו עד שלא נישאו ובין נישאו עד שלא בגרו איבדו מזונותיהן ולא איבדו פרנסתן דברי רבי ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אף איבדו פרנסתן כיצד הן עושות שוכרות להן בעלים ומוציאין להן פרנסתן

אמר רב נחמן אמר לי הונא הלכתא כרבי איתיביה רבא לרב נחמן יתומה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה וכתבו לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן לה טעמא דקטנה הא גדולה ויתרה

לא קשיא הא דמחאי הא דלא מחאי

הכי נמי מסתברא דאם כן קשיא דרבי אדרבי דתניא רבי אומר בת הניזונת מן האחין נוטלת עישור נכסים ניזונת אין שאינה ניזונת לא

אלא לאו ש״מ הא דמחאי הא דלא מחאי ש״מ

אמר ליה רבינא לרבא אמר לן רב אדא בר אהבה משמך בגרה אינה צריכה למחות נישאת אינה צריכה למחות בגרה ונישאת צריכה למחות

מי אמר רבא הכי והא איתיביה רבא לרב נחמן יתומה ושני ליה הא דמחי הא דלא מחי לא קשיא הא דקא מיתזנא מינייהו הא דלא קא מיתזנא מינייהו

אמר רב הונא אמר רבי פרנסה אינה כתנאי כתובה מאי אינה כתנאי כתובה אי נימא דאילו פרנסה טרפא ממשעבדי ותנאי כתובה לא טרפא ממשעבדי מאי קמ״ל הא מעשים בכל יום מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות

ואלא דאילו פרנסה גביא נמי ממטלטלי ותנאי כתובה ממקרקעי גביא ממטלטלי לא גביא

לרבי אידי ואידי מיגבא גביא דתניא אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוציאין למזון האשה ולבנות דברי רבי

אלא מאי פרנסה אינה כתנאי כתובה לכדתניא האומר אל יזונו בנותיו מנכסיו אין שומעין לו אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו שומעין לו שהפרנסה אינה כתנאי כתובה

דף סט עמוד א

תלה ליה רב לרבי ביני חטי האחין ששיעבדו מהו הוה יתיב ר׳ חייא קמיה אמר ליה מכרו או משכנו אמר ליה מאי נפקא מינה בין מכרו בין שמשכנו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות

ורב אי מכרו קמיבעיא ליה נכתוב ליה מכרו אי משכנו קא מיבעיא ליה נכתוב ליה משכנו

רב תרוייהו קמבעיא ליה וסבר אי כתיבנא ליה מכרו הא ניחא אי שלח לי דמוציאין כל שכן משכנו אי שלח לי אין מוציאין אכתי משכנו קמיבעיא לי

אי כתיבנא ליה משכנו אי שלח לי דאין מוציאין כל שכן מכרו אי שלח לי מוציאין אכתי מכרו קא מיבעיא לי אכתוב ליה שיעבדו דמשמע הכי ומשמע הכי

ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אין מוציאין איבעיא להו לרבי יוחנן לא שמיע ליה הא דרבי ואי שמיע ליה הוה מקבל ליה או דלמא שמיע ליה ולא מקבל ליה

ת״ש דאתמר מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן

אמר ר׳ יוחנן שניה ויתרה אמר ר׳ חנינא גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שניה ויתרה

ואם איתא נימא ליה מאן אמרה ודלמא לעולם לא שמיע ליה וכי שמיע ליה קביל ושאני התם דאיכא רווח ביתא

אמר ליה רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רווח ביתא הכי נמי דלא יהבינן לה עישור נכסים אמר ליה אנא רווח ביתא מהני נכסי קאמינא

אמר אמימר בת יורשת הויא אמר ליה רב אשי לאמימר אילו בעי לסלוקה בזוזי הכי נמי דלא מצי לסלוקה אמר ליה אין אי בעי לסלוקה בחדא ארעא הכי נמי דלא מצי מסלק לה אמר ליה אין

רב אשי אמר בת בעלת חוב הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי הוה קאימנא קמיה דאמימר ואתאי האי איתתא לקמיה דהות קא בעיא עישור נכסים וחזיתיה לדעתיה דאי בעי לסלוקה בזוזי הוי מסלק לה דשמעי מאחי דהוו קאמרי לה אילו הוה לן זוזי סליקנא בזוזי ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי

והשתא דאמרת בעלת חוב הויא דאבא או דאחי למאי נפקא מינה למיגבא לבינונית שלא בשבועה וזיבורית בשבועה

מאי תא שמע דרבינא אגביה לברתיה דרב אשי ממר בריה דרב אשי בינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דרב אשי זבורית בשבועה

שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בר רב הונא זוטא מנהרדעא כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסים אפילו מאיצטרובלא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה מגבינן אפילו מעמלא דביתי

שלח ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין שלם כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסי הוה יתיב רב ששת קמיה אמר ליה זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא

אזל רב ששת לקמיה דרב ענן אמר ליה מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה ואי לאו דשמית לא הוה קאמינא ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא

אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א״ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן ענן ועוד מרזיחא דשלח לי [לא ידענא] מאי ניהו א״ל אימא לי איזי

דף סט עמוד ב

גופא דעובדא היכי הוה א״ל הכי והכי הוה מעשה אמר ליה גברא דלא ידע מאי ניהו מרזיחא שלח ליה לרב הונא הונא חברין מאי מרזיחא אבל דכתיב (ירמיהו טז, ה) כה אמר ה׳ אל תבא בית מרזח וגו׳:

אמר ר׳ אבהו מנין לאבל שמיסב בראש שנאמר (איוב כט, כה) אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם אחרים משמע אמר רב נחמן בר יצחק ינחם כתיב

מר זוטרא אמר מהכא (עמוס ו, ז) וסר מרזח סרוחים מר וזח נעשה שר לסרוחים

אמר רבא הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי בין למזוני בין לכתובה בין לפרנסה:

מתני׳ המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יעשה השליש מה שהושלש בידו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה מעכשיו בד״א בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום:

גמ׳ ת״ר המשליש מעות לחתנו ליקח מהן שדה לבתו והיא אומרת ינתנו לבעלי מן הנשואין הרשות בידה מן האירוסין יעשה השליש מה שהושלש בידו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר הגדולה בין מן הנשואין ובין מן האירוסין הרשות בידה קטנה בין מן הנשואין בין מן האירוסין יעשה השליש מה שהושלש בידו

מאי בינייהו אילימא קטנה מן הנשואין איכא בינייהו דרבי מאיר סבר הרשות בידה ואתא רבי יוסי למימר אפילו מן הנשואין נמי גדולה אין קטנה לא

אימא סיפא אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום הא מאן קתני לה אילימא רבי יוסי הא מרישא שמעת מינה דאמר רבי יוסי וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה מעכשיו גדולה דבת זביני אין קטנה דלאו בת זביני היא לא

אלא רבי מאיר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני יעשה השליש מה שהושלש בידו במה דברים אמורים מן האירוסין אבל מן הנשואין הרשות בידה במה דברים אמורים בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום אלא גדולה מן האירוסין איכא בינייהו

איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רבא אמר רב נחמן הלכה כרבי מאיר:

אילפא תלא נפשיה באיסקריא דמכותא אמר איכא דאתי דאמר לי מילתא דבי רבי חייא ורבי אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתניתין נפילא מאסקריא וטבענא

אתא ההוא סבא תנא ליה האומר תנו שקל לבני בשבת וראוין ליתן להם סלע נותנין להם סלע ואם אמר אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתיהם בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם אלא שקל

אמר ליה הא מני

דף ע עמוד א

רבי מאיר היא דאמר מצוה לקיים דברי המת

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא הלכתא בין שאמר תנו ובין שאמר אל תתנו נותנין להם כל צורכם הא קיימא לן הלכה כרבי מאיר דאמר מצוה לקיים דברי המת ה״מ במילי אחרניתא אבל בהא מינח ניחא ליה והא דאמר הכי לזרוזינהו הוא דאתא

תנן התם הפעוטות מקחן מקח וממכרן מכר במטלטלים

אמר רפרם לא שנו אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין מקחן מקח ואין ממכרן מכר

ממאי מדקתני אין מעשה קטנה כלום ודלמא היכא דאיכא שליש שאני א״כ ליתני אבל בקטנה יעשה שליש מה שהושלש בידו מאי אין מעשה קטנה כלום שמע מינה אפילו בעלמא:

הדרן עלך מציאת האשה

מתני׳ **המדיר** את אשתו מליהנות לו עד ל׳ יום יעמיד פרנס יתר מיכן יוציא ויתן כתובה

רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בכהן שנים יקיים ושלשה יוציא ויתן כתובה

המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה ר׳ יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים שנים יוציא ויתן כתובה ובכהן שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה

המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין יוציא ויתן כתובה ר׳ יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום:

גמ׳ וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה כל כמיניה דמפקע לה לשיעבודה

והתנן קונם שאיני עושה לפיך אינו צריך להפר אלמא כיון דמשעבדא ליה לאו כל כמינה דמפקע ליה לשיעבודיה הכא נמי כיון דמשועבד לה לאו כל כמיניה דמפקע לה לשיעבודה

אלא מתוך שיכול לומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך

דף ע עמוד ב

נעשה כאומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך ואם איתא להא דרב הונא אמר רב דא״ר הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה קונם שאני עושה לפיך אמאי אינו צריך להפר לימא מתוך שיכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה נעשה כמי שאומרת לו איני ניזונת ואיני עושה

אלא לא תימא נעשה אלא באומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך

אי הכי פרנס למה לה בדלא ספקה אי בדלא ספקה הדר קושיין לדוכתיה א״ר אשי במספקת לדברים גדולים ואינה מספקת לדברים קטנים

הני דברים קטנים היכי דמי אי דרגילה בהו הא רגילה בהו ואי לא רגילה בהו פרנס למה לה לא צריכא דרגילה בבית נשא וקא מגלגלא בהדיה דאמרה ליה עד האידנא דלא אדרתן גלגילנא בהדך השתא דאדרתן לא מצינא דאיגלגל בהדך

ומאי שנא עד ל׳ יום עד ל׳ יום לא שמעי בה אינשי ולא זילא בה מילתא טפי שמעי בה אינשי וזילא בה מילתא

איבעית אימא שהדירה כשהיא ארוסה ארוסה מי אית לה מזוני שהגיע זמן ולא נשאו דתנן הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

ומאי שנא עד שלשים יום עד שלשים יום עביד שליח שליחותיה טפי לא עביד שליח שליחותיה

ואיבעית אימא שהדירה כשהיא ארוסה ונישאת נישאת הא סברה וקבלה דאמרה כסבורה אני שאני יכולה לקבל עכשיו אין אני יכולה לקבל

אימר דאמרינן הכי גבי מומין לענין מזוני מי אמרינן הכי אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא:

עד שלשים יום יעמיד פרנס: ופרנס לאו שליחותיה קא עביד אמר רב הונא באומר כל הזן אינו מפסיד

וכי אמר הכי לאו שליחותיה קעביד והתנן מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו

הכי השתא התם קאמר יכתוב הכא מי קאמר יזון כל הזן קאמר

והא אמר ר׳ אמי בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד בדליקה למעוטי מאי לאו למעוטי כי האי גוונא לא למעוטי שאר איסורים דשבת

מתיב רבה המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל ילך אצל חנוני הרגיל אצלו ויאמר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הוא נותן לו ובא ונוטל מזה הכי הוא דשרי אבל כל הזן אינו מפסיד לא

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא כל הזן אינו מפסיד דלעלמא קאמר אבל האי כיון דרגיל אצלו וקאזיל קאמר ליה כמאן דאמר ליה זיל הב ליה את דמי קמ״ל:

גופא המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הוא נותן לו ובא ונוטל מזה ביתו לבנות וגדירו לגדור ושדהו לקצור הולך אצל פועלין הרגילין אצלו ואומר להן איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הן עושין עמו ובאין ונוטלים שכרן מזה

היו מהלכין בדרך ואין עמו מה יאכל נותן לאחר לשום מתנה והלה נוטל ואוכל ומותר ואם אין שם אחר מניח על גבי הסלע או על גבי הגדר ואומר הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ומותר ורבי יוסי אוסר אמר רבא מ״ט דר׳ יוסי גזירה משום

דף עא עמוד א

מעשה דבית חורון:

רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד וכו׳: היינו ת״ק אמר אביי כהנת אתא לאשמועינן רבא אמר חדש מלא וחדש חסר איכא בינייהו

אמר רב לא שנו אלא במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפילו בסתם לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו

והא איפלגו ביה חדא זימנא דתנן המדיר את אשתו מתשמיש המטה ב״ש אומרים שתי שבתות וב״ה אומרים שבת אחת ואמר רב מחלוקת במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפי׳ בסתם נמי לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו

צריכא דאי איתמר בההיא קאמר רב משום דלא אפשר בפרנס אבל בהא דאפשר בפרנס אימא מודה ליה לשמואל ואי אתמר בהא קאמר שמואל משום דאפשר בפרנס אבל בההיא אימא מודה ליה לרב צריכא:

תנן המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה בשלמא לרב כאן בסתם כאן במפרש אלא לשמואל קשיא

הכא במאי עסקינן כגון שנדרה היא וקיים לה איהו וקסבר ר״מ הוא נותן אצבע בין שיניה

וסבר רבי מאיר הוא נותן אצבע בין שיניה והתניא האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ולא הפר לה רבי מאיר ורבי יהודה אומרים היא נתנה אצבע בין שיניה לפיכך אם רצה הבעל להפר יפר ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית תצא שלא בכתובה

רבי יוסי ורבי אלעזר אומרים הוא נותן אצבע בין שיניה לפיכך אם רצה הבעל להפר יפר ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית יוציא ויתן כתובה איפוך ר״מ ורבי יהודה אומרים הוא נותן רבי יוסי ורבי אלעזר אומרים היא נתנה

וסבר רבי יוסי היא נתנה והתנן רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה

אימא רבי מאיר ורבי יוסי אומרים הוא נותן רבי יהודה ורבי אלעזר אומרים היא נתנה וסבר רבי יהודה היא נתנה והתנן רבי יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים

אימא רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי אומרים הוא נותן ורבי אלעזר אומר היא נתנה ואם תמצא לומר זוגי זוגי קתני אימא רבי מאיר ורבי אלעזר אומרים היא נתנה רבי יהודה ורבי יוסי אומרים הוא נותן והא סתמא דלא כרבי מאיר

וסבר רבי יוסי בעניות שלא נתן קצבה אלמא בעל מצי מיפר ורמינהו אלו דברים שהבעל מיפר דברים שיש בהן עינוי נפש אם ארחץ אם לא ארחץ אם אתקשט אם לא אתקשט אמר רבי יוסי אין אלו נדרי עינוי נפש ואלו הן נדרי עינוי נפש שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין ושלא אתקשט

דף עא עמוד ב

בבגדי צבעונין הכא במאי עסקינן בדברים שבינו לבינה

הניחא למ״ד דברים שבינו לבינה הבעל מיפר אלא למ״ד אין הבעל מיפר מאי איכא למימר דאתמר דברים שבינו לבינה רב הונא אמר הבעל מיפר רב אדא בר אהבה אמר אין הבעל מיפר שלא מצינו שועל שמת בעפר פיר

אלא הכא במאי עסקינן כגון דתלינהו לקישוטיה בתשמיש המטה דאמרה יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט כדאמר רב כהנא

דאמר רב כהנא הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשתו הנאת תשמישך עלי יפר לפי שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו

ולא תתקשט ולא תאסר אם כן קרו לה מנוולת

ותתקשט ותאסר אי לב״ש שתי שבתות אי לבית הלל שבת אחת הני מילי היכא דאדרה איהו דסברה מירתח רתח עילואי והשתא מותיב דעתיה אבל הכא דנדרה איהי ושתיק לה סברה מדאישתק מיסנא הוא דסני לי׳

רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה: וכמה קצבה אמר רב יהודה אמר שמואל י״ב חדש רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן עשר שנים רב חסדא אמר אבימי רגל שכן בנות ישראל מתקשטות ברגל׳

ובעשירות ל׳ יום: מאי שנא ל׳ יום אמר אביי שכן אשה חשובה נהנית מריח קשוטיה ל׳ יום׳

מתני׳ המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה בזמן שהוא עמה בעיר חודש אחד יקיים שנים יוציא ויתן כתובה ובזמן שהוא בעיר אחרת רגל אחד יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה

המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה מפני שנועל בפניה ואם היה טוען משום דבר אחר רשאי

אמר לה ע״מ שתאמרי לפלוני מה שאמרת לי או מה שאמרתי לך או שתהא ממלאה ומערה לאשפה יוציא ויתן כתובה׳

גמ׳ הא גופא קשיא אמרת רגל אחד יקיים הא שנים יוציא ויתן כתובה אימא סיפא שלשה יוציא ויתן כתובה הא שנים יקיים

אמר אביי סיפא אתאן לכהנת ורבי יהודה היא רבה בר עולא אמר לא קשיא כאן ברדופה כאן בשאינה רדופה

(שיר השירים ח, י) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום אמר רבי יוחנן ככלה שנמצאת שלמה בבית חמיה ורדופה לילך ולהגיד שבחה בבית אביה

(הושע ב, יח) והיה ביום ההוא נאום ה׳ תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי אמר רבי יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה׳

המדיר את אשתו וכו׳: בשלמא לבית המשתה

דף עב עמוד א

איכא נועל בפניה אלא לבית האבל מאי נועל בפניה איכא תנא למחר היא מתה ואין כל בריה סופדה ואיכא דאמרי אין כל בריה סופנה

תניא היה ר׳ מאיר אומר מאי דכתיב (קהלת ז, ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו מאי והחי יתן אל לבו דברים של מיתה דספד יספדוניה דקברוניה דידל ידלוניה דלואי ילווניה דטען יטענוניה׳

ואם היה טוען משום דבר אחר רשאי: מאי דבר אחר אמר רב יהודה אמר שמואל משום בני אדם פרוצין שמצויין שם אמר רב אשי לא אמרן אלא דאיתחזק אבל לא איתחזק לא כל כמיניה׳

ואם אמר לה ע״מ שתאמרי: ותימא אמר רב יהודה אמר שמואל דברים של קלון׳

או שתהא ממלאה ומערה לאשפה: ותיעביד א״ר יהודה אמר שמואל שתמלא ונופצת במתניתא תנא שתמלא עשרה כדי מים ותערה לאשפה

בשלמא לשמואל משום הכי יוציא ויתן כתובה אלא למתניתא מאי נפקא לה מינה תיעביד אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מפני שנראית כשוטה

אמר רב כהנא המדיר את אשתו שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה וריחים ותנור יוציא ויתן כתובה שמשיאה שם רע בשכינותיה

תניא נמי הכי המדיר את אשתו שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה ריחים ותנור יוציא ויתן כתובה מפני שמשיאה שם רע בשכינותיה וכן היא שנדרה שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה וריחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו שם רע בשכיניו:

מתני׳ ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואיזו היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת

ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אף הקולנית ואיזוהי קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה:

גמ׳ מאכילתו שאינו מעושר: היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני כהן תיקן לי את הכרי ואזיל שייליה ואשתכח שיקרא:

ומשמשתו נדה: היכי דמי אי דידע בה נפרוש אי דלא ידע נסמוך עילוה דא״ר חיננא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר (ויקרא טו, כח) וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה

לא צריכא דאמרה ליה פלוני חכם טיהר לי את הדם ואזל שייליה ואשתכח שיקרא ואיבעית אימא כדרב יהודה דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה:

ולא קוצה לה חלה: היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני גבל תיקן לי את העיסה ואזיל שייליה ואשתכח שיקרא:

ונודרת ואינה מקיימת: דאמר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר (קהלת ה, ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו׳ ואיזו הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו רב נחמן אמר מהכא (ירמיהו ב, ל) לשוא הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא

תניא היה ר״מ אומר כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יחזור וידירנה ידירנה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה

תניא היה ר׳ יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה

מאן דמתני לה אהא כ״ש אהך אבל מאן דמתני אהך אבל הא זימנין דמקרי ואכיל:

ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע: ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב (במדבר ה, יח) ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא

דף עב עמוד ב

קלתה שפיר דמי דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור

אמר רבי אסי אמר ר׳ יוחנן קלתה אין בה משום פרוע ראש הוי בה רבי זירא היכא אילימא בשוק דת יהודית היא ואלא בחצר אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה אמר אביי ואיתימא רב כהנא מחצר לחצר ודרך מבוי:

וטווה בשוק: אמר רב יהודה אמר שמואל במראה זרועותיה לבני אדם רב חסדא אמר אבימי בטווה ורד כנגד פניה: ומדברת עם כל אדם: אמר רב יהודה אמר שמואל במשחקת עם בחורים

אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קאזילנא בתריה דרב עוקבא חזיתיה להיא ערביא דהוה יתבה קא שדיא פילכה וטווה ורד כנגד פניה כיון דחזיתינן פסיקתיה לפילכה שדיתיה אמרה לי עולם הב לי פלך אמר בה רב עוקבא מילתא מאי אמר בה רבינא אמר טווה בשוק אמר בה רבנן אמרי מדברת עם כל אדם אמר בה:

אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו: אמר רב יהודה אמר שמואל במקללת יולדיו בפני מולידיו וסימניך (בראשית מח, ה) אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי אמר רבה דאמרה ליה ניכליה אריא לסבא באפי בריה:

רבי טרפון אומר אף הקולנית: מאי קולנית אמר רב יהודה אמר שמואל במשמעת קולה על עסקי תשמיש במתניתא תנא במשמשת בחצר זו ונשמע קולה בחצר אחרת

וניתנייה גבי מומין במתניתין אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא:

מתני׳ המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה

על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים:

גמ׳ ותנן נמי גבי קדושין כי האי גוונא הכא כתובות איצטריכא ליה תנא קדושין אטו כתובות התם קדושין אצטריכא ליה תנא כתובות אטו קדושין

א״ר יוחנן משום ר״ש בן יהוצדק באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונים תניא נמי הכי באלו נדרים אמרו דברים שיש בהן עינוי נפש שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונין

הוי בה רב פפא אהייא אילימא ארישא כיון דקא קפיד אפילו כל מילי נמי אלא אסיפא

רב אשי אמר לעולם ארישא ומידי דקפדי בה אינשי הוה קפידה קפידא מידי דלא קפדי בה אינשי לא הוי קפידה קפידא

איתמר קידשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה הימנו גט ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט אמר אביי

דף עג עמוד א

לא תימא טעמיה דרב כיון שכנסה סתם אחולי אחליה לתנאיה אלא טעמא דרב לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

הא פליגי בה חדא זימנא דאתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה עמדה ונישאת רב אמר אין צריכה גט משני

ושמואל אמר צריכה גט משני

צריכא דאי אתמר בההיא בההיא קאמר רב משום דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודי ליה לשמואל

ואי אתמר בהא בהא קאמר שמואל אבל בהך אימא מודי ליה לרב צריכא

תנן כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא מאי לאו קידשה על תנאי וכנסה סתם תיובתא דשמואל

דף עג עמוד ב

לא קידשה סתם וכנסה סתם

אבל קידשה על תנאי וכנסה סתם הכי נמי דלא בעיא גיטא אדתני המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת ליתני כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת וכל שכן הא

הכי נמי קאמר המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים וכנסה סתם ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת קידשה סתם וכנסה סתם תצא שלא בכתובה

כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא ומאי שנא כתובה דלא בעיא דאמר אי אפשי באשה נדרנית אי הכי גט נמי לא תיבעי

אמר רבה צריכה גט מדבריהם וכן אמר רב חסדא צריכה גט מדבריהם רבא אמר תנא ספוקי מספקא ליה גבי ממונא לקולא גבי איסורא לחומרא

אמר רבה מחלוקת בטעות שתי נשים אבל בטעות אשה אחת דברי הכל אין צריכה הימנו גט

אמר (ליה) אביי והא מתניתין דטעות אשה אחת היא וקמותבינן תיובתא מיניה

אלא [אי אתמר הכי אתמר] אמר רבה מחלוקת בטעות אשה אחת כעין שתי נשים אבל בטעות אשה אחת גרידתא דברי הכל אינה צריכה הימנו גט

איתיביה אביי קידשה בטעות ופחות משוה פרוטה וכן קטן שקידש אע״פ ששלח סבלונות לאחר מיכן אינה מקודשת שמחמת קדושין הראשונים שלח ואם בעלו קנו ר׳ שמעון בן יהודה משום ר׳ ישמעאל אמר אם בעלו לא קנו

והא הכא דטעות אשה אחת היא ופליגי מאי לאו טעות נדרים

לא טעות פחות משוה פרוטה פחות משוה פרוטה בהדיא קתני לה קידשה בטעות ופחות משוה פרוטה פרושי קא מפרש קידשה בטעות כיצד כגון שקידשה בפחות משוה פרוטה

במאי קא מיפלגי מר סבר אדם יודע שאין קדושין תופסין בפחות משוה פרוטה וגמר ובעל לשם קדושין ומר סבר אין אדם יודע שאין קדושין תופסין בפחות משוה פרוטה וכי קא בעל אדעתא דקדושין הראשונים בעל

איתיביה הריני בועליך על מנת שירצה אבא אע״פ שלא רצה האב מקודשת ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום ר״ש רצה האב מקודשת לא רצה האב אינה מקודשת והא הכא דכי טעות אשה אחת דמי ופליגי

התם בהא קמיפלגי מ״ס על מנת שירצה האב ע״מ שישתוק האב והא שתיק ליה ומ״ס ע״מ שיאמר אבא הן והא לא אמר אבא הן

איתיביה מודים חכמים לרבי אליעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה והיא יתומה בחיי האב והחזירה שחולצת ולא מתיבמת

מפני שגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה

במה דברים אמורים שגירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא קטנה אבל גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה או שהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת או חולצת או מתיבמת

דף עד עמוד א

משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת והא הכא דכטעות אשה אחת דמי ופליגי

התם נמי בהא קמיפלגי מר סבר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין ומ״ס אין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וכי קא בעל אדעתא דקידושין הראשונים קא בעל

אתמר נמי אמר רב אחא בר יעקב אמר רבי יוחנן המקדש על תנאי ובעל [דברי הכל] אינה צריכה הימנו גט איתיביה רב אחא בריה דרב איקא בר אחתיה חליצה מוטעת כשירה איזו היא חליצה מוטעת אמר ריש לקיש כל שאומר לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה

אמר ר׳ יוחנן אני שונה בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם ואת אמרת חליצתה כשרה אלא אמר רבי יוחנן כל שאומר לו חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז

אלמא כיון דעבד מעשה אחולי אחליה לתנאיה הכא נמי כיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה

א״ל בר בי רב שפיר קא אמרת מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן

תנאה דאפשר לקיומיה ע״י שליח כי התם הוי תנאיה תנאה דלא אפשר לקיומיה ע״י שליח כי התם לא הוי תנאה

והא ביאה דלא אפשר לקיומיה ע״י שליח כי התם וקא הוי תנאה

התם משום דאיתקוש הויות להדדי

אמר רב עולא בר אבא אמר עולא אמר רבי אלעזר המקדש במלוה ובעל על תנאי ובעל בפחות משוה פרוטה ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט

אמר רב יוסף בר אבא אמר רבי מנחם א״ר אמי המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל צריכה הימנו גט בהא הוא דלא טעי אבל בהנך טעי

אמר רב כהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה הימנו גט זה היה מעשה ולא היה כח בחכמים להוציאה בלא גט

לאפוקי מהאי תנא דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל (במדבר ה, יג) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות שאפילו בנה מורכב על כתיפה

דף עד עמוד ב

ממאנת והולכת לה

תנו רבנן הלכה אצל חכם והתירה מקודשת אצל רופא ורופא אותה אינה מקודשת מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא

והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא ורופא אותה אינה מקודשת אמר רבא לא קשיא הא רבי מאיר הא רבי אלעזר הא ר״מ דאמר אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין הא ר״א דאמר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד

מאי היא דתנן המוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר משום שם רע לא יחזיר

רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר לא ידעו בו רבים יחזיר רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר

(רבי אלעזר אומר אחד צריך ואחד אינו צריך לא יחזיר) אמר רבי אלעזר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב

דף עה עמוד א

(יהושע ט, יח) ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה וכמה רבים רב נחמן בר יצחק אמר שלשה ימים שנים רבים שלשה ר׳ יצחק אמר עשרה עדה כתיב בהו

ר״מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ר׳ אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד ר׳ אלעזר סבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד

רבא אמר הכא באשה חשובה עסקינן דאמר לא ניחא לי דאיתסר בקרובותיה

אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא ורופא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה

איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש דאמר ר״ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה

רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא תנא וכולן מזנות ותולות בבעליהן:

כל מומין שפוסלין וכו׳: תנא הוסיפו עליהן זיעה ושומא וריח הפה והני בכהני לא פסלי והתנן הזקן והחולה והמזוהם ותנן מומין אלו בין קבועין בין עוברין פסולין באדם

א״ר יוסי בר׳ חנינא לא קשיא כאן בזיעה עוברת כאן בזיעה שאינה עוברת

רב אשי אמר זיעה אמזוהם קא רמית התם גבי כהנים אפשר לעברה בקיוהא דחמרא ומריח הפה נמי אפשר דנקט פילפלא בפומיה ועביד עבודה אבל גבי אשה לא אפשר

האי שומא היכי דמיא אי דאית בה שער הכא והכא פסלה אי דלא אית בה שער אי שומא גדולה היא הכא והכא פסלה אי שומא קטנה היא הכא והכא לא פסלה דתניא שומא שיש בה שער ה״ז מום אין בה שער גדולה ה״ז מום קטנה אין זה מום ואיזוהי גדולה פירש רשב״ג עד כאיסר האיטלקי

א״ר יוסי בר׳ חנינא בעומדת על פדחתה פדחתה ראה וניפייס הוא א״ר פפא בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא

א״ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו ר׳ שילא נשכה כלב ונעשה מקומו צלקת הרי זה מום א״ר חסדא קול עבה באשה ה״ז מום שנאמר (שיר השירים ב, יד) כי קולך ערב ומראך נאוה: תני ר׳ נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר רב אחא בריה דרבא קמיה דרב אשי למימר טפח למעליותא א״ל רב אשי גבי מומין תניא וכמה אמר אביי שלש אצבעות

תניא ר׳ נתן אומר כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה ה״ז מום וכמה א״ר מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי משמיה דר׳ יהושע בן לוי טפח ומי איכא כי האי גוונא אין דאמר רבה בר בר חנה אני ראיתי ערביא אחת שהפשילה דדיה לאחוריה והניקה את בנה

(תהלים פז, ה) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון א״ר מיישא בר בריה דר׳ יהושע בן לוי אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמר אביי וחד מינייהו עדיף כתרי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו דהא רבי ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי סליק להתם קרי לן בבלאי טפשאי:

מתני׳ היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות דברי ר״מ וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר

דף עה עמוד ב

אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון ואם יש מרחץ באותה העיר אף מומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו:

גמ׳ טעמא דמייתי האב ראיה הא לא מייתי האב ראיה הבעל מהימן מני רבי יהושע היא דאמר לא מפיה אנו חיין

אימא סיפא נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה טעמא דמייתי הבעל ראיה הא לא מייתי הבעל ראיה האב מהימן אתאן לר״ג דאמר נאמנת א״ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו

אמר רבא לא תימא רבי יהושע לא אזיל בתר חזקה דגופא כלל אלא כי לא אזיל ר׳ יהושע בתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא

אבל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא דתניא אם בהרת קודם לשער לבן טמא אם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק טמא ור׳ יהושע אומר כהה מאי כהה אמר רבה כהה טהור

רבא אמר רישא כאן נמצאו וכאן היו סיפא נמי כאן נמצאו וכאן היו

איתיביה אביי נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא תתארס היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות עד שלא תתארס אין משתתארס לא ואמאי לימא כאן נמצאו וכאן היו

א״ל משנתארסה משום דאיכא למימר חזקה אין אדם שותה בכוס אא״כ בודקו והאי ראה וניפייס הוא

אי הכי עד שלא תתארס נמי אלא אמרינן חזקה אין אדם מיפייס במומין הכא נמי חזקה אין אדם מיפייס במומין

אלא משנתארסה משום דאיכא תרתי חזקה העמד הגוף על חזקתו וחזקה אין אדם שותה בכוס אא״כ בודקו והאי ראה וניפייס הוא מאי אמרת חזקה אין אדם מיפייס במומין הוי

דף עו עמוד א

חדא במקום תרתי וחדא במקום תרתי לא אמרינן עד שלא תתארס העמד הגוף על חזקתו לא איכא למימר מאי איכא חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו והאי ראה וניפייס הוא אדרבה חזקה אין אדם מיפייס במומין והעמד ממון על חזקתו

רב אשי אמר רישא מנה לאבא בידך וסיפא מנה לי בידך

איתיביה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מודה ר״מ במומין הראויין לבא עמה מבית אביה שעל האב להביא ראיה ואמאי מנה לי בידך הוא

הכא במאי עסקינן ביתירת יתירת מאי ראיה מייתי ראיה דראה וניפייס הוא:

א״ר יהודה אמר שמואל המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור על בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת פרה

ותנא תונא כלה הי כלה אילימא

דף עו עמוד ב

כלה בבית אביה מי דמי התם מייתי אב ראיה ומפיק הכא מייתי בעל החמור ראיה ומוקים

א״ר אבא כלה בבית חמיה ואכתי לא דמי התם בעל מייתי ראיה ומרע ליה לחזקיה דאב הכא בעל החמור מייתי ראיה ומוקים חזקיה בידיה

אמר רב נחמן בר יצחק כלה בבית אביה ולקדושין

ולא תימא אליבא דמ״ד קדושין לאו לטיבועין ניתנו אלא אפילו למ״ד קדושין לטיבועין ניתנו הני מילי קידושי ודאי אבל קידושי טעות אי מייתי ראיה אין אי לא לא

מיתיבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה משני צדדין טריפה נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לפני שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה

הוגלד פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הוגלד פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה ואי יהיב טבח דמי בעי לאיתויי ראיה ומפיק

ואמאי בעל בהמה לייתי ראיה ונוקים

בדלא יהיב טבחא דמי מאי פסקא

אלא כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תצייתינהו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל הכי אמר שמואל כל שנולד ספק ברשותו עליו הראיה ותנא תונא כלה

מיתיבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות כו׳ ואי דלא יהיב טבח דמי בעל בהמה בעי לאיתויי ראיה ומפיק ואמאי ספיקא ברשות טבח איתייליד

דיהיב טבח דמי ומאי פסקא סתמא דמילתא כמה דלא יהיב איניש זוזי לא יהיב איניש חיותא:

וחכמים אומרים בד״א במומין שבסתר: אמר רב נחמן

דף עז עמוד א

ונכפה כמומין שבסתר דמי והני מילי דקביע ליה זמן אבל לא קביע ליה כמומין שבגלוי דמי:

מתני׳ האיש שנולדו בו מומין אין כופין אותו להוציא אמר רשב״ג בד״א במומין הקטנים אבל במומין הגדולים כופין אותו להוציא:

גמ׳ רב יהודה תני נולדו חייא בר רב תני היו מ״ד נולדו כ״ש היו דקסברה וקיבלה מאן דאמר היו אבל נולדו לא

תנן אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א במומין קטנים אבל במומין גדולים כופין אותו להוציא בשלמא למ״ד נולדו היינו דשאני בין גדולים לקטנים אלא למ״ד היו מה לי גדולים מה לי קטנים הא סברה וקיבלה

כסבורה היא שיכולה לקבל ועכשיו אין יכולה לקבל ואלו הן מומין גדולים פירש רשב״ג [כגון] ניסמית עינו נקטעה ידו ונשברה רגלו

אתמר ר׳ אבא בר יעקב אמר ר׳ יוחנן הלכה כרשב״ג רבא אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים

ומי א״ר יוחנן הכי והא אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן בכל מקום ששנה רשב״ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן:

מתני׳ ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס והמקמץ והמצרף נחושת והבורסי בין שהיו עד שלא נישאו ובין משנישאו נולדו ועל כולן אמר רבי מאיר אע״פ שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל

וחכ״א מקבלת היא על כרחה חוץ ממוכה שחין מפני שממקתו מעשה בצידון בבורסי אחד שמת והיה לו אח בורסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל:

גמ׳ מאי בעל פוליפוס אמר רב יהודה אמר שמואל ריח החוטם במתניתא תנא ריח הפה רב אסי מתני איפכא ומנח בה סימנא שמואל לא פסיק פומיה מכוליה פירקין:

והמקמץ: מאי מקמץ אמר רב יהודה זה המקבץ צואת כלבים מיתיבי מקמץ זה בורסי ולטעמיך תיקשי לך מתניתין המקמץ והמצרף נחושת והבורסי בשלמא מתניתין לא קשיא כאן בבורסי גדול כאן בבורסי קטן אלא לרב יהודה קשיא תנאי היא דתניא מקמץ זה בורסי ויש אומרים זה המקמץ צואת כלבים:

והמצרף נחושת והבורסי: מאי מצרף נחושת רב אשי אמר חשלי דודי רבה בר בר חנה אמר זה המחתך נחושת מעיקרו תניא כוותיה דרבה בר בר חנה איזהו מצרף זה המחתך נחושת מעיקרו

אמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה אזל ר׳ אלעזר אמרה לשמעתא קמיה דשמואל אמר אכסוה שערי לאלעזר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון

ורב אין אדם דר עם נחש בכפיפה כי סליק רבי זירא אשכחיה לרבי בנימין בר יפת דיתיב וקאמר לה משמיה דרבי יוחנן אמר ליה על דא אכסוה שערין לאלעזר בבבל

אמר רב יהודה אמר רב אסי אין מעשין אלא לפסולות כי אמריתה קמיה דשמואל אמר כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אבל נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אין כופין אותו

ורב תחליפא בר אבימי אמר שמואל אפילו נשא אשה ושהה עמה י׳ שנים ולא ילדה כופין אותו תנן אלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס בשלמא לרב אסי דרבנן קתני דאורייתא לא קתני אלא לרב תחליפא בר אבימי ליתני נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה כופין אותו

אמר רב נחמן לא קשיא הא במילי הא בשוטי מתקיף לה רבי אבא (משלי כט, יט) בדברים לא יוסר עבד אלא אמר רבי אבא הא והא בשוטי

דף עז עמוד ב

התם כי אמרה הוינא בהדיה שבקינן לה הכא אף על גב דאמרה הוינא בהדיה לא שבקינן לה והרי מוכה שחין דאף על גב דאמרה הוינא בהדיה לא שבקינן לה דתנן חוץ ממוכה שחין מפני שממקתו וקתני

התם כי אמרה דיירנא בהדיה בסהדי שבקינן לה הכא אע״ג דאמרה דיירנא בהדיה בסהדי לא שבקינן לה

תניא אמר רבי יוסי שח לי זקן אחד מאנשי ירושלים עשרים וארבעה מוכי שחין הן וכולן אמרו חכמים תשמיש קשה להן ובעלי ראתן קשה מכולן ממאי הוי דתניא הקיז דם ושימש הויין לו בנים ויתיקין הקיזו שניהם ושימשו הויין לו בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה

מאי סימניה דלפן עיניה ודייבי נחיריה ואיתי ליה רירא מפומיה ורמו דידבי עילויה ומאי אסותיה אמר אביי פילא ולודנא גירדא דאגוזא וגירדא דאשפא וכליל מלכא ומתחלא דדיקלא סומקא ושליק להו בהדי הדדי ומעייל ליה לביתא דשישא ואי לא איכא ביתא דשישא מעייל ליה לביתא דשב לבני ואריחא

ונטיל ליה תלת מאה כסי על רישיה עד דרפיא ארעיתא דמוחיה וקרע למוחיה ומייתי ארבע טרפי דאסא ומדלי כל חד כרעא ומותיב חד ושקיל בצבתא וקלי ליה דאי לא הדר עילויה

מכריז רבי יוחנן הזהרו מזבובי של בעלי ראתן רבי זירא לא הוה יתיב בזיקיה רבי אלעזר לא עייל באהליה רבי אמי ורבי אסי לא הוו אכלי מביעי דההיא מבואה ריב״ל מיכרך בהו ועסיק בתורה אמר (משלי ה, יט) אילת אהבים ויעלת חן אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא

כי הוה שכיב אמרו ליה למלאך המות זיל עביד ליה רעותיה אזל איתחזי ליה א״ל אחוי לי דוכתאי אמר ליה לחיי א״ל הב לי סכינך דלמא מבעתת לי באורחא יהבה ניהליה כי מטא להתם דלייה קא מחוי ליה שוור נפל להההוא גיסא

נקטיה בקרנא דגלימיה א״ל בשבועתא דלא אתינא אמר קודשא בריך הוא אי איתשיל אשבועתא ניהדר אי לא לא ניהדר אמר ליה הב לי סכינאי לא הוה קא יהיב ליה נפקא בת קלא ואמרה ליה הב ניהליה דמיתבעא לברייתא מכריז אליהו קמיה פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר ליואי

אזל אשכחיה לר׳ שמעון בן יוחאי דהוה יתיב על תלת עשר תכטקי פיזא אמר ליה את הוא בר ליואי אמר ליה הן נראתה קשת בימיך אמר ליה הן אם כן אי אתה בר ליואי ולא היא דלא הואי מידי אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי

רבי חנינא בר פפא שושביניה הוה כי הוה קא ניחא נפשיה אמרו ליה למלאך המות זיל עביד ליה רעותיה אזל לגביה ואיתחזי ליה אמר ליה שבקי תלתין יום עד דנהדר תלמודאי דאמרי אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שבקיה לבתר תלתין יומין אזל איתחזי ליה א״ל אחוי לי דוכתאי א״ל לחיי א״ל הב לי סכינך דלמא מבעתת לי באורחא אמר ליה כחברך בעית למיעבד לי

אמר ליה אייתי ספר תורה וחזי מי איכא מידי דכתיב ביה דלא קיימתיה אמר ליה מי איכרכת בבעלי ראתן ואיעסקת בתורה ואפילו הכי כי נח נפשיה אפסיק ליה עמודא דנורא בין דידיה לעלמא וגמירי דלא מפסיק עמודא דנורא אלא לחד בדרא או לתרין בדרא

קרב לגביה רבי אלכסנדרי אמר עשה בשביל כבוד חכמים לא אשגח עשה בשביל כבוד אביך לא אשגח עשה בשביל כבוד עצמך איסתלק אמר אביי לאפוקי ממאן דלא קיים (אפילו אות אחת) אמר ליה רב אדא בר מתנא לאפוקי ממר דלא אית ליה מעקה לאיגריה ולא היא מיהוה הוה וההיא שעתא הוא דשדייה זיקא

אמר ר׳ חנינא מפני מה אין בעלי ראתן בבבל מפני שאוכלין תרדין ושותין שכר של היזמי אמר רבי יוחנן מפני מה אין מצורעין בבבל מפני שאוכלין תרדין ושותין שכר ורוחצין במי פרת:

הדרן עלך המדיר את אשתו

דף עח עמוד א

מתני׳ **האשה** שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודים ב״ש ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים נפלו לה משנתארסה ב״ש אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים

אמר רבי יהודה אמרו חכמים לפני ר״ג הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים

נפלו לה משנשאת אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלקוחות עד שלא נשאת ונשאת ר״ג אומר אם מכרה ונתנה קיים א״ר חנינא בן עקביא אמרו לפני ר״ג הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים

ר״ש חולק בין נכסים לנכסים נכסים הידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה בטל שאינן ידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים:

גמ׳ מאי שנא רישא דלא פליגי ומאי שנא סיפא דפליגי

אמרי דבי רבי ינאי רישא בזכותה נפלו סיפא בזכותו נפלו

אם בזכותו נפלו כי מכרה ונתנה אמאי קיים אלא רישא ודאי בזכותה נפלו סיפא אימר בזכותה אימר בזכותו לכתחלה לא תמכור אם מכרה ונתנה קיים:

א״ר יהודה אמרו לפני ר״ג: איבעיא להו רבי יהודה אלכתחלה או אדיעבד

דף עח עמוד ב

ת״ש דתניא א״ר יהודה אמרו לפני ר״ג הואיל וזו אשתו וזו אשתו זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להן על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים שמע מינה דיעבד קאמר שמע מינה

תניא אמר רבי חנינא בן עקביא לא כך השיבן רבן גמליאל לחכמים אלא כך השיבן לא אם אמרתם בנשואה שכן בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה תאמרו בארוסה שאין בעלה זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה

אמרו לו רבי מכרה לה עד שלא נשאת נשאת ואח״כ מכרה מהו אמר להו אף זו מוכרת ונותנת וקיים אמרו לו הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושין אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים

והאנן תנן עד שלא נשאת ונשאת ר״ג אומר אם מכרה ונתנה קיים

אמר רב זביד תני מוכרת ונותנת וקיים רב פפא אמר לא קשיא הא ר׳ יהודה אליבא דר״ג הא ר׳ חנינא בן עקביא אליבא דר״ג ור׳ חנינא בן עקביא כב״ש ה״ק לא נחלקו ב״ש וב״ה על דבר זה

רב ושמואל דאמרי תרוויהו בין שנפלו לה נכסים עד שלא נתארסה בין שנפלו לה נכסים משנתארסה וניסת הבעל מוציא מיד הלקוחות

כמאן דלא כרבי יהודה ולא כר׳ חנינא בן עקביא אינהו דאמרי כרבותינו דתניא רבותינו חזרו ונמנו בין שנפלו לה עד שלא תתארס ובין שנפלו לה משנתארסה וניסת הבעל מוציא מיד הלקוחות:

משניסת אלו ואלו מודים: לימא תנינא לתקנת אושא דא״ר יוסי בר׳ חנינא באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות

מתניתין בחייה ולפירות תקנת אושא בגופה של קרקע ולאחר מיתה:

ר״ש חולק בין נכסים: אלו הן ידועין ואלו הן שאינן ידועין אמר ר׳ יוסי ברבי חנינא ידועין מקרקעי שאינן ידועין מטלטלין ור׳ יוחנן אמר אלו ואלו ידועין הן ואלו הן שאינן ידועין כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים

תניא נמי הכי אלו הן שאינן ידועין כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים:

ההיא איתתא דבעיא דתברחינהו לנכסה מגברה כתבתינהו לברתה אינסיבה ואיגרשה

דף עט עמוד א

אתאי לקמיה דרב נחמן קרעיה ר״נ לשטרא אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א״ל חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרי דאינשי א״ל אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה

א״ל הכי והכי הוה א״ל שטר מברחת קא אמרת הכי א״ר חנילאי בר אידי אמר שמואל מורה הוראה אני אם יבא שטר מברחת לידי אקרענו

א״ל רבא לרב נחמן טעמא מאי דלא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני ה״מ לאחריני אבל לברתה יהיבא אפ״ה במקום ברתה נפשה עדיפא לה

מיתיבי הרוצה שתבריח נכסיה מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לאחרים דברי רשב״ג

וחכ״א רצה מצחק בה עד שתכתוב לו מהיום ולכשארצה

טעמא דכתבה ליה הכי הא לא כתבה ליה הכי קננהי לוקח

א״ר זירא לא קשיא הא בכולה הא במקצתה

ואי לא קננהי לוקח ניקנינהו בעל אמר אביי עשאום כנכסים שאין ידועין לבעל ואליבא דר״ש:

מתני׳ נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

[פירות] המחוברים בקרקע א״ר מאיר שמין אותה כמה היא יפה בפירות וכמה היא יפה בלא פירות ומותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכ״א המחוברים לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

ר״ש אומר מקום שיפה כחו בכניסתה הורע כחו ביציאתה מקום שהורע כחו בכניסתה יפה כחו ביציאתה כיצד פירות המחוברים לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה והתלושין מן הקרקע בכניסתה שלה וביציאתה שלו:

גמ׳ פשיטא ארעא ובתי ארעא בתי דיקלי בתי דיקלי ואילני דיקלי אילני וגופני אילני

אבא זרדתא ופירא דכוורי אמרי לה פירא ואמרי לה קרנא כללא דמילתא גזעו מחליף פירא אין גזעו מחליף קרנא

א״ר זירא א״ר אושעיא אמר ר׳ ינאי ואמרי לה אמר ר׳ אבא א״ר אושעיא א״ר ינאי הגונב

דף עט עמוד ב

ולד בהמת מלוג משלם תשלומי כפל לאשה

כמאן לא כרבנן ולא כחנניה דתניא ולד בהמת מלוג לבעל ולד שפחת מלוג לאשה וחנניה בן אחי יאשיה אמר עשו ולד שפחת מלוג כולד בהמת מלוג

אפי׳ תימא דברי הכל פירא תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן

בשלמא לחנניה היינו דלא חיישינן למיתה

אלא רבנן אי חיישי למיתה אפי׳ ולד בהמת מלוג נמי לא ואי לא חיישי למיתה אפילו ולד שפחת מלוג נמי

לעולם חיישי למיתה ושאני בהמה דאיכא עורה

אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה אמר רבא אמר רב נחמן אע״ג דאמר שמואל הלכה כחנניה מודה חנניה שאם נתגרשה נותנת דמים ונוטלתן מפני שבח בית אביה

אמר רבא אמר רב נחמן הכניסה לו עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ודקל לפירותיו אוכל והולך עד שתכלה הקרן א״ר נחמן עיילא ליה גלימא פירא הוי מכסי ביה ואזיל עד דכליא

כמאן כי האי תנא דתניא המלח והחול הרי זה פירות פיר של גפרית מחפורת של צריף ר״מ אומר קרן וחכ״א פירות:

ר״ש אומר מקום שיפה כחו: ר״ש היינו ת״ק אמר רבא מחוברין בשעת יציאה איכא בינייהו:

מתני׳ נפלו לה עבדים ושפחות זקנים ימכרו וילקח מהן קרקע והוא אוכל פירות רשב״ג אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ר׳ יהודה אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה:

גמ׳ אמר רב כהנא אמר רב מחלוקת שנפלו בשדה שלה אבל בשדה שאינה שלה דברי הכל תמכור משום דקא כליא קרנא

מתקיף לה רב יוסף הרי עבדים ושפחות דכי שדה שאינה שלה דמי ופליגי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב כהנא אמר רב מחלוקת בשדה שאינה שלה אבל בשדה שלה דברי הכל לא תמכור מפני שבח בית אביה:

מתני׳ המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול:

גמ׳ וכמה קימעא אמר רבי אסי אפילו גרוגרת אחת והוא שאכלה דרך כבוד אמר

דף פ עמוד א

רבי אבא אמרי בי רב אפי׳ שיגרא דתמרי בעי רב ביבי חובצא דתמרי מאי תיקו

לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר בכדינר

אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות רב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים ה״ז חזקה

א״ר יעקב אמר רב חסדא המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי מ״ט עבדו בה רבנן תקנתא כי היכי דלא ניפסדינהו:

ההיא איתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי בי חוזאי אזיל גברא אפיק שית מאה אייתי ארבע מאה בהדי דקאתי איצטריך ליה חד זוזא ושקל מנייהו אתא לקמיה דר׳ אמי א״ל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל

אמרו ליה רבנן לר׳ אמי ה״מ היכא דקאכיל פירא הא קרנא קאכיל והוצאה היא א״כ הוה ליה הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול:

ישבע כמה הוציא ויטול: א״ר אסי והוא שיש שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא אמר אביי שאם היה שבח יתר על הוצאה נוטל את ההוצאה בלא שבועה

א״ל רבא א״כ אתי לאיערומי אלא אמר רבא שאם היתה הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח ובשבועה

איבעיא להו בעל שהוריד אריסין תחתיו מהו אדעתא דבעל נחית איסתליק ליה בעל איסתליקו להו או דלמא אדעתא דארעא נחית וארעא כי קיימא לאריסי קיימא

מתקיף לה רבא בר רב חנן מ״ש מהיורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה

התם ליכא איניש דטרח הכא איכא בעל דטרח

מאי הוי עלה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינן אי בעל אריס הוא איסתלק ליה בעל אסתלקו להו אי בעל לאו אריס הוא ארעא לאריסי קיימא

איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו מי אמרינן מאי דקני (לה) אקני או דלמא כי תקינו ליה רבנן פירות לבעל

דף פ עמוד ב

משום רווח ביתא אבל לזבוני לא יהודה מר בר מרימר משמיה דרבא אמר מה שעשה עשוי רב פפא אמר משמי׳ דרבא לא עשה ולא כלום

אמר רב פפא הא דיהודה מר בר מרימר לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר דההיא איתתא דעיילה ליה לגברא תרתי אמהתא אזל גברא נסיב איתתא אחריתי עייל לה חדא מנייהו

אתאי לקמיה דרבא צווחה לא אשגח בה מאן דחזא סבר משום דסבר מה שעשה עשוי ולא היא משום רווח ביתא והא קא רווח

והלכתא בעל שמכר קרקע לפירות לא עשה ולא כלום מ״ט אביי אמר חיישינן שמא תכסיף רבא אמר משום רווח ביתא

מאי בינייהו איכא בינייהו ארעא דמקרב למתא אי נמי בעל אריס הוא אי נמי זוזי וקא עביד בהו עיסקא:

מתני׳ שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב״ש וב״ה שמוכרת ונותנת וקיים

מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה ב״ש אומרים יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב״ה אומרי׳ נכסים בחזקתן וכתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב

הניח אחיו מעות ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

המחוברין בקרקע אמר ר״מ שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

וחכ״א פירות המחוברין בקרקע שלו התלושין מן הקרקע כל הקודם זכה בהן קדם הוא זכה קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר בלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון

לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

גירשה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובה בלבד:

גמ׳ איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברה יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה או דלמא יורשי האב קברי לה דקא ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה

דף פא עמוד א

יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה אמר אביי אף אנן נמי תנינא אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ומעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה ואיזוהי אלמנה שיש לה שני יורשין הוי אומר זו שומרת יבם

אמר רבא ולימא אח אני יורש אשתו אין אני קובר אמר ליה אביי משום דבאין עליו משני צדדין אם אחיו יורש יקבור את אשתו אם אינו קובר את אשתו יתן כתובתה

אמר ליה הכי קא אמינא אח אני יורש את אשתו אין אני קובר ואי משום כתובה לא ניתנה כתובה לגבות מחיים

מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה בית שמאי ושמעינן להו לב״ש דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי

דתנן מתו בעליהן עד שלא שתו בש״א נוטלות כתובה ולא שותות ובה״א או שותות או לא נוטלות כתובה

או שותות (במדבר ה, טו) והביא האיש את אשתו אל הכהן אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובה

בית שמאי אומרים נוטלות כתובה ולא שותות ואמאי ספיקא הוא ספק זנאי ספק לא זנאי וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי

קסברי בית שמאי שטר העומד לגבות כגבוי דמי

והא בעינן כשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וליכא

אמר רב אשי יבם נמי כאחר דמי:

שלח ליה רבא לאביי ביד רב שמעיה בר זירא ומי נתנה כתובה לגבות מחיים

והתניא ר׳ אבא אומר שאלתי את סומכוס הרוצה שימכור בנכסי אחיו כיצד הוא עושה אם כהן הוא יעשה סעודה ויפייס אם ישראל הוא מגרש בגט ויחזיר

דף פא עמוד ב

ואי סלקא דעתין נתנה כתובה לגבות מחיים נייחד לה שיעור כתובה והשאר ליזבין ולטעמיך ולותבה ממתני׳ לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת ליך על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

התם עצה טובה קא משמע לן דאי לא תימא הכי סיפא דקתני וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת ליך על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובת אשתו אי בעי ליה לזבוני הכא נמי דלא מצי מזבין אלא עצה טובה קמשמע לן הכא נמי עצה טובה קמ״ל

אלא דרבי אבא קשיא דרבי אבא נמי לא קשיא משום איבה

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפומבדיתא בעי אחוה למפסלה לה בגיטא מיניה

א״ל מאי דעתיך משום נכסי אנא בנכסי פליגנא לך

אמר רב יוסף כיון דאמור רבנן לא ליזבין אע״ג דזבין לא הוה זביניה זביני דתניא מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסים במאה מנה אף על פי שכתובתה אינה אלא מנה לא ימכור שכל נכסיו אחראין לכתובתה

אמר ליה אביי וכל היכא דאמור רבנן לא ליזבין אע״ג דזבין לא הוה זביניה זביני והתנן בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים שלחוה לקמיה דר׳ חנינא בר פפי שלחה כדרב יוסף

אמר אביי אטו ר׳ חנינא בר פפי כיפי תלה לה שלחוה לקמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי שלחה כדאביי ואי אמר בה רב יוסף טעמא אחרינא שלחו לי

נפק רב יוסף דק ואשכח דתניא הרי שהיה נושה באחיו ומת והניח שומרת יבם לא יאמר הואיל ושאני יורש החזקתי אלא מוציאין מיבם ויקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

א״ל אביי דלמא דטבא ליה עבדו ליה א״ל תנא תני מוציאין ואת אמרת דטבא ליה עבדו ליה

הדור שלחוה קמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי אמר להו הכי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן זו אינה משנה

מאי טעמא אילימא משום דהוו להו מטלטלי ומטלטלי לכתובה לא משעבדי דלמא רבי מאיר היא דאמר מטלטלי משעבדי לכתובה

ואלא משום דאמר לה את לאו בעלת דברים דידי את

דף פב עמוד א

דלמא רבי נתן היא דתניא ר׳ נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת״ל (במדבר ה, ז) ונתן לאשר אשם לו

אלא לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה אלא אי כרבי מאיר אי כר׳ נתן

אמר רבא א״כ היינו דשמענא ליה לאביי דאמר זו אינה משנה ולא ידענא מאי היא:

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה במתא מחסיא בעא אחוה למיפסלה בגיטא מיניה אמר ליה מאי דעתיך אי משום נכסי אנא בנכסי פליגנא לך אמר ליה מסתפינא דעבדת לי כדעביד פומבדיתאה רמאה אמר ליה אי בעית פלוג לך מהשתא

אמר מר בר רב אשי אע״ג דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן האומר לחבירו לך ומשוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך אלא לאחר שלשים יום לאחר ל׳ יום קנה ואפי׳ עומדת באגם

התם בידו הכא לאו בידו

והא כי אתא רבין א״ר יוחנן לא קני לא קשיא הא דא״ל קני מעכשיו הא דלא אמר ליה קני מעכשיו

בעו מיניה מעולא יבם ואח״כ חילק מהו לא עשה ולא כלום חילק ואח״כ יבם מהו לא עשה ולא כלום

מתקיף לה רב ששת השתא יבם ואח״כ חילק לא עשה ולא כלום חילק ואח״כ יבם מבעיא שני מעשים הוו

כי אתא רבין אמר ר״ל בין יבם ואח״כ חילק בין חילק ואח״כ יבם לא עשה ולא כלום והלכתא לא עשה ולא כלום:

וחכ״א פירות המחוברים לקרקע שלו: אמאי והא כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובתה אמר ריש לקיש תני שלה:

כנסה הרי היא כאשתו: למאי הלכתא אמר רבי יוסי בר׳ חנינא לומר שמגרשה בגט ומחזירה מגרשה בגט פשיטא

מהו דתימא (דברים כה, ה) ויבמה אמר רחמנא ועדיין יבומין הראשונים עליה לא תיסגי לה בגט אלא בחליצה קא משמע לן

מחזירה פשיטא

דף פב עמוד ב

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עבדה והשתא תיקום עליה באיסור אשת אח קא משמע לן

ואימא הכי נמי אמר קרא (דברים כה, ה) ולקחה לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו:

בלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון: מאי טעמא אשה הקנו לו מן השמים

ואי לית לה מראשון אית לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:

לא יאמר לה הרי כתובתיך: מאי וכן

מהו דתימא התם הוא דלא כתב לה דקנאי ודקנינא אבל הכא דכתב לה דקנאי ודקנינא אימא סמכה דעתה קמ״ל:

גרשה אין לה אלא כתובתה: גרשה אין לא גרשה לא קא משמע לן כדרבי אבא:

החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובתה: החזירה מאי קא משמע לן תנינא המגרש את האשה ומחזירה על מנת כתובה ראשונה מחזירה

מהו דתימא אשתו הוא דאיהו כתב לה כתובה מיניה אבל יבמתו דלא איהו כתב לה היכא דגרשה ואהדרה אימא כתובתה מיניה קא משמע לן:

אמר רב יהודה בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והיו מזקינין ולא היו נושאין נשים עד שבא שמעון בן שטח ותיקן כל נכסיו אחראין לכתובתה:

תניא נמי הכי בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והיו מזקינין ולא היו נושאין נשים התקינו שיהיו מניחין אותה בבית אביה ועדיין כשהוא כועס עליה אומר לה לכי אצל כתובתיך

התקינו שיהיו מניחין אותה בבית חמיה עשירות עושות אותה קלתות של כסף ושל זהב עניות היו עושות אותה עביט של מימי רגלים

ועדיין כשכועס עליה אומר לה טלי כתובתיך וצאי עד שבא שמעון בן שטח ותיקן שיהא כותב לה כל נכסי אחראין לכתובתה:

הדרן עלך האשה

דף פג עמוד א

מתני׳ **הכותב** לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה אם כן למה כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך שאם מכרה ונתנה קיים

כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן הרי זה אינו אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה ר׳ יהודה אומר לעולם אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן עד עולם

כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן בחייך ובמותך אינו אוכל פירות בחייה ואם מתה אינו יורשה רשב״ג אומר אם מתה יירשנה מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל:

גמ׳ תני רבי חייא האומר לאשתו

וכי כתב לה הכי מאי הוי והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום

אמרי דבי רבי ינאי בכותב לה ועודה ארוסה כדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא יירשנה וכדרבא דאמר רבא האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו

מאי כגון זו כדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה

אי הכי אפילו נשואה נמי

אמר אביי נשואה ידו כידה רבא אמר ידו עדיפא מידה נפקא מינה לשומרת יבם

איבעיא להו קנו מידו מהו אמר רב יוסף מדין ודברים קנו מידו רב נחמן אמר מגופה של קרקע קנו מידו אמר אביי מסתברא מילתא דרב יוסף

דף פג עמוד ב

בעורר אבל בעומד מגופה של קרקע קנו מידו

אמר אמימר הלכתא מגופה של קרקע קנו מידו אמר ליה רב אשי לאמימר בעורר או בעומד למאי נפקא מינה לכדרב יוסף אמר ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי:

אם כן למה כתב לה וכו׳: ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה

ואימא מפירי אמר אביי בוצינא טב מקרא

ואימא מירושה אמר אביי מיתה שכיחא מכירה לא שכיחא וכי מסליק איניש נפשיה ממילתא דלא שכיחא ממילתא דשכיחא לא מסליק איניש נפשיה רב אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן בנכסייך ולא לאחר מיתה:

רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות: תנו רבנן אלו הן פירות ואלו הן פירי פירות הכניסה לו קרקע ועשתה פירות הרי הן פירות מכר פירות ולקח מהן קרקע ועשתה פירות הרי הן פירי פירות

איבעיא להו לרבי יהודה פירי פירות דוקא או דלמא עד עולם דוקא או דלמא תרוייהו דוקא

אם תמצי לומר פירי פירות דוקא עד עולם למה לי הא קמ״ל כיון דכתב לה פירי פירות כמאן דכתב לה עד עולם דמי

ואם תמצי לומר עד עולם דוקא פירי פירות למה לי הא קמ״ל אע״ג דכתב לה פירי פירות אי כתב לה עד עולם אין אי לא לא

ואם תמצי לומר תרוייהו דוקא תרתי למה לי צריכא דאי כתב לה פירי פירות ולא כתב לה עד עולם הוה אמינא פירי פירות הוא דלא אכיל אבל פירא דפירי פירות אכיל להכי איצטריך עד עולם ואי כתב לה עד עולם ולא כתב לה פירי פירות הוה אמינא לעולם אפירות קאי להכי איצטריך פירי פירות:

איבעיא להו כתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירי פירות מהו שיאכל פירות מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה או דלמא מכל מילי סליק נפשיה

פשיטא דמכל מילי סליק נפשיה דאי אמרת מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה כיון דאכלינהו לפירות פירי פירות מהיכא

וליטעמיך הא דתנן רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות כו׳ כיון דאכלינהו לפירי פירי פירות מהיכא אלא בדשיירא הכא נמי בדשייר:

רבן שמעון בן גמליאל אומר כו׳: אמר רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ולא מטעמיה

מאי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ולא מטעמיה אילימא הלכה כרשב״ג דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רשב״ג סבר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר תנאו קיים וקסבר ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה

דף פד עמוד א

וסבר רב תנאו קיים והא איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה

אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר מתה יירשנה ורב סבר מתה לא יירשנה

האי מטעמיה ולא כהילכתיה הוא

אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר בדאורייתא תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים ורב סבר אפילו בדרבנן תנאו בטל

האי כטעמיה וכהילכתיה הוא ורב מוסיף הוא

אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר ירושת הבעל דאורייתא וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה

ורב סבר ירושת הבעל דרבנן והתנן רבי יוחנן בן ברוקא אומר היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה וינכה להן מן הדמים

והוינן בה מאי קסבר אי קסבר ירושת הבעל דאורייתא אמאי יחזיר ואי דרבנן דמים מאי עבידתייהו

ואמר רב לעולם קסבר ירושת הבעל דאורייתא וכגון שהורישתו אשתו בית הקברות משום פגם משפחה אמור רבנן לישקול דמי וליהדר

ומאי ינכה להן מן הדמים דמי קבר אשתו כדתניא המוכר קברו ודרך קברו מעמדו ומקום הספידו באין בני משפחה וקוברין אותו בעל כרחו משום פגם משפחה

רב לטעמיה דרבי יוחנן בן ברוקא קאמר וליה לא סבירא ליה:

מתני׳ מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשין שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה

הניח פירות תלושין מן הקרקע כל הקודם בהן זכה בהן זכתה אשה יותר מכתובתה ובעל חוב יותר על חובו המותר רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשין שכולם צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה:

גמ׳ למה לי למיתני מלוה למה לי למיתני פקדון צריכא דאי תנא מלוה בהא קאמר רבי טרפון משום דמלוה להוצאה ניתנה אבל פקדון דאיתיה בעיניה אימא מודי ליה לרבי עקיבא

ואי תנא הא בהא קאמר רבי עקיבא אבל בהך אימא מודי לרבי טרפון צריכא:

מאי לכושל רבי יוסי ברבי חנינא אומר לכושל שבראיה רבי יוחנן אמר לכתובת אשה משום חינא

כתנאי ר׳ בנימין אומר לכושל שבראיה והוא כשר רבי אלעזר אומר לכתובת אשה משום חינא:

הניח פירות התלושין: ורבי עקיבא מאי איריא מותר כולהו נמי דיורשין הוו אין הכי נמי ואיידי דאמר רבי טרפון מותר תנא איהו נמי מותר

דף פד עמוד ב

ור״ע תפיסה לא מהניא כלל אמר רבא אמר רב נחמן והוא שתפס מחיים

ולרבי טרפון דמנחי היכא רב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים אבל בסימטא לא ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו אפי׳ בסימטא

דון דייני כר׳ טרפון ואהדריה ר״ל לעובדא מינייהו אמר ליה רבי יוחנן עשית כשל תורה

לימא בהא קמיפלגי דמ״ס טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר טעה בדבר משנה אינו חוזר

לא דכ״ע טעה בדבר משנה חוזר והכא בהא קמיפלגי מר סבר הלכה כר״ע מחבירו ולא מרבו ומר סבר הלכה אפי׳ מרבו

ואיבעית אימא דכ״ע הלכה כר״ע מחבירו ולא מרבו והכא בהא קמיפלגי מר סבר רבי טרפון רבו הוה ומ״ס חבירו הוה

ואיבעית אימא דכולי עלמא חבירו הוה והכא בהא קמיפלגי מר סבר הלכה איתמר ומר סבר מטין איתמר

קריביה דר׳ יוחנן תפוס פרה דיתמי מסימטא אתו לקמיה דר׳ יוחנן אמר להו שפיר תפסתוה אתו לקמיה דרבי שמעון בן לקיש אמר להו זילו אהדור אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו מה אעשה שכנגדי חלוק עלי

ההוא בקרא דיתמי דתפסי תורא מיניה בע״ח אמר מחיים תפיסנא ליה ובקרא אמר לאחר מיתה תפסיה אתו לקמיה דרב נחמן אמר ליה אית לך סהדי דתפסיה אמר ליה לאו אמר ליה מגו דיכול למימר לקוח הוא בידי יכול נמי למימר מחיים תפיסנא ליה

והאמר ר״ל הגודרות אין להן חזקה שאני תורא דמסירה לרועה

דבי נשיאה תפוס אמתא דיתמי מסימטא יתיב ר׳ אבהו ור׳ חנינא בר פפי ור׳ יצחק נפחא ויתיב רבי אבא גבייהו אמר להו שפיר תפסיתוה אמר להו ר׳ אבא משום דבי נשיאה נינהו מחנפיתו להו והא דון דייני כר׳ טרפון ואהדריה ריש לקיש עובדא מינייהו

יימר בר חשו הוה מסיק ביה זוזי בההוא גברא שכיב ושביק ארבא א״ל לשלוחיה זיל תפסה ניהליה אזל תפסה פגעו ביה רב פפא ורב הונא ברי׳ דרב יהושע אמרו ליה את תופס לב״ח במקום שחב לאחרים ואמר רבי יוחנן התופס לבע״ח במקום שחב לאחרים

דף פה עמוד א

לא קנה תפסוה אינהו רב פפא מימלח מלוחי רב הונא בריה דרב יהושע ממתח לה באשלא מר אמר אנא קנינא לה לכולה ומר אמר אנא קנינא לה לכולה

פגע בהו רב פנחס בר אמי אמר להו רב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברה״ר אמר להו אנן נמי מחריפותא דנהרא תפיסנא

אתו לקמיה דרבא אמר להו קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי הכי אמר רב נחמן והוא שתפסה מחיים

אבימי בריה דרבי אבהו הוו מסקי ביה זוזי בי חוזאי שדרינהו ביד חמא בריה דרבה בר אבהו אזל פרעינהו אמר להו הבו לי שטרא אמרו ליה סיטראי נינהו

אתא לקמיה דרבי אבהו א״ל אית לך סהדי דפרעתינהו אמר ליה לא אמר ליה מיגו דיכולין לומר לא היו דברים מעולם יכולין נמי למימר סיטראי נינהו

לענין שלומי שליח מאי אמר רב אשי חזינן אי א״ל שקול שטרא והב זוזי משלם הב זוזי ושקול שטרא לא משלם

ולא היא בין כך ובין כך משלם דא״ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי:

ההיא איתתא דהוו מיפקדי גבה מלוגא דשטרי אתו יורשים קא תבעי ליה מינה אמרה להו מחיים תפיסנא להו אתאי לקמי׳ דרב נחמן אמר לה אית ליך סהדי דתבעוה מיניך מחיים ולא יהבית ניהליה א״ל לא א״כ הוי תפיסה דלאחר מיתה ותפיסה דלאחר מיתה לא כלום היא

ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא בה דחשודה אשבועה אפכה רבא לשבועה אשכנגדה

זימנין הוו יתבי קמיה רב פפא ורב אדא בר מתנא אייתו ההוא שטרא גביה א״ל רב פפא ידענא ביה דשטרא פריעא הוא א״ל איכא איניש אחרינא בהדי׳ דמר א״ל לא א״ל אע״ג דאיכא מר עד אחד לאו כלום הוא

א״ל רב אדא בר מתנא ולא יהא רב פפא כבת רב חסדא בת רב חסדא קים לי בגווה מר לא קים לי בגוויה

אמר רב פפא השתא דאמר מר קים לי בגוויה מילתא היא כגון אבא מר ברי דקים לי בגוויה קרענא שטרא אפומיה

קרענא ס״ד אלא מרענא שטרא אפומיה

ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרב ביבי בר אביי אמר להו ההוא בע״ד תיתי ותישתבע במתא אפשר דמיכספא ומודיא אמרה להו כתבו לי זכוותא דכי משתבענא יהבי לי אמר להו רב ביבי בר אביי כתבו לה

אמר רב פפי משום דאתיתו ממולאי אמריתו מילי מוליתא

הא אמר רבא האי אשרתא דדייני דמיכתבא מקמי דנחוו סהדי אחתימות ידייהו פסולה אלמא מיחזי כשיקרא ה״נ מיחזי כשיקרא

וליתא מדרב נחמן דאמר רב נחמן אומר היה ר״מ אפי׳ מצאו באשפה וחתמו ונתנו לה כשר ואפי׳ רבנן לא פליגי עליה דר׳ מאיר אלא בגיטי נשים דבעינן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות מודו ליה

דאמר רב אסי אמר ר׳ יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו טעמא דנמחל שיעבודו אבל למיחזי

דף פה עמוד ב

כשיקרא לא חיישינן

ההוא גברא דאפקיד שב מרגניתא דציירי בסדינא בי רבי מיאשא בר בריה דר׳ יהושע בן לוי שכיב ר׳ מיאשא ולא פקיד אתו לקמיה דר׳ אמי א״ל חדא דידענא ביה בר׳ מיאשא בר בריה דר׳ יהושע בן לוי דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא

ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל ונפיק להתם אבל רגיל דעייל ונפיק להתם אימא איניש אחרינא אפקיד ואיהו מיחזא חזא

ההוא גברא דאפקיד כסא דכספא בי חסא שכיב חסא ולא פקיד אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו ידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל ונפיק להתם אבל רגיל דעייל ונפיק להתם אימר איניש אחרינא אפקיד ואיהו מיחזא חזא

ההוא דאפקיד מטכסא בי רב דימי אחוה דרב ספרא שכיב רב דימי ולא פקיד אתא לקמיה דרבי אבא אמר להו חדא דידענא ביה ברב דימי דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל ונפיק להתם אבל רגיל דעייל ונפיק להתם אימא איניש אחרינא אפקיד ואיהו מיחזא חזא

ההוא דאמר להו נכסיי לטוביה שכיב אתא טוביה א״ר יוחנן הרי בא טוביה

אמר טוביה ואתא רב טוביה לטוביה אמר לרב טוביה לא אמר ואי איניש דגיס ביה הא גיס ביה אתו שני טוביה שכן ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם קרוב ות״ח ת״ח קודם

איבעיא להו שכן וקרוב מאי ת״ש (משלי כז, י) טוב שכן קרוב מאח רחוק שניהם קרובים ושניהם שכנים ושניהם חכמים שודא דדייני

א״ל רבא לבריה דרב חייא בר אבין תא אימא לך מילתא מעליותא דהוה אמר אבוך הא דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש מוחל מודה שמואל במכנסת שטר חוב לבעלה וחזרה ומחלתו שאינו מחול מפני שידו כידה:

קריבתיה דרב נחמן זבינתה לכתובתה בטובת הנאה איגרשה ושכיבה אתו קא תבעי לה לברתה אמר להו רב נחמן ליכא דליסבא לה עצה

דף פו עמוד א

תיזיל ותיחלה לכתובתה דאמה לגבי אבוה ותירתה מיניה שמעה אזלה אחילתה

אמר רב נחמן עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר (ישעיהו נח, ז) ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר אדם חשוב שאני:

גופא אמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי׳ יורש מוחל אמר רב הונא בריה דרב יהושע ואי פקח הוא מקרקש ליה זוזי וכתב ליה שטרא בשמיה:

אמר אמימר מאן דדאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי שטרא מעליא מאן דלא דאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי ניירא בעלמא

הוה עובדא וכפייה רפרם לרב אשי ואגבי ביה כי כשורא לצלמי:

אמר אמימר משמיה דרב חמא האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה ובע״ח ואית ליה ארעא ואית ליה זוזי לבעל חוב מסלקינן ליה בזוזי לאשה מסלקינן לה בארעא האי כי דיניה והאי כי דיניה

ואי לא איכא אלא חד ארעא ולא חזיא אלא לחד לבעל חוב יהבינן ליה לאשה לא יהבינן לה מאי טעמא יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא

אמר ליה רב פפא לרב חמא ודאי דאמריתו משמיה דרבא האי מאן דמסקי ביה זוזי ואית ליה ארעא ואתא בעל חוב וקא תבע מיניה ואמר ליה זיל שקול מארעא אמרינן ליה זיל זבין את ואייתי הב ליה א״ל לא

אימא לי גופא דעובדא היכי הוה א״ל תולה מעותיו בעובד כוכבים הוה הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן

א״ל רב כהנא לרב פפא לדידך דאמרת פריעת בעל חוב מצוה אמר לא ניחא לי דאיעביד מצוה מאי א״ל תנינא במה דברים אמורים במצות לא תעשה אבל במצות עשה כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה

דף פו עמוד ב

מכין אותו עד שתצא נפשו:

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום והלכה והניחתו בצידי רשות הרבים מהו

אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל דרב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים וצידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו

אדרבה מגורשת מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום קנה ואפילו עומדת באגם מאי לאו היינו אגם והיינו צידי רשות הרבים לא אגם לחוד וצידי רשות הרבים לחוד

איכא דאמרי אמר ליה מגורשת מדרב נחמן וצידי רשות הרבים כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו צידי רשות הרבים לא רשות הרבים לחוד וצידי רשות הרבים לחוד:

מתני׳ המושיב את אשתו חנוונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה ר׳ אליעזר אומר אפילו על פילכה ועל עיסתה:

גמ׳ איבעיא להו ר׳ אליעזר על ידי גלגול קאמר או לכתחלה קאמר

ת״ש אמרו לו לרבי אליעזר אין אדם דר עם נחש בכפיפה אי אמרת בשלמא לכתחלה שפיר אלא אי אמרת ע״י גלגול מאי נפקא לה מינה

דאמרה ליה כיון דקדייקת בתראי כולי האי לא מצינא דאדור בהדך

ת״ש הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנוונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה לא הושיבה חנוונית ולא מינה אפוטרופיא אינו יכול להשביעה

רבי אליעזר אומר אע״פ שלא הושיבה חנוונית ולא מינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה שלא נעשית אפוטרופיא שעה אחת בחיי בעלה על פילכה ועל עיסתה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה שמע מינה לכתחלה שמע מינה:

מתני׳ כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך אין יכול להשביעה אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה

נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך אינו יכול להשביעה לא היא ולא יורשיה ולא את הבאים ברשותה אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה

נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה

הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופיא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר:

גמ׳ שבועה מאי עבידתה אמר רב יהודה אמר רב

דף פז עמוד א

על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה ר״נ אמר רבה בר אבוה על הפוגמת כתובתה

אזל רב מרדכי אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי בשלמא למ״ד על הפוגמת כתובתה דמסקא אדעתה דלמא מצטרכי לי זוזי ושקילנא מכתובתאי וא״ל כתוב לי דלא משבעת לי אלא למ״ד על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה איהי מי הות ידעה דמותיב לה אפוטרופיא דאמרה לי׳ כתוב לי דלא משבעת לי

א״ל אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופי׳ יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על שעבר

שעבר מאי עבידתיה א״ר יהודה אמר רב על אפוטרופיא שנעשית בחיי הבעל

אבל בין מיתה לקבורה משבעינן לה ורב מתנא אמר אפילו בין מיתה לקבורה לא משבעינן לה דאמרי נהרדעי לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא

אמר רבה א״ר חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין אין משביעין אותה ה״ק לה מנקית משבועתא

ורב יוסף אמר רבי חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין משביעין אותה ה״ק לה נקי נפשך בשבועתא

שלח ר׳ זכאי למר עוקבא בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר בנכסי הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה

אמר רב נחמן אמר שמואל משום אבא שאול בן אימא מרים בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה

ואיכא דאמרי לה מתניתא אבא שאול בן אימא מרים אמר בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין נקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כבן אימא מרים:

מתני׳ הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה מנכסי יתומים ומנכסים משועבדים ושלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה

הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה

עד אחד מעידה שהיא פרועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה

מנכסים משועבדים כיצד מכר נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה

מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומים והיא נפרעת מן היתומים לא תפרע אלא בשבועה

ושלא בפניו כיצד הלך לו למדינת הים והיא נפרעת שלא בפניו אינה נפרעת אלא בשבועה

דף פז עמוד ב

ר׳ שמעון אומר כל זמן שהיא תובעת כתובתה היורשין משביעין אותה ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה:

גמ׳ סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דקא טעין מאתים וקא מודה ליה במאה הויא ליה הודאה במקצת הטענה וכל המודה במקצת הטענה ישבע

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות

אלא אמר רבא מדרבנן דפרע דייק דמיפרע לא דייק ורמו רבנן שבועה עלה כי היכי דתידוק

איבעיא להו פוגמת כתובתה בעדים מהו אם איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה או דלמא איתרמויי איתרמי ליה

ת״ש כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין ואלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה וחנוני על פנקסו והפוגם שטרו שלא בעדים שלא בעדים אין בעדים לא

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בעדים דודאי צריכה שבועה אבל שלא בעדים אימא תיהוי כמשיב אבידה ותשקול בלא שבועה קמ״ל

איבעיא להו הפוגמת כתובתה פחות פחות משוה פרוטה מהו מי אמרינן כיון דקא דייקא כולי האי קושטא קא אמרה או דלמא איערומי קא מערמא תיקו

איבעיא להו פוחתת כתובתה מהו מי אמרינן היינו פוגמת או דלמא פוגמת מודיא במקצת הא לא קא מודיא במקצת

ת״ש פוחתת תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה

במאי גביא בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא אמר רבא בריה דרבה באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו:

עד אחד מעידה שהיא פרועה: סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דכתיב (דברים יט, טו) לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה ואמר מר כל מקום שהשנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות

אלא אמר רבא מדרבנן כדי להפיס דעתו של בעל

אמר רב פפא

דף פח עמוד א

אי פיקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא יהיב לה כתובתה באפי חד סהדא וסמיך סהדא קמא אסהדא בתרא ומוקים להו להנך קמאי במלוה

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי היאך סמיך סהדא קמא אסהדא בתרא אלא אמר רב שישא בריה דרב אידי יהיב לה כתובתה באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומוקים לה להנך קמאי בהלואה

מתקיף לה רב אשי אכתי יכולה למימר ב׳ כתובות הואי אלא אמר רב אשי הוא דמודע להו:

מנכסים משועבדים: תנן התם וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה

ממאן אילימא מלוה השתא אביהן שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה אלא ה״ק וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה

א״ר זריקא אמר רב יהודה לא שנו אלא שאמרו יתומים אמר לנו אבא לויתי ופרעתי אבל אמרו אמר לנו אבא לא לויתי אף בשבועה לא יפרעו

מתקיף לה רבא אדרבה כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי

אלא אי אתמר הכי אתמר א״ר זריקא אמר רב יהודה לא שנו אלא שאמרו יתומים אמר לנו אבא לויתי ופרעתי אבל אמרו אמר לנו אבא לא לויתי נפרעין שלא בשבועה שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי:

ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה: אמר רב אחא שר הבירה מעשה בא לפני רבי יצחק באנטוכיא ואמר לא שנו אלא לכתובת אשה משום חינא אבל בעל חוב לא

ורבא אמר רב נחמן אפי׳ בעל חוב שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב במדינת הים ואתה נועל דלת בפני לווין:

ר״ש אומר כל זמן שתובעת כתובתה וכו׳: ר״ש אהייא אמר ר׳ ירמיה אהא ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה לא שנא למזוני ולא שנא לכתובה ואתא ר׳ שמעון למימר כל זמן שתובעת כתובתה יורשיה משביעין אותה

דף פח עמוד ב

אינה תובעת כתובתה אין יורשין משביעין אותה וקמיפלגי בפלוגתא דחנן ובני כהנים גדולים דתנן מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אומר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה

נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף ר״ש כחנן רבנן כבני כהנים גדולים

מתקיף לה רב ששת האי יורשין משביעין אותה בית דין משביעין אותה מיבעי ליה

אלא אמר רב ששת אהא הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזר׳ לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשים משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופיא יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר ואתא ר״ש למימר כל זמן שתובעת כתובתה יורשין משביעין אותה אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה

וקמיפלגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן דתנן אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו בית דין לא ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים מינוהו בית דין ישבע מינהו אבי יתומים לא ישבע

ר״ש כאבא שאול ורבנן כרבנן

מתקיף לה אביי האי כל זמן שתובעת כתובתה אם תובעת מיבעי ליה

אלא אמר אביי אהא כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך אינו יכול להשביעה כו׳ נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאין ברשותך אין יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאין ברשותו לא היא ולא יורשיה ולא הבאין ברשותה ואתא ר״ש למימר כל זמן שתובעת כתובתה יורשין משביעין אותה

וקמיפלגי בפלוגתא דאבא שאול בן אימא מרים ורבנן ר״ש כאבא שאול ורבנן כרבנן

מתקיף לה רב פפא התינח כל זמן שתובעת כתובתה אינה תובעת כתובתה מאי איכא למימר

אלא אמר רב פפא לאפוקי מדר״א ומחלוקתו׃

מתני׳ הוציאה גט ואין עמו כתובה

דף פט עמוד א

גובה כתובתה

כתובה ואין עמה גט היא אומרת אבד גיטי והוא אומר אבד שוברי וכן בעל חוב שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול הרי אלו לא יפרעו

רשב״ג אומר מן הסכנה ואילך אשה גובה כתובתה שלא בגט ובעל חוב גובה שלא בפרוזבול׃

גמ׳ ש״מ כותבין שובר דאי אין כותבין שובר ליחוש דלמא מפקא לה לכתובתה וגביא בה

אמר רב במקום שאין כותבין כתובה עסקי׳ ושמואל אמר אף במקום שכותבין כתובה

ולשמואל כותבין שובר אמר רב ענן לדידי מיפרשא לי מיניה דמר שמואל במקום שאין כותבין ואמר כתבתי עליו להביא ראיה במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראיה

ואף רב הדר ביה דאמר רב בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין גט גובה עיקר כתובה גובה תוספת וכל הרוצה להשיב יבא וישיב

תנן כתובה ואין עמה גט היא אומרת אבד גיטי והוא אומר אבד שוברי וכן בע״ח שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול הרי אלו לא יפרעו

בשלמא לשמואל מוקי לה במקום שאין כותבין ואמר כתבתי דאמרי׳ ליה אייתי ראיה ואי לא מייתי ראיה אמרינן ליה זיל פרעיה

אלא לרב נהי דעיקר לא גביא תוספת מיהא תיגבי

אמר רב יוסף הכא במאי עסקינן כשאין שם עדי גירושין מיגו דיכול למימר לא גירשתיה

דף פט עמוד ב

יכול למימר גירשתיה ונתתי לה כתובתה

הא מדקתני סיפא רשב״ג אומר מן הסכנה ואילך אשה גובה כתובתה שלא בגט ובעל חוב שלא בפרוזבול בדאיכא עדי גירושין עסקינן דאי ליכא עדי גירושין במאי גביא

אלא כולה רשב״ג היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הרי אלו לא יפרעו בד״א כשאין שם עדי גירושין אבל יש שם עדי גירושין גביא תוספת ועיקר אי מפקא גיטא גביא ואי לא מפקא גיטא לא גביא

ומן הסכנה ואילך אע״ג דלא מפקא גיטא גביא שרשב״ג אומר מסכנה ואילך אשה גובה כתובתה שלא בגט ובעל חוב שלא בפרוזבול

אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב לדידך דאמרת גט גובה עיקר אלמנה מן הנשואין במאי גביא בעדי מיתה וליחוש דלמא גירשה ומפקא לגיטא וגביא ביה ביושבת תחת בעלה

ודלמא סמוך למיתה גירשה איהו הוא דאפסיד אנפשיה

אלמנה מן האירוסין במאי גביא בעדי מיתה וליחוש דלמא גירשה ומפקא גיטא וגביא

אלא במקום דלא אפשר כתבינן שובר דאי לא תימא הכי עדי מיתה גופייהו ניחוש דלמא מפקא עדי מיתה בהאי בי דינא וגביא והדר מפקא בבי דינא אחרינא וגביא אלא ודאי במקום דלא אפשר כתבינן שובר

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי אלמנה מן האירוסין מנלן דאית לה כתובה אילימא מהא נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין בין מן הנשואין גובה את הכל דלמא דכתב לה

וכ״ת אי כתב לה מאי למימרא לאפוקי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר שלא כתב לה אלא ע״מ שהוא כונסה

דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא דכתב לה משום הכי גובה את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה מאי גובה את הכל מנה מאתים הוא דאית לה

ואלא מדתני רב חייא בר אבין אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה

דלמא דכתב לה וכ״ת אי כתב לה מאי למימרא מתה אינו יורשה איצטריכא ליה

א״ל רב נחמן לרב הונא לרב דאמר גט גובה עיקר ליחוש דלמא מפקא גיטא בהאי בי דינא וגביא והדרא מפקא בבי דינא אחרינא וגביא וכי תימא דקרעינן ליה אמרה בעינא לאנסובי ביה

דקרעינן ליה וכתבינן אגביה גיטא דנן קרענוהי לאו משום דגיטא פסול הוא אלא דלא תיהדר ותיגבי ביה זמנא אחרינא:

מתני׳ שני גיטין ושתי כתובות גובה שתי כתובות

שתי כתובות וגט אחד או כתובה ושני גטין או כתובה וגט ומיתה אינה גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את אשתו והחזירה ע״מ כתובה הראשונה מחזירה:

גמ׳ אי בעיא בהאי גביא אי בעיא בהאי גביא

לימא תיהוי תיובתא דרב נחמן אמר שמואל דאמר ר״נ אמר שמואל שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטל שני את הראשון

לאו אתמר עלה אמר רב פפא ומודה רב נחמן דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה הכא נמי בדאוסיף לה

ת״ר הוציאה גט וכתובה ומיתה

דף צ עמוד א

אם גט קודם לכתובה גובה שתי כתובות כתובה קודמת לגט אינה גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את אשתו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה:

מתני׳ קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת שע״מ כן קיימה גר שנתגיירה אשתו עמו כתובתה קיימת שעל מנת כן קיימה:

גמ׳ אמר רב הונא לא שנו אלא מנה מאתים אבל תוספת אין לה ורב יהודה אמר אפי׳ תוספת יש לה

מיתיבי חידשו נוטלת מה שחידשו חידשו אין לא חידשו לא

אימא אף מה שחידשו והא לא תני הכי חידשו נוטלת מה שחידשו לא חידשו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה תיובתא דרב יהודה

רב יהודה מתניתין אטעיתיה הוא סבר כתובתה קיימת אכולה מילתא קאי ולא היא אעיקר כתובה קאי:

הדרן עלך הכותב לאשתו

מתני׳ **מי** שהיה נשוי שתי נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה

נשא את הראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה:

גמ׳ מדקתני הראשונה קודמת לשניה ולא קתני הראשונה יש לה והשניה אין לה מכלל דאי קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה

שמע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה

לעולם אימא לך מה שגבה לא גבה ומאי קודמת לגמרי קתני כדתנן בן קודם לבת

איכא דאמרי מדלא קתני אם קדמה שניה ותפסה אין מוציאין מידה מכלל דאי קדמה שניה ותפסה מפקינן מינה

שמע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה

לעולם אימא לך מה שגבה גבה איידי דתנא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה

דף צ עמוד ב

תנא נמי הראשונה קודמת לשניה:

נשא את הראשונה: שמע מינה תלת שמע מינה אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין ולא חיישינן לאינצויי

ממאי מדקתני שניה ויורשיה קודמים ליורשי ראשונה מיקדם הוא דקדמי הא איכא שקלי

ושמע מינה כתובה נעשית מותר לחברתה

ממאי מדלא קתני אם יש שם מותר דינר

ושמע מינה כתובת בנין דכרין לא טרפה ממשעבדי דאי סלקא דעתין טרפה ממשעבדי ליתו בני ראשונה ולטרפינהו לבני שניה

מתקיף לה רב אשי ממאי דלמא לעולם אימא לך אחת בחייו ואחת במותו אין להן כתובת בנין דכרין ומאי קודמין לנחלה קתני

וכי תימא יורשי הראשונה למה לי איידי דתנא שניה ויורשיה תנא נמי ליורשי הראשונה

ודקאמרת כתובה נעשית מותר לחברתה דלמא לעולם אימא לך אין כתובה נעשית מותר לחברתה והכא הוא דאיכא מותר דינר

ואחת בחייו ואחת במותו תנאי היא דתניא מתו אחת בחייו ואחת במותו בן ננס אומר יכולין בני הראשונה לומר לבני השניה בני בעלת חוב אתם טלו כתובת אמכם וצאו

ר׳ עקיבא אומר כבר קפצה נחלה מלפני בני הראשונה ונפלה לפני בני השניה

מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין ומר סבר אחת בחייו ואחת במותו אין להן כתובת בנין דכרין

אמר רבה אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי דכולי עלמא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין והכא בכתובה נעשית מותר לחברתה והוא הדין לבעל חוב קמיפלגי

מר סבר כתובה נעשית מותר לחברתה והוא הדין לבעל חוב ומר סבר אין כתובה נעשית מותר לחברתה והוא הדין לבעל חוב

ואמינא להו אנא בבעל חוב כולי עלמא לא פליגי דהוי מותר כי פליגי בכתובה

מתקיף לה רב יוסף אי הכי רבי עקיבא אומר כבר קפצה נחלה אם יש מותר דינר מיבעי ליה

אלא אמר רב יוסף באחת בחייו ואחת במותו קא מיפלגי

והני תנאי כי הני תנאי דתניא נשא את הראשונה ומתה נשא את השניה ומת הוא באין בניה של זו לאחר מיתה ונוטלין כתובת אמן ר״ש אומר אם יש מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו חולקין בשוה

מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין ומר סבר אחת בחייו ואחת במותו אין להם כתובת בנין דכרין

לא דכ״ע אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין

דף צא עמוד א

והכא בדינר מקרקעי קמיפלגי מר סבר מקרקעי אין מטלטלי לא ומר סבר אפילו מטלטלי

ומי מצית אמרת הכי והתנן ר״ש אומר אפי׳ יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות יתר על ב׳ כתובות דינר

אלא הכא בדינר משעבדי קמיפלגי מר סבר מבני חורין אין ממשעבדי לא ומר סבר אפי׳ ממשעבדי

אי הכי ר״ש אומר אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה

אלא בפחות מדינר קמיפלגי מר סבר דינר אין פחות מדינר לא ומר סבר אפילו פחות מדינר

והא ר״ש דינר קאמר וכי תימא איפוך ת״ק דמתני׳ נמי דינר קאמר

אלא כי הנך תרי לישנאי קמאי ואיפוך

אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה

בשלמא אי אשמעינן אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דיכרין ולא אשמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה הוה אמינא אי איכא מותר דינר אין אי לא לא

אלא לישמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה ואנא ידענא משום דאחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין

אי אשמעינן הכי הוה אמינא כגון שנשא שלש נשים ומתו שתים בחייו ואחת במותו והך דמיית לאחר מיתה יולדת נקבה היא ולאו בת ירושה היא

אבל אחת בחייו ואחת במותו והא דלאחר מיתה יולדת זכר היא אימא ליחוש לאינצויי קמ״ל:

מתני׳ מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא ויתומים מבקשין כתובת אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה

היה שם מותר דינר אלו נוטלים כתובת אמן ואלו נוטלים כתובת אמן

אם אמרו יתומים אנחנו מעלים על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין

היו שם נכסים בראוי אינן כבמוחזק

ר״ש אומר אפי׳ יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי הכתובות דינר:

גמ׳ ת״ר לזו אלף ולזו חמש מאות אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו יחלקו בשוה:

פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו מאי

ת״ש דניכסי דבי בר צרצור מועטין ונתרבו הוו ואתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו לא אשגחו

אמר להו אי לא מפייסיתו להו מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא שדרינהו לקמיה דרב נחמן אמר להן כשם שמרובין ונתמעטו

דף צא עמוד ב

זכו בהן יורשין כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין

(סימן אלף ומאה מצוה בכתובה יעקב זקף שדותיו בדברים עסיקין):

ההוא גברא דהוו מסקי ביה אלפא זוזי הוו ליה תרי אפדני זבינהו חדא בחמש מאה וחדא בחמש מאה אתא בעל חוב טרפא לחדא מינייהו הדר קטריף לאידך

שקל אלפא זוזי וקא אזיל לגביה א״ל אי שויא לך אלפא זוזי לחיי ואי לא שקיל אלפא זוזי ואיסתלק

סבר רמי בר חמא למימר היינו מתני׳ אם אמרו יתומים הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יפה דינר

א״ל רבא מי דמי התם אית להו פסידא ליתמי הכא מי אית ליה פסידא אלפא יהיב ואלפא שקיל

וטירפא בכמה כתבינן

רבינא אמר באלפא רב עוירא אמר בחמש מאה והלכתא בחמש מאה

ההוא גברא דהוו מסקי ביה מאה זוזי הוו ליה תרי קטיני דארעא חד זבינהו בחמשין וחד בחמשין אתא בעל חוב טרפא לחד מינייהו הדר אתא וקטריף לאידך

שקל ק׳ זוזי וקאזיל לגביה וא״ל אי שויא לך ק׳ זוזי לחיי ואי לא שקול ק׳ זוזי ואיסתלק

סבר רב יוסף למימר היינו מתני׳ אם אמרו יתומים כו׳ א״ל אביי מי דמי התם אית להו פסידא ליתמי הכא מאי פסידא אית ליה מאה יהיב מאה שקיל

וטירפא בכמה כתבינן רבינא אמר במאה רב עוירא אמר בחמשין והלכתא בחמשין

ההוא גברא דהוו מסקי ביה מאה זוזי שכיב שבק קטינא דארעא דהוה שויא חמשין זוזי אתא בעל חוב וקטריף ליה אזול יתמי יהבו ליה חמשין זוזי הדר קטריף לה

אתו לקמיה דאביי אמר להן מצוה על היתומים לפרוע חוב אביהן הני קמאי מצוה עבדיתו השתא כי טריף בדין קטריף

ולא אמרן דלא אמרו ליה הני חמשין זוזי דמי דארעא קטינא אבל אמרו ליה הני חמשין זוזי דמי ארעא קטינא סלוקי סלקוה

ההוא גברא דזבנה לכתובתה דאימיה בטובת הנאה וא״ל אי אתיא אם ומערערא לא מפצינא לך

שכיבא אימיה ולא איערערא ואתא איהו וקא מערער סבר רמי בר חמא למימר איהו במקום אימיה קאי א״ל רבא נהי דאחריות דידה לא קביל עליה אחריות דידיה מי לא קביל

אמר רמי בר חמא ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ואתא שמעון ומכרה לראובן באחריות

דף צב עמוד א

ואתא בעל חוב דראובן וקטריף ליה מיניה דינא הוא דאזיל שמעון ומפצי ליה

א״ל רבא נהי דאחריות דעלמא קביל עליה אחריות דנפשיה מי קביל עליה

ומודה רבא בראובן שירש שדה מיעקב ומכרה לשמעון שלא באחריות ואתא שמעון ומכרה לראובן באחריות ואתא בעל חוב דיעקב וקטריף ליה מיניה דינא הוא דאזיל שמעון ומפצי ליה מיניה

מאי טעמא בעל חוב דיעקב כבעל חוב דעלמא דמי

אמר רמי בר חמא ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקף עליו במלוה ומת ראובן ואתא בעל חוב דראובן וקטריף לה משמעון ופייסיה בזוזי

דינא הוא דאמרי ליה בני ראובן אנן מטלטלי שבק אבון גבך ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי

אמר רבא אי פקח אידך מגבי להו ניהלייהו ארעא והדר גבי לה מינייהו כרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה יתומים שגבו קרקע בחובת אביהן בעל חוב חוזר וגובה אותה מהן

אמר רבה ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון וחזר שמעון ומכר שדה אחת ללוי ואתא בעל חוב דראובן רצה מזה גובה רצה מזה גובה

ולא אמרן אלא דזבנה בינונית אבל זבנה עידית וזבורית מצי אמר ליה להכי טרחי וזביני ארעא דלא חזיא לך

ובינונית נמי לא אמרן אלא דלא שבק בינונית דכוותה

דף צב עמוד ב

אבל שבק בינונית דכוותה מצי א״ל הנחתי לך מקום לגבות הימנו

אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות ואתא בעל חוב דראובן וקטריף לה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומפצי ליה ולא מצי אמר ליה לאו בעל דברים דידי את משום דאמר ליה דמפקת מיניה עלי הדר

ואיכא דאמרי אפילו שלא באחריות נמי דאמר ליה לא ניחא לי דתהוי ליה לשמעון תרעומת עלי

אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ויצאו עליו

דף צג עמוד א

עסיקין עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו משום דאמר ליה חייתא דקיטרי סברת וקבילת ומאימת מחזיק בה מכי דייש אמצרי

איכא דאמרי אפי׳ באחריות נמי דאמר ליה אחוי טירפך ואשלם לך:

מתני׳ מי שהיה נשוי שלש נשים ומת כתובתה של זו מנה ושל זו מאתים ושל זו שלש מאות ואין שם אלא מנה חולקין בשוה

היו שם מאתים של מנה נוטלת חמשים של מאתים ושל שלש מאות שלשה שלשה של זהב היו שם שלש מאות של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה ושל שלש מאות ששה של זהב

וכן ג׳ שהטילו לכיס פיחתו או הותירו כך הן חולקין:

גמ׳ של מנה נוטלת חמשים תלתין ותלתא ותילתא הוא דאית לה

אמר שמואל בכותבת בעלת מאתים לבעלת מנה דין ודברים אין לי עמך במנה

אי הכי אימא סיפא של מאתים ושל שלש מאות שלש שלש של זהב תימא לה הא סלקת נפשך מינה

משום דאמרה לה מדין ודברים הוא דסליקי נפשאי:

היו שם שלש מאות וכו׳:

של מאתים מנה שבעים וחמשה הוא דאית לה

אמר שמואל בכותבת בעלת שלש מאות לבעלת מאתים ולבעלת מנה דין ודברים אין לי עמכם במנה

רב יעקב מנהר פקוד משמיה דרבינא אמר רישא בשתי תפיסות וסיפא בשתי תפיסות

רישא בשתי תפיסות דנפלו שבעין וחמשה בחד זימנא ומאה ועשרים וחמשה בחד זימנא

סיפא בשתי תפיסות דנפלו שבעים וחמשה בחד זימנא ומאתים ועשרים וחמשה בחד זימנא

תניא זו משנת רבי נתן רבי אומר אין אני רואה דבריו של רבי נתן באלו אלא חולקות בשוה:

וכן שלשה שהטילו: אמר שמואל שנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים

דף צג עמוד ב

השכר לאמצע

אמר רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ורב המנונא אמר אפילו שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע

מיתיבי שני׳ שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה ותיובתא דרבה לא בשור לחרישה ועומד לחרישה

אבל שור לחרישה ועומד לטביחה מאי זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו אדתני סיפא לקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו

ליפלוג וליתני בדידיה במד״א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו

הכי נמי קאמר במד״א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו

תנן וכן שלשה שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין

מאי לאו פחתו פחתו ממש הותירו הותירו ממש

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא הותירו זוזי חדתי פחתו אסתירא דצוניתא:

מתני׳ מי שהיה נשוי ד׳ נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית וראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית והרביעית נפרעת שלא בשבועה בן ננס אומר וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת אף היא לא תפרע אלא בשבועה

היו יוצאות כולן ביום אחד כל הקודמת לחברתה אפילו שעה אחת זכתה וכך היו כותבין בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה:

גמ׳ במאי קמיפלגי אמר שמואל

דף צד עמוד א

כגון שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו ובבעל חוב מאוחר שקדם וגבה קמיפלגי

ת״ק סבר מה שגבה לא גבה

ובן ננס סבר מה שגבה גבה

(אמר) ר״נ אמר רבה בר אבוה דכולי עלמא מה שגבה לא גבה והכא בחיישינן שמא תכסיף קמיפלגי

מר סבר חיישינן שמא תכסיף ומר סבר לא חיישינן שמא תכסיף

אביי אמר דאביי קשישא איכא בינייהו דתני אביי קשישא יתומים שאמרו גדולים ואין צ״ל קטנים

ת״ק לית ליה דאביי קשישא ובן ננס אית ליה דאביי קשישא

אמר רב הונא הני תרי אחי ותרי שותפי דאית להו דינא בהדי חד ואזל חד מינייהו בהדיה לדינא לא מצי אידך למימר ליה את לאו בעל דברים דידי את אלא שליחותיה עבד

אקלע ר״נ לסורא שיילוהי כי האי גוונא מאי

אמר להו מתני׳ היא הראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית ואילו ראשונה לשלישית לא קתני מאי טעמא לאו משום דשליחותה עבדה

מי דמי התם שבועה לאחד ושבועה למאה הכא אמר אילו אנא הואי טעיננא טפי

ולא אמרן אלא דלא איתיה במתא אבל איתיה במתא איבעי ליה למיתי:

אתמר ב׳ שטרות היוצאים ביום אחד רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדייני

לימא רב דאמר כר״מ דאמר עדי חתימה כרתי

דף צד עמוד ב

ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי

לא דכולי עלמא כרבי אלעזר והכא בהא קמיפלגי רב סבר חלוקה עדיפא ושמואל סבר שודא דדייני עדיפא

ומי מצית מוקמת ליה לרב כר׳ אלעזר והאמר רב יהודה אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות מכלל דרב סבר בשטרות לא אלא מחוורתא רב כר״מ ושמואל כרבי אלעזר

מיתיבי שני שטרות היוצאים ביום אחד חולקין תיובתא דשמואל אמר לך שמואל הא מני ר״מ היא ואנא דאמרי כר׳ אלעזר

אי ר״מ אימא סיפא כתב לאחד ומסר לאחר זה שמסר לו קנה ואי רבי מאיר אמאי קנה האמר עדי חתימה כרתי

תנאי היא דתניא וחכמים אומרים יחלוקו וכאן אמרו מה שירצה השליש יעשה

אמיה דרמי בר חמא כתבתינהו לנכסה לרמי בר חמא בצפרא לאורתא כתבתינהו למר עוקבא בר חמא

אתא רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה בנכסא אתא מר עוקבא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בנכסא אתא רב ששת לקמיה דרב נחמן א״ל מ״ט עבד מר הכי א״ל ומ״ט עבד מר הכי

א״ל דקדים א״ל אטו בירושלים יתבינן דכתבינן שעות אלא מר מאי טעמא עבד הכי א״ל שודא דדייני

א״ל אנא נמי שודא דדייני א״ל חדא דאנא דיינא ומר לאו דיינא ועוד מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לה

הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף חד הוה כתוב בחמשא בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב יוסף להההוא דחמשא בניסן בנכסים

אמר ליה אידך ואנא אפסיד אמר ליה את ידך על התחתונה אימא בר כ״ט בניסן את

א״ל ונכתוב לי מר

דף צה עמוד א

טירפא מאייר ואילך א״ל יכלי למימר לך את בר חד בניסן את

מאי תקנתיה נכתבו הרשאה להדדי:

מתני׳ מי שהיה נשוי ב׳ נשים ומכר את שדהו וכתבה ראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך השניה מוציאה מהלוקח וראשונה מן השניה והלוקח מן הראשונה וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב:

גמ׳ וכי כתבה ליה מאי הוי והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום הכא במאי עסקינן בשקנו מידה

וכי קנו מידה מאי הוי תימא נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי

א״ר זירא אמר רב חסדא לא קשיא הא ר״מ הא ר׳ יהודה

דתניא כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה דברי ר״מ

ר׳ יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי

ורבי סתם לה הכא כר״מ וסתם לה התם כר׳ יהודה

אמר רב פפא בגרושה ודברי הכל

רב אשי אמר כולה ר״מ היא ועד כאן לא קאמר ר״מ התם אלא בשני לקוחות דאמרי לה אי איתא דנחת רוח עבדת לקמא איבעי לך למיעבד אבל בלוקח אחד אפילו רבי מאיר מודה ומתני׳ דכתב ליה לאחר

תנן התם אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפי׳ הן זיבורית איבעיא להו אישתדוף בני חרי מהו דליטרוף ממשעבדי

ת״ש כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה דברי ר״מ

ואי סלקא דעתך אישתדוף בני חרי טריף ממשעבדי נהי דאיבדה כתובתה משני מראשון מיהא תיגבי

אמר רב נחמן בר יצחק מאי איבדה איבדה משני

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דאיבדה לגמרי משמע ועוד תניא לוה מן האחד ומכר נכסיו לשנים וכתב בעל חוב ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך אין לו על לוקח ראשון כלום מפני שיכול לומר הנחתי לך מקום לגבות הימנו

התם איהו דאפסיד נפשיה בידים

א״ל רב יימר לרב אשי

דף צה עמוד ב

והא מעשים בכל יום דההוא גברא דמישכן ליה פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין ואתא לקמייהו דרבנן וכתבו ליה טירפא

התם נמי אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו כיון דהוו ידעי דפרדיסא עביד דקיש לא איבעי להו למיזבן

והלכתא אישתדוף בני חרי טרפא ממשעבדי

אמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום

כמאן כי האי תנא דתניא נכסי ליך ואחריך לפלוני ירד הראשון ומכר השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי רשב״ג אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון

ומי אמר אביי הכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב״ג

מי קאמר תינשא נשאת קאמר

ואמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ומוקמינן לכולהו בידא דלוקח

מאי שנא מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא

אזל רפרם אמר לשמעתא קמיה דרב אשי מי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני עמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום

א״ל התם דאמר לה כשהיא פנויה הכא דאמר לה כשהיא נשואה מאי קאמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני:

וכן בעל חוב: תנא וכן בעל חוב ושני לקוחות

וכן אשה בעלת חוב ושני לקוחות:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

מתני׳ אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה:

גמ׳ איבעיא להו ניזונת תנן או הניזונת תנן ניזונת תנן וכאנשי גליל ולא סגי דלא יהבי לה

או דלמא הניזונת תנן וכאנשי יהודה ואי בעו לא יהבי לה

דף צו עמוד א

תא שמע אמר רבי זירא אמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה אי אמרת בשלמא הניזונת תנן שפיר אלא אי אמרת ניזונת תנן ניהוו כבעל מה בעל מציאת אשה לבעלה הכא נמי מציאת אשה ליורשים

לעולם אימא לך ניזונת תנן טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה דלא תיהוי לה איבה הני תיהוי להו איבה

אמר רבי יוסי בר חנינא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליורשים חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו

אמר רבי יהושע בן לוי כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת (לו) מנעל

אמר רבא לא אמרן אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו לית לן בה אמר רב אשי ובמקום שאין מכירין אותו נמי לא אמרן אלא דלא מנח תפלין אבל מנח תפלין ל״ל בה

אמר ר׳ חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע ממנו חסד שנא׳ (איוב ו, יד) למס מרעהו חסד רב נחמן בר יצחק אומר אף פורק ממנו יראת שמים שנאמר (איוב ו, יד) ויראת שדי יעזוב

אמר רבי אלעזר אלמנה שתפסה מטלטלין במזונותיה מה שתפסה תפסה תניא נמי הכי אלמנה שתפסה מטלטלין במזונותיה מה שתפסה תפסה

וכן כי אתא רב דימי אמר מעשה בכלתו של ר׳ שבתי שתפסה דסקיא מלאה מעות ולא היה כח ביד חכמים להוציא מידה

אמר רבינא ולא אמרן אלא למזוני אבל לכתובה מפקינן מינה

מתקיף לה מר בר רב אשי מ״ש לכתובה דממקרקעי ולא ממטלטלי מזונות נמי ממקרקעי ולא ממטלטלי אלא למזוני מאי דתפסה תפסה הכי נמי לכתובה

אמר ליה רב יצחק בר נפתלי לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבא כוותיך

אמר ר׳ יוחנן משמיה דרבי יוסי בן זימרא אלמנה ששהתה שתים ושלש שנים ולא תבעה מזונות איבדה מזונות

השתא שתים איבדה שלש מיבעיא לא קשיא כאן בעניה כאן בעשירה

אי נמי כאן בפרוצה כאן בצנועה

אמר רבא לא אמרן אלא למפרע אבל להבא יש לה

בעי ר׳ יוחנן יתומים אומרים נתננו והיא אומרת לא נטלתי על מי להביא ראיה

דף צו עמוד ב

נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראיה או דלמא נכסי בחזקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראיה

ת״ש דתני לוי אלמנה כל זמן שלא ניסת על היתומים להביא ראיה ניסת עליה להביא ראיה

א״ר שימי בר אשי כתנאי מוכרת וכותבת אלו למזונות מכרתי ואלו לכתובה מכרתי דברי רבי יהודה ר׳ יוסי אומר מוכרת וכותבת סתם וכן כחה יפה

מאי לאו בהא קמיפלגי לר׳ יהודה דאמר בעי לפרושי סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראיה ורבי יוסי סבר לא בעי לפרושי נכסי בחזקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראיה

ממאי דלמא דכולי עלמא נכסי בחזקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראיה ורבי יהודה עצה טובה קמ״ל דלא ליקרו לה רעבתנותא

דאי לא תימא הכי הא דבעי ר׳ יוחנן תפשוט ליה ממתני׳ מוכרת למזונות שלא בבית דין וכותבת אלו למזונות מכרתי אלא ממתני׳ ליכא למשמע מינה דעצה טובה קמ״ל ה״נ עצה טובה קמ״ל

א״נ דכולי עלמא נכסי בחזקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר׳ יוסי כדאביי קשישא דאמר אביי קשישא משל דר׳ יוסי למה הדבר דומה לשכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובי רצה בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן

דף צו עמוד א

אם במתנה נוטלן לא כך יפה כחו

כיצד מוכרת אמר רבי דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא מוכרת אחת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום ורב יהודה אמר מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום

תניא כוותיה דרב הונא מוכרת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב יהודה מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום

אמר אמימר הלכתא מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום אמר ליה רב אשי לאמימר דרב הונא מאי אמר ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי

בעו מיניה מרב ששת מוכרת למזונות מהו שתחזור ותטרוף לכתובה

קמיבעיא להו בדרב יוסף דאמר רב יוסף ארמלתא דזבין אחריות איתמי ובי דינא דזבין אחריות איתמי מאי

כיון דאחריות איתמי טרפא או דלמא מצי אמרי לה נהי דאחריות דעלמא לא קבילת עילוך אחריות דנפשך מי לא קבולי קבילת

אמר ליה תניתוה מוכרת והולכת עד כדי כתובתה וסמך לה שתגבה כתובתה מן השאר שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא

ודלמא עצה טובה קא משמע לן דלא ליקרו לה הדרינתא א״כ ליתני גובה כתובתה מן השאר מאי סמך לה שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא

איבעיא להו זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני או לא הדרי זביני

תא שמע דההוא גברא דזבין ארעא לרב פפא דאצטריכו ליה זוזי למיזבן תורי לסוף לא איצטריכו ליה ואהדריה ניהליה רב פפא לארעיה רב פפא לפנים משורת הדין הוא דעבד

ת״ש דההוא בצורתא דהוה בנהרדעא זבנינהו כולי עלמא לאפדנייהו לסוף אתו חיטי אמר להו רב נחמן דינא הוא דהדרי אפדני למרייהו

התם נמי זביני בטעות הוו דאיגלאי מילתא דארבא בעקולי הוה קיימא

אי הכי היינו דאמר ליה רמי בר שמואל לרב נחמן אם כן נמצאת מכשילן לעתיד לבא אמר ליה אטו כל יומא בצורתא שכיחא אמר ליה אין בצורתא בנהרדעא משכח שכיחא

והלכתא זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני:

מתני׳ אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין

ר׳ שמעון אומר מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין מן האירוסין לא תמכור אלא בבית דין מפני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בבית דין:

גמ׳ בשלמא מן הנשואין משום מזוני

דף צז עמוד ב

אלא מן האירוסין מאי טעמא אמר עולא משום חינא ר׳ יוחנן אמר לפי שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין

מאי בינייהו איכא בינייהו גרושה למאן דאמר משום חינא גרושה נמי בעיא חן למאן דאמר לפי שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין גרושה לא איכפת ליה

תנן וגרושה לא תמכור אלא בבית דין בשלמא למאן דאמר לפי שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין גרושה לא איכפת ליה אלא למאן דאמר משום חינא גרושה נמי בעיא חן

הא מני ר׳ שמעון היא

אי רבי שמעון הא תנא ליה רישא מן האירוסין לא תמכור כו׳

מהו דתימא אלמנה מן האירוסין הוא דלא נפיש חן דידה אבל גרושה דנפיש חן דידה אימא תיבעי חן

הא נמי תנינא כל שאין לה מזונות לאתויי מאי לאו לאתויי גרושה

לא לאתויי מגורשת ואינה מגורשת כדרבי זירא דאמר ר׳ זירא כל מקום שאמרו מגורשת ואינה מגורשת בעל חייב במזונותי׳

ת״ש כשם שמוכרת שלא בב״ד כך יורשיה יורשי כתובתה מוכרים שלא בבית דין בשלמא למאן דאמר לפי שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין כי היכי דאיהי לא ניחא ליה דתתבזי יורשיה נמי לא ניחא ליה דליבזו אלא למאן דאמר משום חינא יורשיה מאי חן איכא תרגמה עולא כגון שירשתה בתה או אחותה:

מתני׳ מכרה כתובתה או מקצתה משכנה כתובתה או מקצתה נתנה כתובתה לאחר או מקצתה לא תמכור את השאר אלא בבית דין וחכ״א מוכרת היא אפי׳ ארבעה וחמשה פעמים ומוכרת למזונות שלא בבית דין וכותבת למזונות מכרתי וגרושה לא תמכור אלא בבית דין:

גמ׳ מתניתין מני ר״ש היא דתניא מכרה כתובתה משכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות (דברי רבי מאיר) ר״ש אומר אע״פ שלא מכרה ולא משכנה כתובתה אלא מחציתה אבדה מזונותיה

למימרא דרבי שמעון סבר דלא אמרי׳ מקצת כסף ככל כסף ורבנן סברי אמרי׳ מקצת כסף ככל כסף

הא איפכא שמעינן להו דתניא (ויקרא כא, יג) והוא אשה בבתוליה פרט לבוגרת שכלו בתוליה דברי ר״מ ר׳ אלעזר ור׳ שמעון מכשירין בבוגרת

התם בקראי פליגי ר׳ מאיר סבר בתולה אפי׳ מקצת בתולים בתוליה עד דאיכא כולהו בתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא כדרכה לא

ר׳ אלעזר ור׳ שמעון סברי בתולה שלמה משמע בתוליה אפילו מקצת בתולים

דף צח עמוד א

בבתוליה שיהו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא כדרכה

ההיא איתתא דתפסה כסא דכספא בכתובתה קתבעה מזוני אתאי לקמיה דרבא אמר להו ליתמי זילו הבו לה מזונות לית דחש להא דר׳ שמעון דאמר לא אמרינן מקצת כסף ככל כסף

שלח ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף מוכרת שלא בב״ד צריכה שבועה או אין צריכה שבועה ותבעי לך הכרזה

אמר ליה הכרזה לא קמיבעיא לי דא״ר זירא אמר רב נחמן אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום

ה״ד אי דאכרוז אמאי לא עשתה ולא כלום אלא לאו דלא אכרוז ולעצמה הוא דלא עשתה ולא כלום הא לאחר מה שעשתה עשתה

לעולם דאכרוז ודאמרי לה מאן שם ליך

כי האי דההוא גברא דאפקידו גביה כיסתא דיתמי אזל שמה לנפשיה בארבע מאה זוזי אייקר קם בשית מאה

אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה מאן שם לך

והלכתא צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה:

מתני׳ אלמנה שהיתה כתובתה מאתים ומכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה

היתה כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל אפילו היא אומרת אחזיר דינר ליורשין מכרה בטל

רשב״ג אומר לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת תשעה קבין ובגנה בת חצי קב וכדברי רבי עקיבא בית רובע

היתה כתובתה ארבע מאות זוז ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים:

גמ׳ מאי שנא שוה מאתים במנה דאמרי לה את אפסדת שוה מנה במאתים נמי תימא אנא ארווחנא

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה

דף צח עמוד ב

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כדתניא הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר חולקין

והתניא רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי בר חמא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה כאן בדבר שאין לו קצבה

אמר רב פפא הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות מאי קמ״ל שינויא דשנינן שינויא הוא

איבעיא להו אמר ליה זבין לי ליתכא ואזל וזבין ליה כורא מאי מוסיף על דבריו הוא וליתכא מיהא קני או דלמא מעביר על דבריו הוא וליתכא נמי לא קני

אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה דרבינא ת״ש אמר בעה״ב לשלוחו תן להן חתיכה לאורחין והוא אומר טלו שתים והן נטלו שלש כולן מעלו

אי אמרת בשלמא מוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי בעל הבית אמאי מעל והתנן השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל

הכא במאי עסקינן דאמר להו טלו אחת מדעתו של בעל הבית ואחת מדעתי ושקלו אינהו תלת

ת״ש היתה כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל

מאי לאו דזבין שוה מנה ודינר במנה ודינר ומאי במנה מנה שלה ומאי אפי׳ אפי׳ היא אומרת אחזיר את הדינר ליורשים בדינר מקרקעי וקתני מכרה בטל

אמר רב הונא בריה דרב נתן לא בדאוזיל

דף צט עמוד א

הא מדסיפא בדאוזיל הוי רישא בדלא אוזיל דקתני סיפא היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון מכרה בטל ושל כולן מכרן קיים

לא רישא וסיפא בדאוזיל וסיפא הא קא משמע לן טעמא דאוזיל בדיתמי אבל בדידה מכרה קיים

הא מדרישא שמעת מינה היתה כתובתה מאתים ומכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה

מהו דתימא התם הוא דאיסתלקא לה מהאי ביתא לגמרי אבל הכא ניגזור מנה ראשון אטו מנה אחרון קא משמע לן

ואיכא דאמרי הא לא תיבעי לך היכא דאמר ליה זיל זבין לי ליתכא וזבין ליה כורא דודאי מוסיף על דבריו הוי

כי תיבעי לך דאמר ליה זיל זבין לי כורא ואזיל וזבין ליה ליתכא מאי מי אמרינן א״ל דטבא לך עבדי לך דאי לא מצטרכי לך זוזי לא מצית הדרת ביה

או דלמא אמר ליה לא ניחא לי דליפשו שטרי עילואי

אמר רבי חנינא מסורא תא שמע נתן לו דינר של זהב ואמר לו הבא לי חלוק והלך והביא לו בשלש חלוק ובשלש טלית שניהם מעלו

אי אמרת בשלמא שליח כי האי גוונא עושה שליחותו ומוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי אמאי מעל

הכא במאי עסקינן דאייתי ליה שוה שש בשלש

אי הכי שליח אמאי מעל אטלית

אי הכי אימא סיפא רבי יהודה אומר אף בזה בעל הבית לא מעל מפני שיכול לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הבאת לי חלוק קטן ורע

מאי רע רע בדמים דאמר ליה אי אייתית לי בשית כל שכן דהוה שוה תרתי סרי

דיקא נמי דקתני מודה רבי יהודה בקטנית ששניהם מעלו

דף צט עמוד ב

שהקטנית בסלע וקטנית בפרוטה שמע מינה

היכי דמי אילימא באתרא דמזבני בשומא היכא דיהיב ליה סלע מוזלי גביה טפי

אמר רב פפא באתרא דכיילי בכני דאמר ליה כנא כנא בפרוטה

ת״ש היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים

כדאמר רב שישא בריה דרב אידי בקטיני הכא נמי בקטיני

פשיטא אמר לאחד ולא לשנים האמר ליה לאחד ולא לשנים א״ל לאחד סתמא מאי

רב הונא אמר לאחד ולא לשנים רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו לאחד ואפילו לשנים לאחד ואפילו למאה

איקלע רב נחמן לסורא עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרו ליה כי האי גוונא מאי אמר להו לאחד ואפי׳ לשנים לאחד ואפילו למאה

אמרו ליה אע״ג דטעה שליח אמר להו דטעה שליח לא קאמינא אמרו ליה והאמר מר אין אונאה לקרקעות

הני מילי היכא דטעה בעל הבית אבל טעה שליח אמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לעוותי

ומנא תימרא דשאני בין שליח לבעל הבית

דתנן האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה

ואילו גבי בעל הבית תניא תרם ועלה בידו אפילו אחד מעשרים תרומתו תרומה

תא שמע היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון שוה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים

אמר רב שישא בריה דרב אידי בקטיני:

מתני׳ שום הדיינין שפיחתו שתות או הוסיפו שתות מכרן בטל

רשב״ג אומר מכרן קיים אם כן מה כח בית דין יפה אבל אם עשו אגרת בקורת ביניהן אפילו מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים:

גמ׳ איבעיא להו שליח כמאן

דף ק עמוד א

רבא אמר ר״נ שליח כדיינין רב שמואל בר ביסנא אמר ר״נ כאלמנה

רבא אמר ר״נ שליח כדיינין מה דיינין לאו לדידהו אף שליח נמי לאו לדידיה לאפוקי אלמנה דלדידה

רב שמואל בר ביסנא אמר ר״נ כאלמנה מה אלמנה יחידה אף שליח יחיד לאפוקי ב״ד דרבים נינהו והלכתא שליח כאלמנה

ומאי שנא מהא דתנן האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה

התם כיון דאיכא דתורם בעין רעה ואיכא דתורם בעין יפה א״ל להכי אמדתיך אבל הכא טעותא הוא א״ל לא איבעי לך למיטעי

אמר רב הונא בר חנינא אמר ר״נ הלכה כדברי חכמים ולית ליה לר״נ מה כח ב״ד יפה והאמר ר״נ אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב״ד מעמידין להן אפוטרופוס ובוררין להם חלק יפה הגדילו יכולין למחות ור״נ דידיה אמר הגדילו אין יכולין למחות א״כ מה כח ב״ד יפה

לא קשיא הא דטעו הא דלא טעו

אי דלא טעו במאי יכולין למחות ברוחות

כי אתא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי כדברי חכמים אמר לפניו פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר׳ פרטא הגדול א״כ מה כח ב״ד יפה והחזיר רבי את המעשה

רב דימי מתני הכי רב ספרא מתני הכי מעשה וביקש רבי לעשות כדברי חכמים אמר לפניו פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר׳ פרטא הגדול א״כ מה כח ב״ד יפה לא עשה רבי את המעשה

לימא בהא קמיפלגי מר סבר טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר אינו חוזר

לא דכ״ע טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר הכי הוה מעשה ומר סבר הכי הוה מעשה

אמר רב יוסף ארמלתא דזבינה אחריות איתמי וב״ד דזבין אחריות איתמי

פשיטא

אלמנה לא איצטריכא ליה כי איצטריך ליה בי דינא מהו דתימא

דף ק עמוד ב

כל דזבין מבי דינא אדעתא למיפק ליה קלא הוא דזבין קמ״ל:

רשב״ג אומר כו׳: ועד כמה אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת עד פלגא

תניא נמי הכי אמר רשב״ג ב״ד שמכרו שוה מאתים במנה או שוה מנה במאתים מכרן קיים

אמר אמימר משמיה דרב יוסף ב״ד שמכרו בלא הכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחוזרין

נעשו ודאי טעו דתנן שום היתומין שלשים יום ושום ההקדש ששים יום ומכריזין בבקר ובערב

אי מההיא הוה אמינא ה״מ שליח אבל ב״ד לא קמ״ל

איתיביה רב אשי לאמימר שום הדיינין שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל הא שוה בשוה מכרן קיים מאי לאו דלא אכרוז לא בדאכרוז

הא מדסיפא בדאכרוז הוי רישא בדלא אכרוז דקתני סיפא אם עשו אגרת בקורת אפי׳ מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים

אלא לעולם בדלא אכרוז ולא קשיא כאן בדברים שמכריזין עליהן כאן בדברים שאין מכריזין עליהן

ואלו הן דברים שאין מכריזין עליהן העבדים והמטלטלין והשטרות עבדים טעמא מאי שמא ישמעו ויברחו מטלטלין ושטרות שמא יגנבו

ואיבעית אימא כאן בשעה שמכריזין כאן בשעה שאין מכריזין

דאמרי נהרדעי לכרגא למזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא

ואב״א כאן במקום שמכריזין כאן במקום שאין מכריזין דאמר רב נחמן מעולם לא עשו אגרת בקורת בנהרדעא

סבור מינה משום דבקיאי בשומא א״ל רב יוסף בר מניומי לדידי מיפרשא לי מיניה דרב נחמן משום דקרו להו בני אכלי נכסי דאכרזתא

אמר רב יהודה אמר שמואל מטלטלין של יתומים שמין אותן ומוכרין אותן לאלתר רב חסדא אמר אבימי מוכרין אותן לשווקים

ולא פליגי הא דמיקרב שוקא הא דמרחק שוקא

רב כהנא הוה בידיה שכרא דרב משרשיא בר חילקאי יתמא שהייה עד ריגלא אמר אע״ג דנפל ביה איצצתא מייתי זוזא חריפא

רבינא הוה בידיה חמרא דרבינא זוטי יתמא בר אחתיה הוה לדידיה נמי חמרא הוה קמסיק ליה לסיכרא

אתא לקמיה דרב אשי א״ל מהו לאמטויי בהדן א״ל זיל לא עדיף מדידך:

מתני׳ הממאנת השניה והאילונית אין להן כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות

אם מתחלה נשאה לשם אילונית יש לה כתובה

אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להם כתובה:

גמ׳ רב תני קטנה יוצאה בגט אין לה כתובה וכל שכן ממאנת

שמואל תני ממאנת אין לה כתובה אבל יוצאה בגט יש לה כתובה

ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל ממאנת אין לה כתובה יוצאה בגט יש לה כתובה

ממאנת לא פסלה מן האחין ולא פסלה מן הכהונה יוצאה בגט פסלה מן האחין ופסלה מן הכהונה

ממאנת אינה צריכה להמתין שלשה חדשים

דף קא עמוד א

יוצאה בגט צריכה להמתין שלשה חדשים

מאי קמ״ל תנינא כולהו הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה

צריכה להמתין ג׳ חדשים איצטריכא ליה דלא תנן

לימא כתנאי ר״א אומר אין מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה ואינו יורשה ואינו מיטמא לה כללו של דבר אינה כאשתו לכל דבר אלא שצריכה מיאון

רבי יהושע אומר מעשה קטנה כלום ובעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה ומיטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שיוצאה במיאון

לימא רב דאמר כר״א ושמואל דאמר כרבי יהושע

אליבא דר״א כולי עלמא לא פליגי

כי פליגי אליבא דרבי יהושע שמואל כר׳ יהושע ורב עד כאן לא קאמר ר׳ יהושע התם אלא מדידה לדידיה אבל מדידיה לדידה לא:

ולא בלאות: א״ל רב הונא בר חייא לרב כהנא אמרת לן משמיה דשמואל לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי צאן ברזל אית לה

הוי בה רב פפא אהייא אילימא אממאנת אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא ואי דליתנהו אידי ואידי לא שקלא

אלא אאיילונית אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא אי דליתנהו איפכא מיבעי ליה נכסי מלוג דברשותה קיימי אית לה נכסי צאן ברזל דלאו ברשותה קיימי לית לה

אלא אשניה וקנסו רבנן לדידה בדידיה ולדידיה בדידה

אמר רב שימי בר אשי ש״מ מדרב כהנא עיילא ליה גלימא קרנא הוי ולא מכסי לה ואזיל עד דבלי

והאמר רב נחמן פירא הוי דרב נחמן פליגא:

אין להן כתובה: אמר שמואל ל״ש אלא מנה מאתים אבל תוספת יש להן

תנ״ה נשים שאמרו חכמים אין להן כתובה כגון הממאנת וחברותיה אין להן מנה מאתים אבל תוספת יש להן

נשים שאמרו חכמים יוצאות שלא בכתובה כגון עוברת על דת וחברותיה אין להן תוספת וכ״ש מנה מאתים והיוצאת משום שם רע נוטלת מה שלפניה ויוצאה

מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא זינתה לא הפסידה

דף קא עמוד ב

בלאותיה קיימין

תני תנא קמיה דרב נחמן זינתה הפסידה בלאותיה קיימין א״ל אם היא זינתה כליה מי זנאי תני לא הפסידה בלאותיה קיימין

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן זו דברי רבי מנחם סתימתאה אבל חכמים אומרים זינתה לא הפסידה בלאותיה קיימין:

אם מתחלה נשאה כו׳: אמר רב הונא אילונית אשה ואינה אשה אלמנה אשה גמורה

אילונית אשה ואינה אשה הכיר בה יש לה כתובה לא הכיר בה אין לה כתובה אלמנה אשה גמורה בין הכיר בה בין לא הכיר בה יש לה כתובה

ורב יהודה אומר אחת זו ואחת זו אשה ואינה אשה הכיר בה יש לה כתובה לא הכיר בה אין לה כתובה

מיתיבי כנסה בחזקת שהיא כן ונמצאת שהיא כן יש לה כתובה הא סתמא אין לה כתובה

לא תימא הא סתמא אין לה כתובה אלא אימא כנסה בחזקת שאינה כן ונמצאת שהיא כן אין לה כתובה

אבל סתמא מאי אית לה אדתני בחזקת שהיא כן ונמצאת שהיא כן יש לה כתובה לשמעינן סתמא וכ״ש הא

ועוד תני כנסה בידוע ונמצאת בידוע יש לה כתובה כנסה סתם אין לה כתובה תיובתא דרב הונא

רב הונא מתני׳ אטעיתיה הוא סבר מדקא מפליג באילונית ולא קמפליג באלמנה מכלל דאלמנה אפי׳ בסתמא נמי אית לה ולא היא כי קתני לה לאלמנה אפלוגתא דאילונית קאי׃

הדרן עלך אלמנה ניזונת

מתני׳ **הנושא** את האשה ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים

ניסת לאחר ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים לא יאמר הראשון לכשתבא אצלי אזונה אלא מוליך לה מזונותיה למקום שאמה

וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות

ניסת הבעל נותן לה מזונות והן נותנין לה דמי מזונות מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין והיא ניזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב

הפקחים היו כותבים ע״מ שאזון את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי׃

גמ׳ אתמר האומר לחבירו חייב אני לך מנה רבי יוחנן אמר חייב ור״ל אמר פטור

ה״ד אי דאמר להו אתם עדיי מ״ט דר״ל דקפטר אי דלא אמר להו אתם עדיי מ״ט דרבי יוחנן דקמחייב

לעולם דלא קאמר להו אתם עדיי והכא במאי עסקינן דא״ל חייב אני לך מנה בשטר רבי יוחנן אמר חייב אלימא מילתא דשטרא כמאן דאמר להו אתם עדים דמי ר״ל אמר פטור לא אלימא מילתא דשטרא

תנן הנושא את האשה ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים מאי לאו כי האי גוונא

דף קב עמוד א

לא בשטרי פסיקתא וכדרב גידל

דאמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקידשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה

תא שמע כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים ובנו אינו פדוי

שאני התם דמשועבד ליה מדאורייתא אי הכי אמאי כתב כדי לברר לו כהן

אי הכי בנו אמאי אינו פדוי כדעולא דאמר עולא דבר תורה פדוי לכשיתן ומ״ט אמרו בנו אינו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות

אמר רבא כתנאי ערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין

מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חורין אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים

אמר לו למה אמר לו הרי שהיה חונק את חבירו בשוק ומצא חבירו ואמר לו הנח לו ואני אתן לך פטור שלא על אמונתו הלוהו

לימא רבי יוחנן דאמר כרבי ישמעאל וריש לקיש דאמר כבן ננס

אליבא דבן ננס כ״ע לא פליגי

דף קב עמוד ב

כי פליגי אליבא דרבי ישמעאל רבי יוחנן כרבי ישמעאל וריש לקיש עד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם אלא דשייך ליה לשיעבודא דאורייתא אבל הכא לא שייך שיעבודא דאורייתא

גופא אמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקידשו קנו הן הן הדברים הנקנים באמירה

אמר רבא מסתברא מילתא דרב בבתו נערה דקא מטי הנאה לידיה אבל בוגרת דלא מטי הנאה לידיה לא

והאלהים אמר רב אפילו בוגרת דאי לא תימא הכי אבי הבן מאי הנאה אתא לידיה אלא בההיא הנאה דקמיחתני אהדדי גמרי ומקני להדדי

א״ל רבינא לרב אשי דברים הללו ניתנו ליכתב או לא ניתנו ליכתב א״ל לא ניתנו ליכתב

איתיביה הפקחין היו כותבין על מנת שאזון את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי מאי כותבין אומרים

וקרי ליה לאמירה כתיבה אין והתנן הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסייך ותני ר׳ חייא האומר לאשתו

ת״ש אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם הא מדעת שניהם כותבין מאי לאו שטרי פסיקתא

לא שטרי אירוסין ממש כדרב פפא ורב שרביא דאיתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה רבה ורבינא אמרי מקודשת רב פפא ורב שרביא אמרי אינה מקודשת

תא שמע מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין והיא ניזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב

הכא במאי עסקינן בשקנו מידו

אי הכי בנות נמי בשקנו לזו ולא קנו לזו

ומאי פסקא איהי דהואי בשעת קנין מהני לה קנין בנות דלא הוו בשעת קנין לא מהני להו קנין

מי לא עסקינן דהואי בשעת קנין והיכי דמי כגון דגרשה ואהדרה

אלא איהי דליתא בתנאי ב״ד מהני לה קנין בנות דאיתנהו בתנאי ב״ד לא מהני להו קנין

מגרע גרעי אלא בנותיו היינו טעמא כיון דאיתנהו בתנאי ב״ד אימר צררי אתפסינהו:

לא יאמר הראשון: אמר רב חסדא זאת אומרת בת אצל אמה

ממאי דבגדולה עסקינן דלמא בקטנה עסקינן ומשום מעשה שהיה

דתניא מי שמת והניח בן קטן לאמו יורשי האב אומרים יהא גדל אצלנו ואמו אומרת יהא בני גדל אצלי מניחין אותו אצל אמו ואין מניחין אותו אצל ראוי ליורשו מעשה היה ושחטוהו ער״ה

אם כן ליתני למקום שהיא

דף קג עמוד א

מאי למקום שאמה שמעת מינה בת אצל האם לא שנא גדולה ולא שנא קטנה:

לא יאמרו שניהם וכו׳:

ההוא גברא דאוגר ליה ריחיא לחבריה לטחינה לסוף איעתר זבין ריחיא וחמרא

אמר ליה עד האידנא הוה טחיננא גבך השתא הב לי אגרא א״ל מיטחן טחיננא לך

סבר רבינא למימר היינו מתניתין לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות

א״ל רב עוירא מי דמי התם חד כריסא אית לה תרתי כריסתא לית לה הכא מצי א״ל טחון וזבין טחון ואותיב

ולא אמרן אלא דלית ליה טחינא לריחיא אבל אית ליה טחינא לריחיא כגון זו כופין אותו על מדת סדום:

מתני׳ אלמנה שאמרה אי אפשי לזוז מבית בעלי אין היורשין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה

אמרה אי אפשי לזוז מבית אבא יכולין היורשין לומר לה אם את אצלנו יש ליך מזונות ואם אין את אצלנו אין ליך מזונות

אם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים זנין אותה והיא בבית אביה:

גמ׳ תנו רבנן משתמשת במדור כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בעבדים ושפחות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכרים וכסתות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכלי כסף ובכלי זהב כדרך שמשתמשת בחיי בעלה שכך כתב לה ואת תהא יתבת בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מגר ארמלותיך בביתי

תני רב יוסף בביתי ולא בבקתי

אמר רב נחמן יתומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום

ומ״ש מדרבי אסי א״ר יוחנן דא״ר אסי אמר ר׳ יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו

התם לא משתעבדי לה מחיים הכא משתעבדי לה מחיים

אמר אביי נקיטינן מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו

תניא נמי הכי מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו ולא עוד אלא אפילו היא אומרת הניחוני ואבננו משלי אין שומעין לה

בעי אביי שיפצה מאי תיקו:

אמרה אי אפשי:

וליתבו לה כי יתבה התם מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא ברכת הבית ברובה

וליתבו לה לפי ברכת הבית ה״נ

אמר רב הונא לשון חכמים ברכה לשון חכמים עושר לשון חכמים מרפא ברכה הא דאמרן

עושר דתנן המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה ואם היה פקח שוכר את מקומו

מרפא דתנן לא ילעוס אדם חטין ויניח על גבי מכתו בפסח מפני שמחמיצות

ת״ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהרו בכבוד אמכם נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי:

הזהרו בכבוד אמכם: דאורייתא היא דכתיב (שמות כ, יא) כבד את אביך ואת אמך אשת אב הואי

אשת אב נמי דאורייתא היא דתניא כבד את אביך ואת אמך את אביך זו אשת אביך ואת אמך זו בעל אמך וי״ו יתירה לרבות את אחיך הגדול

הני מילי מחיים אבל לאחר מיתה לא:

נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה: מאי טעמא כל בי שמשי הוה אתי לביתיה

ההוא בי שמשא אתאי שבבתא קא קריה אבבא אמרה אמתיה שתיקו דרבי יתיב כיון דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים:

יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי: סבור מינה בהדין עלמא הוא דקאמר כיון דחזו דקדים ערסייהו לערסיה אמרי שמע מינה לההוא עלמא הוא דקאמר

והאי דאמר הכי דלא לימרו מילתא הואי להו ועד האידנא נמי זכותו דרבי הוא דאהניא להו

אמר להן לחכמי ישראל אני צריך נכנסו אצלו חכמי ישראל אמר להן אל תספדוני בעיירות

דף קג עמוד ב

והושיבו ישיבה לאחר שלשים יום שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא חנינא בר חמא ישב בראש:

אל תספדוני בעיירות: סבור מינה משום טרחא הוא דקאמר כיון דחזי דקספדי בכרכים וקאתו כולי עלמא אמרו שמע מינה משום יקרא הוא דקאמר

הושיבו ישיבה לאחר שלשים יום דלא עדיפנא ממשה רבינו דכתיב (דברים לד, ח) ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום תלתין יומין ספדין ביממא וליליא מכאן ואילך ספדו ביממא וגרסי בליליא או ספדו בליליא וגרסי ביממא עד דספדי תריסר ירחי שתא

ההוא יומא דאשכבתיה דרבי נפקא בת קלא ואמרה כל דהוה באשכבתיה דרבי מזומן הוא לחיי העוה״ב ההוא כובס כל יומא הוה אתי קמיה ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי סליק לאיגרא ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס מזומן הוא לחיי העולם הבא:

שמעון בני חכם: מאי קאמר הכי קאמר אע״פ ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא

אמר לוי צריכא למימר אמר רבי שמעון בר רבי צריכא לך ולמטלעתך מאי קשיא ליה הא קרא קאמר (דברי הימים ב כא, ג) ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור

ההוא ממלא מקום אבותיו הוה ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה

ורבי מאי טעמא עבד הכי נהי דאינו ממלא מקום אבותיו בחכמה ביראת חטא ממלא מקום אבותיו הוה:

חנינא בר חמא ישב בראש לא קיבל רבי חנינא שהיה ר׳ אפס גדול ממנו שתי שנים ומחצה יתיב רבי אפס ברישא ויתיב רבי חנינא אבראי ואתא לוי ויתיב גביה

נח נפשיה דרבי אפס ויתיב רבי חנינא ברישא ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה וקאתא לבבל והיינו דאמרי ליה לרב גברא רבה אקלע לנהרדעא ומטלע ודריש כלילא שרי אמר שמע מינה נח נפשיה דרבי אפס ויתיב רבי חנינא ברישא ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה וקאתא

ואימא רבי חנינא נח נפשיה ור׳ אפס כדיתיב יתיב ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה וקאתא איבעית אימא לוי לר׳ אפס מיכף הוה כייף ליה

ואי בעית אימא כיון דאמר ר׳ חנינא בר חמא ישב בראש לא סגי דלא מליך דכתיב בהו בצדיקים (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך

והא הוה ר׳ חייא נח נפשיה והאמר ר׳ חייא אני ראיתי קברו של רבי והורדתי עליו דמעות איפוך

והאמר רבי חייא אותו היום שמת רבי בטלה קדושה איפוך

והתניא כשחלה רבי נכנס ר׳ חייא אצלו ומצאו שהוא בוכה אמר לו רבי מפני מה אתה בוכה והתניא מת מתוך השחוק סימן יפה לו מתוך הבכי סימן רע לו פניו למעלה סימן יפה לו פניו למטה סימן רע לו פניו כלפי העם סימן יפה לו כלפי הכותל סימן רע לו פניו ירוקין סימן רע לו פניו צהובין ואדומים סימן יפה לו מת בע״ש סימן יפה לו במו״ש סימן רע לו מת בערב יוהכ״פ סימן רע לו במוצאי יוהכ״פ סימן יפה לו מת מחולי מעיים סימן יפה לו מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים

א״ל אנא אתורה ומצות קא בכינא

איבעית אימא איפוך ואיבעית אימא לעולם לא תיפוך ר׳ חייא עסוק במצות הוה ורבי סבר לא אפגריה

והיינו דכי הוו מינצו ר׳ חנינא ור׳ חייא א״ל ר׳ חנינא לר׳ חייא בהדי דידי מינצת דאם חס ושלום נשתכחה תורה מישראל מהדרנא ליה מפלפולי

א״ל ר׳ חייא אנא עבדי דלא משתכחה תורה מישראל דאייתינא כיתנא ושדיינא ומגדלנא נישבי וציידנא טביא ומאכילנא בישרא ליתמי ואריכנא מגילתא ממשכי דטביא וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי וכתיבנא חמשא חומשי לחמשא ינוקי ומתנינא שיתא סידרי לשיתא ינוקי לכל חד וחד אמרי ליה אתני סידרך לחברך

והיינו דאמר רבי כמה גדולים מעשה חייא א״ל ר״ש ב״ר אפילו ממך א״ל אין א״ל רבי ישמעאל ברבי יוסי אפילו מאבא א״ל חס ושלום לא תהא כזאת בישראל

אמר להן לבני קטן אני צריך נכנס ר׳ שמעון אצלו מסר לו סדרי חכמה

אמר להן לבני גדול אני צריך נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות אמר לו בני נהוג נשיאותך ברמים זרוק מרה בתלמידים

איני והא כתיב (תהלים טו, ד) ואת יראי ה׳ יכבד ואמר מר זה יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי מרי מרי

לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא

תניא רבי מוטל בציפורי ומקום מוכן לו בבית שערים והתניא (דברים טז, כ) צדק צדק תרדף הלך אחר ר׳ לבית שערים

ר׳ בבית שערים הוה אלא כיון דחלש אמטיוהי לציפורי

דף קד עמוד א

דמדליא ובסים אוירא

ההוא יומא דנח נפשיה דרבי גזרו רבנן תעניתא ובעו רחמי ואמרי כל מאן דאמר נח נפשיה דר׳ ידקר בחרב

סליקא אמתיה דרבי לאיגרא אמרה עליוני׳ מבקשין את רבי והתחתוני׳ מבקשין את רבי יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים כיון דחזאי כמה זימני דעייל לבית הכסא וחלץ תפילין ומנח להו וקמצטער אמרה יהי רצון שיכופו עליונים את התחתונים

ולא הוו שתקי רבנן מלמיבעי רחמי שקלה כוזא שדייא מאיגרא [לארעא] אישתיקו מרחמי ונח נפשיה דרבי

אמרו ליה רבנן לבר קפרא זיל עיין אזל אשכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים אחזו בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר להו אתון קאמריתו ואנא לא קאמינא

בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש״ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתי יצתה ב״ק ואמרה (ישעיהו נז, ב) יבא שלום ינוחו על משכבותם

על משכבך מיבעי ליה מסייע ליה לר׳ חייא בר גמדא דאמר רבי חייא בר גמדא אמר ר׳ יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע צדיק פלוני בא אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינוחו על משכבותם

אמר ר׳ אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינוחו על משכבותם בשעה שהרשע נאבד מן העולם שלש כיתות של מלאכי חבלה יוצאות לקראתו אחת אומרת (ישעיהו מח, כב) אין שלום אמר ה׳ לרשעים ואחת אומרת לו (ישעיהו נ, יא) למעצבה ישכב ואחת אומרת לו (יחזקאל לב, יט) רדה והשכבה את ערלים:

מתני׳ כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים שיש בכ״ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי ר׳ מאיר שאמר משום רשב״ג

וחכ״א כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים

מתה יורשיה מזכירין כתובתה עד עשרים וחמש שנים:

גמ׳ אמר ליה אביי לרב יוסף ענייה שבישראל עד עשרים וחמש שנים ומרתא בת בייתוס עד עשרים וחמש שנים

אמר ליה לפום גמלא שיחנא

איבעיא להו לרבי מאיר מהו שתשלש תיקו:

וחכמים אומרים כל זמן: אמר ליה אביי לרב יוסף אתאי קודם שקיעת החמה גובה כתובתה לאחר שקיעת החמה לא גביא בההיא פורתא אחילתא

אמר ליה אין כל מדת חכמים כן היא בארבעים סאה טובל בארבעים סאה חסר קורטוב אינו יכול לטבול בהן

אמר רב יהודה אמר רב העיד רבי ישמעאל ברבי יוסי לפני רבי שאמר משום אביו לא שנו אלא שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אבל שטר כתובה יוצא מתחת ידיה גובה כתובתה לעולם ורבי אלעזר אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנים

מתיב רב ששת ב״ח גובה שלא בהזכרה היכי דמי אי דלא נקט שטרא במאי גבי אלא דנקיט שטרא וב״ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא

הוא מותיב לה והוא מפרק לה לעולם דלא נקיט שטרא והכא במאי עסקינן כשחייב מודה

והאמר ר׳ אלעא שונין גרושה הרי היא כבעל חוב היכי דמי אי דלא נקיטא כתובה במאי גביא אלא לאו דנקיטא כתובה וגרושה היא דלאו בת אחולי היא הא אלמנה אחילתא

הכא נמי כשחייב מודה

אמר רב נחמן בר יצחק תני רב יהודה בר קזא במתניתא דבי בר קזא תבעה כתובתה

דף קד עמוד ב

הרי היא כבתחלה ואם היה שטר כתובה יוצא מתחת ידיה גובה כתובתה לעולם

שלח ליה רב נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבינו כששטר כתובה יוצא מתחת ידה מחלוקת או כשאין שטר כתובה יוצא מתחת ידה והלכה כדברי מי

שלח ליה בשאין שטר כתובה יוצא מתחת ידה מחלוקת אבל שטר כתובה יוצא מתחת ידה גובה כתובתה לעולם והלכה כדברי חכמים

כי אתא רב דימי א״ר שמעון בן פזי א״ר יהושע בן לוי משום בר קפרא לא שנו אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לה

ורבי אבהו א״ר יוחנן אפילו תוספת אין לה דאמר רבי אייבו אמר רבי ינאי תנאי כתובה ככתובה דמי

אתמר נמי א״ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לה

אמר ליה רבי אבא לרב הונא אמר רב הכי אמר ליה אישתיקן קאמרת או אשקיין קאמרת אמר ליה אישתיקן קאמינא:

חמתיה דרב חייא אריכא אינתת אחוה הואי ואלמנה בבית אביה הואי וזנה עשרים וחמש שנין בבי נשא

לסוף אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה לית לך מזוני הב לי כתובה אמר לה לא מזוני אית לך ולא כתובה אית לך

תבעתיה לדינא קמיה דרבה בר שילא אמר ליה אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה זניתה עשרים וחמש שנים בבי נשא בחיי דמר דבכתפאי אמטאי לה

אמר ליה טעמא מאי אמור רבנן כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם דאמרינן משום כיסופא הוא דלא תבעה הכא נמי משום כיסופא הוא דלא תבעה זיל הב לה

לא אשגח כתב לה אדרכתא אניכסיה אתא לקמיה דרבא א״ל חזי מר היכי דנן א״ל שפיר דנך

אמרה ליה אי הכי ליזיל להדר לי פירי דמן ההוא יומא עד האידנא אמר לה אחוי לי אדרכתיך חזייה דלא הוה כתוב בה ואישתמודענא דנכסים אלו דמיתנא אינון אמר לה אדרכתא לאו שפיר כתיבא

אמרה ליה תיזיל אדרכתא אישקול מיומא דשלימי יומא אכרזתא עד השתא אמר לה הני מילי היכא דלא כתיב טעותא באדרכתא אבל היכא דכתיב טעותא באדרכתא לית לן בה

אמרה ליה והא מר הוא דאמר אחריות טעות סופר הוא

אמר לה רבא בהא ליכא למימר טעות סופר הוא דבהא אפי׳ רבה בר שילא טעי מעיקרא הוא סבור הני והני דידיה מה לי מהני מה לי מהני

ולא היא זימנין דאזלה ומשבחה להו ודבעלה מכספי ואמר לה שקיל דידך והב לי דידי ואתי לאפוקי לעז על בי דינא:

מתני׳ **שני** דייני גזירות היו בירושלים אדמון וחנן בן אבישלום חנן אומר שני דברים אדמון אומר שבעה מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אומר

דף קה עמוד א

תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן לא תשבע אלא בסוף:

גמ׳ ורמינהי שלשה דייני גזילות היו בירושלים אדמון בן גדאי וחנן המצרי וחנן בן אבישלום קשיא תלת אתרין קשיא גזירות אגזילות

בשלמא תלת אתרין לא קשיא דחשיב ליה קתני דלא חשיב ליה לא קתני אלא גזירות אגזילות קשיא

אמר רב נחמן בר יצחק שהיו גוזרין גזירות על גזילות כדתניא קיטמה נטיעה ר׳ יוסי אומר גוזרי גזירות שבירושלים אומרים נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ארבע כסף

ורמינהי שלשה דייני גזירות היו בירושלים אדמון וחנן ונחום א״ר פפא מאן תנא נחום ר׳ נתן היא דתניא רבי נתן אומר אף נחום המדי מגוזרי גזירות שבירושלים היה ולא הודו לו חכמים

ותו ליכא והאמר ר׳ פנחס אמר רבי אושעיא שלש מאות ותשעים וארבעה בתי דינין היו בירושלים כנגדן בתי כנסיות וכנגדן בתי מדרשות וכנגדן בתי סופרים דייניו טובא הוו וכי קאמרינן אגוזרי גזירות קאמרינן

אמר רב יהודה אמר רב אסי גוזרי גזירות שבירושלים היו נוטלין שכרן תשעים ותשע מנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אטו ברשיעי עסקינן אלא לא ספקו אע״פ שלא רצו מוסיפין עליהן

קרנא הוה שקיל איסתירא מזכאי ואיסתירא מחייב ודאין להו דינא והיכי עביד הכי והכתי׳ (שמות כג, ח) ושוחד לא תקח

וכ״ת ה״מ היכא דלא שקיל מתרוייהו דלמא אתי לאצלויי דינא קרנא כיון דשקיל מתרוייהו לא אתי לאצלויי דינא וכי לא אתי לאצלויי דינא מי שרי

והתניא ושוחד לא תקח מה ת״ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר (דברים טז, יט) לא תטה משפט אלא אפי׳ לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה ושוחד לא תקח

הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחד קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכר לדון דיניו בטלין הנ״מ אגר דינא קרנא אגר בטילא הוה שקיל

ואגר בטילא מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדינו דין ה״ד אילימא אגר דינא דינו דין והתניא הנוטל שכר לדון דיניו בטילין אלא אגר בטילא וקתני מכוער הדיין

הני מילי בטילא דלא מוכחא קרנא בטילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמברא דחמרא ויהבי ליה זוזא

כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה אמר להו הבו לי גברא דדלי לי בחריקאי ואידון לכו דינא

אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר (שמות כג, ח) כי השוחד יעור פקחים

תנו רבנן (דברים טז, יט) כי השוחד יעור עיני חכמים קל וחומר לטפשין ויסלף דברי צדיקים קל וחומר לרשעים מידי טפשים ורשעים בני דינא נינהו אלא הכי קאמר כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמיות הלב ויסלף דברי צדיקים

דף קה עמוד ב

אפילו צדיק גמור ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא טירוף דעת

כי אתא רב דימי אמר דרש רב נחמן בר כהן מאי דכתיב (משלי כט, ד) מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה אם דומה דיין למלך שאינו צריך לכלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן שמחזר על הגרנות יהרסנה

אמר רבה בר רב שילא האי דיינא דשאיל שאילתא פסול למידן דינא ולא אמרן אלא דלית ליה לאושולי אבל אית ליה לאושולי לית לן בה

איני והא רבא שאיל שאילתא מדבי בר מריון אע״ג דלא שיילי מיניה התם לאחשובינהו הוא דבעי

אמר רבא מאי טעמא דשוחדא כיון דקביל ליה שוחדא מיניה איקרבא ליה דעתיה לגביה והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו מאי שוחד שהוא חד א״ר פפא לא לידון איניש דינא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה דרחים ליה לא חזי ליה חובה דסני ליה לא חזי ליה זכותא

אמר אביי האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא

אמר רבא מריש הוה אמינא הני בני מחוזא כולהו רחמו לי כיון דהואי דיינא אמינא מינייהו סנו לי ומינייהו רחמו לי כיון דחזאי דמאן דמיחייב ליה האידנא קא זכי למחר אמינא אם מרחם כולהו רחמו לי אי מסנו כולהו סנו לי

ת״ר (שמות כג, ח) ושוחד לא תקח אינו צריך לומר שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים נמי אסור מדלא כתיב בצע לא תקח היכי דמי שוחד דברים

כי הא דשמואל הוה עבר במברא אתא ההוא גברא יהיב ליה ידיה אמר ליה מאי עבידתיך אמר ליה דינא אית לי א״ל פסילנא לך לדינא

אמימר הוה יתיב וקא דאין דינא פרח גדפא אריסיה אתא ההוא גברא שקליה א״ל מאי עבידתיך א״ל דינא אית לי אמר ליה פסילנא לך לדינא מר עוקבא הוה שדי רוקא קמיה אתא ההוא גברא כסייה א״ל מאי עבידתיך א״ל דינא אית לי א״ל פסילנא לך לדינא

ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה מייתי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי יומא חד אייתי ליה בה׳ בשבתא א״ל מאי שנא האידנא א״ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחי אייתי ליה למר לא קביל מיניה א״ל פסילנא לך לדינא

אותיב זוזא דרבנן וקדיינין ליה בהדי דקאזיל ואתי אמר אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי אמר תיפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי כך מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה:

ר׳ ישמעאל בר אלישע אייתי ליה ההוא גברא ראשית הגז אמר ליה מהיכא את א״ל מדוך פלן ומהתם להכא לא הוה כהן למיתבא ליה א״ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחאי אייתי ליה למר א״ל פסילנא לך לדינא לא קביל מיניה

אותיב ליה זוגא דרבנן וקדייני ליה בהדי דקאזיל ואתי אמר אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי אמר תיפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי כך מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה:

רב ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי גילי א״ל מאי עבידתיך א״ל דינא אית לי לא קביל מיניה א״ל פסילנא לך לדינא

אמר ליה דינא דמר לא בעינא קבולי לקביל מר דלא למנען מר מאקרובי בכורים דתניא (מלכים ב ד, מב) ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים הוה אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים

אמר ליה קבולי לא בעינן דאיקביל השתא דאמרת לי טעמא מקבילנא שדריה לקמיה דרב נחמן שלח ליה נידייניה מר להאי גברא דאנא ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלח לי הכי שמע מינה קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר

דף קו עמוד א

האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה:

רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעבד הכי איסתלק יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבעית ליה בעותי

ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סידריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו זוטא

בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע דכי הוו רבנן מיפטרי מקמיה הוו פיישי תרי אלפן ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי

וממאי דפיישי הכי דכתיב (מלכים ב ד, מג) ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוו אלא דכל חד וחד קמי מאה איש

כי הוו מיפטרי רבנן מבי רב הוו פיישי אלפא ומאתן רבנן מבי רב הונא הוו פיישי תמני מאה רבנן רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי כי הוו קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא ונפצי גלימייהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיבתא דרב הונא בבלאה

כי מיפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוו פיישי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוו מיפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוו פיישי מאתן רבנן וקרו נפשייהו יתמי דיתמי

א״ר יצחק בר רדיפא א״ר אמי מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רב יהודה אמר שמואל ת״ח המלמדין הלכות שחיטה לכהנים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה

אמר רב גידל אמר רב ת״ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן מגיהי ספרים שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה

אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שכרן מתרומת הלשכה ואני אומר מקדשי בדק הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות

מיתיבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקטרת כולן היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה

התם בדבבי דאמר רבי זירא אמר רב שלשה עשר פרכות היו במקדש שני שבעה כנגד שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפתחו של אולם ב׳ בדביר ב׳ כנגדן בעליה:

ת״ר נשים המגדלות בניהן לפרה היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן

בעא מיניה רב הונא מרב

דף קו עמוד ב

כלי שרת מהו שיעשו מקדשי בדק הבית צורך מזבח נינהו ומקדשי בדק הבית אתו או צורך קרבן נינהו ומתרומת הלשכה היו עושין אותן א״ל אין נעשין אלא מתרומת הלשכה

איתיביה (דברי הימים ב כד, יד) וככלותם הביאו לפני המלך ויהוידע (הכהן) את שאר הכסף ויעשהו כלים לבית ה׳ כלי שרת וגו׳

א״ל דאקרייך כתובי לא אקרייך נביאי (מלכים ב יב, יד) אך לא יעשה בית ה׳ ספות וגו׳ כי לעושי המלאכה יתנוהו

אי הכי קשו קראי אהדדי לא קשיא כאן שגבו והותירו כאן שגבו ולא הותירו

וכי גבו והותירו מאי הוי א״ר אבהו לב ב״ד מתנה עליהן אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו לכלי שרת

תנא דבי רבי ישמעאל כלי שרת באין מתרומת הלשכה שנאמר את שאר הכסף איזהו כסף שיש לו שיריים הוי אומר זה תרומת הלשכה

ואימא שיריים גופייהו כדאמר רבא העולה עולה ראשונה ה״נ הכסף כסף ראשון

מיתיבי הקטורת וכל קרבנות צבור באין מתרומת הלשכה מזבח הזהב ולבונה וכלי שרת באין ממותר נסכים

מזבח העולה הלשכות והעזרות באין מקדשי בדק הבית חוץ לחומת העזרה באין משירי הלשכות זו היא ששנינו חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה

תנאי היא דתנן מותר תרומה מה היו עושין בה ריקועי זהב ציפוי לבית קדשי הקדשים ר׳ ישמעאל אומר מותר פירות לקיץ המזבח מותר תרומה לכלי שרת

ר״ע אומר מותר תרומה לקיץ המזבח מותר נסכים לכלי שרת רבי חנינא סגן הכהנים אומר מותר נסכים לקיץ המזבח מותר תרומה לכלי שרת וזה וזה לא היו מודים בפירות

פירות מאי היא דתניא מותר תרומה מה היו עושין בה לוקחין פירות בזול ומוכרין אותם ביוקר והשכר מקיצין בו את המזבח וזו היא ששנינו מותר פירות לקיץ המזבח

מאי זה וזה לא היו מודין בפירות דתנן מותר שירי לשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש דברי ר׳ ישמעאל רבי עקיבא אומר אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים

בשל הקדש מאי טעמא לא אין עניות במקום עשירות בשל עניים מאי טעמא לא דלמא מתרמי להו עניא וליכא למיתבא ליה:

מי שהלך למדינת הים: איתמר רב אמר

דף קז עמוד א

פוסקין מזונות לאשת איש ושמואל אמר אין פוסקין מזונות לאשת איש אמר שמואל מודה לי אבא בשלשה חדשים הראשונים לפי שאין אדם מניח ביתו ריקן

בששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב אמר פוסקין דהא משועבד לה ושמואל אמר אין פוסקין

מ״ט רב זביד אמר אימא צררי אתפסה רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך

מאי בינייהו איכא בינייהו גדולה ולא ספקה

אי נמי קטנה וספקה

תנן מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אמר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף עד כאן לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה תרגמה שמואל בששמעו בו שמת

תא שמע מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אומר לא תשבע ואם בא ואמר פסקתי לה מזונות נאמן

הכא נמי בששמעו בו שמת והא אם בא ואמר קאמר אם בא לאחר שמועה

ת״ש מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות ואם בא ואמר צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי קדמו בית דין ופסקו מה שפסקו פסקו הכא נמי בששמעו בו שמת

ת״ש מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות ב״ד יורדים לנכסיו וזנין ומפרנסין לאשתו אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר

אמר רב ששת במשרה את אשתו ע״י שליש אי הכי בניו ובנותיו נמי כשהשרה לזו ולא השרה לזו מאי פסקא

אלא אמר רב פפא כששמעה בו שמת בעד אחד היא דאי בעית אינסובי בעד אחד מצי מינסבא מזוני נמי יהבינן לה

בניו ובנותיו דאי בעו למיחת לנכסיו בעד אחד לא מצו נחתי מזוני נמי לא יהבינן להו

מאי דבר אחר רב חסדא אמר תכשיט רב יוסף אמר צדקה מ״ד תכשיט כל שכן

דף קז עמוד ב

צדקה מ״ד צדקה אבל תכשיט יהבינן לה דלא ניחא ליה דתינוול

תא שמע היבמה ג׳ חדשים הראשונים ניזונת משל בעלה

מיכן ואילך אינה ניזונת לא משל בעלה ולא משל יבם עמד בדין וברח ניזונת משל יבם

אמר לך שמואל למאי ניחוש לה להאי אי משום צררי לא מיקרבא דעתיה לגבה אי משום מעשה ידיה לא משתעבדא ליה

תא שמע האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאת ואמרה מת בעלי רצתה ניזונת רצתה גובה כתובתה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה

הכא נמי כששמעו בו שמת ומאי שנא עד כדי כתובתה דאיהי היא דאפסידה אנפשה

תא שמע כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי בעלה חייב במזונות אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים לותה ואכלה עמדה ומיאנה טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהבינן לה

אמר לך שמואל הכא למאי ניחוש לה אי משום צררי צררי לקטנה לא מתפיס ואי משום מעשה ידיה קטנה לא ספקה

מאי הוה עלה כי אתא רב דימי אמר מעשה בא לפני רבי בבית שערים ופסק לה מזונות לפני רבי ישמעאל בצפורי ולא פסק לה מזונות תהי בה רבי יוחנן וכי מה ראה רבי ישמעאל שלא פסק לה מזונות הא לא נחלקו בני כהנים גדולים וחנן אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה

א״ל רב שמן בר אבא כבר תרגמה רבינו שמואל בבבל כששמעו בו שמת א״ל פתריתו בה כולי האי

כי אתא רבין אמר מעשה בא לפני רבי בבית שערים ולא פסק לה מזונות לפני רבי ישמעאל בציפורי ופסק לה מזונות א״ר יוחנן מה ראה רבי שלא פסק לה דהא לא נחלקו חנן ובני כהנים גדולים אלא לענין שבועה אבל מזונות יהבינן לה אמר ליה רב שמן בר אבא כבר תרגמה שמואל בבבל כששמעו בו שמת אמר ליה פתריתו בה כולי האי

והלכתא כותיה דרב ופוסקין מזונות לאשת איש והלכתא כותיה דרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה

והלכתא כותיה דרב זביד בקוניא דאמר רב זביד הני מאני דקוניא חיורי ואוכמי שרו

ירוקי אסירי ולא אמרן אלא דלית בהו קרטופני אבל אית בהו קרטופני אסירי:

מתני׳ מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אומר איבד את מעותיו

נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול א״ר דוסא בן הרכינס כדבריהם א״ר יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי:

גמ׳ תנן התם המודר הנאה מחבירו

דף קח עמוד א

שוקל לו את שקלו ופורע את חובו ומחזיר לו אבידתו ובמקום שנוטלין שכר תפול הנאה להקדש

בשלמא שוקל לו את שקלו מצוה קעביד דתנן תורמין על האבוד ועל הגבוי ועל העתיד לגבות

ומחזיר לו אבידתו נמי מצוה קעביד אלא פורע לו את חובו הא קמשתרשי ליה

אמר רב אושעיא הא מני חנן היא דאמר איבד את מעותיו

ורבא אמר אפי׳ תימא רבנן הכא במאי עסקינן שלוה על מנת שלא לפרוע

בשלמא רבא לא אמר כרב אושעיא דמוקים לה כרבנן אלא רב אושעיא מ״ט לא אמר כרבא אמר לך רב אושעיא נהי דהנאה לית ליה

דף קח עמוד ב

כיסופא מי לית ליה התם נמי אית ליה הנאה בההיא הנאה דמיכסיף מיניה:

מתני׳ אדמון אומר שבעה מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין הבנים יורשים והבנות נזונות ובנכסים מועטים הבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ׳ מאי קאמר אמר אביי ה״ק בשביל שאני זכר וראוי לעסוק בתורה הפסדתי

אמר ליה רבא מאן דעסיק בתורה הוא דירית מאן דלא עסיק בתורה לא ירית אלא אמר רבא הכי קאמר בשביל שאני זכר וראוי לירש בנכסים מרובין הפסדתי בנכסים מועטין:

מתני׳ הטוען את חבירו כדי שמן והודה בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה במקצת הטענה ישבע וחכ״א אין הודאת מקצת ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ׳ שמע מינה לרבנן טענו חטין ושעורין והודה בשעורין פטור

לימא תהוי תיובתא דרב נחמן אמר שמואל דא״ר נחמן אמר שמואל טענו חטין ושעורים והודה לו באחד מהן חייב

אמר רב יהודה אמר רב בטוענו מדה אי הכי מ״ט דאדמון

אלא אמר רבא דכולי עלמא היכא דאמר ליה מלא עשרה כדי שמן יש לי בבורך שמן קטעין ליה קנקנים לא קטעין ליה עשרה כדי שמן מלאים יש לי אצלך שמן וקנקנים קטעין ליה

כי פליגי היכא דאמר ליה עשרה כדי שמן יש לי אצלך אדמון אומר יש בלשון הזה לשון קנקנים ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון קנקנים

אלא טעמא דאין בלשון הזה לשון קנקנים הא יש בלשון הזה לשון קנקנים חייב לימא תיהוי תיובתא דר׳ חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא טענו חטין ושעורים והודה לו באחד מהם פטור

אמר רב שימי בר אשי נעשה כמי שטענו רימון בקליפתו מתקיף לה רבינא רימון בלא קליפתו לא מינטר שמן מינטר בלא קנקנים

אלא הכא במאי עסקינן דאמר ליה עשרה כדי שמן יש לי אצלך ואמר ליה אידך שמן לא היו דברים מעולם קנקנים נמי חמשה אית לך וחמשה לית לך

אדמון אומר יש בלשון הזה לשון קנקנים ומגו דקמשתבע אקנקנים משתבע נמי אשמן על ידי גלגול ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון קנקנים מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו:

מתני׳ הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל

דף קט עמוד א

תשב עד שתלבין ראשה אדמון אומר יכולה היא שתאמר אילו אני פסקתי לעצמי אשב עד שתלבין ראשי עכשיו שאבא פסק מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ׳ מתני׳ דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה לא נחלקו אדמון וחכמים על הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל שיכולה היא שתאמר אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות

על מה נחלקו על שפסקה היא על עצמה שחכמים אומרים תשב עד שתלבין ראשה אדמון אומר יכולה היא שתאמר כסבורה אני שאבא נותן עלי ועכשיו שאין אבא נותן עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון

תנא במה דברים אמורים בגדולה אבל בקטנה כופין כופין למאן אילימא לאב איפכא מיבעי ליה אלא אמר רבא כופין לבעל ליתן גט

אמר ר׳ יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיה כל מקום שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו אמר ליה רבא לרב נחמן אפי׳ בברייתא א״ל מי קאמרינן במשנה בכל מקום שאמר רבן גמליאל קאמרינן

אמר ר׳ זירא אמר רבה בר ירמיה ב׳ דברים שאמר חנן הלכה כיוצא בו שבעה דברים שאמר אדמון אין הלכה כיוצא בו מאי קאמר

אילימא הכי קאמר שני דברים שאמר חנן הלכה כמותו וכיוצא בו ושבעה דברים שאמר אדמון אין הלכה כמותו ולא כיוצא בו והאמר רבי יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיה כל מקום שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו

אלא ה״ק שני דברים שאמר חנן הלכה כמותו וכיוצא בו שבעה דברים שאמר אדמון אין הלכה כיוצא בו הא כמותו הלכה בכולהו

והאמר רבי יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיה כ״מ שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו אמר אין לא אמר לא

אלא ה״ק שני דברי׳ שאמר חנן הלכה כמותו וכיוצא בו שבעה דברים שאמר אדמון יש מהן שהלכה כמותו וכיוצא בו ויש מהן שאין הלכה כמותו אלא כיוצא בו

בכ״מ שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו אינך לא:

מתני׳ העורר על השדה והוא חתום עליה בעד אדמון אומר השני נוח לי והראשון קשה הימנו

וחכמים אומרים איבד את זכותו עשאה סימן לאחר איבד את זכותו:

גמ׳ אמר אביי לא שנו אלא עד אבל דיין לא איבד את זכותו דתני ר׳ חייא אין העדים חותמין על השטר אלא א״כ קראוהו

דף קט עמוד ב

אבל הדיינין חותמים אע״פ שלא קראוהו:

עשאה סימן לאחר: אמר אביי לא שנו אלא לאחר אבל לעצמו לא איבד את זכותו

דאמר אי דלא עבדי ליה הכי לא הוה מזבין לה ניהלי מאי אית לך למימר איבעי לי למימסר מודעא חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה

ההוא דעשאה סימן לאחר ערער ושכיב ואוקים אפוטרופא אתא אפוטרופוס לקמיה דאביי א״ל עשאה סימן לאחר איבד את זכותו

אמר אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה טעין ואמר תלם אחד עשיתי לך א״ל שפיר קאמרת דאמר ר׳ יוחנן אם טען ואמר תלם אחד עשיתי לך נאמן זיל הב ליה מיהת תלם אחד

הוה עלה ריכבא דדיקלי אמר ליה אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה טעין ואמר חזרתי ולקחתי ממנו א״ל שפיר קאמרת דא״ר יוחנן אם טען ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן אמר אביי האי מאן דמוקים אפוטרופא נוקים כי האי דידע לאפוכי בזכותא דיתמי:

מתני׳ מי שהלך למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון אומר ילך לו בקצרה וחכמים אומרים יקנה לו דרך במאה מנה או יפרח באויר:

גמ׳ מ״ט דרבנן שפיר קאמר אדמון אמר רב יהודה אמר רב כגון שהקיפוה ארבעה בני אדם מארבע רוחותיה אי הכי מאי טעמא דאדמון

אמר רבא בארבעה דאתו מכח ארבעה וארבעה דאתו מכח חד כולי עלמא לא פליגי דמצי מדחי ליה כי פליגי בחד דאתי מכח ארבעה

אדמון סבר מכל מקום דרכא אית לי גבך ורבנן סברי אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו

ההוא דאמר להו דיקלא לברת אזול יתמי פלוג לנכסי לא יהבו לה דיקלא סבר רב יוסף למימר היינו מתניתין

א״ל אביי מי דמי התם כל חד וחד מצי מדחי ליה הכא דיקלא גבייהו הוא מאי תקנתייהו ליתבו לה דיקלא וליהדרו וליפלגו מרישא:

ההוא דאמר להו דיקלא לברת שכיב ושביק תרי פלגי דדיקלא

יתיב רב אשי וקא קשיא ליה מי קרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא קרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא:

דף קי עמוד א

מתני׳ המוציא שטר חוב על חברו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר יכול הוא שיאמר אילו הייתי חייב לך היה לך להפרע את שלך כשמכרת לי את השדה וחכ״א זה היה פקח שמכר לו את הקרקע מפני שהוא יכול למשכנו:

גמ׳ מ״ט דרבנן שפיר קאמר אדמון באתרא דיהבי זוזי והדר כתבי שטרא כ״ע לא פליגי דמצי א״ל היה לך לפרוע את שלך כשמכרת לי את השדה

כי פליגי באתרא דכתבי שטרא והדר יהבי זוזי אדמון סבר איבעי ליה למימסר מודעא ורבנן סברי חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה:

מתני׳ שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה אדמון אומר אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לוה ממני וחכ״א זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו:

גמ׳ אתמר שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה רב נחמן אמר זה גובה וזה גובה רב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי אלא זה עומד בשלו וזה עומד בשלו

דכולי עלמא עידית ועידית בינונית ובינונית זיבורית וזיבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא

כי פליגי דאית ליה לחד בינונית ולחד זיבורית רב נחמן סבר זה גובה וזה גובה קסבר בשלו הן שמין

אתי בעל זיבורית וגבי ליה לבינונית דהוה גביה עידית ואתא ההוא ושקיל זיבורית

ורב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי קסבר בשל כל אדם הן שמין סוף סוף כי אתי ההוא בינונית דנפשיה קשקיל

ולרב נחמן מאי חזית דאתי בעל זיבורית ברישא ליתי בעל בינונית ברישא וליגבי זיבורית וליהדר וליגבי ניהליה

לא צריכא דקדים תבעיה סוף סוף כי אתו למגבי בהדי הדדי קאתו

אלא לא צריכא דאית ליה לחד עידית ובינונית ואית ליה לחד זיבורית מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין

תנן וחכ״א זה גובה וזה גובה תרגמה רב נחמן אליבא דרב ששת כגון שלוה זה לעשר וזה לחמש

ה״ד אילימא ראשון לעשר ושני לחמש בהא לימא אדמון אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לוה ממני הא לא מטא זמניה אלא ראשון לחמש ושני לעשר

ה״ד אי דמטא זמניה מ״ט דרבנן ואי דלא מטא זמניה הא לא מטא זמניה ומ״ט דאדמון

לא צריכא דאתא בההוא יומא דמשלם חמש מר סבר עביד איניש דיזיף ליומיה ומ״ס לא עביד איניש דיזיף ליומיה

רמי בר חמא אמר הכא ביתמי עסקינן דיתמי מיגבא גבי אגבויי לא מגבינן מינייהו והא זה גובה וזה גובה קתני זה גובה וזה ראוי לגבות ואין לו

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דזה גובה וזה גובה קתני ועוד לגבינהו ארעא ליתמי וליהדר וליגבינהו מינייהו כדרב נחמן דאמר ר״נ אמר רבה בר אבוה יתומים שגבו קרקע בחובת אביהן בעל חוב חוזר וגובה אותן מהן קשיא

ולוקמה דאית להו ליתמי זיבורית ואית ליה לדידיה עידית ובינונית דאזלי יתמי גבו בינונית ומגבו ליה זיבורית דאי נמי בשל כל אדם הן שמין הא אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מזיבורית

הני מילי היכא דלא תפס אבל היכא דתפס תפס:

מתני׳ שלש ארצות לנשואין יהודה ועבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך

דף קי עמוד ב

אבל לא מעיר לכרך ולא מכרך לעיר

מוציאין מנוה הרעה לנוה היפה אבל לא מנוה היפה לנוה הרעה רשב״ג אומר אף לא מנוה רעה לנוה יפה מפני שהנוה היפה בודק:

גמ׳ בשלמא מכרך לעיר דבכרך שכיחי כל מילי בעיר לא שכיחי כל מילי אלא מעיר לכרך מ״ט

מסייע ליה לרבי יוסי בר חנינא דא״ר יוסי בר חנינא מנין שישיבת כרכים קשה שנאמר (נחמיה יא, ב) ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלים:

רשב״ג אומר כו׳: מאי בודק כדשמואל דאמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעים כתוב בספר בן סירא (משלי טו, טו) כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמואל דאמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעים

בן סירא אומר אף לילות בשפל גגים גגו ובמרום הרים כרמו ממטר גגים לגגו ומעפר כרמו לכרמים:

מתני׳ הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין אחד האנשים ואחד הנשים

נשא אשה בא״י וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בא״י וגרשה בקפוטקיא נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל רבן שמעון בן גמליאל אומר נותן לה ממעות קפוטקיא נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בקפוטקיא נותן לה ממעות קפוטקיא:

גמ׳ הכל מעלין לאתויי מאי לאתויי עבדים

ולמאן דתני עבדים בהדיא לאתויי מאי לאתויי מנוה היפה לנוה הרעה

ואין הכל מוציאין לאתויי מאי לאתויי עבד שברח מחוצה לארץ לארץ דאמרינן ליה זבניה הכא וזיל משום ישיבת ארץ ישראל

הכל מעלין לירושלים לאתויי מאי לאתויי מנוה היפה לנוה הרעה

ואין הכל מוציאין לאתויי מאי לאתויי אפי׳ מנוה הרעה לנוה היפה ואיידי דתנא רישא אין מוציאין תנא סיפא נמי אין מוציאין:

ת״ר הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא בלא כתובה היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות כופין אותו לעלות ואם לאו יוציא ויתן כתובה

היא אומרת לצאת והוא אומר שלא לצאת כופין אותה שלא לצאת ואם לאו תצא בלא כתובה הוא אומר לצאת והיא אומרת שלא לצאת כופין אותו שלא לצאת ואם לאו יוציא ויתן כתובה:

נשא אשה כו׳: הא גופא קשיא

קתני נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בקפוטקיא נותן לה ממעות ארץ ישראל אלמא בתר שיעבודא אזלינן אימא סיפא נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל אלמא בתר גוביינא אזלינן

אמר רבה מקולי כתובה שנו כאן קסבר כתובה דרבנן:

רבן שמעון בן גמליאל אומר נותן לה ממעות קפוטקיא: קסבר כתובה דאורייתא

תנו רבנן המוציא שטר חוב על חבירו כתוב בו בבל מגבהו ממעות בבל כתוב בו ארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ ישראל כתוב בו סתם הוציאו בבבל מגבהו ממעות בבל הוציאו בארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ ישראל כתוב בו כסף סתם מה שירצה לוה מגבהו מה שאין כן בכתובה

אהייא אמר רב משרשיא אריש לאפוקי מדרשב״ג דאמר כתובה דאורייתא:

כתוב בו כסף סתם מה שירצה לוה מגבהו ואימא נסכא א״ר אלעזר דכתיב ביה מטבע ואימא פריטי אמר רב פפא פריטי דכספא לא עבדי אינשי

ת״ר לעולם ידור אדם בא״י אפי׳ בעיר שרובה עובדי כוכבים ואל ידור בחו״ל ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה שנא׳ (ויקרא כה, לח) לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים

וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה אלא לומר לך כל הדר בחו״ל כאילו עובד עבודת כוכבים וכן בדוד הוא אומר (שמואל א כו, יט) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה׳ לאמר לך עבוד אלהים אחרים וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים אלא לומר לך כל הדר בחו״ל כאילו עובד עבודת כוכבים

ר׳ זירא הוה קמשתמיט מיניה דרב יהודה דבעא למיסק לארץ ישראל דאמר רב יהודה כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנאמר

דף קיא עמוד א

(ירמיהו כז, כב) בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה׳ ורבי זירא ההוא בכלי שרת כתיב

ורב יהודה כתיב קרא אחרינא (שיר השירים ב, ז) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגו׳

ורבי זירא ההוא שלא יעלו ישראל בחומה ורב יהודה השבעתי אחרינא כתיב

ורבי זירא ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ג׳ שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי

ורב יהודה (שיר השירים ב, ז) אם תעירו ואם תעוררו כתיב

ורבי זירא מיבעי ליה לכדרבי לוי דאמר שש שבועות הללו למה תלתא הני דאמרן אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעובדי כוכבים

(שיר השירים ב, ז) בצבאות או באילות השדה אמר רבי אלעזר אמר להם הקב״ה לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה

אמר רבי אלעזר כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון שנאמר (ישעיהו לג, כד) ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון א״ל רבא לרב אשי אנן בסובלי חלאים מתנינן לה

אמר רב ענן כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח כתיב הכא (שמות כ, כד) מזבח אדמה תעשה לי וכתיב התם (דברים לב, מג) וכפר אדמתו עמו

עולא הוה רגיל דהוה סליק לארץ ישראל נח נפשיה בחוץ לארץ אתו אמרו ליה לרבי אלעזר אמר אנת עולא (עמוס ז, יז) על אדמה טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בי חוזאה אתא לקמיה דר׳ חנינא א״ל מהו למיחת וליבמה

א״ל אחיו נשא כותית ומת ברוך המקום שהרגו והוא ירד אחריו

אמר רב יהודה אמר שמואל כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אפילו מפומבדיתא לבי כובי ההוא דנפק מפומבדיתא לבי כובי שמתיה רב יוסף ההוא דנפק מפומבדיתא לאסתוניא שכיב אמר אביי אי בעי האי צורבא מרבנן הוה חיי

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו כשרין שבבבל א״י קולטתן כשרין שבשאר ארצות בבל קולטתן למאי אילימא ליוחסין והאמר מר כל הארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל אלא לענין קבורה

אמר רב יהודה כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל שנאמר (זכריה ב, יא) הוי ציון המלטי יושבת בת בבל אמר אביי נקטינן בבל לא חזיא חבלי דמשיח תרגמה אהוצל דבנימין וקרו ליה קרנא דשיזבתא

א״ר אלעזר מתים שבחוץ לארץ אינם חיים שנאמר (יחזקאל כו, כ) ונתתי צבי בארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים שאין צביוני בה אין מתיה חיים

מתיב ר׳ אבא בר ממל (ישעיהו כו, יט) יחיו מתיך נבלתי יקומון מאי לאו יחיו מתיך מתים שבא״י נבלתי יקומון מתים שבחוץ לארץ ומאי ונתתי צבי בארץ חיים אנבוכד נצר הוא דכתיב דאמר רחמנא מייתינא עלייהו מלכא דקליל כי טביא

א״ל רבי מקרא אחר אני דורש (ישעיהו מב, ה) נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ואלא הכתיב נבלתי יקומון ההוא בנפלים הוא דכתיב

ורבי אבא בר ממל האי נותן נשמה לעם עליה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרבי אבהו דאמר ר׳ אבהו אפילו שפחה כנענית שבא״י מובטח לה שהיא בת העולם הבא כתיב הכא לעם עליה וכתיב התם (בראשית כב, ה) שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור

ורוח להולכים בה א״ר ירמיה בר אבא א״ר יוחנן כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא

ולר׳ אלעזר צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים אמר רבי אילעא ע״י גלגול מתקיף לה ר׳ אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע

(בראשית מז, ל) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם אמר קרנא דברים בגו יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את בניו שמא לא יזכה למחילות

כיוצא בדבר אתה אומר (בראשית נ, כה) וישבע יוסף את בני ישראל וגו׳ א״ר חנינא דברים בגו יודע היה יוסף בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את אחיו ארבע מאות פרסה שמא לא יזכה למחילות

שלחו ליה אחוהי לרבה יודע היה יעקב שצדיק גמור היה וכו׳ אילפא מוסיף בה דברים מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת וביקש לירד כיון ששמע כזאת גלגל בעצמו עד יום מותו

אף על פי שחכם גדול אתה אינו דומה לומד מעצמו ללומד מרבו וא״ת אין לך רב יש לך רב ומנו רבי יוחנן

ואם אין אתה עולה הזהר בשלשה דברים אל תרבה בישיבה שישיבה קשה לתחתוניות ואל תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב ואל תרבה בהליכה שהליכה קשה לעינים אלא שליש בישיבה שליש בעמידה שליש בהילוך

כל ישיבה שאין עמה סמיכה עמידה נוחה הימנה עמידה ס״ד והאמרת עמידה קשה ללב אלא ישיבה

דף קיא עמוד ב

שאין בה סמיכה עמידה שיש בה סמיכה נוחה הימנה

וכן אמרו יצחק ושמעון ואושעיא אמרו דבר אחד הלכה כר׳ יהודה בפרדות דתניא רבי יהודה אומר פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה

אמר רב נחמן בר יצחק יצחק זה רבי יצחק נפחא שמעון זה ר״ש בן פזי ואמרי לה ר״ל אושעיא זה רבי אושעיא ברבי

אמר ר׳ אלעזר עמי הארצות אינן חיים שנאמר (ישעיהו כו, יד) מתים בל יחיו וגו׳ תניא נמי הכי מתים בל יחיו יכול לכל ת״ל רפאים בל יקומו במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר

א״ל ר׳ יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי ההוא במרפה עצמו לעבודת כוכבים הוא דכתיב א״ל מקרא אחר אני דורש דכתיב (ישעיהו כו, יט) כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו

כיון דחזייה דקמצטער א״ל רבי מצאתי להן תקנה מן התורה (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כולכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב (דברים ד, כד) כי ה׳ אלהיך אש אוכלה

אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה

כיוצא בדבר אתה אומר (דברים ל, כ) לאהבה את ה׳ אלהיך ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה

א״ר חייא בר יוסף עתידין צדיקים שמבצבצין ועולין בירושלים שנאמר (תהלים עב, טז) ויציצו מעיר כעשב הארץ ואין עיר אלא ירושלים שנאמר (מלכים ב יט, לד) וגנותי אל העיר הזאת

וא״ר חייא בר יוסף עתידים צדיקים שיעמדו במלבושיהן ק״ו מחטה מה חטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברו בלבושיהן על אחת כמה וכמה

וא״ר חייא בר יוסף עתידה א״י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר (תהלים עב, טז) יהי פסת בר בארץ

ת״ר יהי פסת בר בארץ בראש הרים אמרו עתידה חטה שתתמר כדקל ועולה בראש הרים ושמא תאמר יש צער לקוצרה תלמוד לומר (תהלים עב, טז) ירעש כלבנון פריו הקב״ה מביא רוח מבית גנזיו ומנשבה עליה ומשרה את סלתה ואדם יוצא לשדה ומביא מלא פיסת ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו

(דברים לב, יד) עם חלב כליות חטה אמרו עתידה חטה שתהא כשתי כליות של שור הגדול ואל תתמה שהרי שועל קינן בלפת ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי

תניא אמר רב יוסף מעשה בשיחין באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל ונפשח אחד מהן ונמצאו בו תשעה קבין חרדל ועציו סיככו בו סוכת יוצרין: אמר ר״ש בן תחליפא קלח של כרוב הניח לנו אבא והיינו עולים ויורדים בו בסולם

(דברים לב, יד) ודם ענב תשתה חמר אמרו לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה יש בו צער לבצור ולדרוך העולם הבא מביא ענוה אחת בקרון או בספינה ומניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפטוס גדול ועציו מסיקין תחת התבשיל ואין לך כל ענבה וענבה שאין בה שלשים גרבי יין שנא׳ (דברים לב, יד) ודם ענב תשתה חמר אל תקרי חמר אלא חומר

כי אתא רב דימי אמר מאי דכתיב (בראשית מט, יא) אוסרי לגפן עירה אין לך כל גפן וגפן שבא״י שאין צריך עיר אחת לבצור (בראשית מט, יא) ולשורקה בני אתונו אין לך כל אילן סרק שבא״י שאינו מוציא משוי שתי אתונות ושמא תאמר אין בו יין ת״ל (בראשית מט, יא) כבס ביין לבושו ושמא תאמר אינו אדום ת״ל ודם ענב תשתה חמר

ושמא תאמר אינו מרוה ת״ל סותה ושמא תאמר אין בו טעם ת״ל חכלילי עינים מיין כל חיך שטועמו אומר לי לי ושמא תאמר לנערים יפה ולזקנים אינו יפה ת״ל ולבן שנים מחלב אל תיקרי לבן שינים אלא לבן שנים

פשטיה דקרא במאי כתיב כי אתא רב דימי אמר אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה רבונו של עולם רמוז בעיניך דבסים מחמרא ואחוי לי שיניך דבסים מחלבא

מסייע ליה לר׳ יוחנן דאמר ר׳ יוחנן טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב שנאמר ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן שינים אלא לבון שינים

רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דר״ל הוה איפגר תלתא יומי ולא אתא כי אתא א״ל אמאי איפגרת

א״ל דלית אחת הניח לי אבא ובצרתי ממנה יום ראשון ג׳ מאות אשכולות אשכול לגרב יום שני בצרתי ג׳ מאות אשכולות שתי אשכולות לגרב יום שלישי בצרתי ממנה ג׳ מאות אשכולות שלש אשכולות לגרב והפקרתי יותר מחציה א״ל אי לאו דאיפגרת הוה עבדא טפי

רמי בר יחזקאל איקלע לבני ברק חזנהו להנהו עיזי דקאכלן תותי תאיני וקנטיף דובשא מתאיני וחלבא טייף מנייהו ומיערב בהדי הדדי אמר היינו זבת חלב ודבש

א״ר יעקב בן דוסתאי מלוד לאונו שלשה מילין פעם אחת קדמתי בנשף והלכתי עד קרסולי בדבש של תאינים אמר ר״ל לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי והוי שיתסר מילין אשיתסר מילין אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל ארץ ישראל

דף קיב עמוד א

והויא כמבי מיכסי עד אקרא דתולבנקי כ״ב פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי

רבי חלבו ור׳ עוירא ור׳ יוסי בר חנינא איקלעו להההוא אתרא אייתו קמייהו אפרסקא דהוה כאילפס כפר הינו ואילפס כפר הינו כמה הוי ה׳ סאין אכלו שליש והפקירו שליש ונתנו לפני בהמתן שליש

לשנה איקלע ר׳ אלעזר להתם ואייתו לקמיה נקטו בידיה ואמר (תהלים קז, לד) ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה

רבי יהושע בן לוי איקלע לגבלא חזנהו להנהו קטופי דהוו קיימי כי עיגלי אמר עגלים בין הגפנים אמרו ליה קטופי נינהו אמר ארץ ארץ הכניסי פירותייך למי את מוציאה פירותייך לערביים הללו שעמדו עלינו בחטאתינו

לשנה איקלע ר׳ חייא להתם חזנהו דהוו קיימי כעיזי אמר עזים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא תעביד לן כי חברך:

תנו רבנן בברכותיה של ארץ ישראל בית סאה עושה חמשת ריבוא כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה שבעים כורין דתניא אמר רבי מאיר אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה עושה שבעים כורין

ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים שנאמר (בראשית יג, י) כגן ה׳ כארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען דהוו מרבו בה מלכים דכתיב (ישעיהו ל, ד) כי היו בצוען שריו ואין לך טרשים בכל א״י יותר מחברון דהוו קברי בה שיכבי

ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען דכתיב (במדבר יג, כב) וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנאמר (בראשית י, ו) ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען

אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען והני מילי בטרשים אבל שלא בטרשים חמש מאה

והני מילי שלא בברכותיה אבל בברכותיה כתיב (בראשית כו, יב) ויזרע יצחק בארץ ההיא וגו׳

תניא אמר רבי יוסי סאה ביהודה היתה עושה חמש סאין סאה קמח סאה סלת סאה סובין סאה מורסין וסאה קיבוריא א״ל ההוא צדוקי לר׳ חנינא יאה משבחיתו בה בארעכון בית סאה אחת הניח לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור ממנה קיטניות ממנה רועות מקנתי

א״ל ההוא בר אמוראה לבר ארעא דישראל האי [תאלתא] דקיימא אגודא דירדנא כמה גדריתו מינה אמר ליה שיתין כורי א״ל אכתי לא עיילתו בה אחריבתוה אנן מאה ועשרים כורי הוה גזרינן מינה אמר ליה אנא נמי מחד גיסא קאמינא לך

אמר רב חסדא מאי דכתיב (ירמיהו ג, יט) ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף ארץ ישראל אינה מחזקת פירותיה דבר אחר מה צבי זה קל מכל החיות אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה

אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף ארץ ישראל קלה לבשל ואין פירותיה שמנים תלמוד לומר זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש

רבי אלעזר כי הוה סליק לארץ ישראל אמר פלטי לי מחדא כי סמכוהו אמר פלטי לי מתרתי כי אותבוהו בסוד העיבור אמר פלטי לי מתלת

שנאמר (יחזקאל יג, ט) והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא וגו׳ בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבור ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת ישראל לא יבואו כמשמעו

רבי זירא כי הוה סליק לא״י לא אשכח מברא למעבר נקט במצרא וקעבר אמר ליה ההוא צדוקי עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו אכתי בפזיזותייכו קיימיתו אמר ליה דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה:

ר׳ אבא מנשק כיפי דעכו ר׳ חנינא מתקן מתקליה ר׳ אמי ורבי אסי

דף קיב עמוד ב

קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר׳ חייא בר גמדא מיגנדר בעפרה שנאמר (תהלים קב, טו) כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו

אמר רבי זירא אמר רבי ירמיה בר אבא דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר צירוף אחר צירוף שנאמר (ישעיהו ו, יג) ועוד בה עשיריה ושבה והיתה לבער תני רב יוסף בזוזי ובזוזי דבזוזי

אמר רב חייא בר אשי אמר רב עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר (יואל ב, כב) כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם:

הדרן עלך שני דייני גזירות וסליקא לה מסכת כתובות